បទានុក្រមធម្មបទ

ភាគទី ១

អ-ឱ

ព្រះគ្រូសិរីសោភ័ណ ភិម តួរ

ក្រុមជំនុំព្រះត្រៃបិដក នៅពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ក្រុងភ្នំពេញ

រៀបរៀង

បោះពុម្ពលើកទី ៣ ចំនួន ២០០០ ច្បាប់

ភ្នំពេញ

ការផ្សាយរបស់ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ

ព.ស. ២៥៣៨ គ.ស. ១៩៩៤

សេចក្តីបញ្ជាក់

ចំពោះការបោះពុម្ពឡើងវិញ

សៀវភៅ " បទានុក្រមធម្មបទ " នេះ ត្រូវបានបោះពុម្ពឡើងវិញ ក្នុងឆ្នាំ ១៩៩៤ ដោយមានការឧបត្ថម្ភពីអង្គការជំនួយសូតូស្ស៊ូជប៉ុន Japan Sotoshu Relief Committee (JSRC) និងមូលនិធិនៃតូយ៉ូតា (The Toyota Foundation) ។

គោលបំណងនៃការបោះពុម្ពឡើងវិញ ហើយចែកផ្សាយទូលាយទៅដល់មូលដ្ឋាន គឺសំដៅ :

- ផ្តល់អោយសិស្ស និងគ្រូ មានឧបករណ៍សំរាប់ស្រាវជ្រាវយ៉ាងល្អប្រសើរ ដើម្បីរៀន និងបង្រៀន ពោលគឺ មានមធ្យោបាយបកប្រែបាលីមកជាខ្មែរដោយខ្លួនឯងបានត្រឹមត្រូវ និងឆាប់រហ័ស ។
- រក្សាមរតកវប្បធម៌ អក្សរសាស្ត្រសាសនា អក្សរសាស្ត្រជាតិអោយគង់វង្សឡើងវិញ និងរីកចំរើន ។
- ពង្រីកចំណេះចេះដឹងទូទៅខាងភាសាបាលី ដែលជាចំណែកមួយជួយទ្រទ្រង់ភាសា អក្សរសាស្ត្រ និងការប្រតិបត្តិពុទ្ធសាសនា ក្នុងភាពបរិសុទ្ធត្រឹមត្រូវ ក្នុងចំណោមពុទ្ធមាមកជន ទាំងនៅទីក្រុង ទាំងនៅជនបទ ។

ការបោះពុម្ពក្នុងគ្រាទី ២ នេះ ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ រក្សាអត្ថន័យខ្លឹមសារ ព្រមទាំងអារម្ភកថារបស់អ្នករៀបរៀងទាំងស្រុង ហើយបោះពុម្ពផ្សាយតាមភាគនីមួយៗ ជាបន្តបន្ទាប់ ។

សូមឧទ្ទិសសៀវភៅ " បទានុក្រមធម្មបទ " នេះ ចំពោះការរីកចំរើនស្មារតីសិក្សា, ស្មារតីស្រឡាញ់ និង លើកស្ទួយអក្សរសាស្ត្រជាតិ ហើយជា

ពិសេស ស្មារតីបង្រួបបង្រួមជាតិ ដើម្បីសុខសន្តិភាពពិតប្រាកដ លើកម្ពុជា ។

សូមព្រះពុទ្ធសាសនា បានចំរើនរុងរឿងស្ថិតស្ថេរ ជាស្ថាពរ !

សូមជនានុជនក្នុងកម្ពុជរដ្ឋ បានចំរើនពេញលេញ ជោគជ័យ វិបុលសុខគ្រប់ប្រការ ហើយរួបរួមគ្នាកសាងប្រទេសជាតិ និងលើកស្ទួយ ព្រះពុទ្ធសាសនា អោយបានរីកចំរើនជាភិយ្យោភាព តរៀងទៅ !

ដោយអានុភាពនៃកុសលកម្មនេះ សូមអោយវិញ្ញាណក្ខន្ធ របស់ព្រះគ្រូ សិរីសោភ័ណ គីម តួរ បានសំរេចឥដ្ឋមនុញ្ញផលគ្រប់ប្រការ កុំបីឃ្លៀងឃ្លាតឡើយ ។

សូមថ្លែងអំណរគុណយ៉ាងជ្រាលជ្រៅ ចំពោះអង្គការជំនួយសូតូស៊ូជប៉ុន និង អង្គការតូយ៉ូតាហ្វោនដេហ្សិន ដែលបានជួយឧបត្ថម្ភយ៉ាងឧត្តុង្គឧត្តម ដល់ការបោះពុម្ពសៀវភៅនេះ ។

ភ្នំពេញ, ថ្ងៃទី ២៥ ខែ មិថុនា ព.ស ២៥៣៨ គ.ស ១៩៩៤

ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ

ごあいさつ

この本は、

トヨタ財団

からの御寄付により、曹洞宗国際ボランティア会によって印刷されました。

この本が、日本とカンボジアの人々との友情のきずなとなり、カンボジアの文化発展に貢献できれば幸いです。

ACKNOWLEDGEMENT

This book has been printed by Japan Sotoshu Relief Committee (JSRC) with the contribution from

THE TOYOTA FOUNDATION

We pray that this book would contribute to the friendship with Cambodian people and their cultural preservation.

និវេទនកថា

សៀវភៅនេះ ត្រូវបានបោះពុម្ពឡើងវិញ ដោយគណៈកម្មាធិការជំនួយសូតូស៊ូជប៉ុន (JSRC) ដោយមានការឧបត្ថម្ភពី

មូលនិធិ តូយ៉ូតា

យើងអធិដ្ឋាន សូមអោយសៀវភៅនេះ បានជាវិភាគទានរក្សាមិត្ត-ភាពជាមួយប្រជាជនកម្ពុជា និង ថែរក្សាសម្បត្តិវប្បធម៌របស់ប្រជាជនកម្ពុជា ។

អារម្ភកថា

មុនដែលរៀបរៀងសៀវភៅនេះ ខ្ញុំមានយោបល់យល់ឃើញថា «នៅកម្ពុជរដ្ឋរបស់យើង ប៉ែកខាងរៀនភាសាបាលី មិនសូវសម្បូរវិធីក្បួនច្បាប់វិសេសប្លែកៗ សម្រាប់រៀន សម្រាប់មើល ដើម្បីឱ្យអ្នកសិក្សាងាយយល់ ងាយចូលចិត្តក្នុងវិធីរៀនភាសាបាលី ឱ្យទាន់សម័យនឹងគេនៅឡើយ», បើទុកជាមានខ្លះ ដូចជាសៀវភៅកច្ចាយនូបត្ថម្ភកជាដើម ក៏នៅតែមិនទាន់ជូនល្មមដល់អ្នកសិក្សាដែលមានក្នុងសម័យសព្វថ្ងៃនេះដែរ ដូច្នេះហើយបានជាលោកអ្នកសិក្សាភាសាបាលីនៅប្រទេសយើង មានដំណើរយឺត ក្រចេះ ក្រយល់ ។ នៅប្រទេសឯទៀតមានប្រទេសថៃជាដើម ថ្វីក៏គេរៀនភាសាបាលី មិនឆាប់ចេះ គឺមកពីប្រទេសគេសម្បូរវិធីក្បួនច្បាប់សម្រាប់មើល ជាជំនួយក្នុងការរៀនភាសាបាលីច្រើនបែប ច្រើនយ៉ាងណាស់ ហេតុនេះគួរឱ្យស្ងើចសរសើរដល់ស្នាដៃ និងសេចក្ដីព្យាយាមរបស់អ្នកប្រាជ្ញប្រទេសគេ ជាទីបំផុត ។

ឧប្បត្តិហេតុដែលបានពណ៌នាមកខាងលើនេះ ទុកដូចជាអាវុធ១ចូលមកប្រហារចាក់ចុចដល់ដួងចិត្តរបស់ខ្ញុំ នាំឱ្យខ្ញុំមានវីរិយភាពដ៏មាំក្នុងការធ្វើសៀវភៅនេះ១ គឺខ្ញុំយល់ឃើញថា «ប្រសិនជាបង្កើតឱ្យមានឡើង នឹងមានប្រយោជន៍យ៉ាងសំខាន់ដ៏ទូលំទូលាយដល់សិក្ខាកាមកុលបុត្រ ដែលត្រូវសិក្សាគម្ពីរធម្មបទជាទីបំផុត » ពិតមែនតែសៀវភៅនេះធ្វើចំពោះត្រឹមគម្ពីរធម្មបទទាំង ៨ ភាគ ក៏គង់មានឧបការៈជាច្រើនដល់គម្ពីរឯទៀតៗ ផងដែរ ។ ហេតុនោះការធ្វើសៀវភៅនេះ, ខ្ញុំបានរើសដកស្រង់ព្យញ្ជនៈពីក្នុងគម្ពីរធម្មបទ មករៀបរៀងទុកតាមលំដាប់អក្សរ ពួកស្រៈតាំងពី អ ដល់ ឱ, ពួកព្យញ្ជនៈតាំងពី ក ដល់ ឡ ; បានសម្មតឈ្មោះសៀវភៅនេះថា « *បទានុក្រមធម្មបទ* » ប្រែថា «បែបសម្រាប់ប្រើរកស័ព្ទផ្សេងៗ តាមលំដាប់បទ (អក្សរ ឬ ព្យញ្ជនៈ)

ក្នុងគម្ពីរធម្មបទទាំង ៨ ភាគ » គឺជាបែបតម្រាប់អ្នកសិក្សាណា ដែលមានការងឿងឆ្ងល់មិនជាក់លាក់ចំពោះព្យញ្ជនៈណាមួយ មានលិង្គ, ធាតុ, បច្ច័យ, វិគ្គហៈ និងពាក្យប្រែជាដើម ។ អ្នកសិក្សានោះ អាចបើកសៀវភៅនេះមើល រកតាមលំដាប់អក្សរដែលខ្លួនសំដៅនោះ នឹងប្រទះឃើញភ្លាមៗ បានដោយងាយ ។ សៀវភៅនេះ, ខ្ញុំបែកជា ៣ ភាគគឺ ភាគទី ១ ពីអក្សរ អ ដល់ ឱ, ភាគទី ២ ពីអក្សរ ក ដល់ ន, ភាគទី ៣ ពីអក្សរ ប ដល់ ឡ ។ ការបំបែកជា ៣ ភាគ ដូច្នេះ ដើម្បីចៀសវាងកុំអោយសៀវភៅនេះ មានទំហំក្រាស់ពេកផង ឱ្យល្មមដល់កម្លាំងធនធាននៃអ្នកឧបត្ថម្ភក្នុងការបោះពុម្ពផង ទាំងធូរស្រាលដល់សិក្ខាកាមកុលបុត្រ អាចដាក់យកមកទុកមើលជាសម្បត្តិផ្ទាល់ខ្លួនបានផង ។

បទានុក្រមធម្មបទដែលខ្ញុំរៀបរៀងនេះ គឺបានលើកក្នុងគម្ពីរធម្មបទ វៀរលែងតែបទអាខ្យាតកិរិយា និង បទអព្យយស័ព្ទចេញ, ឯបទនាមនាមសុទ្ធតែប្រកបដោយវិភត្តិនាមទាំងអស់ ដូចអាចរិយស័ព្ទ ដែលប្រកបដោយវិភត្តិនាមថា « អាចរិយោ, អាចរិយំ, អាចរិយេហិ » ជាដើម ខ្ញុំរៀបរៀងកាត់វិភត្តិចេញឱ្យនៅត្រឹមតែ « អាចរិយ » ប៉ុណ្ណោះ ហើយប្រាប់លិង្គ, ធាតុ, បច្ច័យ, វាចក, ប្រែស័ព្ទ និងមានចងវិគ្គហៈខ្លះ ដោយអនុមត្តិ ។

ក្នុងឱកាសដែលកំពុងរៀបរៀងសៀវភៅនេះ ខ្ញុំបានយកអដ្ឋកថា និងយោជនាផ្សេងៗ, ពោះនាមអភិធានប្បទីបិកា, អភិធានប្បទីបិកា-សូចិ និង ធាតុប្បទីបិកា ជាដើម មកជាជំនួយផងដែរ ។

វេលាដែលខ្ញុំរៀបរៀងចប់ហើយ បានយកសៀវភៅនេះទៅប្រគេនសម្ដេចព្រះមហា សុ មេ ធា ធិ ប តី ចន្ទ្រនាយកគណៈមហានិកាយ ជ. ណាត វត្តឧណ្ណាលោម សូមឱ្យជួយពិនិត្យផ្ទៀងផ្ទាត់ឱ្យ, សម្ដេចក៏មានព្រះទ័យពេញព្រះទ័យពិនិត្យបានខ្លះ តែមិនចប់សព្វគ្រប់ទេ ដោយខណៈនោះ សម្ដេចកំពុងមានកិច្ចការរវល់ច្រើន ។ លុះដល់ពេលថ្ងៃដែលគេត្រូវការបោះពុម្ព ខ្ញុំបានខ្ចីយកសៀវភៅនេះមកវិញ ហើយបាន

ប្រគេនទៅព្រះទេពសត្ថា សួរ - បាយ, ព្រះមហាឧត្តមវិជ្ជា ប៉ាង - ខាត់ ព្រះគ្រូមុនីសោភ័ណ សេខ - ទាង សុំឱ្យលោកជួយពិនិត្យ ។ លោកទាំង ៣ អង្គនេះ ក៏មានសេចក្ដីខ្នះខ្នែង ជួយពិនិត្យខ្លះដែរ ។ ខ្ញុំមានអំណរគុណដ៏ក្រៃលែងចំពោះព្រះថេរៈទាំង ៣ អង្គនេះ និងអរគុណព្រះមហា ម៉ុ-សាយ ដែលជួយសរសេរចម្លងចេញពីសំណេររបស់ខ្ញុំមកជាអក្សរផ្ចង់ ជរាបដល់ចប់ថែមទៀត ។

បទានុក្រមធម្មបទនេះ ទើបនឹងកើតមានឡើងជាដំបូងបំផុតក្នុងកម្ពុជរដ្ឋ, ខ្ញុំមានសេចក្ដីសង្ឃឹមថា « ចំណេរកាលតទៅអនាគតខាងមុខ, ដោយកម្លាំងព្យាយាម និងការខ្នះខ្នែងអិះអកឫសស័ព្ទនីមួយៗ ក្នុងគម្ពីរធម្មបទរបស់ពួកវេយ្យាករណបណ្ឌិតជាន់ក្រោយ បទានុក្រមធម្មបទនេះ មុខជានឹងបានកើនចំរើនមេពាក្យបន្ថែមចូលមកទៀត ក្រែងនៅមានសល់ខ្លះដែលខ្ញុំដកស្រង់មករៀបរៀងមិនអស់ ព្រមទាំងជួយកែតម្រូវឱ្យមានរបៀប រៀបរយដ៏ត្រឹមត្រូវវិសេសវិសាលជាងនេះឡើងទៀតពុំខាន » ។

ទីបំផុតនៃអារម្ភកថានេះ, ខ្ញុំសូមឧទ្ទិសកុសលដែលកើតអំពីកម្លាំងនៃការព្យាយាមរៀបរៀងសៀវភៅនេះ ជូនចំពោះបុព្វការីទាំងឡាយមានមាតាបិតាជាដើម ដោយអានុភាពនៃកុសលនេះ សូមឱ្យអស់លោកជាបុព្វការីទាំងអម្បាលនោះ បានសំរេចឥដ្ឋមនុញ្ញផលគ្រប់ប្រការ កុំបីឃ្លៀងឃ្លាត ! សូមឱ្យប្រជាជនក្នុងកម្ពុជរដ្ឋទាំងមូល បានចំរើនល្អគួរស់ដុះដាលដោយវិជ្ជានិងវិបុលសុខគ្រប់ប្រការ កុំបីឃ្លាតក្លាយទៅជាប្រការដទៃឡើយ !

បទានុក្រមធម្មបទនេះ ខ្ញុំបានប្រគល់ឱ្យឧបាសក ប៉ោ-ហ៊ាត់ ចាត់ការបោះពុម្ពផ្សាយលើកទី ១ ។

វត្តឧណ្ណាលោម, ថ្ងៃអង្គារ ១០ កើត ខែទុតិយាសាឍ ឆ្នាំខាល ទោស័ក

ព.ស ២៤៨៣ ត្រូវនឹងថ្ងៃទី ៨ ខែសីហា គ.ស ១៩៤០

ព្រះគ្រូសិរីសោភ័ណ **គិម - គូ**

អក្សរសង្ខេប
ប្រើក្នុងបទានុក្រមនេះ

វិ.ស.អ.	គឺ	វិសេសន . សព្វនាម . អនិយម
អ.ស.	.	អព្យយ - សព្វនាម
កិ.វិ.	.	កិរិយាវិសេសនៈ
ប.សំ.	.	បកតិសំខ្យា
បូ.សំ.	.	បូរណសំខ្យា
បុំ.	.	បុំលិង្គ
ឥ.	.	ឥត្ថីលិង្គ
នបុំ.	.	នបុំសកលិង្គ
គុ.	.	គុណ ឬ គុណនាម
កិ.	.	កិរិយា ឬ កិរិយាស័ព្ទ
អ.	.	អព្យយកិរិយា ឬ អព្យយស័ព្ទ
វិ.ស.និ.	.	វិសេសន .សព្វនាម.និយម
និ.	.	និបាត
កា.ស.	.	កាលសត្តមី
ឥ.អា.	.	ឥ . អាគម
ហ.អា.	.	ហ . អាគម
ស.អា.	.	ស . អាគម
អា.ឥ.	.	អា . ឥត្ថីលិង្គ
ក.ស.	.	ក . សកត្ថ
អា.និ.	.	អាលេបននិបាត

សិ.វិ.	គឺ	សិ. វិភត្តិនាម
តិ.វ.	.	តិ.វត្តមានា
តុ.ប.	.	តុ.បញ្ចមី
ឯយ្យ.ស.	.	ឯយ្យ.សត្តមី
អ.បរោ	.	អ.បរោក្ខា
អា.ហិ.	.	អា.ហិយេត្តនិ
ញ្ញ.អជ្ជ.	.	ញ្ញ.អជ្ជត្តនី
ស្សតិ.ភ.	.	ស្សតិ.ភវិស្សន្តិ
ស្សា.កា.	.	ស្សា.កាលាតិបត្តិ
និ.អា.	.	និគ្គហិត.អាគម
វិ.	.	វិគ្គហៈ
សំ.ស.	.	សំខ្យាសព្វនាម
ឧ.ស	.	ឧបសគ្គ
យ.អភិ.	.	យោជនាអភិធម្មត្ថវិភាវិនី
អ.សុ.	.	អដ្ឋកថាសុត្តន្តបិដក
ដី.វិ.	.	ដីកាវិសុទ្ធិមគ្គ
ស.និ.	.	ស.និបាត
អ.និ.	.	អ.និបាត
អ.វិ.	.	អដ្ឋកថាវិន័យ
ណិក.ស.	.	ណិក.សកត្ត
អ.ត.	.	អព្យយតទ្ធិត
អស.ន.	.	អសាធារណនាម
ត្ត.ហិ.	.	ត្ត.ហិយត្តនិ
អភិ.សុ.	.	អភិធានប្បទីបិកា.សុចិ
យ.វិ.	.	យោជនាវិន័យ

គ្រឿងសម្គាល់

< នេះសម្គាល់ថា « *មកពី* » ឬ « *កើតមកពី* » ;

> នេះសម្គាល់ថា « *ទៅជា* » ឬ « *កើតទៅជា* » ;

+ នេះសម្គាល់ថា « *និង* » ឬ «*ហើយ និង* » ; ដូចជា *រដ្ឋាភិបាល <រដ្ឋ + អភិបាល* (មើលថា *រដ្ឋាភិបាល* មកពី *រដ្ឋ និង អភិបាល*), *រដ្ឋ + អភិបាល > រដ្ឋាភិបាល* (មើលថា *រដ្ឋ និង អភិបាល ទៅជា រដ្ឋាភិបាល*) ជាដើម ។

វណ្ណយុត្តិក្រៅពីនេះ មិនបានលើកយកមកពន្យល់ទីនេះទេ ព្រោះធ្លាប់ប្រើថ្មីកមកហើយ ។

អកណ្ហនេត្ត គុ. [អកណ្ហ+នេត្ត] អ្នកមាននេត្រមានពណ៌ខ្មៅមិនមាន, អ្នកមាននេត្រមិនខ្មៅ, ព្រះរាជាមាននេត្រមិនខ្មៅ ; វិ. **អកណ្ហំ នេត្តំ យស្ស សោ > អកណ្ហនេត្តោ** ។ **នេត្ត** < នី + ត = អវយវៈតែងនាំទៅ (ភ្នែក) ; វិ. **នេតីតិ > នេត្តំ** ។

អកតញ្ញូ គុ. [ន>អ+កត+ញា+រូ] អ្នកមិនដឹងនូវឧបការៈដែលអ្នកដទៃធ្វើហើយ; វិ. **ន កតំ ឧបការំ ជានាតីតិ > អកតញ្ញូ** ។ អកត + ញា + រូ = អ្នកដឹងនូវព្រះនិព្វាន ដែលបច្ច័យមិនធ្វើហើយ, វិ. **អកតំ និព្វានំ ជានាតីតិ>អកតញ្ញូ** ។

អកត គុ. [ន+ករ+ត] គឺ...មិនធ្វើហើយ, វិ. **ន ករីយិត្ថាតិ>អ-កតោ, -តា, -តំ** ។ **-ត្ត** នបុំ. ភាវៈនៃ..ជា ...គឺ...មិនធ្វើហើយ **-បក្ការ** បុំ. ពួកដែល...មិនធ្វើហើយ ។ **-បាបកម្ម** គុ. អ្នកមានបាបកម្មមិនធ្វើហើយ, អ្នកមានអំពើអាក្រក់មិនធ្វើហើយ, វិ. **បាបំ កម្មំ > បាបកម្មំ, អកតំ បាបកម្មំ យេន សោ > អកត-បាបកម្មោ** ។ **-ភាវ** បុំ. ភាវៈនៃ... ជា... គឺ... មិនធ្វើហើយ ។ **-បុញ្ញ** នបុំ. បុណ្យគឺ...មិនធ្វើហើយ, គុ. មានបុណ្យមិនធ្វើហើយ -ល- ។

អកត្តព្វ គុ. [ន+ករ+តព្វ] គឺ...មិនគប្បីធ្វើ; -មិនត្រូវធ្វើ, -មិនគួរធ្វើ ។ **-យុត្តក** គុ. ដែលគួរតែ...មិនគប្បីធ្វើ ។ **-កម្ម** នបុំ. កម្មគឺ...មិនគប្បីធ្វើ ។ **-រូប** គុ. មានសភាពគឺ... មិនគប្បីធ្វើ ។ល។

អកត្វា អ. [ន+ករ+ត្វា] មិនធ្វើហើយ, កុំធ្វើឡើយ ។

អកត្ថ កិ. [អ+ករ+អ+ ត្ថ.អជ្ជ.] បានធ្វើហើយ ។

អកថន នបុំ. [ន+កថ+យុ] កិ.មិនពោល, កិ.មិននិយាយ, វ. **ន កថយ-តេតិ > អកថនំ** ។

អកថំកថី បុំ. [ន+កថំ+កថំ+ណី] អ្នកមិនប្រព្រឹត្តទៅយ៉ាងនេះថានេះដូចម្ដេចនេះដូចម្ដេច; វ. **កថមិទំ កថមិទន្តិ ឯវំ នប្បវត្តតីតិ > អកថំកថី** ។ អ្នកមានសេចក្ដីសម្គាល់ថានេះ ដូចម្ដេចនេះដូចម្ដេចមិនមាន; វ. **កថមិទំ កថមិទន្តិ សញ្ញា > កថំកថី, នត្ថិ កថំកថី ឯតស្សាតិ > អកថំកថី** ។ ន័យខ្លះទៀតថា : **អកថំកថី** < ន + កថំ+ កថ + ណី = អ្នកមិនមានវាចាជាហេតុពោលថានេះដូចម្ដេច ឬដោយប្រការដូចម្ដេច (មិនមានសេចក្ដីសង្ស័យ); វ. **កថមិទន្តិ កថេតិ ឯតាយាតិ > កថំកថា, កថំកថា ឯតស្ស អត្ថីតិ > កថំកថី, ន កថំកថី > អកថំកថី** ។ អ.សុ. ។

អកថិត គុ. [ន+កថ+ឥ+ត] គឺ... មិនពោលហើយ, -មិនប្រាប់ហើយ ។

អកថេតុំ អ. [ន+កថ+អ, អ > ឯ+តុំ] ដើម្បីមិនពោល, កិ.មិនពោល ។

អកថេត្វា អ. [ន+កថ+អ >ឯ+ត្វា] មិនពោលហើយ, មិនប្រាប់ហើយ ។

អកនិដ្ឋ គុ. [ន+ខុទ្ទក>កន+ឥដ្ឋ] មានភាវៈនៃភពតូចដោយវិសេសមិនមាន, មិនមានភាវៈនៃភពតូចដោយវិសេស, វ. **អយញ្ច ខុទ្ទកោ អយញ្ច ខុទ្ទកោ អយមិមេសំ វិសេសេន ខុទ្ទកោតិ > កនិដ្ឋោ, កនិដ្ឋស្ស ភាវោ > កនិដ្ឋភាវោ, នត្ថិ ឯតេសំ កនិដ្ឋភាវោតិ > អកនិដ្ឋោ** ។ (ភពឈ្មោះអកនិដ្ឋ, ឋានសុទ្ធាវាសជាន់ទី៥) ។ អ.សុ. ។ **-ព្រហ្មលោក** បុំ. ព្រហ្មលោកជាន់អកនិដ្ឋ, -ឈ្មោះអកនិដ្ឋ ។ **-ភវន** នបុំ. ភពឈ្មោះអកនិដ្ឋ, ឋានជាទីកើតនៃព្រហ្មឈ្មោះអកនិដ្ឋ, (ភវន < ភូ + យុ) ។

អកប្បិយ គុ. [ន+កប្ប+ណ្យ+ឥ.អា.] របស់ដែលបុគ្គលមិនគប្បីសម្រេច, ដែលមិនគួរ, មិនសមគួរ, មិនសមរម្យ ។ **-ភណ្ឌ** នបុំ. ភណ្ឌៈ (ទ្រព្យ, របស់) -ដែលមិនគួរ ។ **-ភោជន** នបុំ. ភោជនមិនគួរ ។ **-ចីវរ** នបុំ. ចីវរមិនសមគួរ ។

អកម្ប គុ. [ន+កម្ប+អ] ដែលមិនញាប់ញ័រ, មិនកម្រើក ។

អកម្បិយ គុ. [ន+កម្ប+ណ្យ+ឥ.អា.] គឺ...មិនគប្បីឲ្យញាប់ញ័រ, -មិនគប្បីឲ្យកម្រើក ។ **-ភាវ** បុំ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកគឺ...មិនគប្បីឲ្យញាប់ញ័របាន ។

អកម្ហ កិ. [អ+ករ+អ+ម្ហ..កើ.] បានធ្វើហើយ ។

អករណ នបុ. [ន + ករ + យុ] កិ.មិនធ្វើ (មិនមែនជាអំពើ); វិ. **ន ករីយតីតិ > អករណំ** ។ - **កម្ម** នបុ. កម្មគឺកិ.មិនធ្វើ ។ -**ដ្ឋាន** នបុ. ទីជាទីមិនធ្វើ, ទីមិនមែនជាទីធ្វើ ។ - **អត្ថ** បុ. ប្រយោជន៍ដល់កិ.មិនធ្វើ, ត្រូវការដល់កិ.មិនធ្វើ ។

អករម្ហា កិ. [អ+ករ+អ+ម្ហា.អជ្ជ.] បានធ្វើហើយ ។

អកត្វា អ. [ន+ករ+ត.អា+ត្វា] មិនធ្វើហើយ ។

អកត្ថ កិ. [អ+ករ+ត.អា.+ត្ថ.អជ្ជ.] បានធ្វើហើយ ។

អករិស្ស កិ. [អ+ករ+ត.អា+ស្សា.កា > ស្ស] នឹងបានធ្វើហើយ ។

អករោន្ត គុ. [ន+ករ+ឱ+អន្ត] កាលមិនធ្វើ ។

អកំសុ កិ. [អ+ករ+អ+ឧំ.អជ្ជ.> អំសុ] បានធ្វើហើយ ។

អកាតុំ អ. [ន+ករ+តុំ] ដើម្បីមិនធ្វើ, កិ.មិនធ្វើ ។

អកាមក បុ. នបុ. [ន+កម+ណ្វុ>អក] អ្នកមិនប្រាថ្នា, អ្នកមិនត្រូវការ, អ្នកមិនចង់បាន, វិ. **ន កាមេតីតិ > អកាមកោ** ។ គុ.មានសេចក្ដីប្រាថ្នាមិនមាន, មិនមានសេចក្ដីត្រូវការ, វិ **នត្ថិ កាមោ ឯតស្សាតិ > អកាមកោ** ។

អការក បុ, នបុ.[ន+ករ+ណ្វុ] អ្នកមិនធ្វើ, មិនមែនអ្នកធ្វើ; វិ. **ន ករោតីតិ > អការកោ** ។ - **ភាវ** បុ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកមិនធ្វើ ។

អការណ នបុ. [ន+ករ+យុ] កិ.មិនធ្វើ ។ គុ. មិនមែនជាហេតុ, មិនមែនជាការណ៍, មិនមានហេតុ ។

អការិយ គុ. [ន+ករ+ណ្យ+ត.អា.] (អំពើ) ដែល... មិនគប្បីធ្វើ, វិ. **ន កាតព្វន្តិ > អការិយំ** ។

អការេត្វា អ. [ន+ករ+ណេ+ត្វា] មិនញ៉ាំង... ឲ្យធ្វើហើយ ។

អកាល គុ. [ន + កាល] មិនមែនជាកាល, សម័យមិនមែនជាកាល, វិ. **ន កាលោ> អកាលោ** ។ បុ. កាលមិនគួរ, វិ.**អយុត្តោ កាលោ> អកាលោ** ។ - **វកុក្កុដជាតក** នបុ. ជាតកគឺបណ្ឌិតកំណត់ហើយដោយមាន់រងាវក្នុងសម័យមិនមែនជាកាល ឬក្នុងកាលមិនគួរ ។

អកាសិ កិ. [អ+ករ+អ+ឦ.អជ្ជ.+ស.អា.] បានធ្វើហើយ ។

អកិច្ច គុ. [ន+ករ+រិច្ច] (អំពើ) ដែល...មិនគប្បីធ្វើ, (មិនមែនជាកិច្ច); វិ. **ន កត្តព្វន្តិ> អកិច្ចំ** ។ នបុ. កិច្ចមិនគួរ, វិ. **អយុត្តំ កិច្ចំ >អ. កិច្ចំ** ។

អកិច្ឆ គុ. [ន+កិរ+ច្ឆ] ធម្មជាតិមិនបោះបង់នូវសុខ, (មិនលំបាក, មិនក្រ, មិនត្រដាបត្រដួស); វិ. **កិរតិ សុខន្តិ>កិច្ឆំ, ន កិច្ឆំ>អកិច្ឆំ** ។

អកិញ្ចន គុ. [ន+កិច្ច>កិញ្ច+យុ] មានកិលេសជាតជាគ្រឿងកង្វល់មិនមាន, មិនមានកិលេសជាតជាគ្រឿងកង្វល់; វិ. **កិញ្ចតិ ឯតេនាតិ** >

កិញ្ចនំ, នត្ថិ កិញ្ចនំ ឯតស្សាតិ> អកិញ្ចនោ ។ មានសេចក្ដីកង្វល់មិនមាន, មិនមានសេចក្ដីកង្វល់; វិ. កិញ្ចយតេតិ > កិញ្ចនំ, នត្ថិ កិញ្ចនំ ឯតស្សាតិ> អកិញ្ចនោ ។

អកិត្តិ ឥ. [ន+កិត្តិ] មិនមែនវាចាជាគ្រឿងសរសើរ ឬ មិនមានវាចាជាគ្រឿងសរសើរ (សេចក្ដីតិះដៀល, ជំនៀល); វិ. កិត្តេតិ ឯតាយាតិ> កិត្តិ, ន កិត្តិ> អកិត្តិ, នត្ថិ កិត្តិ ឯតស្សាតិ វា > អកិត្តិ ។ កិត្តិ < កិត+តិ ។

អកិរិយវាទ គុ. [ន+កិរិយ+វាទ] អ្នកមានវាទៈថាកម្មដែលបុគ្គលធ្វើហើយ មិនមែនឈ្មោះថាគឺបុគ្គលធ្វើ; វិ. ន កតំ កម្មំ ករិយតីតិ វាទោ អស្សាតិ > អកិរិយវាទោ ។

អកិលមថ នបុំ. [ន+កិលម+ថុ] កិ.មិនលំបាក, សេចក្ដីមិនលំបាក, ការមិនឿយហត់; វិ. ន កិលមយតេតិ >អកិលមថំ ។ -ភាវ នបុំ. ភាវៈនៃកិ.មិនលំបាក... ។

អកិលន្ត គុ. [ន+កិលម+ត>ន្ត] មិនលំបាកហើយ, មិនឿយហត់ហើយ ។

អកិលមេត្វា អ. [ន+កិលម+ណេ+ត្វា] មិនលំបាកហើយ, មិនញុំាង...ឲ្យលំបាកហើយ ។

អកុដិល គុ. [ន+កុដិល] ដែលមិនវៀច, មិនកោង ។ -តា ឥ. ភាវៈនៃ...ជា...មិនវៀច ។

អកុទ្ធ គុ. [ន+កុធ+ត>ទ្ធ] គឺ... មិនក្រោធហើយ, . មិនខឹងហើយ ។ -មានស គុ. មានចិត្តមិនក្រោធហើយ, មានឆន្ទៈមានក្នុងចិត្តមិនក្រោធហើយ, វិ. អកុទ្ធំ មានសំ យេន សោ> អកុទ្ធមានសោ ។

អកុប្បដ្ឋាន នបុំ. [អកុប្ប+ឋាន] ទីមិនកំរើក ។

អកុព្វតោ គុ. [ន+ករ+ឱ+អន្ត+ស.វិ.] កាលមិនធ្វើ ។

អកុសល ន. [ន+កុសល] អកុសល ។ គុ. មិនមែនជាកុសល, មិនប្រសប់, មិនឈ្លាស, មិនវាងវៃ ។ -កម្ម នបុំ. កម្ម ឬ អំពើជាអកុសល ។ -កម្មបថ បុំ. គន្លង ឬផ្លូវនៃកម្មជាអកុសល ។ -កម្មសង្ខាត គុ. គឺបណ្ឌិតរាប់ព្រមហើយថាកម្មជាអកុសល, គឺបណ្ឌិតពោលថាកម្មជាអកុសល, ពោលគឺកម្មជាអកុសល ។ -កិរិយា ឥ. កិ.ធ្វើនូវកម្មជាអកុសល ។ -ចិត្តុប្បាទ បុំ. កិ.ញុំាងចិត្តជាអកុសលឲ្យកើតឡើង, កិ.កើតឡើងនៃចិត្តជាអកុសល ។ -ចេតនា ឥ. ចេតនាជាអកុសល, ចេតនាប្រកបហើយដោយអកុសល, វិ. អកុសលេន យុត្តា ចេតនា > អកុសលចេតនា ។ -ធម្ម បុំ. ធម៌ជាអកុសល, ធម៌ប្រកបហើយដោយកម្មជាអកុសល ។ -មល នបុំ. មន្ទិលគឺអកុសល ។ -លោភ បុំ. កិ.បាននូវកម្មជាអកុសល ។ -វិតក្ក បុំ. សេចក្ដីត្រិះរិះជាអកុសល ឬក្នុងកម្មជាអកុសល ។ -វិថិ

ឥ. វិធីនៃចិត្តជាអកុសល, ផ្លូវនៃចិត្តជាអកុសល ។ - មូល នពុំ. មូលគល់នៃអកុសល .ល. ។

អកុសីត គុ. [ន+កុ+សទ>សីទ+អ, ផ្លាស់ទ>ត] អ្នកមិនលិចចុះដោយអាការរើបណ្ដិតឫស្ញើម (មិនខ្ជិលច្រអូស); វិ. ន កុច្ឆិតេន អាការេន សីទតីតិ > អកុសីតោ ។ - តា ឥ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកមិនខ្ជិលច្រអូស ។

អកោធន គុ. [ន+កុធ+យុ] អ្នកមិនមានសេចក្ដីក្រោធ; វិ. កុជ្ឈិយតេតិ >កោធនំ, នត្ថិ កោធនំ ឯតស្សាតិ>អកោធនោ ។ នពុំ. សេចក្ដីមិនក្រោធ ។

អកោធ ពុំ. [ន+កុធ+ណ] សេចក្ដីមិនក្រោធ, កិ.មិនខឹង; វិ. អកោធនំ > អកោធោ ។ អ្នកមិនមានសេចក្ដីក្រោធ, វិ. នត្ថិ កោធោ ឯតស្សាតិ > អកោធោ ។ កិ.មិនមាននៃសេចក្ដីក្រោធ, វិ. កោធស្ស អភាវោ > អកោធំ ។

អកោបេត្វា ន. [ន+កុប+ណេ+ត្វា] មិនញាំង...ឱ្យកំរើកហើយ ។

អកោបេន្ត គុ. [ន+កុប+ណេ+អន្ត] កាលមិនញាំង...ឱ្យកំរើក ។

អកក្កស គុ. [ន+កក្កស] អ្នកមិនធ្វើនូវអំពើអគ្រោះ (មិនអាក្រក់, មិនច្រឡោះបោះបោក); វិ. ន កិច្ឆំ ករោតីតិ>អកក្កសោ ។ កក្កស < កិច្ឆ+ករ+អស ។

អក្កន្ត គុ. [អា>អ+កម+ត>ន្ត] ជាន់ហើយ, ដែល...ជាន់ហើយ ។ - **អល្លចម្ម** នពុំ. ស្បែកស្រស់ដែល... ជាន់ហើយ ។ - **កាល** ពុំ. កាលនៃ...គឺ...ជាន់ហើយ ។ - **អក្កន្តកាល** ពុំ. កាលនៃ...គឺ...ជាន់ហើយៗ ។ - **ដ្ឋាន** នពុំ. ទីនៃ...គឺ... ជាន់ហើយ ។ - **មត្ត** គុ. គ្រាន់តែគឺ...ជាន់ហើយ ។ - **សាខា** ឥ. មែកគឺ...ជាន់ហើយ ។

អក្កមតិ កិ. [អា+កម+អ+តិ.វ.] ជាន់ ។

អក្កមន្តុ កិ. [អា+កម+អ+អន្តុ.ប.] ចូរជាន់ ។

អក្កមន្ត គុ. [អា+កម+អន្ត] កាលជាន់, កំពុងជាន់ ។

អក្កមិ កិ. [អា+កម+អ+ឦ.អជ្ជ.>ឥ] ជាន់ហើយ ។

អក្កមិត្វា អ. [អា+កម+ឥ.អា+ត្វា] ជាន់ហើយ ។

អក្កុជ្ឈិត្វា អ. [ន+កុធ+យ+ឥ.អា+ត្វា] មិនក្រោធហើយ, មិនខឹងហើយ ។

អក្កុដ្ឋ គុ. [អា+កុស+ត>ដ្ឋ] ជេរហើយ, ដែល...ជេរហើយ ។

អក្កោច្ឆិ កិ. [អ+កុស+អ+ឦ.អជ្ជ.>ឆិ] បានជេរហើយ ។

អក្កោសក ពុំ. [អា+កុស+ណ្វុ] អ្នកជេរ; វិ. **អក្កោសតីតិ > អក្កោសកោ** ។ - **បរិភាសក** ពុំ. អ្នកជេរនិងអ្នកប្រទេច ។ - **ភារទ្វាជ** អស.ន ព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះភារទ្វាជៈអ្នកជេរ, ព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះអក្កោសកភារទ្វាជៈ ។

អក្កោសន នពុំ. [អា+កុស+យុ] កិ.ជេរ; វិ. អក្កោសយតេតិ > អក្កោសនំ ។ - បច្ចក្កោសនប្បហរណប្បដិប្បហរណាទិ គុ. មានកិ.ជេរនិងកិ.ជេរតប និងកិ.ប្រហារនិងកិ.ប្រហារតបជាដើម, មានកិ.ជេរតបនូវកិ.ជេរ និងកិ.ប្រហារតបនូវកិ.ប្រហារជាដើម ។ - សទ្ទ ពុំ. សំឡេង ឬ សូរនៃកិ.ជេរ, សំឡេងជាគ្រឿងជេរ ។

អក្កោសន្តិ កិ. [អា+កុស+អ+អន្តិ.វ.] ជេរ ។

អក្កោសន្ត គុ. [អា+កុស+អន្ត] កាលជេរ, កំពុងជេរ ។

អក្កោស ពុំ. [អា+កុស+ណ] កិ.ជេរ, ជាគ្រឿងជេរ ។ - អាទិវត្ថុ នពុំ. មានកិ.ជេរជាដើមជាវត្ថុ ។ - វត្ថុ នពុំ. វត្ថុជាគ្រឿងជេរ ។

អក្កោសិ កិ. [អា+កុស+អ+ឦ.អជ្ជ.] ជេរហើយ ។

អក្កោសិតព្វ គុ. [អា+កុស+ឥ.អា.+តព្វ] គឺ...គប្បីជេរ ។

អក្កោសិតុំ អ. [អា+កុស+ឥ.អា.+តុំ] ដើម្បីជេរ ។

អក្កោសិត្វា អ. [អា+កុស+ឥ.អា.+ត្វា] ជេរហើយ ។

អក្កោសិសុ កិ. [អា+កុស+អ+ឧំ.អជ្ជ.>ឥសុ] ជេរហើយ ។

អក្ខ ពុំ. ភ្លៅ, ដងកាំបិត ។ - អគ្គនេមិវដ្ដិ ឥ. ចុងនៃភ្លៅនិងកណ្ដាប់ ឬរង្វង់នៃកង់ ។ - ភញ្ជនវណប្បដិច្ឆាទនបុគ្គមំសូបមាវស ពុំ.

អំណាចនៃសេចក្ដីប្រៀបដោយប្រេង(១) សំរាប់លាបនូវភ្លៅ និងសំពត់សំរាប់គ្របនូវដំបៅនិងសាច់នៃកូន ។

អក្ខន្តិ ឥ. [ន+ខម+តិ] សេចក្ដីមិនអត់ធន់, មិនមានសេចក្ដីអត់ធន់; វិ. អក្ខមនំ > អក្ខន្តិ, នត្ថិ ខន្តិ ឯតស្សាតិ > អក្ខន្តិ ។

អក្ខរ ពុំ., នពុំ. [ន+ខិ+អរ] វណ្ណៈមិនដល់នូវកិ.អស់ទៅ ឬវណ្ណៈមិនរឹង (អក្សរ); វិ. ន ខិយន្តិ ខយំ ន បាបុណន្តីតិ > អក្ខរា, ន ខរន្តីតិ វា > អក្ខរា ។ - បិណ្ឌ ពុំ. កិ.ប្រមូលនៃអក្សរ, ពួកនៃអក្សរ ។ - សមយ ពុំ. លទ្ធិជាគ្រឿងប្រព្រឹត្តទៅព្រមនៃអក្សរ, លទ្ធិនៃអក្សរ ។

អក្ខាត គុ. [អា+ខា+ត] គឺ...ពោលហើយ, -ប្រាប់ហើយ ។

អក្ខាយតិ កិ. [អា+ខា+យ+តិ.វ.] គឺ...ពោល, ប្រាកដ ។

អក្ខាហិ កិ. [អា+ខា+អ+ហិ.ប.] ចូរប្រាប់, ចូរពោល ។

អក្ខិ នពុំ. [ឥក្ខ>អក្ខ+ឥ] ធម្មជាតសម្រាប់ឃើញនៃជន (ភ្នែក); វិ. ឥក្ខតិ បស្សតិ ឯតេនាតិ > អក្ខិ ។ - កាណ ពុំ. កិ.ខ្វាក់នៃភ្នែក ។ - កោដិ ឥ. ចុងនៃភ្នែក, ទីបំផុតនៃភ្នែក (កន្ទុយនៃភ្នែក) ។ - រោគ ពុំ. រោគក្នុងភ្នែក, រោគដែលកើតក្នុងភ្នែក ។ - វិនាស ពុំ. សេចក្ដីវិនាសនៃភ្នែក, ការខូចនៃភ្នែក ។

(១) ឬម្យ៉ាង គឺលោះ ។

អក្ខេម គុ. [ន+ខេម] ដែលមិនក្សេម, មិនមានសេចក្ដីក្សេម; វិ. **នត្ថិ ខេមំ ឯតស្សាតិ > អក្ខេមំ** ។

អខណ្ឌ គុ. [ន+ខណ្ឌ] មិនដាច់ ។ **-ផុល្ល** គុ. មិនដាច់និងមិនធ្លាយ, មិនដាច់និងមិនផុយរលាស់ ។

អខមាបេន្ត គុ. [ន+ខម+ណាបេ+អន្ត] កាលមិនញុំាង...ឱ្យអត់, -មិនឱ្យអត់ទោស ។

អខមាបេត្វា អ. [ន+ខម+ណាបេ+ត្វា] មិនញុំាង...ឱ្យអត់ហើយ, មិនឱ្យអត់ទោសហើយ ។

អខីណាសវ គុ. [ន+ខីណាសវ] មានអាសវៈមិនទាន់អស់ហើយ; វិ. **អខីណា អាសវា យស្ស សោ > អខីណាសវោ** ។ មិនមែនជាព្រះខីណាស្រព; វិ. **ន ខីណាសវោ>អខីណាសវោ** ។

អខេបិត គុ. [ន+ខិប+ឥ.អា.+ត] គឺ...មិនញុំាងឱ្យអស់ហើយ, -មិនឱ្យបោះទៅហើយ ។ **-ត្ត** នពុំ. ភាវៈនៃ...ជា...គឺ...មិនឱ្យអស់ទៅហើយ ។

អគណេត្វា អ. [ន+គណ+អ>ឯ+ត្វា] មិនរាប់ហើយ, មិនអើពើហើយ ។

អគត គុ. [ន+គម+ត] មិនទៅហើយ, មិនដល់ហើយ ។ **-ការណ** នពុំ. ហេតុនៃ...មិនទៅហើយ ។ **-ទិសសង្ខាត** គុ. ដែលបណ្ឌិតពោលថាទិសគឺ...មិនដែលទៅហើយ។ **-បុព្វ** គុ.ដែលមិនធ្លាប់ទៅហើយ ។ **-បុព្វត្ត** នពុំ. ភាវៈនៃ...ជា...គឺ...មិនធ្លាប់ទៅហើយ ។

អគតិ ឥ. [ន+គម+តិ] កិ.មិនទៅ, កិ.មិនលុះ, កិ.មិនលំអៀង; វិ. **អគមនំ > អគតិ** ។ **-គមន** នពុំ. កិ.ដល់នូវអគតិ, កិ.លុះនូវគតិមិនគួរ ។

អគន្តុកាម គុ. [អគន្តុំ + កាម ឬ ន+គន្តុកាម] ចង់ដើម្បីមិនទៅ, មិនចង់ដើម្បីទៅ, មានប្រាថ្នាដើម្បីមិនទៅ (មិនត្រូវការទៅ) ។

អគន្ធក គុ. [ន+គន្ធ+ក] មានក្លិនមិនមាន, មិនមានក្លិន, ឥតក្លិន; វិ. **នត្ថិ គន្ធោ អស្សាតិ > អគន្ធកំ** ។

អគមន នពុំ. [ន+គម+យុ] កិ.មិនទៅ។ **-ធម្ម** គុ. មានកិ.មិនទៅជាធម្មតា ។ **-ភាវ** ពុំ. ភាវៈនៃកិ.មិនទៅ ។ **-សីល** គុ. មានកិ.មិនទៅជាប្រក្រតី; វិ. **អគមនំ សីលមស្សាតិ >អគមនសីលោ** ។

អគរុ នពុំ. [ន+គិរ+ឧ.ឥ>អ, គម+ឧ, ម>រ, គរ+ឧ] សេចក្ដីមិនធ្ងន់, សេចក្ដីមិនធ្ងន់ចិត្ត, (សេចក្ដីមិនចង្អៀតចង្អល់) សេចក្ដីមិនគោរព ។

អគយ្ហុបគ គុ. [ន+គយ្ហ+ឧប+គម+ក្វិ ឬអគយ្ហ+ឧប+គម+ក្វិ] ធម្មជាតិបុគ្គលមិនគប្បីចូលទៅជិតចាប់យកបាន; វិ. **ន គយ្ហំ ឧបគន្តុញាតិ > អគយ្ហុបគា** ។ ធម្មជាតិបុគ្គលចូលទៅជិតដល់នូវកិ.ចាប់យកមិនបាន; វិ. **អគយ្ហំ ឧបគមិយតេតិ>អគយ្ហុបគា** ។ ធម្មជាតចូលទៅជិតដល់នូវកិ.ចាប់យកមិនបាន; វិ. **អគយ្ហំ ឧបគច្ឆតីតិ > អគយ្ហុបគា** ។

អគ្គហណ ចុំ. [ន+គហ+យុ] កិ.មិនកាន់, សេចក្តីមិនប្រកាន់ ។ គុ. មានធម៌ជាគ្រឿងមិនប្រកាន់, មិនមានសេចក្តីប្រកាន់ ។

អគារវ គុ. [ន+គារវ] មានភាវៈនៃសេចក្តីគោរពមិនមាន, មិនមានភាវៈនៃសេចក្តីគោរព; វិ. **គរុស្ស ភាវោ> គារវោ, នត្ថិ គារវោ អស្សាតិ > អគារវោ, ន ចា គារវោ យស្ស សោ> អគារវោ** ។ . **ភូត** គុ. ដែលមិនមានភាវៈនៃសេចក្តីគោរពកើតហើយ ។

អគារ ចុំ., នចុំ. ផ្ទះ, រោង ។ . **មជ្ឈ** នចុំ. កណ្តាលនៃផ្ទះ ។

អគារិយ គុ. [អគារ+ឥយ] (កម្ម) ជាប្រយោជន៍ដល់ផ្ទះ; វិ. **អគារស្ស ហិតំ > អគារិយំ** ។ . **ភូត** គុ. ដែលមានកម្មជាប្រយោជន៍ដល់ផ្ទះកើតហើយ ។

អគុណ ចុំ. [ន+គុណ] សភាវៈមិនមែនជាគុណ (ទោស); វិ. **ន គុណោ > អគុណោ** ។

អគោចរ ចុំ. [ន+គោចរ] ទីមិនមែនជាគោចរ, ទីមិនគួរត្រេចទៅដូចជាគោ, មិនមែនជាអារម្មណ៍ ។

អគ្គ គុ. [អជ>អគ+អ ប្ប] ធម្មជាតដល់នូវភាពដ៏ប្រសើរ, (ប្រសើរ, លើស, កំពូល, ថ្លោង, ខ្ពង់ខ្ពស់, ទីបំផុត, ជាទីបំផុត, ចុង, ជាដើម, ចំណែក, អារម្មណ៍); វិ. **អជតិ គច្ឆតិ សេដ្ឋភាវន្តិ>អគ្គំ** ។

. **អគ្គ** គុ. កំពូលជាទីបំផុត, ចុងនៃកំពូល ។ . **ដ្ឋាន** នចុំ. ទីដ៏លើស, ដំណែងដ៏លើស ។ . **នង្គុដ្ឋ** នចុំ. កន្ទុយជាទីបំផុត, ចុងនៃកន្ទុយ ។ . **ទក្ខិណេយ្យភាវ** ចុំ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកគួរនូវទក្ខិណាដ៏លើស, ភាវៈនៃ...ជាអ្នកគួរនូវទានសម្បត្តិជាគ្រឿងចំរើនដ៏លើស, ភាវៈនៃ...ជាទក្ខិណេយ្យបុគ្គលអ្នកប្រសើរ ។ . **ទណ្ឌក** នចុំ. ដងជាទីបំផុត, ចុងនៃដង ។ . **ទាន** នចុំ. ទានដ៏លើស ។ . **ធម្ម** ចុំ. ធម៌ដ៏លើស ។ . **បណ្ឌិត** ចុំ. បណ្ឌិតអ្នកខ្ពង់ខ្ពស់ ។ . **បាទ** ចុំ. ទីចំផុតនៃជើង, ចុងនៃជើង ។ . **បិណ្ឌ** ចុំ. បិណ្ឌៈដ៏ថ្លោង, ដុំបាយដ៏ថ្លោង ។ . **បុប្ផ** នចុំ. ផ្កាដ៏លើស ។ . **ភត្ត** នចុំ. ភត្តដ៏ថ្លោង ។ . **មហេសិដ្ឋាន** នចុំ. ទីនៃមហេសីដ៏លើស ។ . **យាគុ** ឥ. បបរដ៏លើស ។ . **រស** ចុំ. រសដ៏លើស ។ . **រាជ** ចុំ. ព្រះពុទ្ធជាស្តេចប្រសើរ, ស្តេចប្រសើរ ។ . **សស្សទាន** នចុំ. កិ.ឱ្យនូវសំទូងដ៏លើស ។ . **សាវក** ចុំ. សាវ័កអ្នកលើស ។ . **សាវិកា** ឥ. សាវិកាអ្នកលើស ។ . **សេដ្ឋី** ចុំ. សេដ្ឋីអ្នកលើស . ល . ។

អគ្គិ ចុំ. [អគ្គ+ឥ] សភាវៈដល់នូវកិ.កោងកាច (ភ្លើង); វិ. **អគ្គតិ កុដិលំ គច្ឆតីតិ > អគ្គិ** ។ . **ឱភាស** ចុំ. ពន្លឺនៃភ្លើង, រស្មីជាគ្រឿងភ្លឺនៃភ្លើង ។ . **ក្ខន្ធ** ចុំ. គំនរនៃភ្លើង ។ . **ជាលា** ឥ. អណ្តាតនៃភ្លើង ។ . **ទឌ្ឍ** គុ. ដែលភ្លើងឆេះហើយ ។ . **បរិចរណដ្ឋាន** នចុំ. ទីជាទីចំរើនភ្លើង ។ . **បរិចរិយា** ឥ. កិ.ចំរើ

នូវភ្លើង ។ - **វណ្ណ** គុ. មានពណ៌ដូចជាពណ៌នៃភ្លើង, មានពណ៌ដូចជាភ្លើង ។ - **សាលា** ឥ. រោងនៃភ្លើង ។ - **សិខូបម** គុ. មានឧបមាដោយអណ្តាតនៃភ្លើង ។ - **ហុត្ត** គុ. ភ្លើងដែល...បូជា, កិ.បូជានូវភ្លើង (ហុត្ត<ហុ+ត>ត្ត) ។

អគ្ឃតិ កិ. [អគ្ឃ+អ+តិ.វ.] ថ្លៃ, ដល់ថ្លៃ, គួរថ្លៃ, ។

អគ្ឃ គុ. [អគ្ឃ+អ] ថ្លៃ, កាត់ថ្លៃ, ដំឡៃ ។ នបុំ. ការបូជា, កិ.បូជា; វិ. **អគ្ឃនំ បូជនំ > អគ្ឃំ** ។

អគ្ឃិយ នបុំ. [អគ្ឃ+ឥយ] កិ.បូជា, គ្រឿងបូជា; វិ. **អគ្ឃនំ បូជនំ > អគ្ឃិយំ** ។

អគ្ឃាបេសិ កិ. [អគ្ឃ+ណាបេ+ឦ-អជ្ជ.(១)+ស-អា.] ញុំាង...ឱ្យកាត់ថ្លៃហើយ ។

អឃាតយំ គុ.[ន+ឃាត(២)+ណយ+អន្ត+សិ-វិ, ផ្លាស់សិ-វិ. មិង ន្ត ជាអំ] កាលមិនញុំាង... ឱ្យសម្លាប់ ឬឱ្យបៀតបៀន ។

អង្ក បុំ. [អង្ក+អ] គ្រឿងដែលគេសម្រាប់កំណត់, សម្រាប់សម្គាល់ (ចង្កេះ, ភ្លៅ, ថ្នក់, ទំព័រ); វិ. **អង្កិយតេ លក្ខិយតេ អនេនាតិ > អង្កោ** ។

អង្កុរ បុំ. [អង្ក+ឧរ] សភាវៈដែលគេកំណត់ ឬចំណាំ (ពន្លក, បណ្តូល); វិ. **អង្កិយតិ លក្ខិយតីតិ>អង្កុរោ** ។ - **ទេវបុត្តវត្ថុ** នបុំ. រឿងនៃទេវបុត្រឈ្មោះអង្កុរៈ ។

---
(១) ឦ-អជ្ជ.>ឥ ។ (២) ហន>ឃាត ។

អង្កុស បុំ. [អង្ក>អង្កុ+ស] គ្រឿងសម្រាប់កំណត់ (កង្វេរ); វិ. **អង្កេតិ អនេនាតិ > អង្កុសោ** ។ - **គ្គាហ** បុំ. អ្នកកាន់នូវកង្វេរ (នាយហត្ថាចារ្យ, ហ្មដំរី) ។

អង្គណាភាវ បុំ. [អង្គណ+អភាវ] កិ.មិនមាននៃកិលេសដូចជាធូលី, កិ.មិនមាននៃកិលេសជាគ្រឿងរលឹបរល, កិ.មិនមាននៃកិលេស ។

អង្គប្បច្ចង្គ នបុំ. [អង្គ+បច្ចង្គ] អវយវៈនិងអវយវៈអាស្រ័យ, អវយវៈតូចនិងអវយវៈធំ ។

អង្គរដ្ឋ នបុំ. [អង្គ+រដ្ឋ] ដែនឈ្មោះអង្គៈ ។

អង្គវេកល្ល នបុំ. [អង្គ+វេកល្ល] ភាវៈនៃបុគ្គលអ្នកវិកលដោយអវយវៈ, ភាវៈនៃបុគ្គលមានអវយវៈខ្វះខាត, ភាវៈនៃសេចក្តីខ្វះខាតដោយអវយវៈ; វិ. **វិកលស្ស ភាវោ > វេកល្លំ, អង្គេន វេកល្លំ > អង្គវេកល្លំ** ។

អង្គារ បុំ. [អង្គ+អារ] (សភាវៈ) ដល់នូវសេចក្តីសាបសូន្យ (រងើកភ្លើង, ធ្យូង); វិ. **អង្គតិ ហានិំ គច្ឆតីតិ>អង្គារោ** ។ - **អាវាដ** បុំ. រណ្តៅដីពេញដោយរងើកភ្លើង; វិ. **អង្គារេហិ បូរិតោ អាវាដោ > អង្គារាវាដោ** ។ - **កបល្ល** នបុំ. អំបែងដីពេញដោយរងើកភ្លើង ។ - **កាសុ** ឥ. រណ្តៅដីពេញដោយរងើកភ្លើង ។ - **បច្ឆិ** ឥ. ព្រែងដីពេញដោយធ្យូង, ព្រែងដាក់នូវធ្យូង ។ - **បូរ** គុ. ដីពេញ

ដោយរងើកភ្លើង ឬធ្យូង ។ - **ភាវ** បុំ. ភាវៈនៃ...ជាធ្យូង ។ - **កោដិ** នបុំ. ទីបំផុតនៃរងើកភ្លើង ។ - **មសិមក្ខិត** គុ. ដែលប្រឡាក់ដោយធ្យូងនិងម្រែងភ្លើង, គឺម្រែងនៃធ្យូងប្រឡាក់ហើយ ។ - **រាសិ** បុំ. គំនរនៃធ្យូង ឬរងើកភ្លើង ។

អង្គីរស គុ. [អង្គ+រស+ត្យ.អ.] មានរស្មីផ្សាយចេញអំពីអវយវៈ, មានអវយវៈជាដែនផ្សាយចេញនៃរស្មី, មានរស្មីរុងរឿងឰដ៏អវយវៈ; វិ. អង្គម្ហិ រសោ រំសិ និច្ឆរេ យស្សាតិ > អង្គីរសោ ។ មានរស្មីឰដ៏អវយវៈ; វិ. អង្គម្ហិ រសោ យស្ស សោ> អង្គីរសោ ។

អង្គុត្តរាបថ អស.ន [អង្គ+ឧត្តរាបថ] ជនបទឈ្មោះអង្គៈ និងជនបទឈ្មោះឧត្តរាបថៈ ។

អង្គុលន្តរ នបុំ. [អង្គុលិ+អន្តរ] ចន្លោះនៃម្រាមដៃ, ចង្អៀតនៃម្រាមដៃ ។

អង្គុលិមុទ្ទិកា ឥ. [អង្គុលិ+មុទ្ទិកា] ចិញ្ចៀនសម្រាប់ពាក់ឰដ៏ម្រាមដៃ, ឬចិញ្ចៀនដែល...ប្រដាប់ឰដ៏ម្រាមដៃ; វិ. អង្គុលិយំ បិលន្ធនំ បិលន្ធិកា វា មុទ្ទិកា > អង្គុលិមុទ្ទិកា ។

អង្គុលិសញ្ញា ឥ. [អង្គុលិ+សញ្ញា] សេចក្ដីសម្គាល់ដោយម្រាមដៃ ។

អចក្ខុក គុ. [ន+ចក្ខុ+ក] មានចក្ខុមិនមាន, មិនមានចក្ខុ (ខ្វាក់); វិ. នត្ថិ ចក្ខុ ឯតស្សាតិ > អចក្ខុកោ ។

អចរិម គុ. [ន+ចរិម] មិនក្រោយ ។

អចល គុ. [ន+ចល+អ] ដែលមិនកំរើក, មិនករក្រើក, មិនរញ្ជួយ ។ - **តា** ឥ. ភាវៈនៃ...ជា...មិនកំរើក ។ - **ភាវ** បុំ. ភាវៈនៃ...ជា...មិនកំរើក។ - **ចេតិយដ្ឋាន** នបុំ. ទីជាទីតាំងនៃអចលចេតិយ ។ - **សទ្ធា** ឥ. សទ្ធា (សេចក្ដីជឿ) មិនកំរើក ។ - **សទ្ធ** គុ. មានសទ្ធាមិនកំរើក; វិ. អចលា សទ្ធា យស្ស សោ > អចលសទ្ធោ ។

អចិត្តក គុ. [ន+ចិត្ត+ក] មានចិត្តមិនមាន, មិនមានចិត្ត, ឥតចិត្ត; វិ. នត្ថិ ចិត្តំ ឯតស្សាតិ > អចិត្តកំ ។

អចិន្តេយ្យ គុ. [ន+ចិន្ត+តេយ្យ] (ហេតុ)ដែល...មិនគប្បីគិត, មិនគួរគិត; វិ. ន ចិន្តេតព្វន្តិ > អចិន្តេយ្យំ ។

អចិរ និ., គុ. [ន+ចិរ] មិនយូរ, កាលមិនយូរ ។ - **បក្កន្ត** គុ. ដែលជៀសចេញទៅហើយមិនយូរ, ជៀសចេញទៅហើយអស់កាលមិនយូរ (បក្កន្ត < ប+កម+ត) ។ - **បព្វជិត** គុ. ដែលបួសហើយអស់កាលមិនយូរ, (ទើបនឹងបួសថ្មី) ។ - **វតីនទីតីរ** នបុំ. ត្រើយ ឬឆ្នេរនៃស្ទឹងឈ្មោះអចិរវតី ។

អចេតន គុ. [ន+ចេតនា] មានចេតនាមិនមាន, មិនមានចេតនា, ឥតចេតនា; វិ. នត្ថិ ចេតនា ឯតស្សាតិ > អចេតនោ ។

អចេលក គុ. [ន+ចេល+ក] អ្នកមានសំពត់មិនមាន, មិនមានសំពត់, ឥតសំពត់ (អចេលក៍, បព្វជិតអាក្រាត); វិ. នត្ថិ ចេលំ ឯតស្សាតិ > អចេលកោ ។

អច្ចគា គ. [អតិ+អ+គម+អ+អត.ក] បានដល់ហើយ, បានកន្លងទៅហើយ ។

អច្ចន្ត គុ. [អតិ+អន្ត] ទីបំផុតក្រៃពេក, ចំណែកបូរេ ។ - **ទុស្សីល** គុ. មានសីលគឺទោសប្រទូស្តហើយដោយចំណែកបូរេ ។-**ទុស្សីល្យ** នបុ. ភាវៈនៃបុគ្គលទ្រុស្តសីលដោយពិត; វិ. **ទុដ្ឋំ សីលំ យស្ស សោ >ទុស្សីលោ, ទុស្សីលស្ស ភាវោ >ទុស្សីល្យំ, អច្ចន្តំ ទុស្សីល្យំ>អច្ចន្តទុស្សីល្យំ** ។

អច្ចយ បុ. [អតិ+ឥ+ណ] កាលជាទីប្រព្រឹត្តកន្លង (អំណឹះ, កាលជាអំណឹះ); វិ. **អច្ចយតិ អតិក្កមតិ ឯត្ថាតិ > អច្ចយោ** ។ កិ.ប្រព្រឹត្តកន្លង (ទោស); វិ. **អតិក្កមិត្វា អយនំ>អច្ចយោ** ។

អច្ចាយិក គុ. [អតិ+ឥ+ណិក] ដែលប្រព្រឹត្តកន្លងនូវប្រមាណ (ដំណើររហ័សរហួន, ប្រញាប់ប្រញាល់); វិ. **បមាណំ អច្ចេតីតិ > អច្ចាយិកំ** ។ ដំណើរប្រព្រឹត្តទៅរួសរាន់ពេក; វិ. **អតិតុរិតំ អយតិ បវត្តតីតិ > អច្ចាយិកំ** ។

អច្ចារទ្ធវិបស្សក គុ. [អច្ចារទ្ធ+វិបស្សក] ដែលមានវិបស្សនាប្រារព្ធហើយក្រៃពេក, មានប្រាជ្ញាជាគ្រឿងឃើញច្បាស់ប្រារព្ធហើយក្រៃពេក ។

អច្ចាវទតិ កិ. [អតិ+អា+វទ+អ+តិ.វ.] ពោលល្បួង, និយាយថៃថង់ ។

អច្ចុគ្គត គុ. [អតិ+ឧ+គម+ត] ដែលទៅហើយក្នុងខាងលើក្រៃពេក, ហោះឡើងហើយ, អណ្តែតឡើងហើយ ។

អច្ចុណ្ហ គុ. [អតិ+ឧណ្ហ] ដែលក្តៅពេក ។

អច្ចុត គុ. [ន+ចុ+ត] មានកិ.ច្យុតមិនមាន (ដែលមិនច្យុតហើយ(១)); វិ. **ចវិយតេតិ > ចវនំ, ចវនំ > ចុតំ, នត្ថិ ចុតំ ឯតស្សាតិ > អច្ចុតំ** ។

អច្ចោទក នបុ. [អតិ+ឧទក] ទឹកដ៏ក្រៃលែង (ទឹកច្រើន) ។

អច្ឆ [អស+ឆ] គុ. ថ្លា; បុ. ខ្លាឃ្មុំ ។

អច្ឆតិ កិ. [អស+ឆ+តិ.វ.] នៅ; ថ្លា ។

អច្ឆផន្ទន បុ. [អច្ឆ+ផន្ទន] ខ្លាឃ្មុំនិងដើមពង្រ ។

អច្ឆម្ភិត គុ. [ន+ឆភ+ឥ.អា.+ត] មិនតក់ស្លុត, មិនរន្ធត់; នបុ. សេចក្តីមិនតក់ស្លុត, សេចក្តីមិនរន្ធត់ ។ - **អត្ថ** បុ. សេចក្តីគឺជាអ្នកមិនតក់ស្លុតហើយ, សេចក្តីថាមិនតក់ស្លុតហើយ ។

អច្ឆរ នបុ. [អស+ឆរ] ម្រាមដៃ ។ - **គ្គហណមត្ត** គុ. គ្រាន់តែកិ.ចាប់ដោយម្រាមដៃ, គ្រាន់តែកិ.ចឹបដោយម្រាមដៃ ។ - **សទ្ទ** បុ. សូរនៃម្រាមដៃ ។

អច្ឆរា ឥ. [អច្ឆ+រ] ស្ត្រីមានសម្បុរដ៏ថ្លា (ស្ត្រីអប្សរ); វិ. **អច្ឆោ វណ្ណោ ឯតិស្សា អត្ថីតិ>អច្ឆរា** ។ ស្ត្រីមានមុខដ៏ថ្លា; វិ.**អច្ឆំ បសន្នករំ មុខំ យាយ សា>អច្ឆរា** ។ - **កោដិ** ឥ. កោដិនៃស្ត្រីអប្សរ ។ - **សហស្សបរិវារ** គុ. មានពាន់នៃស្ត្រីអប្សរជាបរិវារ ។

---

(១) ឃ្លៀង, ឃ្លៀងឃាត់ ។

-សហស្សបរិវុត គុ. គឺពាន់នៃស្ត្រីអប្សរចោមរោមហើយ, -ហែហមហើយ ។ -សហស្សមជ្ឈ នពុំ. កណ្ដាលនៃពាន់នៃស្ត្រីអប្សរ។ . សង្ឃ ចុំ. ពួកនៃស្ត្រីអប្សរ, ក្រុមនៃ... ។

អច្ឆរិយ គុ. [អា+ចរ+ណ្យ+ឥ.អា.] អំពើដែលបុគ្គលគប្បីប្រព្រឹត្តដ៏ក្រៃលែង, (ដែលអស្ចារ្យ, គួរអស្ចារ្យ; នពុំ. សេចក្ដីអស្ចារ្យ); វិ. អា ភុសោ ចរិយន្តិ > អច្ឆរិយំ ។ ហេតុដែលគួរដើម្បីប្រហារនូវម្រាមដៃ; វិ. អច្ឆរំ បហរិតុំ យុត្តន្តិ > អច្ឆរិយំ ។ - គុណោ គុ. មានគុណជាអស្ចារ្យ, មានគុណគួរអស្ចារ្យ ។ . អព្ភុតចិត្តជាត គុ. មានចិត្តជាអស្ចារ្យដែលមិនធ្លាប់កើតកើតហើយ; វិ. អច្ឆរិយ-ព្ភុតចិត្តំ ជាតំ ឯតេសន្តិ > អច្ឆរិយព្ភុតចិត្តជាតា ។ -អព្ភុតជាត គុ. មានហេតុជាអស្ចារ្យមិនដែលកើតកើតហើយ; វិ. អច្ឆរិយព្ភុតំ ជាតំ ឯតេសន្តិ > អច្ឆរិយព្ភុតជាតា ។

អច្ឆាទនដ្ឋាន នពុំ. [អច្ឆាទន+ឋាន] ទីជាទីស្លៀកដណ្ដប់, ទីជាទីបិទបាំង ។ អច្ឆាទន<អា+ឆទ+យុ=វត្ថុសម្រាប់បិទបាំង ឬសម្រាប់ស្លៀកដណ្ដប់ (សំពត់); វិ. អច្ឆាទេតិ ឯតេនាតិ > អច្ឆាទនំ ។

អច្ឆាទេត្វា អ. [អា+ឆទ+ណេ+ត្វា] ញុំាង...ឱ្យស្លៀកដណ្ដប់ហើយ, ដណ្ដប់ហើយ, បិទបាំងហើយ ។

អច្ឆិ កិ. [អស+ឆ+ត្យ-អជ្ជ.(១)] នៅហើយ ។

(១) ត្យ-អជ្ជ.>ឥ ។

អច្ឆិតុំ អ. [អស+ឆ+ឥ-អា+តុំ] ដើម្បីនៅ, កិ.នៅ ។

អច្ឆិទ្ទវុត្តិ ឥ. [អច្ឆិទ្ទ+វុត្តិ] កិ.ប្រព្រឹត្តមិនដាច់; គុ. មានកិ.ប្រព្រឹត្តមិនដាច់; វិ. អច្ឆិទ្ទា វុត្តិ យស្ស សោ > អច្ឆិទ្ទវុត្តិ ។

អច្ឆិន្ន គុ. [ន+ឆិទ+ណ] មិនដាច់, មិនធ្លុះ, (<អា+ឆិទ+ណ=ដាច់, ធ្លុះ, ដណ្ដើម) ។

អច្ឆិន្ទិ កិ. [អា+ឆិទ+អ+ត្យ-អជ្ជ., ចុះនិ-អា.] កាត់ហើយ, ដណ្ដើមយកហើយ ។

អច្ឆិន្ទិត្វា អ. [អា+ឆិទ+ឥ-អា.+ត្វា, ចុះនិ.អា.] ដណ្ដើមយកហើយ ។

អច្ឆិន្ន គុ. [ន+ឆិទ+ត, ត>ឥន្ន] មិនកាត់ហើយ, កាត់មិនបានហើយ; (<អា+ឆិទ+ត=ដាច់ហើយ, ដណ្ដើមយកហើយ) ។ - លជ្ជិតា ឥ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកមានសេចក្ដីខ្មាសមិនកាត់ហើយ ឬកាត់មិនបានហើយ ។

អច្ឆិសុ កិ. [អស+ឆ+ឧំ-អជ្ជ.(១)] នៅហើយ ។

អច្ឆេក គុ. [ន+ឆេក] មិនឈ្លាស, មិនវាងវៃ, មិនប្រសប់ ។

អច្ឆេជ្ជិ កិ. [អ+ឆិទ+យ+ត្យ-អជ្ជ.] បានកាត់ហើយ ។

អច្ឆេយ្យ កិ. [អស+ឆ+ឯយ្យ-ស.] គប្បីនៅ ។

អឆុបិត្វា អ. [ន+ឆុប+ឥ-អា.+ត្វា) មិនពាល់ត្រូវហើយ, មិនប៉ះពាល់ហើយ ។

អជគរ ព. [អជ+គិល+អ, ឥនៃគិ>អ, ល>រ] សត្វតែងលេបនូវម្រឹគពពែ

(១) ឧំ-អជ្ជ.>ឥសុ ។

ពពែជាដើម(ពស់ថ្លាន់); វិ. **អជាទយោ គិលតីតិ>អជគរោ** ។

. **ប្រេត** ចុំ. ប្រេតដូចជាពស់ថ្លាន់, ប្រេតមានសរីរៈដូចជាសរីរៈនៃពស់ថ្លាន់, អជគរប្រេត ។

អជបាល ចុំ. [អជ+បាល+អ] អ្នករក្សាហ្វូងពពែ,អ្នកឃ្វាលហ្វូងពពែ; វិ. **អជេ បាលេតីតិ > អជបាលោ** ។ . **និគ្រោធមូល** នចុំ. ប្រទេសជាទីតាំង (ទីជិត, គល់)នៃដើមជ្រៃជាទីនៅអាស្រ័យនៃជនអ្នករក្សាហ្វូងពពែ, គល់នៃអជបាលនិគ្រោធ ។

អជរាមរ គុ. [អជរ+អមរ] ទាំងមិនមានសេចក្ដីចាស់ទាំងមិនមានសេចក្ដីស្លាប់, ទាំងមិនចាស់ទាំងមិនស្លាប់ ។

អជលណ្ឌិក ចុំ. [អជ+លណ្ឌិក] រាចម៍នៃពពែ ។

អជាគរន្ត គុ. [ន+ជាគរ+អន្ត] កាលមិនភ្ញាក់រឭក ។

អជាត គុ. [ន+ជន(១)+ត] មិនកើតហើយ ។ . **ត្ត** នចុំ. ភាវៈនៃ....ជាអ្នកមិនកើតហើយ ។ . **សត្តុកុមារ** ចុំ. កុមារឈ្មោះអជាតសត្តុ (អជាតសត្រូវ) ។

អជានក ចុំ. [ន+ញា+ណ្វុ(២)] អ្នកមិនដឹង, អ្នកមិនចេះ; វិ. **ន ជានាតីតិ > អជានកោ** ។

អជានន នចុំ. [ន+ញា+យុ(៣)] កិ.មិនដឹង, កិ.មិនចេះ, ជាទីមិនដឹង។ . **កាល** ចុំ. កាលជាទីមិនដឹង ។ . **ដ្ឋាន** នចុំ. ទីជាទីមិនដឹង ។ . **តា** ឥ. ភាវៈ

(១) ជន>ជា ។ (២) ណ្វុ>អានក ។ (៣) យុ>អានន ។

នៃកិ.មិនដឹង ។ . **សិប្ប** នចុំ. សិល្បៈជាគ្រឿងមិនដឹង ។

អជានាបេត្វា អ. [ន+ញា+ណាបេ+ត្វា] មិនញ៉ាំង....ឱ្យដឹងហើយ ។

អជានិតព្វ គុ. [ន+ញា+នា(១)+តព្វ] គឺ...មិនគប្បីដឹង ។

អជាបយំ គុ. [ន+ជិ+ណាបយ+អន្ត+សិ.វិ.] កាលមិនញ៉ាំង...ឱ្យឈ្នះ, កាលមិនឱ្យឈ្នះ ។

អជិកា ឥ. [អជ+ណ្វុ+ឥ.អក+អា.ឥ.] សត្វតែងដើរទៅ (មេពពែ); វិ. **អជតិ គច្ឆតីតិ > អជិកា** ។

អជិត គុ. [ន+ជិ+ត] គឺ...មិនឈ្នះហើយ ។

អជិនចម្ម នចុំ. [អជិន+ចម្ម] ស្បែកនៃខ្លា ។

អជិនសាដិ ឥ. [អជិន+សាដិ] សំពត់សាដកជាវិការៈនៃស្បែកនៃខ្លា; វិ. **អជិនស្ស ចម្មំ > អជិនចម្មំ, អជិនចម្មស្ស វិការោ សាដិ>អជិនសាដិ** ។ សំពត់សាដកដែលជនធ្វើហើយដោយស្បែកនៃខ្លា; វិ. **អជិនចម្មេន កតា សាដិ>អជិនសាដិ** ។

អជិនិ កិ. [អ+ជិ+នា+ឦ.អជ្ជ.] បានផ្ចាញ់ហើយ, បានឈ្នះហើយ ។

អជីរណក គុ. [ន+ជរ, អនៃជ>ឦ+យុ+ក.ស.] ដែលមិនគ្រាំគ្រា, មិនចាស់, មិនទ្រុឌទ្រោម, មិនរេចរឹល ។

អជ្ជ [ឥម>អ+ជ្ជ] ក្នុងថ្ងៃនេះ, ក្នុងកាលនេះ ។

អជ្ជកាល ចុំ. [អជ្ជ+កាល] កាលក្នុងថ្ងៃនេះ ។

(១) រកៃរោក>ឥ ។

អជ្ជតគ្គ គុ. [អជ្ជ+អគ្គ, ធុះត_អា.] (កាល) មានថ្ងៃនេះជាដើម; វិ. **អជ្ជ អគ្គោ យស្ស សោ > អជ្ជកគ្គោ** ។

អជ្ជតន គុ. [អជ្ជ+តន] (ភត្តកិច្ច)មានក្នុងថ្ងៃនេះ (បុញ្ញកោដ្ឋាសៈជាគ្រឿងតទៅក្នុងថ្ងៃនេះ); វិ. **អជ្ជ ភវំ (ភត្តកិច្ចំ) > អជ្ជតនំ** ។

អជ្ជុនរុក្ខ ពុ. [អជ្ជុន+រុក្ខ] ដើមឈ្លើក, ដើមអង្គ្រង, (អជ្ជុនព្រឹក្ស) ។

អជ្ឈគា កិ. [អធិ>អជ្ឈ+អ+គម+អា_ហី.] បានដល់ហើយ, បានត្រាស់ដឹងហើយ, បានលុះហើយ ។

អជ្ឈត្ត គុ. [អធិ+អត្ត] ធម្មជាតប្រព្រឹត្តអាស្រ័យនូវខ្លួន (ខាងក្នុង); វិ. **អត្តានំ អធិកិច្ច បវត្តតីតិ > អជ្ឈត្តំ** ។

អជ្ឈត្តិក គុ. [អជ្ឈត្ត+ណិក] មានក្នុងខាងក្នុង ឬប្រព្រឹត្តទៅក្នុងខាងក្នុង; វិ. **អជ្ឈត្តំ យស្ស អត្ថីតិ > អជ្ឈត្តិកំ, អជ្ឈត្តេ ចក្កតីតិ ខា > អជ្ឈត្តិកំ** ។ _ **កម្មដ្ឋាន** នថុ. កម្មដ្ឋានដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងខាងក្នុង ។ _ **ប្បរី** ឥ. ផែនដីមានក្នុងខាងក្នុង ។ _ **ពាហិរ** គុ. ទាំងមានក្នុងខាងក្នុងទាំងមានក្នុងខាងក្រៅ, ទាំងខាងក្នុងទាំងខាងក្រៅ ។

អជ្ឈាវសេយ្យំ កិ. [អធិ+អា+វស+អ+ឯយ្យំ_ស.] គប្បីនៅគ្រប់គ្រង ។

អជ្ឈាសយ ពុ. [អធិ+អា+សី+អ.] ឆន្ទៈជាទីមកដេកនៃចិត្តដ៏ក្រៃលែង (អធ្យាស្រ័យ); វិ. **អាគន្ត្វា សេតិ ឯត្ថាតិ > អាសយោ, អធិកោ អាសយោ > អជ្ឈាសយោ** ។ សភាវៈប្រព្រឹត្តអាស្រ័យនូវអារម្មណ៍; វិ. **អារម្មណំ អធិកិច្ច សយតិ បវត្តតីតិ > អជ្ឈាសយោ** ។

អជ្ឈិដ្ឋ គុ. [អធិ+ឥស+ត] គឺ...បង្គាប់ហើយ, _អញ្ជើញហើយ, _អារាធនាហើយ ។

អជ្ឈុប្បត្ត គុ. [អធិ+ឧ+បត+ត] ឆាបហើយ, ឆាបចុះហើយ, ឆ្វៀលធ្លាក់ហើយ ។

អជ្ឈុបេក្ខន នថុ. [អធិ+ឧប+ឥក្ខ+យុ] កិ.ចូលទៅសំឡឹងដ៏ក្រៃលែង, កិ.ពិនិត្យពិច័យ; វិ. **ឧបេក្ខិយតេតិ > ឧបេក្ខនំ, អធិកំ ឧបេក្ខនំ > អជ្ឈុបេក្ខនំ** ។

អជ្ឈេសន នថុ. [អធិ+ឥស+យុ] សេចក្តីអញ្ជើញ, ការអារាធនា, កិ.ស្វែងរកដ៏ក្រៃលែង ។

អជ្ឈោកាស ពុ. [អធិ+ឱកាស] ទីឱកាសដ៏ក្រៃលែង, ទីវាលស្រឡះ ។

អជ្ឈោគាហេត្វា អ. [អធិ+អវ+គហ+ណេ+ត្វា] ឆាបចុះហើយ, ឆ្វៀលធ្លាក់ហើយ ។

អជ្ឈោត្ថត គុ. [អធិ+អវ+ថរ+ត] គឺ...គ្របសង្កត់ហើយ, _រួបរឹតហើយ, _សង្កត់ចុះហើយ ។

អជ្ឈោត្ថរតិ កិ. [អធិ+អវ+ថរ+អ+តិ_វ.] គ្របសង្កត់, រួបរឹត, សង្កត់ចុះ, រលំសង្កត់ ។

អជ្ឈោសាន នថុ. [អធិ+អវ+សា+យុ] ទីបំផុតក្រៃពេក, ទីចប់, សេចក្តីរាយមាយ, សេចក្តីរសាយចិត្ត ។

អជ្ឈោហរណីយ គុ. [អធិ+អវ+ហរ+អនីយ] (អាហារ) ដែលគេគប្បីលេបចូលទៅ; វិ. **អជ្ឈោហរិតព្វោតិ>អជ្ឈោហរណីយោ** ។ -**មត្ត** គុ. គ្រាន់តែ ឬត្រឹមតែអាហារដែល...គប្បីលេបចូលទៅ ។

អឈាយន្ត គុ. [ន+ឈេ+អន្ត] កាលមិនញុំាងកិលេសឱ្យឆេះ, កាលមិនដុតនូវកិលេស, កាលមិនសំឡឹង, កាលមិនពិនិត្យ, កាលមិនពិចារណា ។

អឈាយី គុ. [ន+ឈាយី] មិនមែនអ្នកមានឈាន (មិនមែនអ្នកមានគុណជាតជាគ្រឿងញុំាងកិលេសឱ្យឆេះ, អ្នកមិនពិនិត្យ, អ្នកមិនពិចារណា); វិ. **ឈាយំ យស្ស អត្ថីតិ > ឈាយី, ន ឈាយី > អឈាយី** ។

អញ្ជន នបុំ. [អញ្ជ+យុ] ថ្នាំសម្រាប់បន្តក់ ឬថ្នាំសម្រាប់លាប (ថ្នាំបន្តក់ភ្នែក); វិ. **អញ្ជតិ សិញ្ចតិ ឯតេនាតិ > អញ្ជនំ, អញ្ជតិ មក្ខតិ ឯតេនាតិ វា > អញ្ជនំ** ។ -**បីសនត្ថ** បុំ. សេចក្ដីត្រូវការដល់កិ.កិននូវថ្នាំសម្រាប់បន្តក់, ប្រយោជន៍ដល់កិ.កិនជាថ្នាំសម្រាប់លាប ។ -**វណ្ណ** គុ. មានពណ៌ដូចជាពណ៌នៃថ្នាំអញ្ជន ។

អញ្ជលី បុំ. [អញ្ជ+អលិ] ជាគ្រឿងប្រកាស ឬសម្ដែងនូវភក្តី (សេចក្ដីរាប់អាន, សេចក្ដីគោរព) អញ្ជលី, ក្រពុំដៃដ៏រុងរឿងដោយក្រៃលែង, ក្រពុំដៃ ។ -**កម្ម** នបុំ. កិ.ធ្វើនូវអញ្ជលី, អញ្ជលិកម្ម ។ -**ករណមត្ត** គុ. គ្រាន់តែកិ.ធ្វើនូវអញ្ជលី ។

អញ្ជាបេសិ គិ. [អញ្ជ+ណាបេ+ឦ-អជ្ជ.+ស.រក.] ញុំាង...ឱ្យបន្តក់ហើយ, -ឱ្យលាបហើយ, -ឱ្យស្រឡាបហើយ ។

អញ្ញតរ វិ.ស.អ. [អញ្ញ+តរ] ដទៃជាង, ណាមួយ, មួយរូប, មួយនាក់; (មាននាមនិងគោត្រមិនប្រាកដ) ។ -**វិបក្ខសេវកភិក្ខុវត្ថុ** នបុំ. រឿងនៃភិក្ខុអ្នកសេពគប់នូវបុគ្គលដែលមានពួកខុសគ្នា ឬផ្សេងគ្នាមួយរូប ។

អញ្ញត្រ អ.ស.[អញ្ញ+ត្រ] ក្នុង...ដទៃ; និ. វៀរលែង, លើកលែង ។

អញ្ញថត្ត នបុំ. [អញ្ញថា+ត្ត] ភាវៈនៃ...តាំងនៅដោយប្រការដទៃ, ភាវៈនៃប្រការៈដទៃ; វិ. **អញ្ញថា ភាវោ > អញ្ញថត្តំ** ។ **ត្ត**=បើចុះមកជាសកត្ថត្រូវប្រែថា «ប្រការៈដទៃ» **អញ្ញថា ឯវ> អញ្ញថត្តំ** ។

អញ្ញថា អ. [អញ្ញ+ថា] ប្រការដទៃ, ដោយប្រការដទៃ ។ -**គហណភាវ** បុំ. ភាវៈគឺកិ.កាន់យកដោយប្រការដទៃ ។

អញ្ញទត្ថុ និ. ដោយពិត, ប្រាកដ,... ។

អញ្ញទា កា.ស. [អញ្ញ+ទា] ក្នុងកាលដទៃ, ក្នុងកាលឯទៀត ។

អញ្ញមញ្ញំ កិ.វិ. [អញ្ញំ+អញ្ញំ] នូវគ្នានឹងគ្នា, ដល់គ្នានឹងគ្នា, ទៅវិញទៅមក ។

អញ្ញ វិ.ស.អ. ដទៃ, ឯទៀត ។

អញ្ញា បុំ. [អា+ញា+អ] គុណវិសេសដែលបុគ្គលគប្បីដឹងទូទៅ (អរហត្តផល) ។

អញ្ញា អ. [អា+ញា+ត្វា, យុចត្វា] ព្រោះដឹងទូទៅ ឬដឹងសព្វហើយ ។

អញ្ញាណ នបុំ. [ន+ញា+យុ] មោសជាតមិនមែនជាញាណ, សេចក្ដីមិនដឹង (សេចក្ដីល្ងង់); វិ. **ញាយតេតិ > ញាណំ, ន ញាណំ > អញ្ញាណំ** ។

អញ្ញាណាភិភូត គុ. [អញ្ញាណ+អភិភូត] គឺទោសជាតមិនមែនជាញាណគ្របសង្កត់ហើយ, គឺសេចក្ដីល្ងង់គ្របសង្កត់ហើយ ។

អញ្ញាណី គុ. [ន+ញាណី] មិនមែនអ្នកមានញាណ; វិ. **ញាណំ យស្ស អត្ថិ > ញាណី, ន ញាណី > អញ្ញាណី** ។ អ្នកមានគំ. មិនដឹង ឬអ្នកមានគំ.មិនដឹងជាប្រក្រតី; វិ. **អញ្ញាណំ យស្ស អត្ថិ > អញ្ញាណី, អញ្ញាណំ សីលមស្សាតិ វា > អញ្ញាណី** ។

អញ្ញាតកវេស ចុំ. [អញ្ញាតក+វេស] ភេទនៃខ្លួនគឺបុគ្គលដទៃមិនដឹងហើយ, ភេទនៃខ្លួនគឺអ្នកណានីមួយមិនស្គាល់ហើយ, ភេទមិនប្រាកដ ។

អញ្ញាតក គុ. [ន+ញាតក] មិនមែនជាជនដែលគេគប្បីស្គាល់, មិនមែនជាញាតិ; វិ. **ញាតព្វោតិ > ញាតោ, ញាតោ ឯវ > ញាតកោ, ន ញាតកោ > អញ្ញាតកោ** ។

អញ្ញាត គុ. [ន+ញា+ត] ដែល...មិនដឹងហើយ; (<អា+ញា+ត=ដឹងទូទៅហើយ, ដឹងហើយ) ។

អញ្ញាយ អ. [អា+ញា+ត្វា, ត្វា>យ] ដឹងទូទៅហើយ, ដឹងសព្វហើយ, ដឹងហើយ ។

អញ្ញាវិហិតក គុ. [អញ្ញ+អាវិហិតក] បញ្ជូនចិត្តទៅក្នុងអារម្មណ៍ដទៃ,មានចិត្តស្មុងទៅក្នុងអារម្មណ៍ដទៃ ។ (បាលីខ្លះ **អញ្ញាវិហិតក**<អញ្ញ+វិហិត+ក)=មានចិត្តបញ្ជូនទៅក្នុងអារម្មណ៍ដទៃ, មានចិត្តរាយមាយទៅក្នុងអារម្មណ៍ដទៃ; វិ. **អញ្ញស្មិំ អារម្មណេ ចិហិតំ ចិត្តំ យេន វា យស្ស សោ > អញ្ញចិហិតកោ** ។

អដនី ឥ. [អដ+អនិ] មេព្រៃ ។

អដវី ឥ. [អដ+អវ+ឦ] ប្រទេសជាទីដើរទៅនៃជន (ព្រៃ, ដងព្រៃ); វិ. **អដតិ គច្ឆតិ ឯត្ថាតិ > អដវី** ។ . **បទេស** ចុំ. ប្រទេសនៃព្រៃ, ប្រទេសមានព្រៃ, ប្រទេសជិតព្រៃ ។ . **ទេវតា** ឥ. ទេវតានៅក្នុងព្រៃ ។.**មជ្ឈ** នចុំ. ទីពាក់កណ្ដាលនៃព្រៃ, កណ្ដាលនៃព្រៃ, ។ . **មុខ** នចុំ. មាត់នៃព្រៃ ។

អដ្ដក ចុំ. [អដ្ដ+ក] ហាង, រាន, ព្រៃ ។

អដ្ដ ចុំ. [អដ្ដ+អ] ក្ដី, សេចក្ដី ។

អដ្ដាលកបរិក្ខា ឥ. [អដ្ដាលក+បរិក្ខា] ប៉មនឹងគូ, ប៉មនឹងស្នាមភ្លោះ ។

អដ្ដិយមាន គុ. [អដ្ដ+ឥ.អា+យ+មាន] កាលអៀនអន់, គឺ...កាលឱ្យនឿយណាយ ។

អដ្ឋ ប.សំ. ប្រាំបី ។ . **អនរិយវោហារ** ចុំ. វោហារមិនប្រសើរ៨យ៉ាង, វោហារនៃបុគ្គលពាលមិនមែនជាព្រះអរិយៈមាន ៨ យ៉ាង ។

អដ្ឋកថា ឥ. [អត្ថ+កថ+អ+អា.ឥ.] វាចាជាគ្រឿងពោលនូវសេចក្ដី; វិ. **អត្ថំ កថេតិ ឯតាយាតិ > អដ្ឋកថា** ។ ផ្លាស់ ត្ថ>ដ្ឋ ។.**វិនិច្ឆយ** ចុំ. គំ.វិនិច្ឆ័យក្នុងអដ្ឋកថា, គំ.កាត់មិនសល់ដោយវិសេសក្នុងអដ្ឋកថា ។

អដ្ឋកភត្ត ទចុំ. [អដ្ឋក+ភត្ត] ភត្តគឺបុគ្គលគប្បីឱ្យដល់ភិក្ខុមានប្រមាណ៨; វិ. **អដ្ឋ បរិមាណានិ យេសន្តិ > អដ្ឋកា, អដ្ឋកានំ ទាតព្វំ ភត្តំ > អដ្ឋកភត្តំ** ។

អដ្ឋ ប.សំ. ប្រាំបី ។ . **ករីសមត្ត** គុ. មានករីស៨ ជាប្រមាណ, ត្រឹមតែករីស៨, ត្រឹមតែ៨ករីស (១ករីស ត្រូវជា ១៧៥ ហត្ថ) ។.**កហាបណទណ្ឌ** ចុំ. ពិន័យដោយកហាបណៈ ៨ ។ . **នវមាសទ្វយ** ចុំ. កាលជាទីប្រព្រឹត្តក្នុងទៅនៃខែ៨ និង ខែ៩, កាលជាទីប្រព្រឹត្តក្នុងទៅអស់ខែ៨ និងខែ៩ ។ . **បញ្ញាសហត្ថុព្វេធ** គុ. មានកំពស់នៃហត្ថ៥៨, មានកំពស់មានហត្ថ៥៨ជាប្រមាណ, មានហត្ថ៥៨ជាចំណែកខ្ពស់ ។ . **អដ្ឋកហាបណៈ** ចុំ. កហាបណៈ៨ៗ, ឬ ៨និង៨ ។ . **យោជនមត្ត** ចុំ. ផ្លូវមានយោជន៍៨ជាប្រមាណ (១យោជន៍ ត្រូវជា៤០០សិន) ។ . **វគ្គិក** គុ. មានវគ្គ៨; វិ. **អដ្ឋ វគ្គានិ យស្សា សា > អដ្ឋវគ្គិកា** ។ . **វិធ** គុ. មានប្រការ៨; វិ. **អដ្ឋ វិធា យស្ស តំ > អដ្ឋវិធំ** ។ . **សដ្ឋីភិក្ខុសតសហស្ស** ទចុំ. សែននៃភិក្ខុ៦៨ (៦៨សែន ឬ៦លាន៨សែន) ។ .**សដ្ឋីយោជនសតសហស្សដ្ឋាន** ទចុំ. ទីមានសែននៃយោជន៍៦៨ជាប្រមាណ ។ .**សដ្ឋីយោជនសតសហស្សុព្វេធ** គុ. មានកំពស់មានសែននៃយោជន៍៦៨ជាប្រមាណ, មានកិ.ខ្ពស់ឡើងអស់ទីមានសែននៃយោជន៍៦៨ជាប្រមាណ(៦៨សែនយោជន៍)។.**សដ្ឋីវស្សសហស្ស** ទចុំ. ពាន់នៃឆ្នាំ៦៨ (៦៨ពាន់ឆ្នាំ ឬ៦ហ្មឺន៨ពាន់ឆ្នាំ) ។ .**សតសហ-**

ស្សវិភវ គុ. មានភោគៈគឺបុគ្គលគប្បីប្រើប្រាស់មានសែន៨ ជាប្រមាណ, មានសម្បត្តិមានសែន៨ជាប្រមាណ ។ . **សមាបត្តិក** គុ. អ្នកមានសមាបត្តិ៨, អ្នកប្រកបក្នុងសមាបត្តិ៨ ។ .**សមាបត្តិលាភ** ចុំ. កិ.បាននូវសមាបត្តិ៨ ។ . **សមាបត្តិសមាធិ** ចុំ. សមាធិដ៏សម្បយុត្តដោយសមាបត្តិ៨ ។ . **សមាបត្តិសង្ខាត** គុ. គឺបណ្ឌិតរាប់ព្រមហើយថាសមាបត្តិ៨, ពោលគឺសមាបត្តិ៨ ។. **ហត្ថសាដក** ចុំ. សាដកមានហត្ថ៨ជាប្រមាណ, សាដក៨ហត្ថ ។

អដ្ឋម ប្ហ.សំ. [អដ្ឋ+ម] ទី៨, គំរប់៨ ។

អដ្ឋមី ប្ហ.សំ. [អដ្ឋ+ម+ឦ] ទី៨, គំរប់៨; មានតិថីទី៨, តិថីទី៨ ។. **ទិវស** នចុំ., ចុំ. ថ្ងៃទី៨, ថ្ងៃគឺតិថីទី៨ ។

អដ្ឋង្គសមន្នាគត គុ. [អដ្ឋង្គ+សមន្នាគត] មកតាមព្រមហើយដោយអង្គ៨, ប្រកបហើយដោយអង្គ៨, (**សមន្នាគត**<សំ+អនុ+អា+គម+ត) ។

អដ្ឋង្គសុសមាគត គុ. [អដ្ឋង្គ+សុសមាគត] មកព្រមល្អហើយដោយអង្គ៨, ប្រកបដោយអង្គ៨ (**សុសមាគត**<សុ+សំ+អា+គម+ត) ។

អដ្ឋង្គិក គុ. [អដ្ឋង្គ+ណិក] មានអង្គ៨, ប្រកបដោយអង្គ៨; វិ. **អដ្ឋ អង្គានិ > អដ្ឋង្គំ, អដ្ឋង្គំ ឯតស្ស អត្ថីតិ > អដ្ឋង្គិកោ, អដ្ឋង្គេន និយុត្តោ > អដ្ឋង្គិកោ** ។

អដ្ឋាន នពុំ. [ន+ឋាន] មិនមែនជាហេតុជាទីតាំងនៃផល, មិនមែនជាឋានៈ; វិ. **តិដ្ឋតិ ផលមេត្ថាតិ> ឋានំ, ន ឋានំ> អដ្ឋានំ** ។ ទីមិនគួរ; វិ. **អយុត្តំ ឋានំ > អដ្ឋានំ** ។

អដ្ឋារស ប.សំ. [អដ្ឋ>អដ្ឋា+ទស, ទស>រស] ១០ក្រៃលែងដោយ៨(១៨); វិ. **អដ្ឋហិ អធិកា ទស> អដ្ឋារស** ។ . **កោដិធន** នពុំ. ទ្រព្យមានកោដិ១៨ជាប្រមាណ ។ . **កោដិសង្ខាត** គុ. គឺ...រាប់ព្រមហើយថាកោដិ១៨, ពោលគឺកោដិ១៨ ។ . **ព្រហ្មកោដិ** ឥ. កោដិនៃព្រហ្ម១៨ ។

អដ្ឋាសិ កិ. [អ+ឋា+អ+ឰ.អដ្ឋ.+ស.អា.] បានឋិតនៅហើយ, បានតាំងនៅហើយ, បានឈរនៅហើយ ។

អដ្ឋិ នពុំ. [អស+ថិ, ថិ>ដ្ឋិ, លុបស] ធម្មជាតដែលគេតែងបោះចោល (ឆ្អឹង); វិ. **អសិយតិ ខិបិយតីតិ> អដ្ឋិ** ។ . **កល្យាណ** នពុំ. លំអនៃឆ្អឹង; គុ. មានឆ្អឹងជាលំអ ។ . **ចម្មាវសេស** គុ. មានឆ្អឹងនិងស្បែកដ៏សេសចុះ, សល់ត្រឹមតែឆ្អឹងនិងស្បែក, សេសចុះនៃឆ្អឹងនិងស្បែក ។ . **ភេទនិស្សន្ទ** ពុំ. វិបាកជាគ្រឿងហូរចេញគឺកិ.បាក់នៃឆ្អឹង, វិបាកជាគ្រឿងហូរមិនដាច់គឺកិ.បែកធ្លាយនៃឆ្អឹង (និស្សន្ទ < និ+សន្ទ +អ) ។ . **មត្តាវសាន** គុ. មានត្រឹមតែឆ្អឹងជាទីបំផុត; នពុំ. ទីបំផុតត្រឹមតែឆ្អឹង។ . **មត្តាវសេស** គុ. មានអវយវៈត្រឹមតែឆ្អឹងដ៏សេសចុះ, ដ៏សេសសល់ត្រឹមតែឆ្អឹង។ . **មិញ្ជ** ពុំ. ខួរក្នុងឆ្អឹង ។ . **សង្ខលិកប្បេតាទិ** គុ. មានប្រេតប្រកបដោយរាងនៃឆ្អឹង ជាដើម, មានរង្គិសង្ខលិកប្រេតជាដើម ។ . **សង្ឃាត** ពុំ. រាងនៃឆ្អឹង, (ការប្រជុំនៃឆ្អឹង) ។

អដ្ឋត្វា អ. [ន+ឋា+ត្វា] មិនតាំងនៅហើយ, មិនឈរនៅហើយ, មិនឈប់ហើយ, តាំងនៅមិនបានហើយ ។

អដ្ឋបេត្វា អ. [ន+ឋប+ឯ+ត្វា] មិនតាំងទុកហើយ, មិនដំកល់ទុកហើយ ។

អដ្ឋិត គុ. [ន+ឋា,អានៃឋា>ឥ+ត] មិនតាំងនៅហើយ, មិនឋិតនៅហើយ, មិនឈប់ហើយ ។ . **ការី** ពុំ. អ្នកមានកិ.ធ្វើនូវ...មិនឈប់ជាប្រក្រតី ។ (អដ្ឋិត<អា+ឋា, អានៃឋា>ឥ+ត=តាំងនៅស៊ប់ហើយ) ។

អឌ្ឍ, អឌ្ឍ គុ. [អឌ្ឍ<អឌ+ឍ; អឌ្ឍ<អឌ+ធ] កន្លះ, ពាក់កណ្ដាល, មាំ, មាំមួន, រឹងប៉ឹង, ស្ដុកស្ដម្ភ ។ . **ករីសមត្ត** គុ. មានកន្លះនៃករីសជាប្រមាណ, ត្រឹមតែកន្លះនៃករីស ។ . **កុល** នពុំ. ត្រកូលស្ដុកស្ដម្ភ, ត្រកូលមាំមួន។ . **អក្ខិក** នពុំ. កន្លះនៃភ្នែក, ពាក់កណ្ដាលនៃភ្នែក ។ . **អត្ថនិក** គុ. គួរដល់ថ្លៃពាក់កណ្ដាល, គួរដល់ថ្លៃមានកន្លះនៃពាទជាប្រមាណ ។ . **អង្គុល** គុ. មានកន្លះនៃធ្នាប់ជាប្រមាណ, កន្លះនៃធ្នាប់ ។ . **តេយ្យ** គុ. ទីពដោយកន្លះ, គំរប់ពដោយកន្លះ (២កន្លះ); វិ. **អឌ្ឍេន តតិយោ > អឌ្ឍតេយ្យោ** ។ . **តេយ្យសត** នពុំ. រយៈនៃ...ជាគំរប់ពដោយកន្លះ (២៥០) ។ . **តេរសកោដ្ឋិសត** នពុំ. រយនៃជង្រុក១៣ ដោយកន្លះ (១.២៥០ជង្រុក) ។ . **នាឡិមត្ត** គុ. មានកន្លះនៃនាឡិជាប្រមាណ, ត្រឹមតែកន្លះនៃនាឡិ ។

- ភុត្តភោជនបាតិ ឥ. ភាជន៍ដ៏ពេញដោយភោជនដែល...បរិភោគហើយពាក់កណ្ដាល ។ - មាសច្ចយ បុំ. កាលជាទីប្រព្រឹត្តកន្លងទៅកាលជាទីប្រព្រឹត្តទៅអស់កន្លះនៃខែ ។ - មាសមត្ត គុ. ត្រឹមតែកន្លះនៃខែ ។ - មាសាធិក គុ. ដ៏ក្រៃលែងដោយកន្លះនៃខែ, ដ៏លើសដោយកន្លះនៃខែ ។ - មាស បុំ. កន្លះ នៃខែ, កាលជាកន្លះនៃខែ ។ - យោជនប្បមាណ គុ. មានកន្លះនៃយោជន៍ជាប្រមាណ, មានយោជន៍កន្លះជាប្រមាណ ។ - យោជន នបុំ. កន្លះនៃយោជន៍ ។ - យោជនិក គុ. មានកន្លះនៃយោជន៍ជាប្រមាណ; វិ. **យោជនស្ស អឌ្ឍា > អឌ្ឍយោជនំ, អឌ្ឍយោជនំ អស្ស បរិមាណំ > អឌ្ឍយោជនិកោ** ។ ប្រកបដោយកន្លះនៃយោជន៍; វិ. **អឌ្ឍយោជនេន និយុត្តោ > អឌ្ឍយោជនិកោ** ។ - យោជនិកាទិភេទ បុំ. ផ្សេងដោយ អាសនៈមានអាសនៈប្រកបដោយកន្លះនៃយោជន៍ជាដើម; គុ. មានមានអាសនៈប្រកបដោយកន្លះនៃយោជន៍ជាដើមជាប្រភេទ ។ - ឧល្លិក្ខិត គុ. (<អឌ្ឍ+ឧ+លិខ, លិខ>លិក្ខ+ឥ+ត) ដែល...ស្និតស្អាងហើយពាក់កណ្ដាល, ដែលគេចើបនឹងស្និតស្អាងបានពាក់កណ្ដាល ។ - អាឡ្ហកមត្ត គុ. មានកន្លះនៃអាឡ្ហកជាប្រមាណ ។ - ឧឌ្ឍ គុ. ទី៤ដោយកន្លះ, គំរប់៤ដោយកន្លះ (៣កន្លះ); វិ. **អឌ្ឍេន ចតុត្ថោ > អឌ្ឍុឌ្ឍោ** ។

អណុថូល គុ. [អណុ+ថូល] តូចនិងធំ, ល្អិតនិងគ្រោស, តិចនិងច្រើន ។

អណុមត្ត គុ. [អណុ+មត្ត] មានប្រមាណដ៏តូច ។

អណ្ឌ បុំ., នបុំ. [អម > អណ+ឌ] ធម្មជាតជាទីកើតនៃសត្វ (ពង); វិ. **អមន្តិ ឧប្បជ្ជន្តិ ឯត្ថាតិ > អណ្ឌំ** ។

អណ្ណវកុច្ឆិ ឥ. [អណ្ណវ+កុច្ឆិ] ផ្ទៃនៃសមុទ្រ, ផ្ទៃនៃទន្លេ, ផ្ទៃនៃទឹក ។

អតជ្ជិត្វា អ. [ន+តជ្ជ+ឥ+ត្វា] មិនគំរាមហើយ, មិនគំទរហើយ, មិនគ្រហឹមហើយ ។

អតន្ទិត គុ. [ន+តន្ទ+ឥ+ត] មិនខ្ជិលហើយ, មិនកៀចក្រាញហើយ, មិនទម្រន់ទៀត ។

អតិ ឧ.ស. ក្រៃលែង, ក្រៃពេក, ច្រើន, កន្លង, លើស, ពេក, ណាស់ ។ - ឧទក នបុំ. ទឹកក្រៃលែង (ទឹកច្រើន) ។ - ឧស្សុរ គុ. (កាល) មានព្រះអាទិត្យក្នុងខាងលើក្រៃពេក (ថ្ងៃត្រង់); វិ. **អតិឧទ្ធំ សូរោ យស្មិំ សោ > អតិឧស្សុរោ** ។ - កិលមេយ្យ កិ. គប្បីលំបាកក្រៃពេក, គប្បីនឿយហត់ក្រៃពេក ។ - ក្កន្តកាល បុំ. កាលនៃ...ឈានកន្លងហើយ, កាលដែលកន្លងទៅហើយ ។ - ក្កន្តមត្ត គុ. គ្រាន់តែឈានកន្លងហើយ ។ - ក្កន្តមានុសិក គុ. មានសោតធាតុជារបស់នៃមនុស្សឈានកន្លងហើយ (ដែលកន្លងហើយនូវសោតធាតុជារបស់នៃមនុស្ស); វិ. **មនុស្សស្ស សន្តកា > មានុសិកា (សោតធាតុ), អតិក្កន្តា មានុសិកា អស្សាតិ > អតិក្កន្តមានុសិកោ** ។ - ក្កន្តវយ គុ. ដែលមានវ័យកន្លងហើយ; វិ. **អតិក្កន្តោ វយោ អស្សាតិ > អតិក្កន្តវយោ** ។ - ក្កន្ត គុ. (<អតិ+កម+ត) ឈានកន្លងហើយ, កន្លងបង់ហើយ ។ - ក្កមន្ត

គុ. (<អតិ+កម+អន្ត) កាលឈានកន្លង។ -**ក្កមន** នបុ. (<អតិ+កម+យុ) ការឈានកន្លង, កិ.ឈានកន្លង ។ -**ក្កម** បុ. កិ.ឈានកន្លង; វិ. **អតិក្កមនំ > អតិក្កមោ** ។ -**ក្កូរ** គុ.ដែលរឹងរូសក្រៃពេក, អាក្រក់ក្រៃពេក, កាចក្រៃពេក ។ -**ខីណ** គុ. (អតិ+ខិ+ត, ត>ណ្ណ) ដែលអស់ហើយក្រៃពេក ។ -**គម្ភីរ** គុ. ដែលជ្រៅពេក, ជ្រៅណាស់ ។ -**គរុក** គុ. ដែលធ្ងន់ក្រៃពេក ។ -**ចណ្ឌ** គុ. ដែលកាចក្រៃពេក, សាហាវក្រៃពេក ។ -**ចរិត្វា** អ. ប្រព្រឹត្តកន្លងហើយ ។ -**ចារិនី** ឥ. (<អតិ+ចរ+ណី+ឥនី) អ្នកប្រព្រឹត្តកន្លង (ស្ត្រីប្រព្រឹត្តក្បត់ចិត្ត); វិ. **អតិចរតិ > អតិចារិនី** ។ -**ចារិនីភាវ** បុ. ភាវៈនៃស្ត្រីជាអ្នកប្រព្រឹត្តកន្លង ។ -**ចារ** បុ. (<អតិ+ចរ+ណ) ការប្រព្រឹត្តកន្លង; វិ. **អតិចរណំ > អតិចារោ** ។ -**ចិរាយន្ត** គុ. (<អតិ+ចិរ+អាយ+អន្ត) កាលប្រព្រឹត្តយូរពេក ។ -**ច្ច** អ. (<អតិ+ឥ+ត្វា, ត្វា>ច្ច, លុប រ) កន្លងហើយ, ប្រព្រឹត្តកន្លង ។ -**ច្ចេថ** កិ. (<អតិ+ឥស+យ+ថ.ប.) ចូរប្រព្រឹត្តកន្លង (ចូរប្រោសសត្វទៅខាងមុខ, សូមនិមន្តប្រោសសត្វទៅខាងមុខទៅ) ។ -**តរុណ** គុ. ក្មេងពេក, នៅក្មេងណាស់, នៅកំលោះពេក, ខ្ចីក្រៃពេក ។ -**ទហរ** គុ. ក្មេងពេក, នៅកំលោះគ្រឡាំង។ -**ទឡ្ហ** គុ. មាំណាស់, មាំក្រៃពេក, ខ្លាំងណាស់ ។ -**ទីឃ** គុ. វែងណាស់, វែងពេក ។ -**ទុក្ករ** នបុ. អំពើដែលបុគ្គលធ្វើបានដោយកម្រណាស់ ។ -**ទុក្ខ** គុ. ដែលលំបាកពេក ។ -**ទុគ្គតភាវ** បុ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកដល់ហើយនូវសេចក្តី

លំបាកក្រៃពេក, ភាវៈនៃ...ជាអ្នកទុគ៌តក្រៃពេក។ -**ទុល្លភប្បតិដ្ឋិតា** ឥ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកមានទីពឹងពឹង...គប្បីបានដោយកម្រក្រៃពេក ។ -**ទូរ** គុ. ដែលឆ្ងាយក្រៃពេក ។ -**ធោនចារី** បុ. អ្នកមានកិ. ប្រព្រឹត្តកន្លងនូវប្រាជ្ញាឈ្មោះធោនៈជាប្រក្រតី (ធោន<ធុ+យុ= ប្រាជ្ញាជាគ្រឿងកំចាត់បង់នូវកិលេស)។ -**នីចក** គុ. ដែលទាបក្រៃពេក ។ -**បណីត** គុ. ដ៏ប្រណីតក្រៃពេក, ដ៏ផ្ចិតផ្ចង់ក្រៃពេក, ដ៏ឧត្តមក្រៃពេក ។ -**បណ្ឌិតតា** ឥ. ភាវៈនៃ...ជាបណ្ឌិតក្រៃពេក, ជាបណ្ឌិតប្រសើរ ។ -**បណ្ឌិតមានិតា** ឥ. ភាវៈនៃខ្លួនជាអ្នកមានមានះថាអញជាបណ្ឌិតក្រៃពេក; វិ. **អតិបណ្ឌិតោ អហំ ឥតិ មានោ > អតិបណ្ឌិតមានោ, អតិបណ្ឌិតមានោ យស្ស អត្ថិ ឥតិ > អតិបណ្ឌិតមានី, តស្ស ភាវោ > អតិបណ្ឌិតមានិតា** ។ -**បរិច្ចាគ** បុ. (<អតិ+បរិ+ចជ+ណ) ការបរិច្ចាគក្រៃពេក, ការលះស្រឡះក្រៃពេក ។ -**បរិត្តក** គុ. (<អតិ+បរិត្ត+ក) មានប្រមាណតិចក្រៃពេក; វិ. **អតិបរិត្តំ បរិមាណំ អស្សាតិ > អតិបរិត្តកំ** ។ -**បិយ** គុ. ជាទីស្រឡាញ់ក្រៃពេក; វិ. **អតិប្បិយេតិ កន្តិ > អតិប្បិយោ** ។ -**ផរុស** គុ. ដែលអាក្រក់ក្រៃពេក ។ -**ពហលោដ្ឋកបោល** គុ. (<ពហល+ឱដ្ឋ+កបោល) មានពពិរនៃបបូរមាត់ដ៏ក្រាស់ក្រៃពេក, មានរឹមនៃបបូរមាត់ដ៏ក្រាស់ក្រៃពេក។ -**ពហុភណ្ឌ** គុ. មានភណ្ឌៈច្រើនក្រៃពេក។ -**ព្រហ្ម** បុ. ព្រហ្មដ៏ក្រៃលែង, ព្រហ្មដ៏កន្លង, ព្រហ្មដ៏ប្រសើរ ។

- ភារិយ គុ. (<ភារ+ឥយ)មានធម្ងន់ក្រៃពេក; វិ. អតិភារោ យស្ស អត្ថីតិ>អតិភារិយំ ; គួរនូវភារៈដ៏ក្រៃលែង; វិ. អតិភារំ អរហតីតិ> អតិភារិយំ ។ - មញ្ញេយ្យ កិ. គប្បីមើលងាយ ។ - មធុរ គុ. (<មធុ+រ) មានទឹកឃ្មុំដ៏ក្រៃលែង, មានរសឆ្ងាញ់ដ៏ក្រៃលែង, មានរសផ្អែមដ៏ក្រៃលែង; វិ. អតិមធុ យស្ស អត្ថីតិ > អតិមធុរំ ។ - មាបេតិ កិ. រំលែងបំផ្លាញ, សម្លាប់ ។ - មុខរ គុ. (<មុខ+រ) មានមាត់ក្រៃពេក, មានមាត់រឹង (និយាយច្រើន); វិ.ដូច« អតិមធុរ » ។ - មុខរតា ឥ. ភាវៈនៃ...ជា...មានមាត់រឹងក្រៃពេក ។ - រិត្ត គុ. (<អតិ+រិច+ត) ដែលសូន្យ, ទទេ, ជារបស់សល់ ។ - រោចតិ កិ. (<រុច+អ+តិ.វ.) រុងរឿងក្រៃលែង, រុងរឿងកន្លង ។ - វត្តតិ កិ. (<វត>វត្ត+អ+តិ.វ.) ប្រព្រឹត្តកន្លង ។ - វិស គុ. មានអំណាចក្រៃលែង ។ - វាក្យ នបុំ. (<វច+ណ្យ) ពាក្យដែលបុគ្គលគប្បីពោលកន្លង; វិ. អតិចក្កមន្តិ > អតិវាក្យំ ។ - វិជ្ឈតិ កិ. (<វិធ+យ+តិ.វ.) ចាក់ធ្លុះកន្លង, ត្រាស់ដឹង ។ - វិត្ថារ បុំ. (<វិ+ថរ+ណ) សេចក្តីពិស្តារក្រៃពេក, ទូលាយណាស់ ។ - វេគ បុំ. ការលឿនទៅក្រៃពេក, ការស្ទុះទៅក្រៃពេក, កម្លាំងជាគ្រឿងលឿនទៅក្រៃពេក, ការប្រញាប់ប្រញាល់ពេក ។ - វេលា ឥ. វេលាកន្លង, ប្រព្រឹត្តកន្លងនូវវេលា, ប្រព្រឹត្តកន្លងនូវច្រាំង, ប្រព្រឹត្តកន្លងនូវដែន ។ - សណ្ហ គុ. ល្អិតក្រៃពេក, ឆ្មារក្រៃពេក ។ - សម្ពាធ គុ. ចង្អៀតក្រៃពេក, តានតាប់ក្រៃពេក ។ - សយត្ត បុំ.

សេចក្តីល្អក្រៃពេក; គុ. ដែលមានប្រយោជន៍ដ៏ប្រសើរ ។ - សារ បុំ. រោគញាំងលោហិតឲ្យស្ទុះមកក្រៃពេក (រោគចុះឈាម, រោគមួល); វិ. អតិសារេតិ លោហិតន្តិ> អតិសារោ ។ - សាហសិក គុ. (<អតិសាហស+ណិក) កម្មដែលបុគ្គលធ្វើដោយរហ័សពេក (-ដោយរលូសរាន់ពេក, -ប្រញាប់ប្រញាល់ពេក, -ក្លាហានពេក); វិ. អតិសាហសេន គតំ> អតិសាហសិកំ ។ - សិនេហ បុំ. សេចក្តីស្នេហាដ៏ក្រៃលែង, សេចក្តីស្រឡាញ់ពេក (<អតិ+សិនិហ+ណ); វិ. អតិសិនេហនំ > អតិសិនេហោ ។ - សុខុម គុ. ល្អិតក្រៃពេក, សុខុមក្រៃពេក ។ - សុខុមាល គុ. ល្អិត ទន់ក្រៃពេក, ដែលចំរើនដោយសេចក្តីសុខក្រៃពេក, ដែលចំរើនដោយសេចក្តីសុខក្រៃពេក, ជាកុមារតែងសុខក្រៃពេក (ជាវេវចនៈនៃសុកុមារ) ។

អតិក្កន្ត គុ. [អតិ+កម+ត] ឈានកន្លងហើយ, កន្លងទៅហើយ ។ - មត្ត គុ. គ្រាន់តែកន្លងហើយ ។

អតិត្ត គុ. [ន+តិស ឬតប+ត] មិនឆ្អែតហើយ, មិនស្កប់ស្កល់ហើយ ។

អតិត្ថ គុ. [ន+តិត្ថ] មិនមែនលទ្ធិដូចជាកំពង់ជាទីឆ្លង, មិនមែនជាកំពង់ (តិត្ថ<តរ+ថ); វិ. តរន្តិ ឯត្ថាតិ> តិត្ថំ, ន តិត្ថំ > អតិត្ថំ ។

អតិថិ បុំ. [អត>អតិ+ថិ] អ្នកទើបមកដល់, អ្នកមកដល់កាន់ផ្ទះ(ភ្ញៀវ) ។

អតិន្តចិត្ត គុ. [អតិន្ត+ចិត្ត] មានចិត្តមិនទទឹកហើយ, មានចិត្តមិនជ្រួតជ្រាបហើយ (អតិន្ត<ន+តិម+ត); វិ. អតិន្តំ ចិត្តំ យស្ស សោ > អតិន្តចិត្តោ ។

អតិរេក គុ. [អតិ+ឯក+រ.រា.] មួយដ៏ក្រៃលែង ឬដ៏ក្រៃលែងជាងមួយ (ក្រៃលែង, ច្រើន) ។ . **ឧដ្ឋានសម្បន្ន** គុ. ដល់ព្រមដល់បណ្ណាការសម្រាប់ឡើងដ៏ច្រើន, បរិបូណ៌ដោយសួយ (អាករ) ដ៏ច្រើន ។ . **តរ** គុ. ដ៏ច្រើនជាង, ដ៏ក្រៃលែងជាង, ដ៏ច្រើនដ៏វិសេស ។ . **មល** គុ. មានមន្ទិលដ៏ក្រៃលែង, ជាមន្ទិលដ៏ក្រៃលែង ។ . **លាភយសគ្គប្បត្ត** គុ. ដល់ហើយនូវលាភនិងយសដ៏ប្រសើរក្រៃលែង, មានលាភនិងយសដ៏ប្រសើរក្រៃលែងដល់ហើយ ។

អតីត គុ. [អតិ+ឥ+ត] ដែលប្រព្រឹត្តកន្លងហើយ, កន្លងទៅហើយ ។ . **ទិវស** ចុំ. ឬ នចុំ. ថ្ងៃដែលកន្លងទៅហើយ ។ . **វត្ថុ** នចុំ. រឿងដែលកន្លងទៅហើយ ។

អតុច្ឆហត្ថ គុ. [អតុច្ឆ+ហត្ថ] មានដៃមិនទទេ; វិ. **អតុច្ឆា ហត្ថា យេសំ តេ > អតុច្ឆហត្ថា** ។

អតេកិច្ឆភាវ ចុំ. [អតេកិច្ឆ+ភាវ] ភាវៈនៃ...ជា...មិនមានគឺ.រក្សាបាន (ភាវៈនៃ...ជា...គឺអ្នកណាមួយមិនគប្បីរក្សាបាន, .មិនគប្បីកែបាន); វិ. **នត្ថិ តេកិច្ឆំ អស្សាតិ > អតេកិច្ឆោ, តស្ស ភាវោ > អតេកិច្ឆភាវោ** ។

អត្ត ចុំ. [អទ+ត] (សភាវៈ) ស៊ី ឬរងនូវសុខនិងទុក្ខ (ខ្លួន, ចិត្ត); វិ. **អទតិ សុខទុក្ខំ អនុភវតីតិ > អត្តា** ។ . **គុត្ត** គុ. [illegible] គ្រងហើយ, ដែលគ្រប់គ្រងនូវខ្លួន ។ . [illegible]

ណ) កិ.សម្លាប់នូវខ្លួន ។ . **ឃាត** ចុំ. កិ.សម្លាប់នូវខ្លួន ។ . **ទណ្ឌ** គុ. មានអាជ្ញាក្នុងខ្លួន, មានអាជ្ញាកើតអំពីខ្លួន, មានអាជ្ញាអាស្រ័យនូវខ្លួន ។ . **ទត្ថ** ចុំ. (<អត្ត+ អត្ថ, ចុះទ.អា.) ប្រយោជន៍របស់ខ្លួន ។ . **ទន្ត** គុ. (<ទម+ត) មានខ្លួនទូន្មានហើយ; ដែលទូន្មានហើយនូវខ្លួន ។ . **ទមន** នចុំ. (<ទម+ យុ) កិ.ទូន្មាននូវខ្លួន ។ . **ទុតិយ** គុ. មានខ្លួនជាទីពីរ ឬជាគំរប់ពីរ ។ . **បច្ចក្ខ** គុ. (<បតិ+អក្ខ+ណ ឬអ) ដែលជាក់ច្បាស់ចំពោះខ្លួន, ដែលឃើញចំពោះខ្លួន, ប្រច័ក្សចំពោះខ្លួន, ប្រាកដចំពោះខ្លួន ។ .**បញ្ចទសម** គុ. មានខ្លួនជាគំរប់ ១៥ ។ . **ភរ** ចុំ. (<ភរ+អ) អ្នកចិញ្ចឹមនូវខ្លួន ។ . **មន** គុ. មានចិត្តជារបស់នៃខ្លួន ។ . **វត្តវណ្ណនា** ឥ. កថាជាគ្រឿងពណ៌នានូវសេចក្តីនៃអត្តវត្ត ។ . **សម្ភវ** គុ. មានខ្លួនជាដែនកើតព្រម (<សំ+ ភូ+អ); វិ. **សម្ភវតិ អនេនាតិ > សម្ភវោ, អត្តា សម្ភវោ យស្ស សោ > អត្តសម្ភវោ** ។ ជាដែនកើតព្រមអំពីខ្លួន ។ .**ហេតុ** ចុំ. ហេតុនៃខ្លួន; គុ. មានខ្លួនជាហេតុ ។ . **អនុយោគ** ចុំ. កិ.ប្រកបតាមនូវខ្លួន, ព្យាយាមជាគ្រឿងប្រកបតាមនូវខ្លួន ។

អត្តភាវ ចុំ. [អត្ត+ភាវ] ភាវៈនៃខ្លួន, ភាពនៃខ្លួន, អត្តភាព ។ . **គេហ** នចុំ. ផ្ទះគឺអត្តភាព ។ . **នាវា** ឥ. ទូកគឺអត្តភាព ។ . **បដិពទ្ធ** គុ. ដែលជាប់ចំពោះដោយអត្តភាព ។ . **មណ្ឌន** នចុំ. កិ.ប្រដាប់នូវអត្តភាព, កិ.តែងនូវអត្តភាព ។ . **សង្ខាត** គុ. ពោលគឺអត្តភាព ។

អត្រជ បុំ. [អត្ត>អត្រ+ជាត, ជាត>ជ] សត្វដែលកើតអំពីខ្លួន (កូន); វិ. **អត្តនា ជាតោ > អត្រជោ** ។

អត្ថ បុំ. [អរ>អត+ថ] អាការៈជាគ្រឿងប្រព្រឹត្តទៅ (ទ្រព្យ, សម្បត្តិ, សេចក្តីចំរើន, ប្រយោជន៍); វិ. **អរតិ បវត្តតិ ឯតេនាតិ > អត្ថោ** ។ (អត្ថ<អស>អត+ថ) សភាវៈកើតតាមសមគួរដល់ស័ព្ទ (សេចក្តី, សេចក្តីអធិប្បាយ); វិ. **សទ្ទានុរូបំ អសតិ ភវតីតិ > អត្ថោ** ។ **-កាម** គុ. ដែលប្រាថ្នានូវប្រយោជន៍ ។ **-កុសល** គុ. ដែលឈ្លាសក្នុងសេចក្តី ។ **-ទស្សី** បុំ. អ្នកឃើញនូវប្រយោជន៍ (នាមរបស់ព្រះពុទ្ធមួយអង្គហៅថាអត្ថទស្សី) ។ **-ធម្មានុសាសក** បុំ. (<ធម្ម+អនុ+សាស+ណ្វុ) អ្នកប្រៀនប្រដៅនូវអត្ថនិងធម៌ ។ **-និស្សិត** គុ. (<និ+សិ+ត) ដែលអាស្រ័យនូវប្រយោជន៍ ។ **-បទ** នបុំ. បទជាគ្រឿងសំដែងនូវសេចក្តី, បទនៃសេចក្តី ។ **-បុរេក្ខារតា** ឥ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកធ្វើនូវប្រយោជន៍ក្នុងខាងមុខ (បុរេក្ខារ<បុរេ+ករ, ករ>ខារ+ណ) ។ **-ភញ្ជនក** គុ. (<ភញ្ជ+យុ+ក.ស.) ដែលបំបាក់នូវប្រយោជន៍ ។ **-ធម្មុបនិស្សិត** គុ. (<អត្ថធម្ម+ឧប+និ+សិ+ត) ចូលទៅអាស្រ័យហើយនូវអត្ថនិងធម៌, គឺអត្ថនិងធម៌ចូលទៅអាស្រ័យហើយ ។ **-វស** បុំ. អំណាចនៃប្រយោជន៍, -នៃសេចក្តី ។ **-វិញ្ញាបនី** ឥ. វាចាជាហេតុញុំាងបុគ្គលឱ្យដឹងច្បាស់នូវសេចក្តី ។ **-សាធក** បុំ. អ្នកញុំាងប្រយោជន៍ឱ្យសម្រេច, អ្នកសម្រេចនូវប្រយោជន៍ (<សាធ(១)+ណ្វុ); វិ. **អត្ថំ សាធេតីតិ > អត្ថសាធកោ** ។

អត្ថានត្ថ បុំ. [អត្ថ+អនត្ថ] ប្រយោជន៍និងមិនមែនជាប្រយោជន៍, សេចក្តីចម្រើននិងសេចក្តីវិនាស ។ **-ជានក** បុំ. អ្នកដឹងនូវប្រយោជន៍និងមិនមែនជាប្រយោជន៍ (ជានក<ញា>ជា+យុ, យុ>អានក) ។

អត្ថង្គមិត គុ. [អត្ថំ+គម+ឥ+ត] ដែលដល់ហើយនូវកិ.តាំងនៅមិនបាន, អស្តង្គត; (អត្ថំ<ន+ឋា+អ) ។ **-កាល** បុំ. កាលនៃព្រះអាទិត្យដល់ហើយនូវកិ.តាំងនៅមិនបាន, កាលនៃព្រះអាទិត្យអស្តង្គតហើយ ។

អត្ថង្គមេតិ កិ. [អត្ថំ+គម+អ, អ>ឯ+តិ.វ.] រមែងដល់នូវកិ.តាំងនៅមិនបាន, រមែងដល់នូវកិ.សាបសូន្យ ។

អត្ថត គុ. [អា+ថរ+ត] ដែល...ក្រាលហើយ, -លាហើយ, -ក្រដាងហើយ, -តម្រៀបហើយ ។ **-ផលក** នបុំ. ផែនក្តារ ឬបន្ទះក្តារដែល...ក្រាលហើយ; វិ. **អត្ថរិយិត្ថាតិ > អត្ថតោ** ។

អត្ថរណ នបុំ. [អា+ថរ+យុ] វត្ថុសម្រាប់ក្រាល (កម្រាល); វិ. **អត្ថរតិ ឯតេនាតិ > អត្ថរណំ** ។ ទីជាទីក្រាល; វិ. **អត្ថរតិ ឯត្ថាតិ > អត្ថរណំ** ។ កិ.ក្រាល; វិ. **អត្ថរិយតេតិ > អត្ថរណំ** ។ **-ដ្ឋាន** នបុំ. ទីជាទីក្រាល ។ **-បាវុរណនិសីទន** នបុំ. វត្ថុសម្រាប់ក្រាលនិងសម្រាប់ដណ្តប់និងសម្រាប់អង្គុយ (កម្រាលនិងភួយនិងសំពត់និសីទនៈ) ។

---

(១) សាធ+ណ្វុ ក៏បាន ។

អត្ថរន្តិ កិ. [អា+ថរ+អ+អន្តិ_ក.] ក្រាល, លាត, លា, ត្រដាង ។

អត្ថរសិ កិ. [អា+ថរ+អ+សិ_ក.] ក្រាល, ... ។

អត្ថរាបេត្វា អ. [អា+ថរ+ណាបេ+ត្វា] ញុំាង...ឱ្យក្រាលហើយ, ... ។

អត្ថរិត្វា អ. [អា+ថរ+ឥ.អា.+ត្វា] ក្រាលហើយ... ។

អត្ថរិតុកាម គុ. [អត្ថរិតុំ+កាម] អ្នកប្រាថ្នាដើម្បីក្រាល, ចង់ដើម្បីក្រាល, មានប្រាថ្នាដើម្បីក្រាល ។

អត្ថវណ្ណនា ឥ. [អត្ថ+វណ្ណ+យុ+អា_ឥ.] កថាជាគ្រឿងពណ៌នានូវសេចក្ដី; វិ. **អត្ថំ វណ្ណេតិ ឯតាយាតិ > អត្ថវណ្ណនា** ។

អត្ថិក គុ. [អត្ថ+ណិក] មានប្រយោជន៍, មានសេចក្ដីត្រូវការ; វិ. **អត្ថោ យស្ស អត្ថីតិ > អត្ថិកោ** ។ ប្រកបដោយប្រយោជន៍; វិ. **អត្ថេន និយុត្តោ > អត្ថិកោ** ។

អត្ថិ កិ. [អស+អ+តិ, តិ>ត្ថិ] រមែងមាន, រមែងជា... ។ -**តា** ឥ. ភាវៈនៃ...ជា...មាននៅ ។ -**ភាវ** ពុំ. ភាវៈនៃ...ជា...មាន ។ -**ភាវកាល** ពុំ. កាលនៃភាវៈនៃ...ជា...មាននៅ, កាលគឺភាវៈនៃ...ជា...មាននៅ ។

អត្ថុប្បត្តិ ឥ. [អត្ថ+ឧប្បត្តិ] កិ.កើតឡើងនៃសេចក្ដី, ហេតុជាគ្រឿងកើតឡើងនៃសេចក្ដី (ឧប្បត្តិ<ឧ+បទ+តិ); វិ. **អត្ថស្ស ឧប្បត្តិ > អត្ថុប្បត្តិ** ។

អថ និ. (ប្រាប់កាល)=គ្រានោះ, លំដាប់នោះ, ក្នុងកាលនោះ ។ និ.(ប្រាប់សេចក្ដីជញ្ជីង ឬស្មាន)=បើ, បើជា, ... ។

អថាវត្ត ពុំ. [អថាវ+អត្ថ] សេចក្ដីថាមិនទាំងួន, -មិនឋិតថេរ ។

អថោ និ. មួយទៀត, មួយវិញទៀត, ម្យ៉ាងទៀត... ។

អធញ្ញ គុ. [ន+ធញ្ញ] មានអាជ្ញាមិនមាន, មិនមានអាជ្ញា; វិ. **នត្ថិ ធញ្ញោ អស្សាតិ > អធញ្ញោ** ។

អទលិទ្ទ គុ. [ន+ទលិទ្ទ] មិនមែនអ្នកដល់នូវភាពនៃខ្លួនជាបុគ្គលទុគ៌ត, មិនមែនអ្នកកំសត់, មិនមែនអ្នកទាល់ក្រ (ទលិទ្ទ<ទល+ឥទ្ធ); វិ. **ទលតិ ទុគ្គតភាវំ គច្ឆតីតិ > ទលិទ្ទោ, ន ទលិទ្ទោ > អទលិទ្ទោ** ។

អទស្សន នពុំ. [ន+ទិស+យុ] ទីជាទីមិនឃើញ, កិ.មិនឃើញ, កិ.មិនសម្ដែង, កិ.មិនបង្ហាញ ។

អទហនកាល ពុំ. [អទហន+កាល] កាលនៃកិ.មិនដេះ, កាលជាទីមិនដេះ ។

អទាតុកាម គុ. [អទាតុំ+កាម ឬន+ទាតុកាម] ជាអ្នកចង់ដើម្បីមិនឱ្យ, មិនចង់ដើម្បីឱ្យ ។

អទានសីល គុ. [អទាន+សីល] មានកិ.មិនឱ្យជាប្រក្រតី; វិ. **អទានំ សីលមស្សាតិ > អទានសីលោ** ។

អទិដ្ឋ គុ. [ន+ទិស+ត] គឺ...មិនឃើញហើយ ។ -**ធម្ម** គុ. មានធម៌គឺ...មិនឃើញហើយ ។ -**បុព្វក** គុ. អ្នកគឺ...មិនធ្លាប់ឃើញហើយ ។ -**បុព្វមរណ** គុ. មានសេចក្ដីស្លាប់គឺ...មិនធ្លាប់ឃើញហើយ ។ -**បុព្វសហាយក** ពុំ. ជាសំឡាញ់គឺ... មិនឃើញហើយក្នុងកាល

មុន, ជាសំឡាញ់គឺ...មិនធ្លាប់ឃើញហើយក្នុងកាលមុន ។ - សត្ត គុ. មានសត្តៈមិនទាន់ឃើញហើយ ។

អទិត្ត គុ. [ន+ទិប+ត] មិនក្ដៅហើយ, មិនរុងរឿងហើយ ។

អទិន្នក គុ. [ន+ទា+ត, ត>ន្ន+ក.ស.] (វត្ថុ) ដែលគេមិនឱ្យហើយ ។

អទិន្ន គុ. [ន+ទា+ត] ដែល...មិនឱ្យហើយ ។ - ភាវ ចុំ. ភាវៈនៃ...ជា..., គឺ...មិនឱ្យហើយ ។

អទិស្សមានរូប គុ. [អទិស្សមាន+រូប] មានរូបគឺបុគ្គលកាលមិនឃើញ, មានរូបកាលមិនប្រាកដ; វិ. **អទិស្សមានំ រូបំ យស្ស សោ> អទិស្សមានរូបោ** ។

អទុដ្ឋ គុ. [ន+ទុស+ត] គឺ...មិនប្រទូស្តហើយ, គឺទោសមិនប្រទូស្តហើយ ។

អទុស្សន្ត គុ. [ន+ទុស+អន្ត] កាលមិនប្រទូស្ត ។

អទេន្ត គុ. [ន+ទា+អន្ត] កាលមិនឱ្យ ។

អទេសេន្ត គុ. [ន+ទិស+ណេ+អន្ត] កាលមិនសំដែង ។

អទ្ទស កិ. [អ+ទិស+អ+អា.ហី.(១)] បានឃើញហើយ ។

អទ្ទសា កិ. [អ+ទិស+អ+អា.ហី.] បានឃើញហើយ ។

អទ្ទក្ខ កិ. [អ+ទិស, ទិស>ទក្ខ+អ+អា.ហី.(២)] បានឃើញហើយ ។

អទ្ទក្ខិ កិ. [អ+ទិស, ទិស>ទក្ខ+អ+ឦ.អជ្ជ.] បានឃើញហើយ ។

(១) (២) អា.ហី>អ ។

អន្ទុពន្ធន នចុំ.[អន្ទុ+ពន្ធន] វត្ថុជាគ្រឿងចងគឺខ្នោះ, ចំណងគឺខ្នោះ (អន្ទុ< អទ+ទុ=វត្ថុសម្រាប់រងនូវទុក្ខនៃជន (ខ្នោះ); វិ. **ចតុក្កំ អន្ទតិ អន្ទុភចតិ ឯតេនាតិ > អន្ទុ; ពន្ធតិ ឯតេនាតិ > ពន្ធនំ, អន្ទុ ឯវ ពន្ធនំ > អន្ទុពន្ធនំ** ។

អទ្ធគូ គុ. [អទ្ធ+គម+រូ] អ្នកដើរក្នុងផ្លូវឆ្ងាយ ឬអ្នកទៅកាន់ផ្លូវឆ្ងាយ (អ្នកដំណើរ); វិ. **អទ្ធានំ មគ្គំ គច្ឆតីតិ> អទ្ធគូ, អទ្ធានំ គច្ឆតីតិ វា > អទ្ធគូ** ។ - ភាវ ចុំ. ភាវៈនៃ...អ្នកដើរទៅកាន់ផ្លូវឆ្ងាយ (ផ្លូវវែង, កាលវែង) ។

អទ្ធា និ. ពិត, ដោយពិត, ដោយដាច់ខាត ។ ន., ចុំ. ផ្លូវ ឬផ្លូវឆ្ងាយ ។

អទ្ធានគមន នចុំ.[អទ្ធាន+គម+យុ] កិ.ឬដំណើរទៅកាន់ផ្លូវឆ្ងាយ ។

អទ្ធិក ចុំ. [អទ្ធ ឬ អទ្ធាន+ណិក] អ្នកដើរទៅកាន់ផ្លូវ (អ្នកដំណើរ); វិ. **អទ្ធំ មគ្គំ គច្ឆតីតិ> អទ្ធិកោ** ។ - មនុស្ស ចុំ. មនុស្សអ្នកដើរទៅកាន់ផ្លូវ, មនុស្សអ្នកដំណើរ ។

អធម្មតេជ ចុំ.[អធម្ម+តេជ] តេជៈនៃបុគ្គលអ្នកមានធម៌មិនមាន, តេជៈនៃទោសមិនមែនជាធម៌ ។

អធម្មិក គុ. [ន+ធម្ម+ណិក] អ្នកមិនប្រព្រឹត្តតាមធម៌; វិ. **ន ធម្មំ ចរតីតិ > អធម្មិកោ** (១); អ្នកមិនតាំងនៅក្នុងធម៌; វិ. **ន ធម្មេ តិដ្ឋតីតិ > អធម្មិកោ** (១); អ្នកមិនប្រកបដោយធម៌; វិ. **ន**

(១) ចងវិគ្គហៈជាបទតទ្ធិតសិន ហើយសឹមចងជាបទសមាសមួយលើកទៀតគួរជាង ។

ធម្មេន និយុត្តោ>អធម្មិកោ (១) ។ -. ភាវ បុំ. ភាវៈនៃបុគ្គលអ្នក... ។ -. រាជ បុំ. ស្ដេចមិនប្រកបដោយធម៌ ។

អធម្ម គុ. [ន+ធម្ម] មិនមែនជាធម៌, មិនមានធម៌ ។

អធិកតរ គុ. [អធិក+តរ] ដ៏លើសជាង, ដ៏ក្រៃលែងជាង ។

អធិករណ នបុំ. [អធិ+ករ+យុ] ទោសជាតជាគ្រឿងធ្វើក្រៃលែង ឬកិ. ធ្វើដ៏ក្រៃលែង (អធិករណ៍, ជំលោះ); វិ. អធិករោតិ ឯតេនាតិ > អធិករណំ, អធិកំ វា ករណំ > អធិករណំ ។ -. ប្បសុត គុ. អ្នកខ្វល់ខ្វាយក្នុងអធិករណ៍ ។ -. វូបសមនាទិក គុ. មានកិ.ចូលទៅរំងាប់នូវអធិករណ៍ជាដើម, មានកិ.ញុំាងអធិករណ៍ឱ្យចូលទៅរំងាប់ជាដើម ។

អធិការ បុំ. [អធិ+ករ+ណ] កិ.ធ្វើក្រៃលែង; វិ. ករណំ>ការោ, អធិកោ ការោ>អធិការោ, អធិករណំ វា>អធិការោ ។ គុណគឺបុគ្គលគប្បីធ្វើក្រៃលែង; វិ. អធិកាតព្វោតិ > អធិការោ ។ គុណវិសេសជាគ្រឿងធ្វើក្រៃលែង; វិ. អធិករោតិ ឯតេនាតិ> អធិការោ (អធិការ, សេចក្ដីកសាង) ។

អធិគច្ឆតិ កិ. [អធិ+គម, ម>ច្ឆ+អ+តិ.វ.] រមែងបាន, លុះ, ត្រាស់ដឹង ។

អធិគត គុ. [អធិ+គម+ត] គឺ...បានហើយ, -.លុះហើយ, -.ត្រាស់ដឹងហើយ។ -. វិសេស គុ. មានគុណវិសេសបានហើយ ។

---

(១) ចងវិគ្គហៈជាបទតទ្ធិតសិន ហើយសឹមចងជាបទសមាសមួយលើកទៀតគួរជាង ។

អធិគម បុំ. [អធិ+គម+អ] កិ.ដល់ក្រៃលែង, បាន, លុះ, ត្រាស់ដឹង ។ -. ឧបាយ បុំ. ឧបាយជាគ្រឿងបាន... ។

អធិចិត្ត នបុំ. [អធិ+ចិត្ត] ចិត្តដ៏ក្រៃលែង, ធម៌អាស្រ័យនូវចិត្តហើយប្រព្រឹត្តទៅ, គុណជាតដែលប្រព្រឹត្តទៅអាស្រ័យនូវសមាធិ ។

អធិចេតស គុ. [អធិចេត+ស] មានចិត្តដ៏ក្រៃលែង; វិ. អធិកំ ចេតំ > អធិចេតំ, អធិចេតំ ឯតស្ស អត្ថីតិ > អធិចេតសោ ។

អធិដ្ឋាន នបុំ. [អធិ+ឋា+យុ] គុណជាតជាគ្រឿងតាំងទុកនូវចិត្តក្នុងអារម្មណ៍ (សេចក្ដីតាំងចិត្ត, អធិដ្ឋាន); វិ. អធិដ្ឋាតិ (១) ឯតេន អារម្មណេ ចិត្តន្តិ > អធិដ្ឋានំ ។

អធិដ្ឋាយ អ. [អធិ+ឋា+ត្វា, ត្វា>យ] អធិដ្ឋានហើយ, តាំងចិត្តហើយ ។

អធិដ្ឋិត គុ. [អធិ+ឋា, ឋា>ដ្ឋិ+ត] គឺ...អធិដ្ឋានហើយ ។

អធិប្បញ្ញា ឥ. [អធិ +បញ្ញា] បញ្ញាដ៏ក្រៃលែង, គុណជាតអាស្រ័យនូវបញ្ញាហើយប្រព្រឹត្តទៅ, គុណជាតដែលប្រព្រឹត្តទៅអាស្រ័យនូវបញ្ញា ។

អធិបតិវស បុំ. [អធិបតិ+វស] អំណាចនៃ...ជាអធិបតី, -.ជាធំក្រៃលែង ។

អធិបន្ន គុ. [អធិ+បទ+ត, ត>អន្ន] គឺ...គ្របសង្កត់ហើយ ។

អធិប្បេត គុ.[អធិ+ប+ឥ+ត] គឺ...អធិប្បាយហើយ, -.ប្រាថ្នាហើយ, -.សំដៅហើយ, -.បំណងហើយ; វិ. អធិប្បយិត្ថ ឥច្ឆិយិត្ថាតិ> អធិប្បេតោ ។

---

(១) អធិដ្ឋហតិ ក៏បាន ។

អធិមត្ត គុ. [អធិ+មត្ត] មានប្រមាណដ៏ក្រៃលែង, មាត្រាថាក្រៃលែង ។
-សិនេហ បុំ. សេចក្ដីស្រឡាញ់មានប្រមាណដ៏ក្រៃលែង ។

អធិមានិក គុ. [អធិមាន+ណិក] អ្នកមានមានះដ៏ក្រៃលែង, អ្នកមានសេចក្ដីប្រកាន់ដ៏ក្រៃលែង; វិ. **អធិមានោ យស្ស អត្ថិ > អធិមានិកោ** ។

អធិមុត្តិ កិ. [អធិ+មុច+យ+ត្យ-អដ្ឋ.] រួចស្រឡះហើយ, មុជចូលហើយ, ជ្រែកចូលហើយ ។

អធិមុញ្ចិត្វា អ. [អធិ+មុច+និ-អា+ត-អា.+ត្វា] ផុតស្រឡះហើយ, ជ្រែកចូលហើយ ។

អធិមុត្ត គុ. [អធិ+មុច+ត] ផុតស្រឡះហើយ, ជឿស៊ប់ហើយ, បង្អោនចិត្តទៅហើយ ។

អធិយស្សុ កិ. [អធិ+ឥ, ឥ>យ+អ+ស្សុ-ប.] ចូររៀន, ចូរសិក្សា ។

អធិរាជ បុំ. [អធិ+រាជ] ស្ដេចក្រៃលែង, ស្ដេចជាធំ; វិ. **អធិកោ រាជា > អធិរាជា** ។

អធិវចន នបុំ. [អធិ+វច+យុ] ពាក្យជាគ្រឿងពោលកំណត់ (ឈ្មោះ) ។ ម្យ៉ាងទៀត សំឡេងជាគ្រឿងដែលជនធ្វើនូវការកំណត់ហើយពោល (ឈ្មោះ); វិ. **ការណំ អធិកាំ កត្វា វុច្ចតិ អនេន សទ្ទេនាតិ > អធិវចនំ** ។

អធិវុត្ថ គុ. [អធិ+វស+ត] ដែលនៅអាស្រ័យហើយ, នៅសង្កត់ហើយ ។

អធិវាសន នបុំ. [អធិ+វស+ណេ+យុ] កិ.ញ៉ាំងពាក្យឱ្យនៅសង្កត់, ការទទួលនិមន្ត, ការទទួលពាក្យ, សេចក្ដីអត់សង្កត់ ។

អធិវាសយិស្សុ កិ. [អធិ+វស+ណយ+ឥំ អដ្ឋ.] ញ៉ាំងពាក្យឱ្យនៅសង្កត់ហើយ, ទទួលហើយ, ទទួលពាក្យហើយ, ទទួលនិមន្តហើយ ។

អធិវាសិត គុ. [អធិ+វស+ណេ+ឥ-អា.+ត] គឺ...ញ៉ាំងពាក្យឱ្យនៅសង្កត់ហើយ, -អត់សង្កត់ហើយ, -ទទួលហើយ, ... ។

អធិវាសេត្វា អ. [អធិ+វស+ណេ+ត្វា] ញ៉ាំងពាក្យឱ្យនៅសង្កត់ហើយ, អត់សង្កត់ហើយ, ទទួលហើយ, ... ។

អធិវុត្ថ គុ. [អធិ+វស+ត, អនៃវ>ឧ] ដែលនៅអាស្រ័យហើយ, ទទួលហើយ ។

អធិសេស្សតិ កិ. [អធិ+សី+អ+ស្សតិ-ភ.] នឹងដេកសង្កត់, នឹងដេកផ្ទាល់ ។

អធុនាគត គុ. [អធុនា+អាគត] ដែលមកហើយក្នុងកាលឥឡូវនេះ, ដែលមកហើយមិនយូរ, ដែលទើបនឹងមកក្នុងកាលអម្បាញ់មិញ ។

អធុវ គុ. (ន+ធុវ) មិនទៀង, មិនមែនជាប្ដី ។ -**សីល** គុ. មានសីលមិនទៀងទាត់ ។

អធោភាគ គុ. [អធោ+ភាគ] មានចំណែកក្នុងខាងក្រោម; បុំ. ប្រទេសជាចំណែកក្នុងខាងក្រោម ។

អធោមុខ គុ. [អធោ+មុខ] មានមុខក្នុងខាងក្រោម, មានមុខចុះក្រោម, ខាងក្រោមនៃមុខ; វិ. **មុខស្ស អធោ > អធោមុខំ** ។

នៃខ្លួន, (មានចិត្តអាក្រក់) ។ . លក្ខណ នថុំ. អនត្តលក្ខណ, ធម្មជាតជាគ្រឿងកំណត់ថាធម៌ទាំងឡាយមិនមែនជារបស់នៃខ្លួន, ធម្មជាតជាគ្រឿងកំណត់ថាមិនមែនជារបស់នៃខ្លួន ។

អនត្ថ គុ. [ន+អត្ថ] មិនមែនជាប្រយោជន៍, មិនមែនជាសេចក្ដីចម្រើន, កម្មមានប្រយោជន៍មិនមាន ។ . **កាមី** គុ. (<កម+ណី) អ្នកប្រាថ្នានូវកម្មមិនមែនជាប្រយោជន៍; វិ. **អនត្ថំ កាមេតីតិ > អនត្ថកាមោ** ។ . **ការក** ចុំ., នថុំ. (<ករ+ណ្វុ) អ្នកធ្វើនូវកម្មមិនមែនជាប្រយោជន៍; វិ. **អនត្ថំ ករោតីតិ >អនត្ថការកោ** ។

អនត្ថង្គត គុ. [ន+អត្ថង្គត] មិនទាន់អស្តង្គតហើយ, មិនទាន់ដល់ហើយនូវកិ. តាំងនៅមិនបាន; (ន+អត្ថំ>អនត្ថំ+គម+ត) ។

អនត្ថង្គមិត គុ. [ន+អត្ថង្គមិត] ប្រែដូច «អនត្ថង្គត» ។

អនត្ថនិស្សិត គុ. [អនត្ថ+និស្សិត] អាស្រ័យហើយនូវកម្មមិនមែនជាប្រយោជន៍, គឺកម្មមិនមែនជាប្រយោជន៍អាស្រ័យហើយ ។

អនត្ថបទសញ្ហិត គុ. [អនត្ថបទ+សញ្ហិត] ប្រកបហើយដោយបទមិនមែនជាប្រយោជន៍ ឬមិនមានប្រយោជន៍, ប្រកបហើយដោយបទមិនមែនជាគ្រឿងសំដែងនូវកម្មមិនមែនជាប្រយោជន៍; (**សញ្ហិត** <សំ+ហិ+ត) ។

អនត្ថិក គុ. [ន+អត្ថិក] អ្នកមិនមានសេចក្ដីត្រូវការ; វិ. **អត្ថោ យស្ស អត្ថីតិ> អត្ថិកោ, ន អត្ថិកោ> អនត្ថិកោ** ។ . **ភាវ** ចុំ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកមិនមានសេចក្ដីត្រូវការ ។

អនទ្ធនិយ គុ. [ន+អទ្ធនិយ] មិនគួរដល់កាលដ៏យូរអង្វែង, មិនមែនជាហេតុជាទីតាំងនៃកាលដ៏យូរអង្វែង, មិនគួរដល់សេចក្ដីមាំមួន ។ . **តា** ឥ. ភាវៈនៃកាយជារបស់មិនគួរដល់កាលដ៏យូរអង្វែង, ភាវៈនៃកាយជារបស់មិនគួរដល់សេចក្ដីមាំមួន ។

អននុច្ឆវិក គុ. [ន+អនុច្ឆវិក] មិនប្រព្រឹត្តទៅតាមសម្បុរថ្ងៃ; មិនសមគួរ, មិនត្រូវបែប ។

អននុញ្ញាត គុ. [ន+អនុ+ញា+ត] គឺ...មិនអនុញ្ញាតហើយ, .មិនយល់តាមហើយ ។ . **ភាវ** ចុំ. ភាវៈនៃ...គឺ...មិនអនុញ្ញាតហើយ ឬមិនទាន់អនុញ្ញាតហើយ ។

អននុរូប គុ. [ន+អនុ>អននុ+រូប] មានសភាពមិនសមគួរ (មិនត្រូវបែប, មិនត្រូវទំនង); វិ. **ន អនុ > អននុ, អននុ រូបំ យស្ស តំ > អននុរូបំ** ។

អននុវជ្ជ គុ. [ន+អនុវជ្ជ] មិនមានទោសគឺបុគ្គលគប្បីវៀរចោល, មិនមានទោសគឺបុគ្គលគប្បីវៀររឿយៗ; វិ. **អនុវជ្ជេតព្វោតិ > អនុវជ្ជោ, ន អត្ថិ អនុវជ្ជោ ឯតស្សាតិ > អននុវជ្ជោ** ។

អននុស្សរិត្វា អ. [ន+អនុ+សរ+ឥ_អា.+ត្វា] មិនរឭកតាមហើយ, មិនរឭករឿយៗហើយ, នឹកមិនឃើញហើយ ។

អនន្វាហតចេតស គុ. [អនន្វាហត+ចេតស] មានចិត្តគឺទោសមិនគាបកំចាត់បង់ហើយ, មានចិត្តគឺទោសមិនគាបបៀតបៀនហើយ, មានចិត្តគឺទោសមិនខ្ទាំងខ្ទប់រឿយៗហើយ, មានចិត្តគឺទោសបៀតបៀន

ទូទៅរឿយៗមិនមាន (អនន្វាហត<ន+អនុ+អា+ហន+ត) ។

អនន្តគោចរ គុ. [អនន្ត+គោចរ] មាននិព្វានមិនមានទីបំផុតជាអារម្មណ៍ ឬ គោចរ (គោចរ=អារម្មណ៍ជាទីចរទៅ ឬជាទីត្រេចទៅនៃឥន្ទ្រិយ៍); វិ. **អនន្តំ និព្វានំ គោចរំ យស្ស តំ > អនន្តគោចរំ** ។

អនន្តរ គុ. [ន+អន្តរ] មានចន្លោះមិនមាន (ជាលំដាប់បន្ទាប់) ។ - **គព្ភ** ចុំ. បន្ទប់ ឬល្វែងជាលំដាប់ ។ - **គាថា** ឥ. គាថាជាលំដាប់ ។ - **គេហាវាសី** ចុំ. អ្នកនៅក្នុងផ្ទះជាលំដាប់ ។ - **អត្តភាវ** ចុំ. អត្តភាពជាលំដាប់ ។ - **អាសន** នចុំ. អាសនៈមានចន្លោះមិនមាន, អាសនៈជាលំដាប់ ។

អនន្ធ គុ. [ន+អន្ធ] មិនមែនជាបុគ្គលងងឹត, មិនមែនជាបុគ្គលខ្វាក់ (អន្ធ<អន្ធ+អ); វិ. **អន្ធភតិ> អន្ធោ, ន អន្ធោ>អនន្ធោ** ។

អនបគន្ត្វា អ. [ន+អប+គម+ត្វា] មិនទៅប្រាសហើយ, មិនចេញចេញហើយ ។

អនបនីតតា ឥ. [អនបនីត+តា] ភាវៈនៃ...ជា...គឺ...មិននាំប្រាសហើយ ឬមិននាំចេញហើយ (<ន+អប+នី+ត); វិ. **ន អបនីយតីតិ> អនបនីតោ តស្ស ភាវោ > អនបនីតតា** ។

អនបលោកិត គុ. [ន+អប+លោក ឬលុក+ឥ.អា.+ត] គឺ...មិនលាហើយ, មិនប្រាប់ហើយ ។

អនបេក្ខ គុ. [ន+អបេក្ខ] អ្នកមិនមានសេចក្ដីសម្លឹង, អ្នកមិនមានសេចក្ដី

ព្រងើយកន្តើយ, អ្នកមិនមានសេចក្ដីអាឡោះអាល័យ, អ្នកមិនមានសេចក្ដីពិនិត្យ ។ (អបេក្ខ<អប+ឥក្ខ+ណ); វិ. **អបេក្ខនំ > អបេក្ខោ, នត្ថិ អបេក្ខោ ឯតស្សាតិ> អនបេក្ខោ** ។

អនប្បក គុ. [ន+អប្ប+ក] មិនមានប្រមាណតិច, មិនតិច(ច្រើន); វិ. **អប្បំ បរិមាណំ អស្សាតិ> អប្បកំ, ន អប្បកំ> អនប្បកំ** ។

អនភិជ្ឈនកសត្ត ចុំ. [អនភិជ្ឈនក+សត្ត] សត្វអ្នកមិនសម្លឹងចំពោះ ឬមិនសម្លឹងរំពៃ (អនភិជ្ឈនក<ន+អភិ+ឈេ+ណ្វុ, ណ្វុ>អនក) ។

អនភិជ្ឈា ឥ. [ន+អភិ+ឈេ+អ+អា.ឥ.] កិ.មិនសម្លឹងចំពោះ ឬមិនសម្លឹងរំពៃ ។ ធម្មជាតមិនសម្លឹងរំពៃនូវសម្បត្តិនៃជនដទៃ; វិ. **បរសម្បត្តឹ អភិជ្ឈាយតីតិ > អភិជ្ឈា, ន អភិជ្ឈា > អនភិជ្ឈា** ។

អនភិនន្ទិត្វា អ. [ន+អភិ+នន្ទ+ឥ.អា.+ត្វា] មិនត្រេកអរចំពោះហើយ ។

អនភិភូត គុ. [ន+អភិ+ភូ+ត] គឺ...មិនគ្របសង្កត់ហើយ, មិនជិះជាន់ហើយ ។

អនភិរត គុ. [ន+អភិ+រម+ត] មិនត្រេកអរចំពោះហើយ, (អផ្សុកហើយ); វិ. **ន អភិរមតីតិ > អនភិរតោ** ។ - **កាល** ចុំ. កាលនៃ...មិនត្រេកអរចំពោះហើយ ។ - **ភិក្ខុ** ចុំ. ភិក្ខុអ្នកមិនត្រេកអរចំពោះហើយ (ភិក្ខុអ្នកអផ្សុកហើយ) ។

អនមតគ្គ គុ. [ន+អញ្ញាត>អនមត+អគ្គ] មានទីបំផុតគឺបុគ្គលដឹងហើយមិនមាន, មានទីបំផុតគឺបុគ្គលមិនដឹងហើយ, មានទីបំផុតខាងដើមគឺបុគ្គលមិនដឹងហើយ; វិ. **នត្ថិ អញ្ញាតោ អគ្គោ ឯតស្សាតិ >**

អនមតគ្គោ (សំសារោ) ។ . **ធម្មទេសនា** ន. ធម្មទេសនា ដែលមកហើយក្នុងអនមតគ្គសូត្រ ។ . **បរិយាយ** ចុំ. សេចក្ដីបរិយាយនៃអនមតគ្គសូត្រ (**បរិយាយ**<បរិ+អយ, អយ>អាយ+ណ+យ.អា.); វិ. **បរិយាយនំ > បរិយាយោ** ។

អនមស្សនភាវ ចុំ. [អនមស្សន+ភាវ] ភាវៈនៃកិ.មិនបង្អោនទៅ, ភាវៈនៃកិ. មិននមស្សការ, ភាវៈគឺកិ.មិនថ្វាយបង្គំ ។

អនម្ពិល គុ. [ន+អម្ពិល] មានរសជូរមិនមាន, មិនមានរសជូរ (**អម្ពិល**<អម្ព+ឥល) វត្ថុជាគ្រឿងជូរគឺថាជាគ្រឿងធ្វើនូវសំឡេងនៃជន (ជូរ, សជូរ); វិ. **អម្ពន្តិ សទ្ទំ ករោន្តិ ឯតេនាតិ > អម្ពិលំ, នត្ថិ អម្ពិលំ ឯតស្សាតិ > អនម្ពិលំ** ។

អនម្ពិកាល ចុំ. [អនម្ពិ+កាល] កាលជាថ្ងៃយំ, កាលជាថ្ងៃយំរៀបរាប់ (**អនម្ពិកាល** ក៏មាន) ។

អនយព្យសន ទចុំ. [អនយ+ព្យសន] សេចក្ដីមិនចំរើននិងសេចក្ដីវិនាស, សេចក្ដីវិនាសមិនមែនជាសេចក្ដីចំរើន, ទុក្ខជាគ្រឿងញុំាងសុខឱ្យវិនាសមិនមែនជាសេចក្ដីចំរើន (**អនយ**<ន+អយ=មិនមែនជាសេចក្ដីចំរើន, សេចក្ដីមិនចំរើន; វិ. **អយនំ ចឌ្ឍនំ> អយោ, ន អយោ> អនយោ**; **ព្យសន**<វិ+អស+យុ=ទុក្ខជាគ្រឿងញុំាងសុខឱ្យវិនាស, សេចក្ដីវិនាស; វិ. **សុខំ ព្យសេតិ វិនាសេតិ អនេនាតិ > ព្យសនំ**) ។

អនរិយ គុ. [ន+អរិយ] មិនប្រសើរ, មិនមែនជារបស់នៃព្រះអរិយៈ, មិនមែនជាព្រះអរិយៈ ។

អនលង្ករិត្វា អ. [ន+អលំ+ករ+ឥ.អា+ត្វា] មិនធ្វើឱ្យល្មមហើយ, មិនធ្វើប្រដាប់ហើយ, មិនប្រដាប់ហើយ ។

អនវដ្ឋិតចិត្ត គុ. [អនវដ្ឋិត+ចិត្ត] មានចិត្តមិនតាំងស៊ប់ហើយ ឬមិនដំកល់ចុះហើយ, មានចិត្តមិនតាំងមាំហើយ (**អនវដ្ឋិត**<ន+អវ+ឋា, អាទៃឋា>ឥ+ត) ។ . **កាល** ចុំ. កាលនៃ...មានចិត្តមិនតាំងមាំហើយ។

អនវជ្ជ គុ. [ន+អវជ្ជ] មានទោសគឺបុគ្គលគប្បីវៀរមិនមាន, មិនមានទោសគឺបុគ្គលគប្បីវៀរ (មិនមានទោស); វិ. **វជ្ជេតព្វោតិ> វជ្ជោ, វជ្ជោ ឯវ > អវជ្ជោ** (អ ឥតិ និបាតោ) វិ. **នត្ថិ អវជ្ជោ ឯតស្សាតិ > អនវជ្ជោ** ។ . **អត្ថ** ចុំ. អត្ថថា ឬសេចក្ដីថាមានទោសគឺបុគ្គលគប្បីវៀរមិនមាន ។

អនវសេសបរិយាទានវចន នចុំ.[អនវសេស+បរិយាទាន+វចន] ពាក្យជាគ្រឿងកាន់យកជុំវិញនូវ...មិនមានសេសសល់, ពាក្យជាគ្រឿងកំណត់ដោយមិនមានសេសសល់ (**បរិយាទាន**<បរិ+អា+ទា+យុ, ចុះយ.អា.) ។

អនវសេសេត្វា អ. [ន+អវ+សិស+ណេ+ត្វា] មិនញុំាង...ឱ្យសេសចុះហើយ, មិនឱ្យសេសសល់ហើយ ។

អនវស្សុតចិត្ត គុ. [អនវស្សុត+ចិត្ត] មានចិត្តមិនទទឹកហើយដោយរាគៈ, មានចិត្តគឺរាគៈមិនទទឹកហើយ, មានចិត្តមិនទទឹកហើយ (អន-

វស្សុត < ន+អវ+សុ+ត); វិ. អនវស្សុតំ ចិត្តំ យស្ស សោ > អនវស្សុតចិត្តោ ។

អនស្សវ ចុំ. [ន+អ+សុ+ណ] កិ.មិនស្តាប់, មិនស្តាប់បង្គាប់; វិ. សុយ្យតេតិ > សវនំ, សវនំ ឯវ > អស្សវនំ (អ.និបាត); អស្សវនំ > អស្សវោ, ន អស្សវោ > អនស្សវោ ។

អនស្សាសិត្វា អ. [ន+អា+សស+ឥ.អា.+ត្វា] មិនដកដង្ហើមចេញហើយ, មិនលួងលោមហើយ, មិនត្រេកអរហើយ ។

អនាកុលតា ឥ. [អនាកុល+តា] ភាវៈនៃ...ជារបស់មិនវឹកវរ ។

អនាគតំសញ្ញាណ នចុំ. [អនាគត+អំស+ញាណ] ញាណជាចំណែកក្នុងកាលជាអនាគត, ញាណប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចំណែកនៃកាលជាអនាគត ។

អនាគត គុ. [ន+អា+គម+ត] មិនមកហើយ, មិនទាន់មកដល់ហើយ; វិ. ន អាគមិត្ថាតិ > អនាគតោ ។

អនាគន្ត្វា អ. [ន+អា+គម+ត្វា] មិនមកហើយ, មិនទាន់មកហើយ ។

អនាគមន នចុំ. [ន+អា+គម+យុ] កិ.មិនមក, កិ.មិនទាន់មក ។

អនាគាមី គុ. [ន+អា+គម+ណី] ព្រះអនាគាមី, អ្នកនឹងមិនមកដោយប្រក្រតី, អ្នកមានកិ.មិនមកជាប្រក្រតី, អ្នកមានកិ.មកកាន់កាមធាតុដោយអំណាចនៃបដិសន្ធិមិនមាន ។ - **អរិយសាវក** ពុំ. អរិយសាវកជាអនាគាមី ។ - **ឧបាសិកា** ឥ. ឧបាសិកាជាអនាគាមី ។ - **ត្ថេរ** ចុំ. ព្រះថេរៈជាអនាគាមី ។ - **ផលុបនិស្សយ** ចុំ. ធម៌ជាឧបនិស្ស័យនៃ

អនាគាមិផល ។ - **ផល** នចុំ. ផលនៃអនាគាមី ។ - **មគ្គវស** ចុំ. អំណាចនៃអនាគាមិមគ្គ ។ - **សុខមត្តក** គុ. ហេតុត្រឹមតែសុខនៃបុគ្គលជាអនាគាមី ។

អនាគារិក គុ. [ន+អាគារិក] បព្វជិតមានកម្មជាប្រយោជន៍ដល់ផ្ទះមិនមាន, មិនមានកម្មជាប្រយោជន៍ដល់ផ្ទះ (អ្នកមិនគ្រប់គ្រងផ្ទះ, អ្នកបួស); វិ. អគារស្ស ហិតំ > អាគារិកំ (កម្មំ), នត្ថិ អាគារិកំ អស្សាតិ > អនាគារិកោ ។

អនាគារិយ គុ. ដូច «អនាគារិក» ខុសគ្នាតែបច្ច័យគឺឥយ ប៉ុណ្ណោះ ។ - **មុនិ** ចុំ. អ្នកប្រាជ្ញមិនមានកម្មជាប្រយោជន៍ដល់ផ្ទះ, អ្នកប្រាជ្ញមិនគ្រប់គ្រងផ្ទះ, អ្នកប្រាជ្ញជាបព្វជិត ។ - **សីល** នចុំ. សីលនៃ...។

អនាគារ គុ. [ន+អគារ] អ្នកមានផ្ទះមិនមាន; វិ. នត្ថិ អគារំ ឯតស្សាតិ > អនាគារោ ។

អនាចរិយកុល នចុំ. [អនាចរិយ+កុល] ត្រកូលនៃបុគ្គលមិនមែនជាអាចារ្យ; វិ. ន អាចរិយោ > អនាចរិយោ តស្ស កុលំ > អនាចរិយកុលំ ។

អនាចារកិរិយា ឥ. [អនាចារ+កិរិយា] កិ.ធ្វើនូវអនាចារ, កិ.ធ្វើនូវការប្រព្រឹត្តិមិនគួរ, កិ.ធ្វើដោយអំណាចនៃកិ.ប្រព្រឹត្តិមិនគួរ ។

អនាចារ ចុំ. [ន+អាចារ] កិ.ប្រព្រឹត្តិទូទៅមិនគួរ, មារយាទមិនគួរ (ឥតមារយាទ); វិ. អយុត្តោ អាចារោ > អនាចារោ ។ មានអាចារមិន

មាន, មានមារយាទមិនមាន; វិ. **នត្ថិ អាចារោ ឯតស្សាតិ > អនាចារោ** ។

អនាចិក្ខន្តិ គុ.[ន+អា+ចិក្ខ+អន្ត+ឥ] កាលមិនប្រាប់, កាលមិនពោល ។

អនាណត្ត គុ. [ន+អាណា+ត, ត>ត្ត] គឺ...មិនបង្គាប់ហើយ, គឺស្តេចមិនទ្រង់បង្គាប់ហើយ ។

អនាតុរ គុ. [ន+អាតុរ] អ្នកមិនមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ, អ្នកមិនមានសេចក្តីរសាប់រសល់; វិ. **នត្ថិ អាតុរោ ឯតស្សាតិ > អនាតុរោ** ។

អនាថ គុ. [ន+នាថ] មានទីពឹងមិនមាន (ឥតទីពឹង); វិ. **នត្ថិ នាថោ ឯតស្សាតិ > អនាថោ** ។ - **សរីរ** នបុំ. សរីរៈនៃបុគ្គលមានទីពឹងមិនមាន ។

អនាថបិណ្ឌិក បុំ. [អនាថបិណ្ឌ+ណិក] អ្នកឲ្យនូវដុំបាយដល់ជនអ្នកមិនមានទីពឹង; វិ. **អនាថានំ បិណ្ឌំ ទទាតីតិ>អនាថបិណ្ឌិកោ** (សេដ្ឋីឈ្មោះអនាថបិណ្ឌិក) ។ - **ប្បមុខ** គុ. មានសេដ្ឋីឈ្មោះអនាថ-បិណ្ឌិកជាប្រមុខ ឬជាប្រធាន ។ - **វត្ថុ** នបុំ. រឿងនៃសេដ្ឋីឈ្មោះអនា-ថបិណ្ឌិក ។

អនាទយិត្វា អ. [ន+អា+ទា, អានៃទា>ទ៍+យ.អា.+ត្វា] មិនកាន់យកហើយ, មិនអើពើហើយ ។

អនាទាន នបុំ. [ន+អា+ទា+យុ] កិ.មិនកាន់យក; គុ. អ្នកមានកិ.កាន់យកមិនមាន, អ្នកមិនមានសេចក្តីប្រកាន់ ។

អនាបជ្ជិត្វា អ. [ន+អា+បទ+យ, ទ និង យ>ជ្ជ+ឥ.អា.+ត្វា] មិនដល់ហើយ,

អនិព្វុត គុ. [ន+និ+វុ+ត, វ>ព>ព្វ, អានៃវុ>ឧ] មិនរលត់ហើយ, មិនទាន់រលត់ហើយ (មានទុក្ខមិនទាន់រលត់ហើយ) ។

អនិព្វេមតិកភាវ បុំ.[អនិព្វេមតិក+ភាវ] ភាវៈនៃ...ជា...មិនមែនអ្នកមានសេចក្តីសង្ស័យមិនមាន, ...មិនមែនអ្នកមានសេចក្តីសង្ស័យចេញហើយ; វិ. **នត្ថិ វិមតិ អស្សាតិ> និព្វេមតិកោ ; ន និព្វេ-មតិកោ > អនិព្វេមតិកោ តស្ស ភាវោ > អនិព្វេ-មតិកភាវោ** ។

អនិមិត្ត គុ. [ន+និមិត្ត] មាននិមិត្តមិនមាន, មានហេតុជាគ្រឿងកំណត់មិនមាន, (វិមោក្ខឈ្មោះអនិមិត្ត); វិ. **និម្មិនាតិ ឯតេនាតិ> និមិត្តំ, នត្ថិ និមិត្តំ ឯតស្សាតិ > អនិមិត្តំ** ។

អនិយតគតិក គុ.[អនិយត+គតិ+ក] អ្នកមានគតិមិនទៀង; វិ. **អនិយតា គតិ យស្ស សោ > អនិយតគតិកោ** ។

អនិយម គុ. [ន+និយម] មិនកំណត់, មានសេចក្តីនិយមមិនមាន, មិនទៀង ។

អនិវត្តគមន នបុំ. [អនិវត្ត+គមន] កិ.ទៅមិនត្រឡប់វិញ, ដំណើរមិនវិលវិញ ។

អនិវត្តនភាវ បុំ. [អនិវត្តន+ភាវ] ភាវៈនៃ ឬ គឺកិ.មិនត្រឡប់វិញ ។

អនិវត្តន្ត គុ. [ន+និ+វត, វត>វត្ត+អន្ត] កាលមិនត្រឡប់វិញ, កាលមិនវិលវិញ ។

អនិវត្ត គុ. [ន+និ+វត+ត] មិនត្រឡប់វិញហើយ, មិនវិលវិញហើយ ។

អនិវេសន គុ. [ន+និវេសន] មានទីជាទីនៅអាស្រ័យមិនមាន (មានផ្ទះមិនមាន); វិ. **និវិសន្តិ និវេសន្តិ ឯត្ថាតិ> និវេសនំ, នត្ថិ និវេសនំ ឯតស្សាតិ > អនិវេសនោ** ។

អនិវេសេត្វា អ. [ន+និ+វិស+ណេ+ត្វា] មិនញុំាង...ឱ្យនៅអាស្រ័យហើយ, មិនដំកល់ហើយ ។

អនិសាមេត្វា អ. [ន+និ+សម+ណេ+ត្វា] មិនស្តាប់ហើយ, មិនពិចារណាហើយ, មិនទុកដាក់ហើយ ។

អនិស្សរ គុ. [ន+ឥស្សរ] មានបុគ្គលជាធំមិនមាន, មិនមានបុគ្គលជាធំ, មិនមែនជាធំ, មិនមែនជាឥស្សរៈ ។

អនិស្សាយ អ. [ន+និ+សី+ត្វា, ត្វា>យ] មិនអាស្រ័យហើយ ។

អនិស្សិត គុ. [ន+និ+សី+ត] មិនអាស្រ័យហើយ, គឺ...មិនអាស្រ័យហើយ ។

អនិសីទិត្វា អ. [ន+និ+សទ, សទ>សីទ+ឥ_អា.+ត្វា] មិនអង្គុយហើយ ។

អនីឃ គុ. [ន+និឃ] អ្នកមានទុក្ខមិនមាន, មានសេចក្តីលំបាកមិនមាន (ឥតទុក្ខ) ។

អនុកន្តតិ កិ. [អនុ+កន្ត+អ+តិ_វ.] រមែងតាមមុត, -កាត់, -វះ ។

អនុកម្ប ចុំ. [អនុ+កម្ប+អ] កិ.ញាប់ញ័រតាម (សេចក្តីអនុគ្រោះ, សេចក្តីអាណិត); វិ. **អនុកម្បនំ> អនុកម្បោ** ។

អនុក្កម ចុំ. [អនុ+កម+អ] កិ.ឈានទៅតាម (លំដាប់, លំដាប់ព្រួវហៃ) ។

អនុករោតិ ចុំ. [អនុ+ករ+ឱ+តិ_វ.] ធ្វើតាម, ធ្វើត្រាប់, យកត្រាប់ ។

អនុកិរិយា ឥ. [អនុ+ករ+រិយ+អា_ឥ.] កិ.ធ្វើតាម, កិ.ធ្វើត្រាប់ ។

អនុការ គុ. [អនុ+ករ+អន្ត+សិ_វិ.] ការធ្វើតាម, ការធ្វើត្រាប់, ការយកត្រាប់ ។

អនុកូល នបុំ. [អនុ+កូល] សេចក្តីអនុកូល, សេចក្តីទំនុកបំរុង, កិ.បណ្តោយតាម, សេចក្តីអនុគ្រោះ ។ . **ភាវ** ចុំ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកអនុកូល, ...។

អនុគច្ឆតិ កិ. [អនុ+គច+អ+តិ_វ.] រមែងទៅតាម, តាមទៅ, ជូនទៅ ។

អនុគន្ត្វា អ. [អនុ+គម+ត្វា] ទៅតាមហើយ, តាមទៅហើយ, ជូនទៅហើយ ។

អនុគ្គហណ នបុំ.[អនុ+គហ+យុ] កិ.កាន់យកតាម, សេចក្តីអនុគ្រោះ ។

អនុគ្គហ ចុំ. [អនុ+គហ+អ] កិ.កាន់យកតាម, សេចក្តីអនុគ្រោះ, វិ. **អនុគ្គហណំ > អនុគ្គហោ** ។

អនុចរ ចុំ. [អនុ+ចរ+អ] អ្នកត្រេចទៅតាម, កិ.ត្រេចទៅតាម ។

អនុចារី ចុំ. [អនុ+ចរ+ណី] អ្នកមានកិ.ប្រព្រឹត្តិទៅតាមជាប្រក្រតី, អ្នកត្រេចទៅតាមជាប្រក្រតី, អ្នកត្រេចទៅដោយលំដាប់ ។

អនុច្ឆមាស ចុំ. [អនុ+ឆមាស] ខែ៦ជាលំដាប់, ៦ខែជាលំដាប់; វិ. **ឆមាសា > ឆម្មាសំ , អនុ ឆម្មាសំ > អនុច្ឆម្មាសំ** ។

អនុច្ឆវិក គុ. [អនុ+ឆវិ+ក] ដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមសម្បុរថ្ងៃ (ដ៏សមគួរ, ត្រូវពេល); **ឆវិយា អនុរូបំ > អនុច្ឆវិកំ** ។

មិនពិចារណោ ។

អនាវាស គុ. [ន+អាវាស] មានអាវាសមិនមាន, មានប្រទេសជាទីនៅអាស្រ័យមិនមាន; វិ. **អាវសន្តិ ឯត្ថាតិ>អាវាសោ, នត្ថិ អាវាសោ ឯតស្សាតិ > អនាវាសោ** ។

អនាវិល គុ. [ន+អាវិល] មានល្អក់មិនមាន, មិនល្អក់ ។

អនាសកា ឥ. [ន+អស+ណ្ក+អា.ឥ.] កិ.មិនស៊ី (នូវភោជន); វិ. **(ភោជន.ស្ស) អនសនំ អកុព្វានំ > អនាសកា** ។

អនាសវ គុ. [ន+អាសវ] មានអាសវៈមិនមាន, មានកិលេសជាគ្រឿងត្រាំមិនមាន; វិ. **នត្ថិ អាសវោ ឯតស្សាតិ >អនាសវោ** ។

អនាហរណីយ គុ. [ន+អា+ហរ+អនីយ, អនីយ>អណីយ] គឺ...មិនគប្បីនាំមក ។

អនាហរិយមាន គុ. [ន+អា+ហរ+ឥ.អា.+យ+មាន] គឺ...កាលមិននាំមក ។

អនិកាមយ គុ. [ន+និ+កម+ណយ] មិនមែនអ្នកប្រាថ្នាដោយមិនសល់, អ្នកមិនប្រាថ្នា, មិនត្រេកអរ ។

អនិកេតចារី ចុំ. [អនិកេត+ចារី] អ្នកមានទីជាទីនៅមិនមានត្រាច់ទៅ, អ្នកមានកិ.ត្រាច់ទៅដោយមិនមានទីជាទីនៅ; វិ. **និកេតិ វសតិ ឯត្ថាតិ > និកេតំ, នត្ថិ និកេតំ ឯតស្សាតិ>អនិកេតោ, នត្ថិ និកេតំ ឯតស្មិន្តិ វា>អនិកេតំ; អនិកេតោ ចរតីតិ>អនិកេតចារី; អនិកេតេន ចរណំ> អនិកេតចារោ, អនិកេតចារោ ឯតស្ស អត្ថីតិ > អនិកេតចារី** ។

អនិកេតសារី ចុំ. (ដូចអនិកេតចារី) **សារី**<សរ+ណី, «ត្រាច់ទៅ»ដូចគ្នា ។

អនិក្កសាវ គុ. [អនិក្ខន្ត+កសាវ] មានទឹកចត់មិនទាន់ចេញហើយ, មានទឹកចត់គឺរាគាទិកិលេសមិនទាន់ចេញហើយ; វិ. **អនិក្ខន្តោ កសាវោ យស្ស សោ> អនិក្កសាវោ** ។

អនិក្ខមនក ចុំ. [ន+និ+កម, កម>ខម+ណក] អ្នកមិនឈានចេញ, អ្នកមិនចេញទៅ; វិ. **និក្ខមតីតិ > និក្ខមនកោ, ន និក្ខមនកោ > អនិក្ខមនកោ** ។ ណក>អនក ។

អនិក្ខមនត្ថ ចុំ. [អនិក្ខមន+អត្ថ] ប្រយោជន៍ដល់កិ.មិនចេញទៅ, ត្រូវការដល់កិ.មិនចេញទៅ ។

អនិក្ខិបិត្វា អ. [ន+និ+ខិប+ឥ.អា.+ត្វា] មិនដាក់ចុះហើយ, មិនទុកហើយ ។

អនិគ្គណ្ហន្ត គុ. [ន+និ+គហ+ណ្ហា+អន្ត, លុបហទីបំផុតនៃធាតុ] កាលមិនផ្ចាញ់ផ្ចាល់, កាលមិនសង្កត់សង្កិន ។

អនិច្ច គុ. [ន+និច្ច] ដែលមិនទៀង; នចុំ. សេចក្ដីមិនទៀង ។ - **លក្ខណ** នចុំ. លក្ខណៈមិនទៀង, លក្ខណៈគឺសេចក្ដីមិនទៀង, លក្ខណៈនៃសេចក្ដីមិនទៀង, ធម្មជាតជាគ្រឿងកំណត់ថាសង្ខារជារបស់មិនទៀង ។ - **សញ្ញា** ឥ. សេចក្ដីសំគាល់ថាមិនទៀង ។

អនិច្ឆន្ត គុ. [ន+ឥស+ឆ+អន្ត] កាលមិនប្រាថ្នា, កាលមិនចង់ ។

អនិច្ឆា ឥ. [ន+ឥច្ឆា] សេចក្ដីមិនប្រាថ្នា គុ. មិនមានសេចក្ដីប្រាថ្នា ។

អនិច្ឆិត្វា អ. [ន+ឥស+យ+ត.អា.+ត្វា] មិនប្រាថ្នាហើយ, មិនចង់ហើយ ។

អនិដ្ឋិត គុ. [ន+និ−ឋា, អាទេសឋា>ឥ+ត] មិនសំរេចហើយ, មិនទាន់សំរេចហើយ, មិនចប់ហើយ, មិនទាន់ចប់ហើយ ។

អនិដ្ឋារម្មណ នាម. [អនិដ្ឋ+អារម្មណ] អារម្មណ៍គឺបុគ្គលមិនប្រាថ្នាហើយ, អារម្មណ៍មិនជាទីប្រាថ្នា ។

អនិត្ថិគន្ធកុមារ ពុ. [អនិត្ថិគន្ធ+កុមារ] កុមារមានក្លិននៃស្ត្រីមិនមាន; កុមារឈ្មោះអនិត្ថិគន្ធ ។

អនិទ្ទាយន្ត គុ. [ន+និទ្ទ+អាយ+អន្ត] កាលមិនប្រព្រឹត្តលក់, កាលមិនប្រព្រឹត្តដេកលក់ ។

អនិន្ទិត គុ. [ន−និន្ទ+ឥ.អា.+ត] គឺ...មិនតិះដៀលហើយ ។

អនិបជ្ជិត្វា អ. [ន+និបជ្ជិត្វា] មិនដេកហើយ, មិនក្រាបចុះហើយ ។

អនិប្ផល គុ. [ន+និប្ផល] មិនមែនអ្នកមានផលមិនមាន, (អ្នកមិនឥតផល); វិ. **នត្ថិ ផលំ ឯតស្សាតិ > និប្ផលោ, ន និប្ផលោ > អនិប្ផលោ** ។

អនិព្វត្តិ ឥ. [ន+និព្វត្តិ] កិ.មិនកើត ។

អនិព្វានទីបក គុ. [អនិព្វាន+ទីប+ណ្ក] ដែលសំដែងនូវធម្មជាតមិនមែនជានិព្វាន ។

អនិព្វិសំ គុ. [ន+និ+វិស+អន្ត+សិ.វិ, ផ្លាស់ន្ត+សិ.វិ>អំ] កាលមិនបាន, កាលមិនជួប, កាលមិនប្រទះ ។

អនុប្បព្វជីសុ កិ. [អនុ+ប+វជ+អ+ឥំ.អជ្ជ.] បួសតាមហើយ ។

អនុប្បព្វជ្ជា ឥ. [អនុ+ប−វជ+អ+អា.ឥ.] កិ.បួសតាម (បួសតាម) ។

អនុបរិយាយតិ កិ. [អនុ+បរិ+ឥ ឬអយ+អ+តិ.វ., ចុះយ.អា. ឬអនុ+បរិ−យា+យ+តិ.វ.] ប្រព្រឹត្តទៅតាមជុំវិញ, វិលទៅតាម, ដើរក្រឡឹង, ដើរវិលវង់ ។

អនុបរិវារេត្វា អ. [អនុ+បរិ+វរ+ណេ+ត្វា] តាមចោមរោមហើយ, តាមហែហើយ, ហែតាមហើយ ។

អនុបលិត្ត គុ. [ន+ឧប+លិប+ត] គឺ...មិនចូលទៅជាប់ហើយ, .មិនចូលទៅលោបហើយ, .មិនប្រឡាក់ហើយ, .មិនជិតដាមហើយ ។

អនុបវជ្ជ គុ.[ន+ឧប+វទ, វទ>វជ្ជ+អ] អ្នកគឺអ្នកណាមួយមិនគប្បីតិះដៀលបាន; វិ. **ន ឧបវទិតព្វោតិ > អនុបវជ្ជោ** ។

អនុបវត្តេន្ត គុ. [អនុ+ប+វត្ត+ណេ+អន្ត] កាលញ៉ាំង...ឱ្យប្រព្រឹត្តទៅតាម, ... ។

អនុបវាទន នាម. [ន+ឧប+វទ+យុ] កិ.មិនតិះដៀលឯង, .ខ្លួនឯង ។

អនុបវាទាបន នាម. [ន+ឧប+វទ+ណាបេ+យុ] កិ.មិនញ៉ាំងបុគ្គលដទៃឱ្យតិះដៀល ។

អនុបវាទ ពុ. [ន+ឧប+វទ+ណ] កិ.មិនតិះដៀល; វិ. **អនុបវទនំ > អនុបវាទោ** ។

អនុប្បវិដ្ឋ គុ. [អនុ+ប+វិស+ត] ចូលទៅតាមហើយ, ចូលទៅដោយលំដាប់ហើយ ។

អនុប្បិយម្ពវន ទពុ. [អនុប្បិយ+អម្ពវន] ព្រៃនៃស្វាយ ឬព្រៃដ៏ដេរដាស ដោយដើមស្វាយឈ្មោះអនុប្បិយៈ (អម្ពវន<អម្ព+វន; វិ. អម្ពេហិ សញ្ឆន្នំ វនំ> អម្ពវនំ); វត្តឈ្មោះអនុប្បិយម្ពវន ។

អនុបុព្វីកថា ស. [អនុបុព្វ+កថា, ចុះព្យ.អា.] វាចាជាហេតុពោលតាមលំដាប់, វាចាជាហេតុពោលប្រព្រឹត្តទៅតាមលំដាប់; (ព្យ.អាគមនេះចុះមក ដើម្បីឱ្យស្រួលដល់ការអាន ដូច«ធម្មីកថា»ជាដើម) ។

អនុបុព្វ គុ. [អនុ+បុព្វ] លំដាប់, លំដាប់តតក, លំដាប់ហូរហែ ។

អនុប្បជ្ជន្ត គុ. [ន+ឧ+បទ+យ+អន្ត] កាលមិនកើតឡើង, កាលមិនទាន់កើតឡើង ។

អនុប្បជ្ជនកក្កិលេស ចុ. [អនុប្បជ្ជនក+កិលេស] កិលេសដែលមិនកើតឡើង, កិលេសដែលមិនទាន់កើតឡើង; វិ. ន ឧប្បជ្ជតីតិ> អនុប្បជ្ជនកោ, អនុប្បជ្ជនកោ កិលេសោ> អនុប្បជ្ជនកក្កិលេសោ ។

អនុប្បត្ត គុ. [អនុ+បទ(១)+ត] ដល់តាមហើយ, ដល់ដោយលំដាប់ហើយ ។

អនុប្បន្ន គុ. [ន+ឧ+បទ+ត] មិនកើតឡើងហើយ, មិនទាន់កើតឡើងហើយ ។

អនុប្បាទន ទពុ. [ន+ឧ+បទ+ណេ+យុ] កិ.មិនញុំាង...ឱ្យកើតឡើង ។

អនុប្បាទេន្ត គុ. [ន+ឧ+បទ+ណេ+អន្ត] កាលមិនញុំាង...ឱ្យកើតឡើង ។

---

(១) ន័យខ្លះថា បត_ធាតុ ។

អនុឌហិតុំ អ.[អនុ+ទហ, ទហ>ឌហ+ឥ.អា.+តុំ] ដើម្បីរេះតាម, ដើម្បីរលាកតាម, ឬតាមរលាក, ដើម្បីរោលរាលតាម ។

អនុតប្បតិ កិ. [អនុ+តប+អ+តិ.វ.] រមែងក្ដៅតាម, ក្ដៅរឿយៗ ។

អនុតីរចារី ចុ. [អនុតីរ+ចរ+ណី] អ្នកត្រាច់ទៅទៀបឆ្នេរជាលំដាប់, អ្នកមានកិ.ត្រាច់ទៅតាមឆ្នេរ (ច្រាំង, ត្រើយ) ជាប្រក្រតី ។

អនុត្តរធម្មរាជតា ស. [អនុត្តរធម្មរាជ+តា] ភាវៈនៃ... ជាព្រះរាជាព្រោះធម៌មានគុណជាតដទៃក្រៃលែងជាងមិនមាន, ...ជាស្ដេចព្រះធម៌ដ៏ប្រសើរ ...ជាស្ដេចប្រកបដោយធម៌ដ៏ប្រសើរ; វិ. នត្ថិ ឧត្តរំ ឯតស្មាតិ > អនុត្តរោ, អនុត្តរោ ធម្មោ > អនុត្តរធម្មោ, អនុត្តរធម្មោ រាជា យុត្តោ សោ > អនុត្តរធម្មរាជា, តស្ស ភាវោ > អនុត្តរធម្មរាជតា ។

អនុត្តម គុ. [ន+ឧត្តម] មិនឧត្តម, មិនខ្ពង់ខ្ពស់, មិនប្រសើរ ។

អនុត្តរ គុ. [ន+ឧត្តរ] មានបុគ្គលដទៃក្រៃលែងជាងមិនមាន, មិនមានបុគ្គលក្រៃលែងជាង, មិនមានគុណជាតដទៃក្រៃលែងជាង (ប្រសើរ) ។

អនុត្ថុនន្ត អ. [អនុ+ថុ+នា, នា>ន+អន្ត] កាលដកដង្ហើមចេញ, កាលថ្ងូររឿយៗ, កាលត្អូញត្អែររឿយៗ, កាលទឹកក្ដាយ ។

អនុថូល គុ. [អនុ+ថូល] តូចនិងធំ, តិចនិងច្រើន, ។ ប្រើជាអណុំថូលក៏មាន ។

អនុត្ថេរ ចុ. [អនុ+ថេរ] ព្រះថេរៈតូច, ព្រះថេរៈបន្ទាប់, ព្រះថេរៈជាលំដាប់ ។

អនុទានភាវ ចុំ. [អនុទាន+ភាវ] ភាវៈនៃកិ.មិនបន្លឺឡើង (អនុទាន<ន+ឧទ+យុ) ។

អនុទិសា ឥ. [អនុ+ទិស] ទិសតូច, ទិសបន្ទាប់, ទិសជាប់ដាច់ ។

អនុទូត ចុំ. [អនុ+ទូត] អ្នកជាអនុទូត, ទូតតូច, ទូតបន្ទាប់, អ្នកបំរើតូច ។

អនុទ្ទយា ឥ. [អនុ+ទយ+អ+អា.ឥ.] ធម្មជាតិបៀតបៀននូវទុក្ខរបស់បុគ្គលដទៃផងនូវសុខរបស់ខ្លួនផង (សេចក្ដីអាណិត); វិ. **អនុទ្ទយតិ បរទុក្ខំ អត្តសុខញ្ច ហឹសតីតិ > អនុទ្ទយា** ។

អនុទ្ធត គុ. [ន+ឧទ្ធត] អ្នកមានចិត្តទៅក្នុងខាងលើមិនមាន, អ្នកមានចិត្តមិនរំភើតអណ្ដែង, អ្នកមានចិត្តមិនរាយមាយ, អ្នកមានចិត្តមិនរសាប់រសល់; វិ. **ឧទ្ធំ ហានតិ គច្ឆតីតិ> ឧទ្ធតំ, នត្ថិ ឧទ្ធតំ ឯកស្សាតិ > អនុទ្ធតោ** ។ (**ឧទ្ធត**<ឧ+ហន+ត, ផ្លាស់ហន> ធ, តម្រូត ទ) ។ ន័យខ្លះទៀត (**ឧទ្ធត**<ឧ+ធុ+ត) ចិត្តតែងញាប់ញ័រក្នុងខាងលើ (ចិត្តរំណែតរណ្ដែង, ចិត្តរាយមាយ); វិ. **ឧទ្ធំ ធុនាតិ កម្បតីតិ > ឧទ្ធតំ (ចិត្តំ)** ។

អនុធម្មចារី ចុំ. [អនុធម្ម+ចរ+ណី] អ្នកមានកិ.ប្រព្រឹត្តតាមធម៌ជាប្រក្រតី; វិ. **អនុធម្មំ ចរិតុំ សីលមស្សាតិ > អនុធម្មចារី**, ឥ. **.ចារិនី**, នចុំ. **.ចារិ** ។

អនុធាវតិ កិ. [អនុ+ធាវ+អ+តិ.វ.] ស្ទុះទៅតាម, លឿនទៅតាម, ស្ទុះទៅរឿយៗ ។

អនុនយវស ចុំ. [អនុនយ+វស] អំណាចនៃកិ.នាំទៅតាម, អំណាចនៃកិ.ដឹកនាំរឿយៗ (**អនុនយ**<អនុ+នី+អ) ។

អនុបគន្ត្វា អ. [ន+ឧប+គម+ត្វា] មិនចូលទៅជិតហើយ ។

អនុបគមន នចុំ. [ន+ឧប+គម+យុ] កិ.មិនចូលទៅជិត ។ **.ការណ** នចុំ. ហេតុនៃកិ.មិនចូលទៅជិត, ហេតុគឺកិ... ។

អនុបឃាតាបន នចុំ. [ន+ឧប+ហន, ហន>ឃាត+ណាបេ+យុ] កិ.មិនញ៉ាំង... ឱ្យចូលទៅបៀតបៀន, .ឱ្យចូលទៅសម្លាប់ ។

អនុបឃាត ចុំ. [ន+ឧប+ហន, ហន>ឃាត+អ] កិ.មិនចូលទៅបៀតបៀន, កិ.មិនចូលទៅសម្លាប់ ។

អនុបចិត គុ. [ន+ឧប+ចិ+ត] គឺ...មិនចូលទៅសន្សំហើយ, .មិនចូលទៅកកូនហើយ ។

អនុបដ្ឋហនភាវ ចុំ. [អនុបដ្ឋហន+ភាវ] ភាវៈនៃកិ.មិនចូលទៅតាំងទុក, .នៃកិ.មិនបំរើ (**អនុបដ្ឋហន**<ន+ឧប+ឋា+ហ.អា.+យុ) ។

អនុបដ្ឋាបិត គុ. [ន+ឧប+ឋា+ណាបេ+ឥ.អា.+ត] គឺ...មិនញ៉ាំង...ឱ្យចូលទៅតាំងទុកហើយ, .មិនចូលទៅដំកល់ទុកហើយ, គឺ...មិនឱ្យបំរើហើយ ។

អនុបដ្ឋិតស្សតិ គុ. [អនុបដ្ឋិត+សតិ] មានស្មារតីមិនចូលទៅតាំងទុកហើយ, មានស្មារតីមិនតាំងមាំហើយ; វិ. **អនុបដ្ឋិតា សតិ យេន សោ > អនុបដ្ឋិតស្សតិ** ។

អនុបដ្ឋិត គុ. [ន+ឧប+ឋា, ភាវនៃឋា>ឋិ+ត] គឺ...មិនចូលទៅតាំងទុកហើយ, ...មិនតាំងមាំហើយ, ...មិនដំកល់មាំហើយ ។

អនុបតន្តិ កិ. [អនុ+បត+អ+អន្តិ_វ.] រមែងធ្លាក់តាម, ធ្លាក់ចុះតាម ។

អនុបតិត គុ. [អនុ+បត+ឥ_អា.+ត] គឺ... ធ្លាក់ចុះតាមហើយ ។

អនុបតិត្វា អ. [អនុ+បត+ឥ_អា.+ត្វា] ធ្លាក់តាមហើយ, ឆាបចុះហើយ, បន្ទាបចុះហើយ ។

អនុបទ នពុំ. [អនុ+បទ] ទីប្រព្រឹត្តទៅតាមស្នាមជើង, លំដាប់នៃស្នាមជើង, ដាននៃជើង, លំអាននៃជើង ។

អនុបទ្ទវ គុ. [ន+ឧបទ្ទវ] មានឧបទ្ទវៈ (ឧបទ្រព) មិនមាន, មានអន្តរាយចូលទៅបៀតបៀនមិនមាន, មិនមានចង្រៃ (ឧបទ្ទវ>ឧប+ទុ+អ); **វិ. ឧបគន្ត្វា ទវតិ បីឡេតីតិ> ឧបទ្ទវោ, នត្ថិ ឧបទ្ទវោ ឯតស្សាតិ> អនុបទ្ទវោ** ។

អនុបធារេត្វា អ. [ន+ឧប+ធរ+ណេ+ត្វា] មិនចូលទៅទ្រទ្រង់ហើយ, មិនពិចារណាហើយ ។

អនុបនយ្ហន នពុំ. [ន+ឧប+នហ+យ+យុ] កិ.មិនចូលទៅចងទុក, កិ.មិនចងមាំ ។

អនុបនយ្ហន្ត គុ. [ន+ឧប+នហ+យ+អន្ត] កាលមិនចូលទៅចងទុក, ... ។

អនុបបរិក្ខិត្វា អ. [ន+ឧប+បរិ+ឥក្ខ+ឥ_អា.+ត្វា] មិនចូលទៅឃើញជុំវិញហើយ, មិនពិចារណាហើយ ។

អនុប្បាទេត្វា អ. [ន+ឧ+បទ+ណេ+ត្វា] មិនញុំាង...ឱ្យកើតឡើងហើយ ។

អនុផរិ កិ. [អនុ+ផរ+អ+ឦ_អជ្ជ.] ផ្សាយទៅតាមហើយ, ផ្សាយទៅរឿយៗហើយ, ផ្សាយទៅដោយលំដាប់ហើយ ។

អនុពន្ធតិ កិ. [អនុ+ពន្ធ+អ+តិ_វ.] រមែងចងតាម, រមែងជាប់តាម, ដេញតាម ។

អនុពន្ធន្ត គុ. [អនុ+ពន្ធ+អ+អន្ត] កាលជាប់តាម, កាលដេញតាម ។

អនុពន្ធភាវ បុំ. [អនុពន្ធ+ភាវ] ភាវៈនៃ...ជា...គឺ...ជាប់តាមហើយ, ដេញតាមហើយ (**អនុពន្ធ**<អនុ+ពធ+ត, ផ្លាស់ធ+ត>ន្ធ) ។

អនុពុទ្ធ បុំ. [អនុ+ពុធ+ត] អ្នកត្រាស់ដឹងតាម (អនុពុទ្ធ); **វិ. អនុពុជ្ឈតីតិ > អនុពុទ្ធោ** ។

អនុព្យញ្ជនគ្គាហ បុំ.[អនុព្យញ្ជន+គាហ] កិ.កាន់យកដោយអនុព្យញ្ជនៈ, កិ.កាន់យកនូវនិមិត្តដោយអនុព្យញ្ជនៈ, កិ.កាន់យកនូវអវយវៈតាមចំណែក (**គ្គាហ**<គហ+ណ) ។

អនុព្យញ្ជនសមុជ្ជល គុ. [អនុព្យញ្ជន+សមុជ្ជល] ដែលរុងរឿងព្រមដោយអនុព្យញ្ជនៈ ។ (**សមុជ្ជល**<សំ+ឧ+ជល+អ) ។

អនុព្រូហយេ កិ.[អនុ+ព្រូហ+ណយ+ឯយ្យ_ស., លុបយ្យ ទុកតែឯ] គប្បីចំរើនរឿយៗ, គប្បីចំរើនតាម ។

អនុភវន្ត គុ. [អនុ+ភូ+អ+អន្ត] កាលសោយ, កាលរង ។

អនុភវមាន គុ. [អនុ+ភូ+អ+មាន] កាលសោយ, កាលរង ។

អនុប្បវិសិត្វា អ. [អនុ+ប+វិស+ឥ.អា.+ត្វា] ចូលទៅតាមហើយ, ចូលទៅតាមលំដាប់ហើយ ។

អនុបសង្កមន្ត គុ. [ន+ឧប+សំ+កម+អន្ត] កាលមិនចូលទៅជិត, កាលមិនចូលទៅរក, កាលមិនចូលទៅគាល់ ។

អនុបស្សន្ត គុ. [អនុ+ទិស, ទិស>បស្ស+អន្ត] កាលឃើញតាម, កាលឃើញរឿយៗ, កាលពិចារណា ។

អនុបហច្ច អ. [ន+ឧប+ហន+ត្វា, ត្វា>វច្ច, លុបរនិងន] មិនចូលទៅបៀតបៀនហើយ, មិនចូលទៅខ្ទាំងខ្ទប់ហើយ, មិនទើសហើយ, មិនទង្គិចហើយ ។

អនុបហតជិវ្ហាបសាទ គុ. [អនុបហត+ជិវ្ហាបសាទ] មានជិវ្ហាបសាទគឺរោគមិនចូលទៅបៀតបៀនហើយ, មានប្រសាទនៃអណ្តាតគឺទោសមិនចូលទៅកំចាត់បង់ហើយ (អនុបហត<ន+ឧប+ហន+ត) ។

អនុបហនន នបុំ. [ន+ឧប+ហន+យុ] កិ.មិនចូលទៅបៀតបៀន, កិ.មិនចូលទៅសម្លាប់ ។

អនុបាទាបរិនិព្វាន នបុំ. [អនុបាទា+បរិនិព្វាន] កិ.រលត់នៃសង្ខារគឺឧបាទានមិនចូលទៅកាន់យក, បរិនិព្វានគឺវិបាកក្ខន្ធ និងកម្មក្កិលេសមិនចូលទៅកាន់យក (អនុបាទាបរិនិព្វាន) ។

អនុបាទាន គុ. [ន+ឧប+អា+ទា+យុ] មានសេចក្តីប្រកាន់មាំមិនមាន, មានកិលេសជាគ្រឿងចូលទៅកាន់យកមិនមាន (មានកំញុកពិរោះ) ។

អនុបាទាយ អ. [ន+ឧប+អា+ទា+ត្វា, ត្វា>យ] ព្រោះមិនចូលទៅកាន់យក, ព្រោះមិនប្រកាន់មាំ (ម្យ៉ាងទៀតៈ «អនុបាទាយ» នេះ បើនាមសព្ទត្រូវប្រកបដោយវិភត្តិនាមក៏បាន) ។

អនុបាទិន្នក គុ. [ន+ឧប+អា+ទា+ត, ត>ឥន្ន+ក.ស.] (សង្ខារ) គឺវិញ្ញាណមិនចូលទៅកាន់យកហើយ (សង្ខារមិនមានចិត្តគ្រប់គ្រង បានដល់ដើមឈើនិងភ្នំជាដើម) ។

អនុបាទិយន្ត គុ. [ន+ឧប+អា+ទា, អានៃទា>ឥ+យ.អា.+អន្ត] កាលមិនចូលទៅកាន់យក, កាលមិនប្រកាន់មាំ ។

អនុបាទិយាន គុ. [ន+ឧប+អា+ទា, អានៃទា>ឥ+យ.អា.+យុ] អ្នកមិនចូលទៅកាន់យក, .មិនប្រកាន់មាំ ។

អនុបាទិយិត្វា អ. [ន+ឧប+អា+ទា, អានៃទា>ឥ+ឥ.អា.+យ.អា.+ត្វា] មិនចូលទៅកាន់យកហើយ, មិនប្រកាន់មាំហើយ ។

អនុបាទិសេស គុ. [ន+ឧបាទិសេស] មានកម្មជរូប និងវិបាកក្ខន្ធដ៏សេសគឺកម្មក្កិលេសចូលទៅកាន់យកមិនមាន (អនុបាទិសេសនិព្វាន); វិ. ឧបាធិយតេ កម្មក្កិលេសេហីតិ >ឧបាធិ, ឧបាធិ-សេសោ>ឧបាធិសេសោ, នត្ថិ ឧបាធិសេសោ ឯតស្សាតិ > អនុបាធិសេសោ ។

អនុបាយិនី ឥ. [អនុ+ប+ឥ ឬអយ+ណី+ឥនី] ទៅតាម, ប្រព្រឹត្តទៅតាម, មានកិ.ទៅតាមជាប្រក្រតី, មានកិ.អន្ទោលទៅតាមជាប្រក្រតី; វិ. អនុបាយិតុំ សីលមស្សាតិ > អនុបាយិនី ។

អនុប្បិយ គុ. [អនុ+បិយ] ជាទីត្រូវស្ឡាញ់រឿយៗ; និគមឈ្មោះអនុប្បិយៈ ។

អនុភវិត្វា អ. [អនុ+ភូ+ឥ.អា.+ត្វា] សោយហើយ, រងហើយ ។

អនុភាវិត គុ. [អនុ+ភូ+ណេ+ឥ.អា.+ត] គឺ...ឱ្យចំរើនរឿយៗហើយ, .ឱ្យកើតតាមហើយ, អប់រំរឿយៗហើយ ។

អនុភូត គុ. [អនុ+ភូ+ត] គឺ...កើតតាមហើយ, .សោយហើយ, .រងហើយ។

អនុភោតិ កិ. [អនុ+ភូ+អ+តិ.វ.] រមែងសោយ, រង ។

អនុមោទន នពុំ. [អនុ+មុទ+យុ] សេចក្ដីរីករាយតាម; វិ. អនុមោទយ.តេតិ> អនុមោទនំ; ពាក្យជាគ្រឿងរីករាយតាម; វិ. អនុមោទ.ធន្តិ ឯតេនាតិ > អនុមោទនំ ។ . ករណត្ថ ពុំ. ប្រយោជន៍ ឬសេចក្ដីត្រូវការដល់កិ.ធ្វើនូវពាក្យជាគ្រឿងរីករាយតាម (. នូវអនុ.មោទនា) ។ . កថា ឥ. វាចាជាគ្រឿងពោលដោយសេចក្ដីរីករាយ, វាចាជាគ្រឿងពោលនូវអនុមោទនា ។ . កាល ពុំ. កាលជាទីធ្វើនូវសេចក្ដីរីករាយ, កាលជាទីធ្វើនូវអនុមោទនា ។ . គាថាវណ្ណនា ឥ. កថាជាគ្រឿងពណ៌នានូវគាថាជាគ្រឿងរីករាយតាម ។ . អត្ថ ពុំ. ប្រយោជន៍ ឬ សេចក្ដីត្រូវការដល់ធម្មកថាជាគ្រឿងរីករាយតាម ។ . ធម្មកថា ឥ. ធម្មកថាជាគ្រឿងរីករាយតាម ។ . អាវសាន នពុំ. កាលជាទីចំផុតនៃធម្មកថាជាគ្រឿងរីករាយតាម, កាលជាទីចំផុតនៃអនុមោទនា, កាលជាទីចប់នៃ...។

អនុមោទនា ឥ. [អនុ+មុទ+យុ+អា.ឥ.] វាចាជាគ្រឿងរីករាយតាម; វិ. អនុមោទន្តិ ឯតាយាតិ> អនុមោទនា ។

អនុមោទិត្វា អ. [អនុ+មុទ+ឥ.អា.+ត្វា] រីករាយតាមហើយ, ត្រេកអរតាមហើយ ។

អនុយុញ្ជតិ កិ. [អនុ+យុជ+អ+តិ.វ., ធុរទិ.អា.] រមែងប្រកបតាម, ប្រកបរឿយៗ ។

អនុយុញ្ជន្ត គុ. [អនុ+យុជ+អ+អន្ត] កាលប្រកបតាម, កាលប្រកបរឿយៗ ។

អនុយុញ្ជិត្វា អ. [អនុ+យុជ+ឥ.អា.+ត្វា] ប្រកបតាមហើយ, ប្រកបរឿយៗហើយ (សាកសួរហើយ) ។

អនុយុត្ត គុ. [អនុ+យុជ+ត] ប្រកបតាមហើយ, ប្រកបរឿយៗហើយ ។ . តា ឥ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកប្រកបតាមហើយ ។ . ភាវ ពុំ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកប្រកបតាមហើយ, .ជាអ្នកប្រកបដោយលំដាប់ហើយ ។

អនុយោគី ពុំ. [អនុយោគ+ណី] អ្នកមានព្យាយមជាគ្រឿងប្រកបរឿយៗ; វិ. អនុយុញ្ជតិ ឯតេនាតិ>អនុយោគោ, អនុយោគោ យស្ស អត្ថីតិ> អនុយោគី ។ ឥ. អនុយោគិនី ។ នពុំ. អនុយោគិ ។

អនុយោជេត្វា អ. [អ+នុ+យុជ+ណេ + ត្វា] មិនបញ្ជូនទៅហើយ, មិនប្រើទៅហើយ ។

អនុរក្ខណត្ថ ពុំ. [អនុរក្ខណ+អត្ថ] ប្រយោជន៍ ឬសេចក្ដីត្រូវការដល់កិ.រក្សាតាម, .ដល់កិ.រក្សារឿយៗ (អនុរក្ខណ<អនុ+រក្ខ+យុ) ។

អនុរក្ខន្ត គុ. [អនុ+រក្ខ+អ+អន្ត] កាលរក្សាតាម, កាលតាមរក្សា, កាលរក្សារឿយៗ ។

អនុរក្ខិតុំ អ. [អនុ+រក្ខ+ឥ.អា.+តុំ] ដើម្បីរក្សាតាម, ដើម្បីតាមរក្សា, ដើម្បីរក្សារឿយៗ ។

អនុរាធបុរ នបុំ. [អនុរាធ+បុរ] បុរី (ក្រុង) ឈ្មោះអនុរាធៈ ។ . មត្ត គុ. មានបុរីឈ្មោះអនុរាធៈជាប្រមាណ ។

អនុរុជ្ឈតិ កិ. [អនុ+រុធ+យ+តិ.វ., ផ្លាស់ធ+យ>ជ្ឈ] រមែងត្រេកអរ, រមែងរីករាយ ។

អនុរុជ្ឈន នបុំ. [អនុ+រុធ+យ+យុ] សេចក្ដីត្រេកអរ, សេចក្ដីរីករាយ ។

អនុរុទ្ធសក្យ បុំ. [អនុរុទ្ធ+សក្យ] សក្យៈឈ្មោះអនុរុទ្ធ ។

អនុរូប គុ. [អនុ+រូប] មានសភាពដ៏សមគួរ, (សមគួរ, ត្រូវបែប, ត្រូវទំនង); វិ. **អនុរូបំ សភាវោ យស្ស សោ> អនុរូបោ** ។ . វស បុំ. អំណាចនៃ...ដ៏សមគួរ ។

អនុរោធ បុំ. [អនុ+រុធ+ណ] សេចក្ដីត្រេកអរ, សេចក្ដីរីករាយ; វិ. **អនុរុជ្ឈនំ> អនុរោធោ; អនុរោធនំ វា> អនុរោធោ** ។

អនុលិត្តគត្ត គុ. [អនុលិត្ត+គត្ត] មានខ្លួនដ៏...លាបរឿយៗហើយ, មានខ្លួនប្រឡាក់ហើយ (អនុលិត្ត<អនុ+លិប+ត = លាប, បូក, ជាប់) ។

អនុលោមខន្តិ ឥ. [អនុលោម+ខន្តិ] ខន្តិប្រព្រឹត្តទៅដោយកិ.បណ្ដោយតាម, ខន្តិប្រកបដោយអនុលោមញ្ញាណ, ខន្តិជាអនុលោម, អនុលោម-ខន្តិ, ខន្តិប្រព្រឹត្តទៅតាមផ្លូវរោម (សេចក្ដីអត់ធន់មិនខុស) ។

អនុលោមញ្ញាណ នបុំ. [អនុលោម+ញាណ] ញាណប្រព្រឹត្តទៅដោយកិ. បណ្ដោយតាម, ញាណជាអនុលោម, អនុលោមញ្ញាណ (សេចក្ដីដឹងមិនខុស) ។

អនុលោមប្បដិលោមវស បុំ. [អនុលោមប្បដិលោម+វស] អំណាចនៃញាណប្រព្រឹត្តបណ្ដោយតាម និងញាណប្រព្រឹត្តច្រាស, អំណាចនៃញាណជាអនុលោម និងបដិលោម (បណ្ដោយទៅនិងត្រឡប់មកវិញ) ។

អនុលោមិក គុ. [អនុលោម+ណិក] ប្រកបដោយអនុលោមញ្ញាណ, ដែលប្រព្រឹត្តក្នុងកិ.អនុលោម ។

អនុវត្តាមិ កិ. [អនុ+វត, វត>វត្ត+អ, អ>អា+មិ.វ.] រមែងប្រព្រឹត្តតាម, ប្រ-ព្រឹត្តរឿយៗ (បណ្ដោយតាម) ។

អនុវាត នបុំ. [អនុ+វាត] ទីបណ្ដោយនៃខ្យល់; វិ. **វាតស្ស អនុ> អនុវាតំ** ។

អនុវាតប្បដិវាត នបុំ. [អនុវាត+បដិវាត] ទីបណ្ដោយនៃខ្យល់និងទីច្រាស់នៃខ្យល់; វិ. **វាតស្ស បដិ>បដិវាតំ; អនុវាតញ្ច បដិវាតញ្ច > អនុវាតប្បដិវាតំ** ។

អនុវិច្ច អ. [អនុ+វិច+ត្វា, ត្វា>ច្ច, លុបទីបំផុតធាតុនិងរ] ពិចារណារឿយៗហើយ, ត្រូតត្រាហើយ ។

អនុវិចរន្ត គុ. [អនុ+វិ+ចរ+អ+អន្ត] កាលត្រាច់ទៅតាម, កាលត្រាច់ទៅរឿយៗ, កាលត្រាច់ទៅតាមលំដាប់ ។

អនុវិចរិត្វា អ. [អនុ+វិ+ចរ+ឥ.អា.+ត្វា] ត្រាច់ទៅតាមហើយ, ដើរតាម

ហើយ, ត្រេចទៅរឿយៗហើយ ។

អនុវិចិន្តយំ គុ. [អនុ+វិ+ចិន្ត+ណយ+អន្ត+សិ.វិ., យក ន្ត+សិ.វិ.>អំ] កាលតាមគិតផ្សេងៗ, កាលត្រិះរិះតាម, កាលគិតរឿយ ១ ។

អនុវិជ្ឈិត្វា អ. [អនុ+វិធ+យ+ឥ.អា.+ត្វា, ផ្លាស់ធ+យ>ជ្ឈ] ចាក់ធ្លុះតាមហើយ, តាមចាក់ហើយ, ចាក់រឿយៗហើយ ។

អនុវិលោកេត្វា អ. [អនុ+វិ+លុក+ណេ+ត្វា] តាមក្រឡេកមើលហើយ, តាមងាកមើលហើយ, ក្រឡេកមើលរឿយៗហើយ ។

អនុសន្ធិ ឥ. [អនុ+សន្ធិ] កិ.តភ្ជាប់ជាលំដាប់, កិ.តតាមលំដាប់, វាចាជាគ្រឿងតតាមលំដាប់ ។

អនុសយ បុ. [អនុ+សី+ណ ចួអ] កិលេសជាគ្រឿងដេកនៅរឿយៗ; វិ. **អនុសេតិ ឯតេនាតិ> អនុសយោ** ។ កិលេសតែងដេកនៅរឿយៗក្នុងសន្តាន; វិ. **សន្តានេ អនុសេតីតិ > អនុសយោ** ។

អនុសយានុក្កមសហិត គុ. [អនុសយ+អនុក្កម+សហិត] ប្រព្រឹត្តទៅជួយអន្លើដោយធម៌ដែលឈានទៅតាមនៃកិលេសជាទីដេកនៅរឿយៗ, ប្រកបដោយធម៌ជាលំដាប់នៃអនុសយក្កិលេស (សហិត< សហ + ឥ+ត) ។

អនុសំវច្ឆរ បុ., នបុ. [អនុ+សំវច្ឆរ] ឆ្នាំជាលំដាប់, កាលជាលំដាប់នៃឆ្នាំ (រាល់ៗឆ្នាំ) ។

អនុសាយិក គុ. [អនុ+សី+ណី+ក.ស.] រោគតែងដេកនៅរឿយៗ, ដែល

ដេកនៅរឿយៗ (រោគរឹងរ៉ៃ); វិ. **អនុ សេតីតិ> អនុសាយី. អនុសាយី ឯវ> អនុសាយិកោ** ។

អនុសាសក បុ. [អនុ+សាស+ណ្វុ] អ្នកប្រៀនប្រដៅតាម, អ្នកតាមប្រៀនប្រដៅ, អ្នកប្រដៅរឿយៗ; វិ. **អនុសាសតីតិ > អនុសាសកោ** ។

អនុសាសន្ត គុ. [អនុ+សាស+អ+អន្ត] កាលប្រៀនប្រដៅរឿយៗ ។

អនុសាសតិ កិ. [អនុ+សាស+អ+តិ.វ.] រមែងប្រៀនប្រដៅរឿយៗ ។

អនុសាសនីសវនតា ឥ. [អនុសាសនីសវន+តា] ភាវៈនៃកិ.ស្តាប់នូវវាចាជាគ្រឿងប្រៀនប្រដៅរឿយៗ; វិ. **អនុសាសតិ ឯតាយាតិ > អនុសាសនី , អនុសាសនិយា សវនំ> អនុសាសនីសវនំ , អនុសាសនីសវនស្ស ភាវោ> អនុសាសនីសវនតា** ។

អនុសាសមាន គុ. [អនុ+សាស+អ+មាន] កាលប្រៀនប្រដៅរឿយៗ ។

អនុសាសិតព្វ គុ. [អនុ+សាស+ឥ.អា.+តព្វ] គឺ...គប្បីប្រៀនប្រដៅរឿយៗ ។

អនុសាសិត្វា អ. [អនុ+សាស+ឥ.អា.+ត្វា] ប្រៀនប្រដៅរឿយៗហើយ, ផ្តែផ្តាំហើយ ។

អនុសាសិតុកាម គុ. [អនុសាសិតុំ+កាម] អ្នកចង់ដើម្បីប្រៀនប្រដៅរឿយៗ, មានប្រាថ្នាដើម្បីប្រៀនប្រដៅរឿយៗ ។

អនុសាសិយមាន គុ. [អនុ+សាស+ឥ.អា.+យ+មាន] គឺ...កាលប្រៀនប្រដៅរឿយៗ, កាលប្រៀនប្រដៅតាម ឬតាមប្រៀនប្រដៅ ។

អនុសិក្ខន្ត គុ. [អនុ+សិក្ខ+អ+អន្ត] កាលសិក្សាតាម, កាលតាមសិក្សា, កាលរៀនរឿយៗ, កាលហាត់រឿយៗ ។

អនុសិដ្ឋិ ឥ. [អនុ+សាស+តិ, តិ>ដ្ឋិ, លុបទីបំផុតធាតុ, ផ្លាស់អានៃសាជាឥ] សេចក្តីប្រៀនប្រដៅតាម, សេចក្តីប្រៀនប្រដៅរឿយៗ ឬវាចាជាគ្រឿងប្រៀនប្រដៅរឿយៗ; វិ. **អនុសាសនំ> អនុសិដ្ឋិ, អនុសាសតិ ឯតាយាតិ វា> អនុសិដ្ឋិ** ។

អនុសោចតិ កិ. [អនុ+សុច+អ+តិ.វ.] រមែងសោកតាម, រមែងសោករឿយៗ, រមែងសោកស្តាយ ។

អនុសោចន្ត គុ. [អនុ+សុច+អ+អន្ត] កាលសោកស្តាយ, ... ។

អនុស្សរិត គុ. [អនុ+សរ+ឥ.អា.+ត] គឺ...រឭករឿយៗហើយ ។

អនុស្សទ គុ. [ន+ឧស្សទ] មិនខ្ពស់ឡើង, មិនប៉ោងឡើង, មិនមែនហើមឡើង, មិនដុះឡើង, មិនក្រាស់ ។

អនុស្សរណ នបុំ. [អនុ+សរ+យុ] សេចក្តីរឭករឿយៗ, កិ.នឹករឿយៗ ។

-កាល បុំ. កាលជាទីរឭករឿយៗ, កាលជាទីនឹកឃើញ ។

អនុស្សរតិ កិ. [អនុ+សរ+អ+តិ.វ.] រមែងរលឹករឿយៗ, រមែងនឹករឿយៗ, នឹកឃើញ ។

អនុស្សរន្តី គុ. [អនុ+សរ+អ+អន្ត+ឦ] កាលរឭករឿយៗ, កាលតាមនឹក, កាលនឹកឃើញ។

អនុស្សរន្ត គុ. [អនុ+សរ+អ+អន្ត] កាលរឭករឿយៗ, កាលតាមនឹក ។

អនុស្សរិត្វា អ. [អនុ+សរ+ឥ.អា.+ត្វា] រឭករឿយៗហើយ, រឭកតាមហើយ, នឹកឃើញហើយ ។

អនុស្សរិតានុស្សរិតកាល បុំ. [អនុស្សរិតានុស្សរិត+កាល] កាលនៃ... គឺ ... រឭករឿយៗហើយ រឭករឿយៗហើយ, ... ។

អនុស្សវាទិ គុ. [អនុស្សវ+អាទិ] (កិច្ច) មានកិ.ស្តាប់តមកជាដើម, មានកិ.ឮតាមលំដាប់មកជាដើម (អនុស្សវ<អនុ+សុ+ណ, ឧនៃសុ>ឱ>អវ); វិ. **អនុស្សវនំ> អនុស្សវោ, អនុស្សវោ អាទិ យស្ស តំ> អនុស្សវាទិ** ។

អនុស្សាវេសិ កិ. [អនុ+សុ+ណេ+ស.អា.+ត្ស.អជ្ជ.] ញ៉ាំង...ឱ្យស្តាប់តាមហើយ, ញ៉ាំងឱ្យឮរឿយៗហើយ ។

អនុស្សុក្ក គុ. [ន+ឧស្សុក្ក] អ្នកមិនមានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយ; វិ. **នត្ថិ ឧស្សុក្កំ ឯតស្សាតិ> អនុស្សុក្កោ** ។

អនូបឃាត បុំ. [ន+ឧប+ហន, ហន>ឃាត+អ] កិ.មិនចូលទៅបៀតបៀន ។

អនូបវាទ បុំ. [ន+ឧប+វទ+ណ] កិ.មិនតិះដៀល ។

អនូហត គុ. [ន+ឧ+ហន+ត] គឺបុគ្គលដកឡើងមិនបានហើយ, គឺ...មិនដកឡើងហើយ, គឺ...មិនទាន់កំចាត់បង់ហើយ ។

អនេក គុ. [ន+ឯក>អនេក] មិនមែនមួយ, មិនមែនតែមួយ (ច្រើន) ។

-កោដិសំខ្យា ឥ. គឺបុគ្គលរាប់ដោយកោដិមិនមែនមួយ ។ -ជាតិ-

សតសហស្សសំខ្យា គ. គឺ...រាប់ដោយសែនរៃជាតិមិនតែមួយ ។ . **ជាតិសង្សារ** ចុំ. សង្សារមានជាតិមិនតែមួយ ។ . **បរិយាយ** ចុំ. សេចក្ដីបរិយាយមិនតែមួយ ។ . **ប្បការ** ចុំ. ប្រការមិនតែមួយ; គុ. មានប្រការមិនតែមួយ ។ . **ប្បភេទ** គុ. មានប្រភេទមិនតែមួយ ។ . **ផល** គុ. មានផលមិនតែមួយ ។ . **ព្យញ្ជន** គុ. មានព្យញ្ជនៈមិនតែមួយ ។ . **ព្រាហ្មណមហាសាល** ចុំ. ព្រាហ្មណ៍មហាសាល ឬ ព្រាហ្មណ៍ជាមហាសាលមិនតែមួយ ។ . **វណ្ណទេវបុត្ត** ចុំ. ទេវបុត្តឈ្មោះអនេកវណ្ណ, ទេវបុត្តមានវណ្ណៈ (សម្បុរ) មិនតែមួយ ។ . **វស្សកោដិសន្និចិត** គុ. គឺ...សន្សំព្រមហើយអស់កោដិនៃឆ្នាំ មិនតែមួយ (សន្និចិត <សំ+និ+ចិ+ត) ។ . **វិហិត** គុ. មានប្រការៈ (មានបែប) មិនតែមួយ ។ . **វិធ** គុ. មានប្រការៈមិនតែមួយ ។ . **សតសហស្ស** គុ. មានសែនមិនតែមួយ ។ . **សតក្ខត្តុំ** និ. ឬ កិ.វិ. វារៈនៃរយមិនតែមួយ, វារៈមានរយមិនតែមួយ ។ . **សហស្សវង្កក** ចុំ. ចាបមានពាន់ដ៏ច្រើន ។ . **សូបព្យញ្ជនវិកតិ** គុ. មានសម្លទឹកនិងសម្លគោកដ៏ប្លែកច្រើនមុខ, មានសូបៈនិងព្យញ្ជនៈគឺបុគ្គលធ្វើឱ្យវិសេសដ៏ច្រើនមុខ; គ. កិ.ធ្វើប្លែកនៃសូបៈនិងព្យញ្ជនៈមិនតែមួយមុខ (**សូប** នចុំ. សម្ល ឬសម្លទឹក, ម្ហូបទឹក; **ព្យញ្ជន** នចុំ. សម្លគោក, ម្ហូបគោក, ម្ហូបក្រៀម) ។

អនេជ គុ. [ន+ឥជ+ណ] ដែលមិនញាប់ញ័រ ។

អនេញ្ជ គុ. [ន+ឥញ្ជ] អ្នកមានកិលេសជាគ្រឿងញាប់ញ័រមិនមាន, អ្នកមិនមានកិលេសជាគ្រឿងញាប់ញ័រ; វិ. **ឥញ្ជតិ ឯតេនាតិ > ឥញ្ជោ, នត្ថិ ឥញ្ជោ អស្សាតិ > អនេញ្ជោ** (ឥញ្ជ <ឥជ ឬ ឥញ្ជ+ណ) ។ . **វិហារសមាបត្តិធម្មបរិភោគ** ចុំ. កិ.បរិភោគនូវសមាបត្តិធម៌ (នូវធម៌ដែលប្រកបដោយសមាបត្តិ) ជាទីនៅនៃបុគ្គលអ្នកមិនមានកិលេសជាគ្រឿងញាប់ញ័រ ។

អនេសន,-នា នចុំ., គ. [ន+ឥស+យុ] កិ.ស្វែងរកមិនគួរ, សេចក្ដីប្រាថ្នាមិនគួរ, កិ.ចង់បានមិនគួរ; វិ. **អយុត្តំ ឯសនំ > អនេសនំ , អយុត្តា វា ឯសនា > អនេសនា** ។

អនោក នចុំ. [ន+ឱក] កិ.មិនមាននៃទីជាទីនៅ; វិ. **ឱកស្ស អភាវោ > អនោកំ** ; គុ. (និព្វាន) មានអាល័យមិនមាន; វិ. **នត្ថិ ឱកំ ឯតស្សាតិ > អនោកំ** ។

អនោកាសទិវស ចុំ., នចុំ. [អនោកាស+ទិវស] ថ្ងៃនៃ...មានឱកាសមិនមាន, ថ្ងៃមានឱកាសមិនមាន, ថ្ងៃមិនមានចំនេរ; វិ. **នត្ថិ ឱកាសោ ឯតស្សាតិ > អនោកាសោ** ។

អនោកាស ចុំ., គុ. [ន+ឱកាស] មិនមែនជាឱកាស, មិនមានឱកាស (មិនចំនេរ) ។

អនោកចារី ចុំ. [អនោក+ចរ+ណី] អ្នកមានអាល័យមិនមានត្រេចទៅ, អ្នកត្រេចទៅដោយមិនមានអាល័យ ឬដោយកិ.មិនមាននៃទីជាទីនៅ ។ ចូរមើល «**អនិកេតចារី**» ។

អនោក្កមន្ត គុ. [ន+អវ+កម+អ+អន្ត] កាលមិនឈានចុះ, កាលមិនចុះស៊ប់ ។

អនោជ ចុំ. ននោង ។ - **បុប្ផចង្កោដក** ចុំ. ប្រអប់ សម្រាប់ដាក់ផ្កាន-នោង, ប្រអប់ដ៏ពេញដោយផ្កាននោង ។ - **បុប្ផវណ្ណ** គុ. មានពណ៌ដូចជាផ្កានៃននោង ។

អនោជាទេវី ឥ. ទេវីឈ្មោះអនោជា ។

អនោតត្ត ចុំ. [ន+អវ+តប+ត] ស្រះជាទីមិនក្តៅព្រោះមិនមានកំដៅគីរស្មីនៃព្រះអាទិត្យចាល់ត្រូវហើយ (ស្រះឈ្មោះអនោតត្ត; វិ. **សុរិយរស្មិសមុជ្ជាភាសេន ន អភិតបតិ ឧទកមេត្ថាតិ> អនោតត្តោ** ។ - **ទហបិដ្ឋ** នចុំ. ខ្នងនៃស្រះឈ្មោះអនោតត្ត ។ - **ទហ** ចុំ. ស្រះឈ្មោះអនោតត្ត ។

អនោតរន្ត គុ. [ន+អវ+តរ+អ+អន្ត] កាលមិនឆ្លងចុះ, កាលមិនចុះឆ្លង, កាលមិនស្លុងទៅ ។

អនោទក គុ. [ន+ឧទក] មានទឹកមិនមាន, នចុំ. គឺ.មិនមាននៃទឹក (ឥតទឹក) ។

អនោនត គុ. [ន+អវ+នម+ត] គឺ...មិនឱនចុះហើយ, មិនពន្ទន់ចុះហើយ, មិនទ្រោមចុះហើយ ។

អនោបម គុ. [ន+ឧបមា] មានឧបមាមិនមាន, មិនមានសេចក្តីប្រៀប; វិ. **នត្ថិ ឧបមា ឯតស្សាតិ> អនោបមា** ។

អនោម គុ. [ន+ឱម] មិនថោកទាប, មិនថយថោក ។ - **គុណត្ត** នចុំ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកមានគុណមិនថោកទាប ។ - **គុណ** គុ. អ្នកមានគុណមិនថោកទាប ។ - **ត្ថេរ** ចុំ. ព្រះថេរៈឈ្មោះអនោម ។ - **ទស្សី** ចុំ. ព្រះពុទ្ធទ្រង់ព្រះនាមអនោមទស្សី ។ - **បញ្ញ** គុ. អ្នកមានប្រាជ្ញាមិនថោកទាប, អ្នកមានប្រាជ្ញាមិនតិច ។

អនោមានទីតីរ នចុំ. [អនោមានទី+តីរ] ឆ្នេរ (ត្រើយ) នៃស្ទឹងឈ្មោះអនោមា ។

អនោរមិត្វា អ.[ន+អវ+រម+ឥ.អា.+ត្វា] មិនវៀរហើយ, មិនបន្ទូរបន្ថយហើយ ។

អនោលោកេត្វា អ. [ន+អវ+លោក+អ, អ>ឯ+ត្វា] មិនក្រឡេកមើលហើយ, មិនរមិលមើលហើយ ។

អនោវស្សកដ្ឋាន នចុំ.[អនោវស្សក+ឋាន] ទីមានភ្លៀងធ្លាក់ចុះមិនមាន, ទីមិនមានភ្លៀងបង្អុរចុះ (ទីនៃសម្បាបផ្ទះ) ។

អនោសក្កិត្វា អ. [ន+អវ+សក្ក+យ, យ>ក+ឥ.អា.+ត្វា] មិនរោយរៀវហើយ, មិនថយហើយ ។

អនោសជ្ជិត្វា អ.[ន+អវ+សជ+យ, យ>ជ+ឥ.អា.+ត្វា] មិនលះបង់ហើយ, មិនបណ្តោយហើយ ។

អនោសាទេត្វា អ.[ន+អវ+សទ+ណេ+ត្វា] មិនញ៉ាំង...ឱ្យត្រេកអរហើយ, -ឱ្យត្រេកអរស៊ប់ហើយ, -ឱ្យចូលចិត្តហើយ ។

អនោសីទិត្វា អ. [ន+អវ+សទ, សទ>សីទ+ឥ.អា.+ត្វា] មិនលិចចុះហើយ ។

អន្ន នចុំ. [អស ឬអទ+ត] វត្ថុគឺបុគ្គលគប្បីស៊ី (បាយ, ចំណី); វិ. **អសិតព្វន្តិ > អន្នំ** ។

អន្វឌ្ឍមាស បុ. [អនុ+អឌ្ឍមាស] កន្លះនៃខែជាលំដាប់, កាលដ៏កន្លះនៃខែជាលំដាប់; វិ. **មាសស្ស អឌ្ឍោ> អឌ្ឍមាសោ , អនុ អឌ្ឍមាសោ> អន្វឌ្ឍមាសោ** ។

អន្វាគន្ត្វាន អ. [អនុ+អា+គម+ត្វាន] មកតាមហើយ, តាមមកហើយ ។

អន្វាយ អ. [អនុ+ឥ, ឥ>ឯ អយ+ត្វា, លុបត្វា] ប្រព្រឹត្តទៅតាមហើយ, អាស្រ័យហើយ ។

អន្វាសត្តតា ឥ. [អន្វាសត្ត+តា] ភាវៈនៃ...ជា...ជាប់តាមហើយ (អន្វាសត្ត <អនុ+អា+សជ+ត) ។

អន្វេតិ កិ. [អនុ+ឥ+អ+តិ.វ.] រមែងទៅតាម, រមែងតាមទៅ, អន្ទោលតាម ។

អន្វេសំ គុ. [អនុ+ឥស+អន្ត+សិ.វិ., ផ្លាស់ន្ត+សិ.វិ.>អំ] កាលតាមស្វែងរក, កាលស្វែងរករឿយៗ, កាលស្វែងរកដោយលំដាប់ ។

អន្តកិរិយា ឥ. [អន្ត+ករ+រិយ+អា.ឥ.] កិ.ធ្វើនូវទីបំផុត, កិ.ធ្វើនូវព្រះនិព្វានជាទីបំផុត ។

អន្តក បុ. [អន្ត+ករ+វ.] សភាវៈធ្វើនូវទីបំផុត ឬសភាវៈធ្វើនូវទីបំផុត គឺ សេចក្តីវិនាស (មច្ចុ); វិ. **អន្តំ ករោតីតិ> អន្តកោ , អន្តំ វិនាសំ ករោតីតិ វា> អន្តកោ** ។

អន្តមសោ និ. [អន្តម+សោ.វិ.] ដោយកំណត់មានក្នុងទីបំផុត, ដោយហោចទៅ; វិ. **អន្តេ ភវោ បរិច្ឆេទោ> អន្តមោ** ។

អន្តរឃរ នបុ. [អន្តរ+ឃរ] ចន្លោះនៃផ្ទះ, រវាងនៃផ្ទះ, លំដាប់នៃផ្ទះ; វិ. **ឃរស្ស អន្តរំ > អន្តរឃរំ** ។

អន្តរទ្វារ នបុ. [អន្តរ+ទ្វារ] ចន្លោះនៃទ្វារ...; វិ. **ទ្វារស្ស អន្តរំ> អន្តរទ្វារំ** ។

អន្តរទីបក នបុ. [អន្តរ+ទីបក] ចន្លោះនៃកោះតូច, រវាងនៃកោះតូច, កោះតូចមានក្នុងចន្លោះ, កោះតូចដទៃ ។

អន្តរធាន នបុ. [អន្តរ+ធា+យុ] សេចក្តីអន្តរធាន, កិ.បាត់ទៅ, កិ.សូន្យទៅ, មន្តជាគ្រឿងសូន្យទៅ ។

អន្តរធាបេយ្យាម កិ. [អន្តរ+ធា+ណាបេ+ឯយ្យាម.ស.] គប្បីញុំាង...ឲ្យបាត់ទៅ, ឲ្យសូន្យទៅ, ឲ្យអន្តរធានទៅ ។

អន្តរធាយមាន គុ. [អន្តរ+ធា+ណយ+មាន] កាលបាត់ទៅ, កាលសូន្យទៅ, កាលអន្តរធានទៅ ។

អន្តរន្តរ នបុ. [អន្តរ+អន្តរ] ចន្លោះនិងចន្លោះ, រវាងនិងរវាង, ទីដទៃនិងដទៃ ។

អន្តរពាហិរ គុ. [អន្តរ+ពាហិរ] ខាងក្នុងនិងខាងក្រៅ, ទាំងខាងក្នុងទាំងខាងក្រៅ, អវយវៈជាខាងក្នុងនិងអវយវៈជាខាងក្រៅ ។

អន្តរវស្ស នបុ. [អន្តរ+វស្ស] ចន្លោះនៃកាលភ្លៀង, ខាងក្នុងនៃកាលភ្លៀង, កាលភ្លៀងមានក្នុងចន្លោះ ។

អន្តរវីថិ ឥ. [អន្តរ+វីថិ] ចន្លោះនៃថ្នល់; វិ. **វីថិយា អន្តរំ>អន្តរវីថិ** ។

អន្តរសត្ថិ ឥ. [អន្តរ+សត្ថិ] ចន្លោះនៃភ្លៅ, ខាងក្នុងនៃដើមភ្លៅ ។

អន្តលិក្ខ នថុ. [អន្តរ+ឥក្ខ–អ, រ>ល] (ទីឬប្រទេស) សម្រាប់ឃើញនូវការៈនៃវត្ថុផ្សេងៗក្នុងចន្លោះនៃលោក (អាកាស); វិ. **ចក្ខុនមន្តរេ នានត្ថំ ឥក្ខតេ លោកោ ឯតេនាតិ> អន្តលិក្ខំ** ។

អន្តរហិត គុ. [អន្តរ+ធា+ត, ផ្លាស់ធនៃធា>ហ, អា>ឥ] តាំងនៅក្នុងទីដទៃហើយ, បាត់ទៅហើយ, អន្តរធានហើយ, សូន្យទៅហើយ ។

អន្តរាបណ នថុ. [អន្តរ+អាបណ] ចន្លោះនៃផ្សារ, ចន្លោះនៃរានផ្សារ ។

អន្តរាភត្ត នថុ. [អន្តរ+ភត្ត] ចន្លោះនៃភត្ត, រវាងនៃភត្ត ។

អន្តរាមគ្គ នថុ. [អន្តរ+មគ្គ] ចន្លោះនៃផ្លូវ, រវាងនៃផ្លូវ, កណ្ដាលនៃផ្លូវ ។

អន្តរាវាស ថុ. [អន្តរ+អាវាស] កិ.នៅអាស្រ័យក្នុងចន្លោះ, ប្រទេសជាទីនៅអាស្រ័យក្នុងចន្លោះ, ចន្លោះនៃអាវាស ។

អន្ត ថុ. [អម ឬអត+ត] ទីបំផុត, ចំណែក, ជាយ, ចុង, ព្រំដែន, នថុ. ពោះវៀនធំ, គុ. លាមក, ថោកទាប ។

អន្តិម គុ. [អន្ត+ឥម] មានក្នុងទីបំផុត, កើតក្នុងទីបំផុត, ប្រកបក្នុងទីបំផុត; (បើចង់វិគ្គហៈត្រូវប្រកបដោយស័ព្ទថា «ភវ, ជាត, និយុត្ត» ចូលមកផង) ។ **–សរីរ** គុ. អ្នកមានសរីរៈមានក្នុងទីបំផុត; វិ. **អន្តិមំ សរីរំ យស្ស សោ> អន្តិមសរីរោ** ។

អន្តេបុរ នថុ. [អន្តេ+បុរ] ខាងក្នុងនៃបុរី (ខាងក្នុងនៃព្រះរាជវាំង) ។ **–បាលក** ថុ. អ្នករក្សានូវខាងក្នុងនៃបុរី, អ្នករក្សានូវបុរីក្នុងខាងក្នុង; វិ. **អន្តេបុរំ បាលេតីតិ> អន្តេបុរបាលកោ** ។

អន្តេវាសិក ថុ. [អន្តេ+វស+ណី+ណិក, ស.] អ្នកមានកិ.នៅក្នុងទីជិតនៃអាចារ្យជាប្រក្រតី (សិស្ស); វិ. **អាចរិយស្ស អន្តេ សមីបេ វសិតុំ សីលមស្សាតិ> អន្តេវាសី, អន្តេវាសី ឯវ> អន្តេវាសិកោ** ។ **–ត្ថេរ** ថុ. ព្រះថេរៈជាអន្តេវាសិក ។ **–បរិសា** ឥ. បរិស័ទគឺអន្តេវាសិក, អន្តេវាសិកជាបរិស័ទ, បរិស័ទនៃអន្តេ-វាសិក ។ **–វាស** ថុ. កិ.នៅជាអន្តេវាសិក, កិ.នៅដោយអំណាចនៃ...ជាអន្តេវាសិក ។

អន្តោ និ. ខាងក្នុង ។ **–អគ្គិ** ថុ. ភ្លើងខាងក្នុង ។ **–អរុណ** នថុ. ខាងក្នុងនៃអរុណ ។ **–អាវដ្ដន** ថុ. ខាងក្នុងនៃ ទីជាទីវិលមក, ខាងក្នុងនៃវង់មូល ។ **–កុច្ឆិ** ឥ. ខាងក្នុងនៃផ្ទៃ ។ **–គព្ភកុដិ** ឥ. ខាងក្នុងនៃគន្ធកុដិ ។ **–គាម** នថុ. ខាងក្នុងនៃស្រុក ។ **–គេហច្ឆទន** នថុ. ដំបូលនៃផ្ទះព្ធដ៏ខាងក្នុង, ខាងក្នុងនៃដំបូលនៃ ផ្ទះ ។ **–គេហប្បវេសន** នថុ. កិ.ចូលទៅកាន់ខាងក្នុងនៃផ្ទះ, កិ.ចូលទៅកាន់ផ្ទះព្ធដ៏ខាងក្នុង ។ **–គេហាភិមុខ** គុ. មានមុខឆ្ពោះទៅកាន់ខាងក្នុងនៃផ្ទះ ។ **–គេហ** នថុ. ខាងក្នុងនៃផ្ទះ ។ **–ឃរ** នថុ. ខាងក្នុងនៃផ្ទះ ។ **–ចីវរភោគ** នថុ. ខាងក្នុងនៃផ្នត់នៃចីវរ ។ **–ឆទន** នថុ. ខាងក្នុងនៃដំបូល, ខាងក្នុងនៃទីជាទីប្រក់ ។ **–ជាល** នថុ. ខាងក្នុងនៃបណ្ដាញ (.មង, .សំណាញ់, អួន, លប់, បង្កាត់, ចន្ទឹង) ។ **–ជ្ឈិតមនុស្ស** ថុ. មនុស្សដែលស្ថិតនៅក្នុងខាងក្នុង ។ **–ទេវតា** ឥ. ទេវតាក្នុងខាងក្នុង ។ **–ធាតុនិធាន** នថុ. ខាងក្នុងនៃចេតិយ

ជាទីបញ្ចុះនូវព្រះធាតុ, ចេតិយជាទីបញ្ចុះនូវព្រះធាតុដ៏ខាងក្នុង ។ ‑ **នគរាភិមុខ** គុ. មានមុខឆ្ពោះទៅកាន់ខាងក្នុងនៃនគរ ។ ‑ **នគរ** នចុំ. ខាងក្នុងនៃនគរ, ‑នៃក្រុង ។ ‑ **នទី** ឥ. ខាងក្នុងនៃស្ទឹង, ‑នៃទន្លេ ។ ‑ **និវេសន** នចុំ. ខាងក្នុងនៃនិវេសន៍, ខាងក្នុងនៃទីជាទីនៅអាស្រ័យ, ខាងក្នុងនៃផ្ទះ ។ ‑ **បោក្ខរណី** ឥ. ខាងក្នុងនៃស្រះបោក្ខរណី, ខាងក្នុងនៃស្រះមានឈូក ។ ‑ **មហាសមុទ្ទ** នចុំ. ខាងក្នុងនៃសមុទ្រធំ ។ ‑ **វស្សភាវ** ចុំ. ភាវៈនៃកាលជាខាងក្នុងនៃរដូវភ្លៀង, ភាវៈនៃកាលជាខាងក្នុងនៃវស្សា ។ ‑ **វស្ស** នចុំ. ខាងក្នុងនៃវស្សា ។ ‑ **វិហារាភិមុខី** ឥ. មានមុខឆ្ពោះទៅកាន់ខាងក្នុងនៃវិហារ (វត្ត, កុដិ) ។ ‑ **វិហារ** នចុំ. ខាងក្នុងនៃវិហារ ។ ‑ **វីណា** ឥ. ខាងក្នុងនៃពិណ ។ ‑ **សមាបត្តិ** ឥ. ខាងក្នុងនៃសមាបត្តិ ។ ‑ **សាណិ** ឥ. ខាងក្នុងនៃរាំងនន, ខាងក្នុងនៃរនាំង ។

អន្ធ គុ. [អន្ធ+អ] ងងឹត, ខ្វាក់; វិ. **អន្ធភតិ > អន្ធោ** ។ ‑ **ពាល** គុ. ល្ងង់ដូចជាមនុស្សខ្វាក់; វិ. **អន្ធោ ឥវ ពាលោ> អន្ធពាលោ** ។ ‑ **ភូត** គុ. មានងងឹតកើតហើយ ។

អបកឌ្ឍន្ត គុ. [អប+កឌ្ឍ+អ+អន្ត] កាលទាញទៅប្រាស, កាលកន្ត្រាក់ចេញ, កាលទាញចេញ ។

អបកឌ្ឍិត្វា អ. [អប+កឌ្ឍ+ឥ.អា.+ត្វា] ទាញទៅប្រាសហើយ, កន្ត្រាក់ចេញហើយ, ទាញចេញហើយ ។

អបកតញ្ញូ គុ. [អប+កតញ្ញូ] អ្នកមានកតញ្ញូទៅប្រាសហើយ; វិ. **អបគតោ**

កតញ្ញូ យស្មា សោ> អបកតញ្ញូ ។ អ្នកដឹងនូវឧបការៈដែលអ្នកដទៃធ្វើទៅប្រាសហើយ; វិ. **អបគតោ កតញ្ញូ> អបកតញ្ញូ** ។ អ្នកមិនដឹងនូវធម្មវិន័យដែលព្រះមានព្រះភាគធ្វើទុកទៅហើយ; វិ. **ន បកតំ (ធម្មវិនយំ) ជានាតីតិ> អបកតញ្ញូ** ។

អបក្កម្ម អ. [អប+កម+ត្វា] ឈានទៅប្រាសហើយ, គេចចេញហើយ, ចៀសចេញទៅហើយ ។

អបក្កមិ កិ. [អប+កម+អ+ឦ.អជ្ជ., ឰ.អជ្ជ>ឥ.] ឈានទៅប្រាសហើយ, គេចចេញហើយ, ចៀសចេញទៅហើយ ។

អបគច្ឆិ កិ. [អប+គម+អ+ឦ.អជ្ជ.] ទៅប្រាសហើយ, គេចចេញហើយ ។

អបគញ្ឆិ កិ. [អប+គម+អ+ឦ.អជ្ជ., ចុះនិ.អា.] ទៅប្រាសហើយ, គេចចេញហើយ ។

អបគត គុ. [អប+គម+ត] ទៅប្រាសហើយ, ទៅបាត់ហើយ, គេចចេញហើយ, រំងាប់ហើយ ។ ‑ **ឱឡារិកក្កិលេស** គុ. មានកិលេសគ្រោតគ្រាតទៅប្រាសហើយ ។ ‑ **កទ្ទម** គុ. មានភក់ទៅប្រាសហើយ ។ ‑ **ក្កិលេសតា** ឥ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកមានកិលេសទៅប្រាសហើយ ។ ‑ **វិញ្ញាណ** គុ. មានវិញ្ញាណទៅប្រាសហើយ ។

អបគន្ត្វា អ. [អប+គម+ត្វា] ទៅប្រាសហើយ, គេចចេញហើយ, ទៅបាត់ហើយ ។

អបគមនកាល ចុំ. [អបគមន+កាល] កាលជាទីទៅប្រាស, កាលជាទីចេញទៅ ។

អប្បច្ចក្កោសន នបុំ. [ន+បតិ+អា+កុស+យុ] កិ.មិនជេរតប, កិ.មិនជេរត។

អប្បច្ចវេក្ខិត្វា អ. [ន+បតិ+អវ+ឥក្ខ+ឥ.អា.+ត្វា] មិនឃើញចុះចំពោះហើយ, មិនពិចារណាហើយ ។

អបចាយមាន គុ. [អប+ចិ+មាន] កាលបូជា, កាលគោរព, កាលកោតក្រែង, កាលប្រព្រឹត្តកោតក្រែង, កាលឱនលំទោន ។

អប្បច្ចាវត្តន នបុំ. [ន+បតិ+អា+វត្ត+យុ] កិ.មិនត្រឡប់មក, កិ.មិនត្រឡប់មកវិញ ។

អប្បច្ចាសីសន្ត គុ. [ន+បតិ+អា+សិស+អន្ត, ចុះនិ.អា] កាលមិនប្រាថ្នា, កាលមិនប៉ុនប៉ង, កាលមិនចំណង ។

អបជិត គុ. [អប+ជិ+ត] ឈ្នះទៅប្រាសហើយ, មានកិ.ឈ្នះទៅប្រាសហើយ, ចាញ់ហើយ ។

អប្បញ្ញត្ត គុ. [ន+ប+ញប+ត] គឺ...មិនតែងតាំងហើយ, មិនបញ្ញត្តហើយ ។

អប្បញ្ញ គុ. [ន+បញ្ញា] មានប្រាជ្ញាមិនមាន, មិនមានប្រាជ្ញា; វិ. **នត្ថិ បញ្ញា ឯតស្សាតិ> អប្បញ្ញោ** ។

អប្បញ្ញាយមាន គុ. [ន+ប+ញា+យ+មាន] គឺ...កាលមិនដឹងទូទៅ, កាលមិនប្រាកដ ។

អប្បដិក្ខិត្វា អ. [ន+បដិ+ខិប+ឥ.អា.+ត្វា] មិនឃាត់ហើយ, មិនប្រកែកហើយ ។

អប្បដិច្ឆន្ន គុ. [ន+បដិ+ឆទ+ត] មិនកំបាំងហើយ, មិនបិទបាំងហើយ, គឺ...មិនបិទបាំងហើយ ។

អប្បដិច្ឆាទន នបុំ. [ន+បដិ+ឆទ+យុ] កិ.មិនបិទបាំង, .មិនទទួល ។

អប្បដិច្ឆាទេត្វា អ. [ន+បដិ+ឆទ+ណេ+ត្វា] មិនបិទបាំងហើយ, មិនញុំាង...ឱ្យបិទបាំងហើយ, មិនទទួលហើយ, មិនគ្របហើយ ។

អប្បដិបន្ន គុ. [ន+បដិ+បទ+ត] មិនប្រតិបត្តិហើយ, មិនដើរទៅហើយ ។

អបណ្ឌិត គុ. [ន+បណ្ឌិត] មិនមែនជាបណ្ឌិត; វិ. **ន បណ្ឌិតោ> អបណ្ឌិតោ** ។

អប្បណ្ណត្តិកភាវ បុំ. [អបណ្ណត្តិក+ភាវ] ភាវៈនៃ...ជារបស់ដែលបុគ្គលដឹងទូទៅមិនមាន, .ជារបស់មានបញ្ញត្តិមិនមាន (ភាវៈនៃ...ជារបស់សាបសូន្យ); វិ. **បញ្ញាបិយតិ ញាយតីតិ> បញ្ញត្តិ,, បញ្ញត្តិ ឯវ> បណ្ណត្តិ** ; (ផ្លាស់ញ្ញ >ណ្ណ), **នត្ថិ បណ្ណត្តិ ឯតស្សាតិ> អប្បណ្ណត្តិកោ, អប្បណ្ណត្តិកស្ស ភាវោ>អប្បណ្ណត្តិកភាវោ** ។

អបត្តិក គុ. [ន+បត្តិក] អ្នកមានធម្មជាតជាគ្រឿងដល់មិនមាន, អ្នកមានចំណែកជាគ្រឿងដល់មិនមាន, អ្នកមានចំណែកបុណ្យមិនមាន (មិនមែនអ្នកមានចំណែកបុណ្យ); វិ. **នត្ថិ បត្តិ ឯតស្សាតិ> អបត្តិកោ** ។

អបតិត្វា អ. [ន+បត+ឥ.អា.+ត្វា] មិនធ្លាក់ចុះហើយ, មិនដួលហើយ, មិនរលំហើយ ។

អបត្ថិយ គុ. [ន+បត្ថ+ណ្យ+ឥ.អា.] គឺ...មិនគប្បីប្រាថ្នា; វិ. **ន បត្ថិតព្វន្តិ**

> **អបគ្គិយំ** ។ ជាវេវចនៈនៃ **អបជ្ជិយំ** ។

អបត្តេត្វា អ. [ន+បត្ត+ឯ+ត្វា] មិនប្រាថ្នាហើយ, មិនចង់បានហើយ ។

អបត្តេន្ត គុ. [ន+បត្ត+ឯ+អន្ត] កាលមិនប្រាថ្នា, កាលមិនចង់បាន ។

អបទ គុ. [ន+បទ] មានស្នាមជើងមិនមាន, មិនមានស្នាមជើង ។

អបទិសតិ កិ. [អប+ទិស+អ+តិ_វ.] សំដែងអាង, អាង, អះអាង ។

អបទិសន្ត គុ. [អប+ទិស+អ+អន្ត] កាលអាង, ... ។

អបទិស ចុំ. [អប+ទិស+អ] សេចក្ដីអាង, កិ.អាង ។

អបទិសិត្វា អ. [អប+ទិស+ឥ_អា.+ត្វា] អាងហើយ, ... ។

អបទេស ចុំ. [អប+ទិស+ណ] កិ.សម្ដែងអាង, សេចក្ដីអាង, សេចក្ដីអះអាង ។

អបនីត គុ. [អប+នី+ត] គឺ...នាំប្រាសហើយ, ..នាំចេញហើយ, ..ផ្លាស់ចេញហើយ ។

អបនុទិត្វា អ. [ន+ប ឬអប+នុទ+ឥ_អា.+ត្វា] មិនបន្ទោបង់ហើយ; មិនច្រានចេញហើយ ។

អបនេត្វា អ. [អប+នី+ត្វា] នាំប្រាសហើយ, ផ្លាស់ចេញហើយ, នាំចេញហើយ ។

អបនេន្តិ កិ. [អប+នី+អ+អន្តិ_វ.] រមែងនាំប្រាស, ផ្លាស់ចេញ, នាំចេញ ។

អបព្វជន្ត គុ. [ន+ប+វជ+អ+អន្ត] កាលមិនបួស (កាលមិនវៀរ) ។

អបព្វជិត គុ. [ន+បព្វជិត] មិនមែនជាបព្វជិត, មិនបួសហើយ ។ .សទិស គុ. ប្រាកដស្មើដោយបុគ្គលមិនបួសហើយ (ប្រហែលនឹងគ្រហស្ថ) ។

អបព្យាម គុ. [អប+ព្យាម] មានព្យាមទៅប្រាសហើយ, ដែលវៀរចាកចិ មានព្យាមមួយជាប្រមាណ ។

អបពោធេតិ កិ. [អប+ពុធ+ណេ+តិ_វ.] កំចាត់បង់ (នាំចេញនូវកិ. ទ្រមក់) ។

អបរិយុបាសន្ត គុ. [ន+បរិ+ឧប+អាស+អន្ត, ចុះយ_អា.] កាលមិនអង្គុយជិត, កាលមិនចូលទៅអង្គុយជិត ។

អបរក្ខរ នចុំ ឬចុំ. [អបរ+អក្ខរ] អក្សរខាងចុង ។

អបរជ្ឈតិ កិ. [អប+រធ+យ+តិ_វ.] ប្រទូស្ត, បៀតបៀន (ត្រេកអរប្រាស) ។

អបរជ្ឈន្ត គុ. [អប+រធ+យ+អ+អន្ត] កាលប្រទូស្ត, កាលបៀតបៀន ។

អបរជ្ឈនវស ចុំ. [អបរជ្ឈន+វស] អំណាចនៃកិ.ប្រទូស្ត ។

អបរទ្ធភាវ ចុំ. [អបរទ្ធ+ភាវ] ភាវៈនៃ...ជាអ្នកប្រទូស្តហើយ, ជា...គឺ...ប្រទូស្តហើយ (**អបរទ្ធ**<អប+រធ+ត) ។

អបរ វិស.អ. ដទៃ, ដទៃទៀត, ផ្សេងទៀត; គុ. ខាងចុង, ខាងមុខ, ខាងនាយ ។ . **ភាគ** ចុំ. ចំណែកដទៃទៀត, កាលជាចំណែកដទៃទៀត, កាលជាចំណែកនៅខាងមុខ, កាលជាចំណែកនៅខាងនាយ ។

អបរាជិត គុ. [ន+បរាជិត] គឺ...មិនចាញ់ហើយ, ទារកឈ្មោះអបរាជិតៈ ។

. គ្គហបតិ ចុំ. គហបតីឈ្មោះអបរាជិតៈ ។

អបរាធ ចុំ. [អប+រធ+ណ ឬអប+រាធ] សេចក្ដីខុស, កំហុស, ទោស; គុ. មានសេចក្ដីត្រេកអរទៅប្រាសហើយ; វិ. **អបគតោ រាធោ យស្មា សោ> អបរាធោ** ។ . **ការី** ចុំ. អ្នកធ្វើនូវកំហុស ។

អបរាធានុរូប គុ. [អបរាធ+អនុរូប] មានសភាពដ៏សមគួរដល់កំហុស ឬដល់ទោស ។

អបរាបរំ គ.វិ. [អបរ+អបរ] ដទៃទៀតៗ, ដទៃទៀតនិងដទៃទៀត, ទៅៗ, មកៗ, ទៅមកៗ ។

អបរាបរុប្បត្តិក គុ. [អបរាបរ+ឧប្បត្តិក] មានកិ.កើតឡើងក្នុងកាលដទៃទៀតៗ, មានកិ.កើតឡើងតៗគ្នា ។

អបរិច្ឆិន្ន គុ. [ន+បរិ+ឆិទ+ត] គឺ...កំណត់មិនបានហើយ, .មិនកំណត់ហើយ ។

អបរិច្ចជិត្វា អ.[ន+បរិ+ចជ+ត.អា.+ត្វា] មិនលះបង់ហើយ, មិនលះស្រឡះហើយ ។

អបរិចិត គុ. [ន+បរិ+ចិ+ត] មិនសន្សំជុំវិញហើយ, មិនស្និទ្ធស្នាលហើយ ។

. **មនុស្ស** ចុំ. មនុស្សអ្នកមិនស្និទ្ធស្នាល, មនុស្សអ្នកមិនជិតដិត ។

អបរិញ្ញាតធម្ម គុ. [អបរិញ្ញាត+ធម្ម] មានធម៌មិនកំណត់ដឹងហើយ ឬមិនទាន់កំណត់ដឹងហើយ (**អបរិញ្ញាត**<ន+បរិ+ញា+ត) ។

អបរិបុណ្ណជ្ឈាសយ គុ. [អបរិបុណ្ណ+អជ្ឈាសយ] មានអធ្យាស្រ័យមិនបរិបូណ៌ហើយ ឬមិនគ្រប់គ្រាន់ហើយ (**អបរិបុណ្ណ**<ន+បរិ+បូរ+ត) ។

អបរិបូរយមាន គុ. [ន+បរិ+បូរ+ណាយ+មាន] កាលមិនឱ្យពេញជុំវិញ, កាលមិនបំពេញ, កាលមិនញុំាង...ឱ្យពេញគ្រប់គ្រាន់ ឬឱ្យពេញលេញ ។

អបរិភាសន នចុំ. [ន+បរិ+ភាស+យុ] កិ.មិនផ្ដាសា, កិ.មិនប្រទេច ឬមិនជេរ ។

អបរិភុញ្ជិត្វា អ. [ន+បរិ+ភុជ ឬភុញ្ជ+ត.អា.+ត្វា] មិនបរិភោគហើយ, មិនប្រើប្រាស់ហើយ ។

អបរិភោគ ចុំ. [ន+បរិ+ភុជ+ណ] កិ.មិនបរិភោគ, គុ.ជារបស់គឺបុគ្គលប្រើប្រាស់មិនបាន, ឱ្យជារបស់គឺបុគ្គលគប្បីប្រើប្រាស់មិនកើត ។

អបរិមាណ គុ. [ន+បរិមាណ] មានប្រមាណមិនមាន, មិនមានប្រមាណ, មានប្រមាណមិនបាន; វិ. **នត្ថិ បរិមាណំ ឯតស្សាតិ > អបរិមាណោ** ។ . **សីលក្ខន្ធគោបនធម្មានុធម្មប្បដិបត្តិបូរណាវស** ចុំ. អំណាចនៃកិ.គ្រប់គ្រងនូវសីលក្ខន្ធ (កងនៃសីល) មានប្រមាណមិនមាន និងកិ.បំពេញនូវសេចក្ដីប្រតិបត្តិនូវធម៌តាមធម៌ ឬដ៏សមគួរដល់ធម៌ ។ . **សីលក្ខន្ធគោបនាទិក** គុ. មានកិ.គ្រប់គ្រងនូវកងនៃសីលមានប្រមាណមិនបានជាដើម ។

អបរិមុត្តត្ត នចុំ. [អបរិមុត្ត+ត្ត] ភាវៈនៃ...គឺ...មិនរួចស្រឡះហើយ ឬមិនផុតស្រឡះហើយ (**អបរិមុត្ត**<ន+បរិ+មុច+ត); វិ. **បរិមុច្ច**-

យុត្តាតិ> បរិមុត្តោ , ន បរិមុត្តោ>អបរិមុត្តោ , កស្ស ភាវោ> អបរិមុត្តត្តំ ។

អបរិយន្ត គុ. [ន+បរិយន្ត] មានទីបំផុតជុំវិញមិនមាន, មិនមានទីបំផុតជុំវិញ; វិ. នត្ថិ បរិយន្តោ ឯតស្សាតិ> អបរិយន្តំ ។ - **គោចរ** គុ. មានគោចរមានទីបំផុតជុំវិញមិនមាន, មានអារម្មណ៍ជាទីត្រាច់ទៅនៃឥន្ទ្រិយមិនមានទីបំផុតជុំវិញ ។ - **តា** ន. ភាវៈនៃ...ជា...មានទីបំផុតជុំវិញមិនមាន ។ - **ភាវ** ចុំ. ភាវៈនៃ...ជា...មិនមានទីបំផុតជុំវិញ ។

អបរិយន្តីករ គុ. [អបរិយន្ត+ឦ.អា+ករ+អ] ដែលធ្វើនូវកិលេសឱ្យជារបស់មានទីបំផុតជុំវិញមិនមាន, ធ្វើនូវសេចក្ដីស្រឡាញ់មិនមានទីបំផុតជុំវិញ (ឦ.អាគមនេះចុះមកដើម្បីឱ្យងាយស្រួលដល់ការអានប៉ុណ្ណោះ) ។

អបរិសុទ្ធ គុ. [ន+បរិ+សុធ+ត] ដែលមិនបរិសុទ្ធ, មិនម៉ត់ចត់, មិនស្អាត ។

អបលាយន្ត គុ. [ន+ប+ឥ ឬអយ, ចុះល.អា.+អន្ត] កាលមិនរត់ទៅ, កាលមិនហើរទៅ, កាលមិនបោលទៅ ។

អបលាយនត្ថ ចុំ. [អបលាយន+អត្ថ] ប្រយោជន៍ដល់កិ.មិនរត់ទៅ, ... ។

អបលាយិត្វា អ. [ន+ប+ឥ ឬអយ, ចុះល.អា.+ឥ.អា.+ត្វា] មិនរត់ទៅហើយ ។

អបលិពុទ្ធ គុ. [ន+បរិ+ពធ+ត, រនៃបរិ>ល] មិនបៀតបៀនហើយ, មិនព័ទ្ធ

ព័ទ្ធហើយ ។

អបលោកិត គុ. [អប+លោក-ឥ.អា.+ត] គឺ...លាហើយ, - ប្រកាសហើយ, - ប្រាប់ហើយ ។

អបលោកេតព្វ គុ. [អប+លោក+អ, អ>ឯ+តព្វ] គឺ...គប្បីលា ឬគប្បីប្រាប់ ។

អបលោកេត្វា អ. [អប+លោក+អ, អ>ឯ+ត្វា] លាហើយ, ប្រាប់ហើយ ។

អបវិទ្ធ គុ. [អប+វិធ+ត] គឺ...បោះចោលហើយ, - ប្រមៀលហើយ ។

អបវិសិត្វា អ. [ន-ប-វិស+ឥ.អា.+ត្វា] មិនចូលទៅហើយ, កុំចូលទៅឡើយ ។

អបសក្កិត្វា អ. [អប+សក្ក+ឥ.អា.+ត្វា] ថយទៅហើយ, គេចចេញហើយ ។

អប្បសាទិត គុ. [ន+ប+សទ+ឥ.អា.+ត] គឺ...មិនជ្រះថ្លាហើយ ឬមិនឱ្យជ្រះថ្លាហើយ ។

អប្បសាទេត្វា អ. [ន+ប+សទ+ណេ+ត្វា] មិនឱ្យជ្រះថ្លាហើយ ។

អបស្សន្ត គុ. [ន+ទិស, ទិស>បស្ស+អន្ត] កាលមិនឃើញ ។

អបស្សនភាវ ចុំ. [អបស្សន+ភាវ] ភាវៈនៃ (ឬគឺ) កិ.មិនឃើញ (អបស្សន<ន+ទិស, ទិស>បស្ស+យុ) ។

អបស្សយ ចុំ. [អប+សី+អ] ភ្នាក់ដៃ, គ្រឿងផ្អែក, បង្អែក ។

អបស្សំ គុ. [ន+ទិស, ទិស>បស្ស+អន្ត+សិ.វិ., ផ្លាស់ន្ត+សិ វិ.>អំ] កាលមិនឃើញ ។

អប្បហដភាវ បុំ. [អប្បហដ+ភាវ] ភាវៈនៃ...តី...មិនប្រហារហើយ (**អបហដ**<ន+ប+ហរ+ត) ។

អបហរតិ កិ. [អប+ហរ+អ+តិ.វ.] រមែងនាំព្រាស, នាំចេញ, គេចចេញ ។

អបហរន្ត គុ. [អប+ហរ+ ឬន+ប+ហរ+អ+អន្ត] កាលនាំព្រាស, កាលមិនប្រហារ ។

អបហរិត គុ. [អប+ហរិត] មានវត្ថុខៀវទៅព្រាសហើយ, មានវត្ថុមានពណ៌ខៀវទៅព្រាសហើយ; វិ. **អបគតំ ហរិតំ យស្មា តំ> អប.ហរិតំ** ។

អប្បហិណន្ត គុ. [ន+ប+ហិ+ណោ+អន្ត] កាលមិនបញ្ជូនទៅ, ... ។

អបាកដ គុ. [ន+បាកដ] មិនប្រាកដ, មិនល្បី (**បាកដ**<ប+កដ+អ; វិ. **ទស្សនំ កដតិ គច្ឆតីតិ> បាកដោ** =សភាវៈដល់នូវកិ.ឃើញ) ។

អបាកតិក គុ. [ន+បាកតិក] មិនតាំងទៅដោយប្រក្រតី; វិ. **បកតិយា តិដ្ឋតីតិ> បាកតិកំ, ន បាកតិកំ> អបាកតិកំ** ។

អបានុទិ កិ. [អ+ប+អា+នុទ+អ+ឦ.អជ្ជ.] បានបន្ទោបង់ហើយ ។

អបាបុណិត្វា អ. [ន+ប+អាប+ឧណា+ឥ.អា.+ត្វា] មិនដល់ហើយ, មិនទាន់ហើយ ។

អបារ នបុំ. [ន+បារ] មិនមែនត្រើយ, ទីមិនមែនជាត្រើយ ។

អបាយ បុំ. [អប+អាយ] ភពមានសេចក្តីចំរើនទៅព្រាសហើយ (អបាយ); វិ. **អបគតោ អាយោ យស្មា សោ> អបាយោ** ។ . **លោក** បុំ. លោកគឺអបាយ ។ . **គាមី** បុំ. អ្នកទៅកាន់អបាយ; វិ. **អបាយំ គច្ឆតីតិ > អបាយគាមី** ។ . **ទុក្ខ** នបុំ. ទុក្ខក្នុងអបាយ ។ . **ទ្វារ** នបុំ. ទ្វារនៃអបាយ ។ . **បរាយន** គុ. មានអបាយជាទីប្រព្រឹត្តទៅក្នុងខាងមុខ (**បរាយន**<បរ+អយ ឬឥ+យុ) ។ . **សមុទ្ទ** បុំ. សមុទ្រគឺអបាយ ។ . **សំវត្តនិកកម្ម** នបុំ. កម្មប្រកបក្នុងកិ.ប្រព្រឹត្តទៅព្រមដើម្បីអបាយ ។ . **សំវត្តនិក** គុ. ដែលប្រកបក្នុងកិ.ប្រព្រឹត្តទៅព្រមដើម្បីអបាយ ។ . **ឧបគ** គុ. ដែលចូលទៅដល់នូវអបាយ, កើតក្នុងអបាយ (**ឧបគ**<ឧប+គម+ក្វិ); វិ. **អបាយំ ឧប.គច្ឆតីតិ > អបាយុបគោ** ។ . **ឧប្បត្តិ** ឥ. កិ.កើតក្នុងអបាយ ។

អបិលន្ធិត្វា អ. [ន+បិលន្ធ+ឥ.អា.+ត្វា ចុរ.និ.ភា.] មិនប្រដាប់ហើយ, មិនពាក់តែងហើយ, មិនពាក់ហើយ ។

អបិសុណវាចា ឥ.[អបិសុណ+វាចា] វាចាមិនស៊កសៀត, វាចាមិនញុះញង់; គុ. មានវាចាមិនញុះញង់ (**អបិសុណ**<ន+បិសុ+ឧន, ឧន>ឧណ)។

អបិវនត្ថ បុំ. [អបិវន+អត្ថ] ប្រយោជន៍ ឬត្រូវការដល់កិ.មិនផឹក (**អបិវន**<ន+បា>អបិវ+យុ) ។

អបុច្ឆិត្វា អ. [ន+បុច្ឆ+ឥ.អា.+ត្វា] មិនសួរហើយ ។

អបុញ្ញតេជ បុំ. [អបុញ្ញ+តេជ] តេជះនៃបុគ្គលមិនមានបុណ្យ, តេជះនៃកម្ម

មិនមែនជាបុណ្យ ។

អបុញ្ញលាភ បុំ. [អបុញ្ញ+លាភ] កិ.បាននូវកម្មមិនមែនជាបុណ្យ ។

អបុញ្ញ គុ. [ន+បុញ្ញ] មានបុណ្យមិនមាន, ឥតបុណ្យ; វិ. **នត្ថិ បុញ្ញំ ឯតស្សាតិ> អបុញ្ញោ** កម្មមិនមែនជាបុណ្យ; វិ. **ន បុញ្ញំ> អបុញ្ញំ** ; កិ.មិនមាននៃបុណ្យ; វិ. **បុញ្ញស្ស អភាវោ> អ.បុញ្ញំ** ។

អបុដ្ឋការណ នបុំ. [អបុដ្ឋ+ការណ] ហេតុនៃ...គឺ...មិនសួរហើយ (អបុដ្ឋ<ន+បុច្ឆ+ត) ។

អបុត្តក គុ. [ន+បុត្ត+ក] មានកូនមិនមាន, មិនមានកូន, ឥតកូន; វិ. **នត្ថិ បុត្តោ ឯតស្សាតិ > អបុត្តកោ** ។ **.សេដ្ឋី** បុំ. សេដ្ឋីមានកូនមិនមាន ។ **.សេដ្ឋីវត្ថុ** នបុំ. រឿងនៃសេដ្ឋីអ្នកមិនមានកូន ។ ឥ. អបុត្តិកា ។

អបុថុជ្ជនសេវិត គុ. [អបុថុជ្ជន+សេវិត] គឺព្រះអរិយៈមិនមែនជាបុថុជ្ជនសេពហើយ (អបុថុជ្ជន<ន+បុថុ+ជន+អ=មិនមែនអ្នកញ៉ាំងកិលេសក្រាស់ឱ្យកើត ឬមិនមែនអ្នកញ៉ាំងកិលេសឱ្យកើតក្រាស់; វិ. **បុថុ កិលេសេ ជនេតីតិ>បុថុជ្ជនោ , ន បុថុជ្ជនោ> អបុថុជ្ជនោ** ; (សេវិត>សេវ+ឥ.អា.+ត) ។

អបុព្វ គុ. [ន+បុព្វ] មិនមុន, មិនមែនជាខាងដើម ។

អបូរេត្វា អ. [ន+បុរ+ណេ+ត្វា] មិនញ៉ាំង... ឱ្យពេញហើយ, មិនបំពេញ

ហើយ ។

អបេក្ខា ឥ. [អប+ឥក្ខ+ណេ+អា.ឥ.] កិ.សម្លឹងប្រាស, កិ.ពិនិត្យ, សេចក្តីអាឡោះអាល័យ; វិ. **អបេក្ខនំ> អបេក្ខា** ។

អបេត គុ. [អប+ឥ+ត] ទៅប្រាសហើយ, ប្រាសទៅហើយ, វៀរហើយ ។ **.កទ្ទម** គុ. មានភក់ទៅប្រាសហើយ, ដែលប្រាសចាកភក់ ។ **.វិញ្ញាណ** គុ. មានវិញ្ញាណទៅប្រាសហើយ, ដែលប្រាសចាកវិញ្ញាណ

អបេតិ កិ. [អប+ឥ+អ+តិ.វ.] រមែងទៅប្រាស, ប្រាសទៅ, ចៀសចេញទៅ, វៀរ ។

អបេថ កិ. [អប+ឥ+អ+ថ.ប.] ចូរទៅប្រាស, ចូរចៀសចេញ, ចូរវៀរ ។

អប្បគ្ឃ គុ. [អប្ប+អគ្ឃ] មានថ្លៃតិច, មានតម្លៃតិច (ថោក, ថ្លៃថោក) ។

អប្បញ្ញត្ត គុ. [ន+ប+ញប+ត] គឺ...មិនតាក់តែងហើយ, . មិនតែងតាំងហើយ, . មិនក្រាលហើយ, . មិនបញ្ញត្តហើយ ។

អប្បញ្ញាយន នបុំ. [ន+ប+ញា, ផ្លាស់អាទៃញា>អាយ+យុ] កិ.មិនដឹងទូទៅ, កិ.មិនប្រាកដ, កិ.មិនជាក់លាក់ ។

អប្បបញ្ញ គុ. [អប្ប+បញ្ញា] អ្នកមានប្រាជ្ញាតិច ។

អប្បដិក្ខិត្ត គុ. [ន+បដិ+ខិប+ត] គឺ...មិនហាមហើយ, . មិនប្រកែកហើយ, . មិនឃាត់ហើយ ។

អប្បដិគ្គហណ នបុំ. [ន+បដិ+គហ+យុ] កិ.មិនកាន់យកចំពោះ, កិ.មិនទទួល ។

អប្បដិច្ឆន្ន គុ. [ន+បដិ+ឆទ+ត] គឺបុគ្គលមិនបិទបាំងចំពោះហើយ, . មិនលាក់ទុកហើយ, មិនកំបាំងហើយ ។

អប្បដិជគ្គិតាសន នបុំ. [អប្បដិជគ្គិត+អាសន] អាសនៈដែល...មិនសំអាតហើយ, អាសនៈដែល...មិនជម្រះហើយ, . មិនថែទាំហើយ (អប្បដិជគ្គិត<ន+បដិ+ជគ្គ+ឥ.អា.+ត) ។

អប្បដិជគ្គិយ គុ. [ន+បដិជគ្គិយ] មិនមែនអ្នកគួរនូវកិ.ជម្រះ, មិនមែនអ្នកគួរនូវកិ.ថែទាំ, មិនគួរដល់នូវកិ.ថែទាំ; វិ. **បដិជគ្គនំ អរហតីតិ> បដិជគ្គិយោ , បដិជគ្គនស្ស អរហតីតិ វា> បដិជគ្គិយោ , ន បដិជគ្គិយោ> អប្បដិជគ្គិយោ** ; (ន+បដិ+ជគ្គ+ណ្យ+ឥ.អា.=គឺ...មិនគប្បីថែទាំ, .មិនគប្បីជម្រះ); **វិ. បដិជគ្គិតព្វន្តិ> បដិជគ្គិយំ , ន បដិជគ្គិយំ> អប្បដិជគ្គិយំ** ។

អប្បដិនិស្សជ្ជ អ. [ន+បដិ+និ+សជ+ត្វា] មិនលះបង់ហើយ (មិនសំដែងទោសហើយ, មិនឱ្យអត់ទោសហើយ, មិនសូមទោសហើយ) ។

អប្បដិបុគ្គល គុ. [ន+បដិបុគ្គល] មានបុគ្គលប្រៀបមិនមាន, មិនមានបុគ្គលប្រៀប; វិ. **នត្ថិ បដិបុគ្គលោ ឯតស្សាតិ> អប្បដិបុគ្គលោ** ។

អប្បដិពទ្ធចិត្ត គុ. [អប្បដិពទ្ធ+ចិត្ត] មានចិត្តមិនជាប់ចំពោះហើយ, មានចិត្តមិនប្រតិព័ទ្ធហើយ ។

អប្បដិពាហិយភាវ ពុំ. [អប្បដិពាហិយ+ភាវ] ភាវៈនៃ...ជា...គឺ...មិនគប្បីឃាត់បាន, . មិនគប្បីហាមបាន, . មិនគប្បីការពារបាន ។

អប្បដិភាគ គុ. [ន+បដិភាគ] មានចំណែកប្រៀបមិនមាន, មិនមានចំណែកប្រៀប; វិ. **នត្ថិ បដិភាគោ អស្សាតិ> អប្បដិភាគោ** ។

អប្បដិរូបសហាយ ពុំ. [អប្បដិរូប+សហាយ] សំឡាញ់មានរូបប្រៀបមិនមាន, សំឡាញ់មិនសមគួរ (អប្បដិរូប<ន+បដិរូប; វិ. **នត្ថិ បដិរូបំ ឯតស្សាតិ> អប្បដិរូបោ**) ។

អប្បដិវិជ្ឈនកមោហ ពុំ. [អប្បដិវិជ្ឈនក+មោហ] មោហៈដែលញុំាង...មិនឱ្យចាក់ធ្លុះចំពោះ, មោហៈជាហេតុមិនឱ្យចាក់ធ្លុះចំពោះ, មោហៈជាហេតុមិនឱ្យត្រាស់ដឹង ។

អប្បដិវិជ្ឈន្ត គុ. [ន+បដិ+វិធ+យ+អន្ត, ផ្លាស់ធ+យ>ជ្ឈ] កាលមិនចាក់ធ្លុះចំពោះ, កាលមិនត្រាស់ដឹង ។

អប្បដិវិជ្ឈិត្វា អ. [ន+បដិ+វិធ+យ+ឥ.អា.+ត្វា] មិនចាក់ធ្លុះចំពោះហើយ, មិនត្រាស់ដឹងហើយ ។

អប្បដិវេក្ខិយ អ. [ន+បដិ+អវ+ឥក្ខ+ឥ.អា.+ត្វា] មិនឃើញចុះចំពោះហើយ, មិនពិចារណាហើយ ។

អប្បដិសម គុ. [ន+បដិសម] មានបុគ្គលស្មើប្រៀបមិនមាន, មិនមានបុគ្គលប្រៀបស្មើ; វិ. **នត្ថិ បដិសមោ ឯតស្សាតិ> អប្បដិសមោ** ។

អប្បដិឃាតចិត្ត គុ. [អប្បដិឃាត+ចិត្ត] មានចិត្តគឺទោសមិនបៀតបៀនចំពោះ

ហើយ, . មិនខ្លាំងខ្ជប់ហើយ (អប្បដិហត<ន+បដិ+ហន+ត); វិ. **អប្បដិហតំ ចិត្តំ យស្ស សោ> អប្បដិហតចិត្តោ** ។

អប្បដិហតញ្ញាណប្បវេទិត គុ. [អប្បដិហតញ្ញាណ+បវេទិត] ទាំងមានញាណគឺទោសជាតមិនខ្លាំងខ្ជប់ហើយ ទាំងដឹងច្បាស់ហើយ ឬដឹងទូទៅហើយ (បវេទិត<ប+វិទ+ឥ.អ.+ត) ។

អប្បដិហតពុទ្ធិ គុ.[អប្បដិហត+ពុទ្ធិ] មានប្រាជ្ញាជាគ្រឿងត្រាស់ដឹងគឺ...មិនបៀតបៀនចំពោះហើយ, មានប្រាជ្ញាគឺ...មិនខ្លាំងខ្ជប់ហើយ ។

អប្បដិប្បហរណ ចុំ. [ន+បដិ+ប+ហរ+យុ] កិ.មិនប្រហារតប, គឺ.មិនវាយតប ។

អប្បណិហិត គុ. [ន+ប+និ, និ>ណ+ធា+ត, ផ្លាស់ធនៃធា>ហ, អា>ឥ] មិនមានធម្មជាតជាគ្រឿងដំកល់, មិនមានទីជាទីដំកល់; វិមោក្ខឈ្មោះអប្បណិហិតៈ ។

អប្បតរមូល គុ. [អប្បតរ+មូល] មានមូលតិចជាង, មានតម្លៃតិចជាង ។

អប្បតិដ្ឋិត គុ. [ន+បតិ+ឋា, អានៃឋា>ឥ+ត] មិនតាំងនៅចំពោះហើយ, មិនដំកល់ស៊ប់ហើយ ។

អប្បត្ត គុ. [ន+បទ+ត] មិនដល់ហើយ, មិនទាន់ដល់ហើយ ។ . **មានស** គុ. មានសេចក្ដីប្រាថ្នាក្នុងចិត្តមិនទាន់ដល់ហើយ, មានចិត្តមិនទាន់ដល់ហើយ, មានព្រះអរហត្តជាគ្រឿងកំចាត់បង់នូវមានះមិនទាន់ដល់ហើយ ។ . **វិសេស** គុ. មានគុណវិសេសមិនទាន់ដល់ហើយ ។

អប្បត្វា អ. [ន+បទ+ត្វា] មិនដល់ហើយ, មិនទាន់ដល់ហើយ ។

អប្បត្ត គុ. [ន+បត្ត–អ] គឺបុគ្គលមិនប្រាថ្នាហើយ, គឺ...ចោលហើយ ។

អប្បទុដ្ឋ គុ. [ន+ប+ទុស–ត] គឺ...មិនប្រទូស្តហើយ, គឺទោសមិនប្រទូស្តហើយ, មិនប្រទូស្តហើយ ។

អប្បនាសមាធិ ចុំ. [អប្បនា+សមាធិ] សមាធិជាគ្រឿងចូលទៅអែបនៃបក្នុងអារម្មណ៍; វិ. **អារម្មណេ អប្បេតិ បថិសតិ ឯកាយាតិ>អប្បនា** ។ សមាធិប្រព្រឹត្តទៅក្នុងអប្បនា; វិ. **អប្បនាយំ បវត្តោ សមាធិ > អប្បនាសមាធិ**; (អប្បនា <អប+យុ+អ.ឥ.) ។

អប្បពុទ្ធិក គុ. [អប្ប+ពុទ្ធិ+ក] មានប្រាជ្ញាតិច; វិ. **អប្បា ពុទ្ធិ យស្ស សោ> អប្បពុទ្ធិកោ** ។

អប្បភិក្ខុកត្ត នចុំ. [អប្បភិក្ខុក+ត្ត] ភាវៈនៃ...ជា...មានភិក្ខុតិច; វិ. **អប្បា ភិក្ខូ យស្មិន្តិ> អប្បភិក្ខុកោ តស្ស ភាវោ> អប្បភិក្ខុកត្តំ** ។

អប្បមជ្ជតោ គុ. [ន+ប+មទ+យ+អន្ត+ស.វិ., ផ្លាស់ន្ត+ស.វិ.>តោ] កាលមិនប្រមាទ, កាលមិនធ្វេសប្រហែស ។

អប្បមញ្ញាភាវនា ឥ. [អប្បមញ្ញា+ភាវនា] ភាវនាប្រព្រឹត្តទៅក្នុងព្រហ្មវិហារឈ្មោះអប្បមញ្ញា ។, ភាវនាមានភាវៈនៃសត្វមិនមានប្រមាណជារអារម្មណ៍ ។

អប្បមត្តក គុ. [អប្ប+មត្ត+ក] មានប្រមាណតិច, មានចំនួនតិច; វិ. **អប្បំ**

មក្តំ យស្ស តំ> អប្បមក្កតំ ។ . **ដ្ឋានត្ថ** ចុំ. ប្រយោជន៍ដល់ទីមានប្រមាណតិច, សេចក្ដីត្រូវការដល់ដំណែងដ៏តូច ។ . **បរិច្ចាគា-នុភាវ** ចុំ. អានុភាពនៃកិ.បរិច្ចាគមានប្រមាណតិច ។ . **សេយ្យ** គុ. ជាគុណប្រសើរជាងមានប្រមាណតិច ។

អប្បមត្ត គុ. [អប្ប+មត្ត ឬន+ប+មទ+ត] មានប្រមាណតិច; អ្នកមិនប្រមាទ, អ្នកមិនធ្វេសប្រហែស ។ . **វិហារិតា** ឥ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកមានកិ.នៅដោយភាពជាអ្នកមិនធ្វេសប្រហែសជាប្រក្រតី, .នៅជាមួយនឹងបុគ្គលមិនប្រមាទជាប្រក្រតី ។

អប្បមំសលោហិត គុ. [អប្ប+មំសលោហិត] មានសាច់និងឈាមតិច ។

អប្បមាណ គុ.[ន+បមាណ] មិនជាប្រមាណ, មានប្រមាណមិនមាន, មិនមានប្រមាណ, កុំយកជាប្រមាណ (**បមាណ**<ប+មា+យុ) ។

អប្បមាទ ចុំ. [ន+បមាទ] កិ.មិនស្រវឹងទូទៅ, សេចក្ដីមិនប្រមាទ, សេចក្ដីមិនធ្វេសប្រហែស; វិ. **អប្បមជ្ជនំ>អប្បមាទោ** (**បមាទ**<ប+មទ+ណ) ។ . **ប្បដិបទា** ឥ. ការប្រតិបត្តិដោយសេចក្ដីមិនប្រមាទ, សេចក្ដីប្រតិបត្តិដោយអំណាចនៃសេចក្ដីមិនប្រមាទ ។ . **មូលក** គុ. មានសេចក្ដីមិនប្រមាទជាមូល ឬជាឫស, មានសេចក្ដីមិនប្រមាទជាហេតុជាទីតាំង ។ . **រត** គុ. ត្រេកអរហើយក្នុងសេចក្ដីមិនប្រមាទ ។ . **លក្ខណ** នចុំ. លក្ខណៈនៃសេចក្ដីមិនប្រមាទ; គុ. មានសេចក្ដីមិនប្រមាទជាលក្ខណៈ ។ . **វគ្គវណ្ណនា** ឥ. កថាជាគ្រឿងពណ៌នានូវអប្បមាទវគ្គ ។ . **វិហារិនី** ឥ. មានកិ.នៅដោយ

សេចក្ដីមិនប្រមាទជាប្រក្រតី ។ . **វេគ** ចុំ. កំឡាំងនៃសេចក្ដីមិនប្រមាទ ។ . **សមោសរណ** គុ. ជាទីប្រជុំក្នុងសេចក្ដីមិនប្រមាទ, មានសេចក្ដីមិនប្រមាទជាទីប្រជុំចុះ ។ . **សម្បន្ន** គុ. ដល់ព្រមហើយដោយសេចក្ដីមិនប្រមាទ, មានសេចក្ដីមិនប្រមាទដល់ព្រមហើយ ។ . **អាធិគត** គុ. ដែលដល់ហើយ ឬដល់ក្រៃលែងហើយដោយសេចក្ដីមិនប្រមាទ (**អធិគត**<អធិ+គម+ត=លុះ, ត្រាស់ដឹង, បាន) ។

អប្បរស គុ. [អប្ប+រស] មានរសតិច, មានទឹកតិច ។

អប្បលាភ គុ. [អប្ប+លាភ] មានលាភតិច ។

អប្បវត្តនភាវ ចុំ. [អប្បវត្តន+ភាវ] ភាវៈនៃ (គឺ) កិ.មិនប្រព្រឹត្តទៅ ។

អប្បវត្តន្ត គុ. [ន+ប+វត, វត>វត្ត+អ+អន្ត] កាលមិនប្រព្រឹត្តទៅ ។

អប្បវត្ត គុ. [ន+ប+វត+ត] មិនប្រព្រឹត្តទៅហើយ ។

អប្បវេស ចុំ. [ន+ប+វិស+ណ] កិ.មិនចូលទៅ ។

អប្បវិដ្ឋ គុ. [ន+ប+វិស+ត] មិនចូលទៅហើយ, មិនចូលមកហើយ ។

អប្បសត្ថ គុ. [អប្ប+សត្ថ] មានពួកតិច, មានគ្នាតិច ។

អប្បសន្ន គុ. [ន+ប+សទ+ត] មិនជ្រះថ្លាហើយ, មិនថ្លា ។

អប្បស្សាទ គុ.[អប្ប+អស្សាទ] មានសេចក្ដីត្រេកអរតិច, (**អស្សាទ**<អា>អ+សទ+ណ) ។

អប្បស្សុតតា ឥ. [អប្បស្សុត+តា] ភាវៈនៃ...ជាអ្នកមានកិ.ស្ដាប់តិច, . ជា

អ្នកមានពុទ្ធវចនៈតិចស្តាប់ហើយ; វិ. អប្បំ សុតំ យស្ស ទា
យេន សោ> អប្បស្សុតោ, អប្បស្សុតស្ស ភាវោ>
អប្បស្សុតតា ។

អប្បស្សុតបុរិស ចុំ. [អប្បស្សុត+បុរិស] បុរសមានពុទ្ធវចនៈតិចស្តាប់ហើយ, បុរសមានកិ.ស្តាប់តិច ។

អប្បហាយ អ. [ន+ប+ហា+ត្វា] មិនលះបង់ហើយ ។

អប្បហោន្ត គុ. [ន+ប+ហុ+អន្ត] កាលមិនល្មម, កាលមិនគ្រប់គ្រាន់ ។

អប្បាយុកសំវត្តនិក គុ. [អប្បាយុកសំវត្តន៍+ណិក] ដែលប្រព្រឹត្តទៅព្រមដើម្បីជាអ្នកមានអាយុតិច, ប្រកបក្នុងកិ.ប្រព្រឹត្តទៅព្រមដើម្បីជនដែលមានអាយុតិច ។

អប្បាយុក គុ. [អប្ប+អាយុ+ក] មានអាយុតិច; វិ. អប្បំ អាយុ យេ.
សំ តេ> អប្បាយុកា ។

អប្បាហារតា ឥ. [អប្បាហារ+តា] ភាវៈនៃ...ជាអ្នកមានអាហារតិច ។

អប្បិច្ឆតា ឥ. [អប្បិច្ឆ+តា] ភាវៈនៃ...អ្នកមានសេចក្តីប្រាថ្នាតិច; វិ. អប្បា
ឥច្ឆា យស្ស សោ> អប្បិច្ឆោ កស្ស ភាវោ>
អប្បិច្ឆតា ។

អប្បិច្ឆតាទិ គុ. [អប្បិច្ឆតា+អាទិ] មានភាវៈនៃបុគ្គលអ្នកមានសេចក្តីប្រាថ្នាតិចជាដើម; វិ. អប្បិច្ឆតា អាទិ យស្ស សោ> អប្បិច្ឆ.
តាទិ ។ . **គុណាយុត្ត** គុ. ដែលប្រកបដោយគុណមានភាវៈនៃ

បុគ្គលអ្នកមានសេចក្តីប្រាថ្នាតិចជាដើម ។ . **ប្បដិសំយុត្ត** គុ. ដែលប្រកបព្រមចំពោះដោយគុណមានភាវៈនៃបុគ្គលអ្នកមានសេចក្តីប្រាថ្នាតិចជាដើម ។

អប្បិច្ឆសន្តុដ្ឋភាវគុណ ចុំ. [អប្បិច្ឆសន្តុដ្ឋភាវ+គុណ] គុណគឺភាវៈនៃបុគ្គលអ្នកមានសេចក្តីប្រាថ្នាតិច និងអ្នកត្រេកអរដោយវត្ថុជារបស់នៃខ្លួន (**សន្តុដ្ឋ** <សំ+តុស+ត=ត្រេកអរព្រម, សន្តោស) ។

អប្បិយ គុ. [ន+បិយ] មិនជាទីស្រឡាញ់ (មិនមែនជាអ្នកគឺបុគ្គលគប្បីស្រឡាញ់); វិ. បិយេតិ កន្តិ> បិយោ, ន បិយោ>
អប្បិយោ ។

អប្បេកទា កា.ស. ក្នុងកាលខ្លះ, ក្នុងគ្រាខ្លះ, ក្នុងកាលម្តងៗ, ...។

អប្បេវនាម និ. ធ្វើម្តេចហ្ន, តិតដូចម្តេចហ្ន, ធ្វើម្តេចអេះ, ធ្វើយ៉ាងណាអេះ, ... ។

អប្បេសក្ខ គុ. [អប្ប+សក្ខ] មានស័ក្តិតិច, មានស័ក្តិតូច ។

អប្បោឋិតមត្ត គុ. [អប្បោឋិត+មត្ត] ត្រឹមតែទះដៃ, អាការគ្រាន់តែទះដៃ (**អប្ផោដិតមត្ត** ក៏មាន) ។

អប្បោឋេត្វា អ. [អា>អ+ចុឋ+ណេ+ត្វា] ទះហើយ, ទះដៃហើយ (**អប្ផោដេត្វា** ក៏មាន) ។

អប្បោឋេសិ កិ. [អា+ចុឋ+ណេ+ឡ្ហ.អជ្ជ.+ស.អា.] ទះហើយ, ទះដៃហើយ (**អប្ផោដេសិ** ក៏មាន) ។

អប្បោទក គុ. [អប្ប+ឧទក] មានទឹកតិច ។ - **មធុបាយាស** បុំ. បាយាសគឺបុគ្គលចំអិនហើយដោយទឹកឃ្មុំមានទឹកតិច, បាយាសដ៏លាយដោយទឹកឃ្មុំមានទឹកតិច, មធុបាយាសមានទឹកតិច ។

អប្បោស្សុក្ក គុ. [អប្ប+ឧស្សុក្ក] មានសេចក្ដីខ្វល់ខ្វាយតិច ។ - **តា** ឥ., - **ត្ត** នបុំ. ភាវៈនៃបុគ្គលអ្នកមានសេចក្ដីខ្វល់ខ្វាយតិច ។

អផរុសវាចា ឥ. [អផរុស+វាចា] វាចាមិនអាក្រក់, វាចាមិនទ្រគោះ ។

អផល គុ. [ន+ផល] មានផលមិនមាន, មិនមានផល, ឥតផល ។

អផាសុក នបុំ., គុ. [ន+ផាសុក] សេចក្ដីមិនសប្បាយ, សេចក្ដីអផ្សុក ។ - **កាល** បុំ. ភាវៈនៃ.....មិនសប្បាយ, ..មិនមានសេចក្ដីសប្បាយ ។

អផុសិត គុ. [ន+ផុស+ឥ.អា.+ត] គឺ....មិនពាល់ត្រូវហើយ ។

អពធិរ គុ. [ន+ពធិរ] មិនមែនថ្លង់, មិនថ្លង់ ។

អពលទុព្ពលអនទ្ធនិយតាវកាលិកត្ត បុំ. [អពល.+អត្ត] សេចក្ដីថាកាយជារបស់មិនមានកំឡាំងនិងជារបស់មានកំឡាំងថយនិងជារបស់មិនតាំងនៅអស់កាលដ៏វែងនិងជារបស់ប្រកបក្នុងកាលប៉ុណ្ណោះ; អ-ពល<ន+ពល=មានកំឡាំងមិនមាន; វិ. **នត្ថិ ពលំ អស្សាតិ**> **អពលោ**; ទុព្ពល<ទុ+ពល=មានកំឡាំងគឺទោសប្រទូស្តហើយ (មានកំឡាំងខ្សោយ); វិ. **ទុដ្ឋំ ពលំ យស្ស សោ**> **ទុព្ពលោ**; អនទ្ធនិយ<ន+អទ្ធនិយ=មិនតាំងនៅអស់កាលដ៏វែង ឬមិនគួរដល់សេចក្ដីយាំមួន; វិ. **អទ្ធានំ តិដ្ឋតីតិ**> **អទ្ធនិយោ**, **អទ្ធស្ស**

អរហតីតិ វា> **អទ្ធនិយោ**, **ន អទ្ធនិយោ**> **អនទ្ធនិយោ**; តាវកាលិក<តាវកាល+ណិក=ប្រកបក្នុងកាលប៉ុណ្ណោះ (ដូចជារបស់ខ្ចីគេ); វិ. **តាវកាលេ និយុត្តោ** > **តាវកាលិកោ** ។

អពលស្ស បុំ. [អពល+អស្ស] សេះមានកំឡាំងមិនមាន, សេះមិនមានកំឡាំង ។

អពាធយិត្វា អ. [ន+ពាធ+ណយ+ឥ.អា.+ត្វា] មិនបៀតបៀនហើយ ។

អពុជ្ឈនក បុំ. [ន+ពុធ+យ+ណ្វុ, ណ្វុ>អនក] អ្នកមិនត្រាស់ដឹង, អ្នកមិនភ្ញាក់; វិ. **ពុជ្ឈតីតិ**>**ពុជ្ឈនកោ** , **ន ពុជ្ឈនកោ**> **អពុជ្ឈនកោ** ។

អព្យត្ត គុ. [ន+ព្យត្ត] មិនឈ្លាស, មិនប្រសប់, មិនវាងវៃ ។ - **តា** ឥ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកមិនឈ្លាស, ... (ព្យត្ត<វិ>ព្យ+អជ+ត) ។

អព្វណ គុ. [ន+វណ] មានដំបៅមិនមាន, មិនមានដំបៅ ។

អព្វត គុ. [ន+វត] មានវត្តមិនមាន, មិនមានវត្ត ។

អព្វហន នបុំ. [អា>អ+វហ+យុ] កិ.ទាញចេញ, .ដកចេញ; ជាគ្រឿងទាញចេញ, . ដកចេញ ។

អព្វុឡ្ហ គុ. [អា>អ+វហ, អនៃវ>ឧ+ត] គឺ...ដកឡើងហើយ ។ - **សល្ល** គុ. មានសរដកឡើងហើយ ។

អព្វុឡ្ហិ កិ. [អា+វហ, អនៃវ>ឧ+យ+ឦ.អជ្ជ.] ដកឡើងហើយ (ប្រើជា «អព្វុហិ» ក៏មាន) ។

អព្យោកិណ្ណ គុ. [ន+វិ+អវ+កិរ+ត] មិនរាយរាយចុះហើយ, មិនច្រឡូកច្រឡំហើយ ។

អព្យាកត គុ. [ន+វិ+អា+ករ+ត] គឺ...មិនធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ហើយ, ..មិនព្យាករហើយ, ..មិនមាញហើយ (អព្យាក្រឹត) ។

អព្យាបាទ ចុំ. [ន+ព្យាបាទ] (ចេតសិកធម៌) មិនញ៉ាំងប្រយោជន៍និងសេចក្ដីសុខឱ្យវិនាស (គុ.មានព្យាបាទមិនមាន); វិ. **ហិតសុខំ ព្យាបាទយតីតិ> ព្យាបាទោ, ន ព្យាបាទោ> អព្យាបាទោ** ។ កិ.មិនមាននៃព្យាបាទ; វិ. **ព្យាបាទស្ស អភាវោ> អព្យាបាទោ** ។

អព្រវិ កិ. [អ+ព្រូ, ធ.នៃព្រូ>ឱ>អវ+អ+ឦ.អជ្ជ.] បានពោលហើយ ។

អព្ភក្ខាន នចុំ. [អភិ>អព្ភ+អា, អា>អ+ខា+យុ] កិ.ពោលបង្កាច់ ។

អព្ភញ្ញិត្វា អ. [អា>អ+ភជ ឬភញ្ជ+ឥ.អា.+ត្វា] លាបហើយ, ស្រឡាបហើយ ។

អព្ភន្តរ គុ. [អភិ+អន្តរ] ខាងក្នុង ។

អព្ភ នចុំ. [អវ+ភ] ពពក, មេឃ, អាកាស ។

អព្ភាកុដិក គុ. [ន+ភាកុដិក] មិនមានក្រញូវមុខ, មិនមានខ្ញូវមុខ; វិ. **នត្ថិ ភាកុដិកោ អស្សាតិ > អព្ភាកុដិកោ** ។

អព្ភាចិក្ខនកភិក្ខុ ចុំ. [អព្ភាចិក្ខនក+ភិក្ខុ] ភិក្ខុអ្នកពោលបង្កាច់, ..និយាយបង្កាច់; វិ. **អព្ភាចិក្ខតីតិ> អព្ភាចិក្ខនកោ, អព្ភាចិក្ខនកោ ភិក្ខុ > អព្ភាចិក្ខនកភិក្ខុ** ។

អព្ភាចិក្ខតិ កិ. [អភិ+អា+ចិក្ខ+អ+អន្តិ.វ.] ពោលបង្កាច់, ប្រាប់បង្កាច់ ។

អព្ភាចិក្ខិត គុ. [អភិ+អា+ចិក្ខ+ឥ.អា.+ត] គឺ...ពោលបង្កាច់ហើយ, ..ប្រាប់បង្កាច់ហើយ ។

អព្ភាទិមលវិរហិត គុ. [អព្ភាទិមល+វិរហិត] ដែលប្រាសហើយ (ដែលវៀរហើយ) ចាកមន្ទិលមានពពកជាដើម ។

អព្ភានុមោទន្ត គុ. [អភិ+អនុ+មុទ+អ+អន្ត] កាលរីករាយតាមចំពោះ, កាលរីករាយតាមក្រៃលែង ។

អព្ភុគ្គន្ត្វា អ. [អភិ+ឧ+គម+ត្វា] ទៅក្នុងខាងលើហើយក្រៃពេក, ហោះឡើងហើយ, អណ្ដែតឡើងហើយ, ហើរលយទៅហើយ ។

អព្ភុណ្ហ គុ. [អភិ+ឧណ្ហ] ក្ដៅក្រៃលែង, ក្ដៅណាស់, ក្ដៅពេក ។

អព្ភូត គុ. [ន+ភូត] មិនធ្លាប់កើតហើយ, មិនធ្លាប់មានហើយ, មិនពិត ។

អព្ភោកាស ចុំ. [អភិ+ឱកាស] ឱកាសដ៏ក្រៃលែង, ទីវាលស្រឡះ ។

អភណិ កិ. [អ+ភណ+អ+ឦ.អជ្ជ.] បានពោលហើយ ។

អភទ្ទក គុ. [ន+ភទ្ទក] មានសេចក្ដីចំរើនមិនមាន, មិនមានសេចក្ដីចំរើន; វិ. **នត្ថិ ភទ្ទោ ឯតស្សាតិ> អភទ្ទកោ** ។

អភព្វុប្បត្តិក គុ. [អភព្វ+ឧប្បត្តិ+ក] មានកិ.កើតឡើងមិនគួរ, មានហេតុជាគ្រឿងកើតឡើងមិនគួរ; វិ. **អភព្វា ឧប្បត្តិ យស្ស សោ> អភព្វុប្បត្តិកោ** ។

អភព្វ គុ. [ន+ភព្វ] មិនគួរ, អភ័ព្វ ។

អភយ គុ. [ន+ភយ] កិ.មិនមាននៃភ័យ; វិ. **ភយស្ស អភាវោ> អភយំ** ; មានសេចក្ដីខ្លាចមិនមាន, មានភ័យមិនមាន; វិ. **នត្ថិ ភយំ ឯតស្សាតិ> អភយោ** ហេតុគឺបុគ្គលមិនគប្បីខ្លាច; វិ. **ភយិតព្វន្តិ> ភយំ, ន ភយំ> អភយំ** ។ . **ទស្សី** បុំ. អ្នកមានកិ.ឃើញនូវហេតុគឺបុគ្គលមិនគួរខ្លាចជាប្រក្រតី ។ . **ភីរុតា** ឥ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកខ្លាចអំពីវត្ថុដែលមិនគួរខ្លាច ។ . **រាជកុមារ** បុំ. ព្រះរាជកុមារឈ្មោះអភ័យ ។

អភវិស្ស កិ. [អ+ភូ+អ+ឥ.អា.+ស្សា.កា.(១)] នឹងបានមានហើយ, នឹងបាន កើតហើយ ។

អភស្សិថ កិ. [អ+ភស, ភស>ភស្ស+អ+ស្សថ.កា., លុបស្សនៅតែថ] បានភ្លាត់ធ្លាក់ហើយ, បានរបូតចុះហើយ ។

អភាជេត្វា អ. [ន+ភជ+ណេ+ត្វា] មិនញុំាង...ឱ្យចែកហើយ, កុំអាលចែកឡើយ ។

អភាយន្ត គុ. [ន+ភី+អ+អន្ត] កាលមិនខ្លាច ។

អភាវ បុំ. [ន+ភូ+ណ] កិ.មិនមាន, កិ.មិនកើត; វិ. **ភវនំ> ភាវោ, ន ភាវោ> អភាវោ** ។ . **អត្ថ** បុំ. សេចក្ដីថាកិ.មិនមាន, .កិ.មិនកើត ។

(១) ស្សា.កា.> ស្ស ។

អភាវិត គុ. [ន+ភូ+ឥ+អា.+ត] គឺ...មិនចំរើនហើយ, .មិនអប់រំហើយ ។

អភាវេត្វា អ. [ន+ភូ+ណេ+ត្វា] មិនញុំាង...ឱ្យចំរើនហើយ, .ឱ្យមានហើយ, មិនចំរើនហើយ ។

អភាសន្ត គុ. [ន+ភាស+អ+អន្ត] កាលមិនពោល ។

អភាសិ កិ. [អ+ភាស+អ+ឦ.អជ្ជ.] បានពោលហើយ ។

អភិកីរតិ កិ. [អភិ+កិរ+អ+តិ.វ.] រមែងរាយមាយ, ពាចសាច, ជន់លិច ។

អភិក្កន្ត គុ. [អភិ+កម+ត] ឈានទៅមុខហើយ, ប្រាថ្នាហើយ, ត្រេកអរហើយ, ល្អ,រុងរឿង, ពិរោះ, អស់ហើយ ។

អភិក្កម កិ. [អភិ+កម+អ+ហិ.ប., លុបហិ] ចូរឈានចំពោះ, ចូរឈានទៅមុខ, ចូរដើរទៅមុខ ។

អភិក្កមិតព្វ គុ. [អភិ+កម+ឥ.អា.+តព្វ] គឺ...ដើម្បីឈានចំពោះ, .គប្បីឈានទៅមុខ, .គប្បីដើរទៅមុខ ។

អភិក្ខមថ កិ. [អភិ+ខម+អ+ថ.ប.] ចូរអត់ចំពោះ, ចូរអត់សង្កត់ ។

អភិគមិស្សសិ កិ. [អភិ+គម+អ+ឥ.អា.+ស្សសិ.ភ.] នឹងដល់ចំពោះ, នឹងបាន ។

អភិជានាតិ កិ. [អភិ+ញា, ញា>ជា+នា+តិ.វ.] រមែងដឹងចំពោះ, ដឹងច្បាស់ ។

អភិជានិត្វា អ. [អភិ+ញា+នា, អានៃនា>ឥ+ត្វា] ដឹងចំពោះហើយ, ដឹងច្បាស់ហើយ ។

អភិជ្ឈិត្វា អ. [ន+ភិទ+យ+ត.រក.+ត្វា] មិនបែកហើយ, មិនអំហោបហើយ ។

អភិជ្ឈាកាយគន្ថ ចុំ. [អភិជ្ឈា+កាយគន្ថ] កិលេសជាគ្រឿងដោតក្រងក្នុងកាយគឺអភិជ្ឈា, កិលេសជាគ្រឿងដោតក្រងប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយគឺអភិជ្ឈា, កិលេសជាគ្រឿងដោតក្រងនូវនាមកាយនិងរូបកាយគឺអភិជ្ឈា ។

អភិជ្ឈាទិ គុ. [អភិជ្ឈា+អាទិ] (មនោទុច្ចរិត) មានអភិជ្ឈាជាដើម ។

អភិញ្ញា ឥ. [អភិ+ញា+អ+អា.ឥ.] ប្រាជ្ញាជាគ្រឿងដឹងចំពោះ, គុណជាតិគឺបុគ្គលគប្បីដឹងច្បាស់ ។ . **បរិញ្ញាបហានភាវនាសច្ឆិកិរិយាបារគូវស** ចុំ. អំណាចនៃបុគ្គលអ្នកដល់នូវត្រើយគឺគុណជាតិនៃបុគ្គលគប្បីដឹងច្បាស់ និងគុណជាតិជាគ្រឿងកំណត់ដឹង និងគុណជាតិជាគ្រឿងលះបង់នូវទុក្ខ និងគុណជាតិជាគ្រឿងញុំាងមគ្គឱ្យចំរើន និងគុណជាតិជាគ្រឿងធ្វើនូវនិព្វានឱ្យជាក់ច្បាស់; (**បរិញ្ញា**<បរិ+ញា+អ+អា..ឥ.; **បហាន**<ប+ហា+ឃុ; **ភាវនា**<ភូ, ឧ.នៃភូ>ឱ>អវ+យុ+អា.ឥ.; **សច្ឆិកិរិយា**<សច្ឆិ+ករ+រិយ+អា.ឥ.; **បារគូ**<បារ+គម+រូ) ។ . **បាទក** គុ. ជាជើងនៃអភិញ្ញា, ជាទីតាំងនៃអភិញ្ញា (ខ្លះថា មានអភិញ្ញាជាជើង, មានអភិញ្ញាជាទីតាំងប្រព្រឹត្តទៅ) ។ . **បារគាទិវស** ចុំ. អំណាចនៃគុណជាតិមានគុណជាតិជាគ្រឿងដល់នូវត្រើយគឺអភិញ្ញាជាដើម ។

អភិញ្ញាយ អ. [អភិ+ញា+ត្វា] ដឹងចំពោះហើយ, ដឹងច្បាស់ហើយ ។

អភិញ្ញេយ្យ គុ. [អភិ+ញា+តេយ្យ] គឺបុគ្គលគប្បីដឹងចំពោះ, ធម្មជាតិគឺបុគ្គលគប្បីដឹងដោយបញ្ញាដ៏ក្រៃលែង ។

អភិញ្ញេយ្យាទិភេទ គុ. [អភិញ្ញេយ្យាទិ+ភេទ] មានធម៌គឺបុគ្គលគប្បីដឹងច្បាស់ជាដើមជាប្រភេទ, ផ្សេងដោយធម៌មានធម៌គឺបុគ្គលគប្បីដឹងដោយប្រាជ្ញាដ៏ក្រៃលែងជាដើម; វិ. **អភិជានិតព្វោតិ> អភិញ្ញេយ្យោ , អភិញ្ញេយ្យោ អាទិ យស្ស សោ> អភិញ្ញេយ្យាទិ , អភិញ្ញេយ្យាទិ ភេទោ យស្ស សោ> អភិញ្ញេយ្យាទិភេទោ** ។

អភិណ្ហំ កិ.វិ. រឿយៗ, ញយ ៗ ។

អភិត្ថរេថ កិ. [អភិ+ថរ+អ+ឯថ.ស.] គប្បីប្រញាប់ធ្វើ, គប្បីប្រសរាន់ធ្វើ, គប្បីធ្វើរសរាន់ ។

អភិត្ថវន្ត គុ. [អភិ+ថុ, ឧនៃថុ>អវ+អន្ត(១)] កាលសរសើរ, កាលស្ញើច ។

អភិត្ថវមាន គុ. [អភិ+ថុ+មាន(២)] កាលសរសើរ, កាលស្ញើច ។

អភិត្ថុតិ កិ. [អភិ+ថុ+អ+ត្យ.អជ្ជ.] សរសើរហើយ, ស្ញើចហើយ ។

អភិត្ថុត្វា អ. [អភិ+ថុ+ឥ.អា.+ត្វា] សរសើរហើយ, ស្ញើចហើយ ។

អភិត្ថុតគុណ គុ. [អភិត្ថុត+គុណ] មានគុណគឺ...សរសើរហើយ ឬស្ញើចហើយ ។

អភិទា កិ. [អ+ភិទ+អ+អា.ហិ.] បានបំបែកហើយ, បានទំលាយហើយ ។

អភិធម្មកថា ឥ. [អភិធម្ម+កថ+អ+អា.ឥ.] វាចាជាគ្រឿងសម្ដែងនូវ

(១) (២) ថុ៖អ.បច្ច័យសម្រាប់ពួកធាតុអាខ្យាតមកផងក៏បាន ទេក៏បាន ។

អភិធម្ម, វាចាជាគ្រឿងសម្ដែង (ប្រារព្ធ) នូវអភិធម្ម; វិ. **អភិធម្មំ កថេតិ ឯកាយាតិ> អភិធម្មកថា ។**

អភិធម្មទេសនា ឥ. [អភិធម្ម+ទិស+យុ+អា.ឥ.] វាចាជាគ្រឿងសម្ដែងនូវអភិធម្ម ។

អភិធម្មបិដក នពុំ. [អភិធម្ម+បិដក] អភិធម្មបិដក, បិដកគឺអភិធម្ម ។

អភិធាវតិ កិ. [អភិ+ធាវ+អ+តិ.ប.] ចូរលឿនទៅមុខ, ចូរស្ទុះទៅមុខ ។

អភិនន្ទន្ត គុ. [អភិ+នន្ទ(១)+អន្ត] កាលត្រេកអរចំពោះ, កាលត្រេកអរក្រៃលែង ។

អភិនន្ទតិ កិ. [អភិ+នន្ទ+អ+តិ.វ.] រមែងត្រេកអរចំពោះ, ត្រេកអរក្រៃលែង ។

អភិនន្ទិតា អ. [អភិ+នន្ទ+ឥ.អា.+តា] ត្រេកអរចំពោះហើយ, ត្រេកអរក្រៃលែងហើយ ។

អភិនវ គុ. [អភិ+នវ] ថ្មីពេក, ថ្មីណាស់, ថ្មីស្រឡាង ។

អភិនិក្ខមន នពុំ. [អភិ+និ+កម, កម>ខម+យុ] កិ.ចេញទៅចំពោះ, កិ.ចេញទៅដើម្បីគុណដ៏ក្រៃលែង (កិ.ចេញបួស, អភិនិស្ក្រមន៍) ។

អភិនិក្ខមន្ត គុ. [អភិ+និ+កម(២)+អន្ត] កាលចេញទៅដើម្បីគុណដ៏ក្រៃលែង, (កាលចេញបួស) ។

អភិនិព្វត្តិ ឥ. [អភិ+និ+វត, ផ្លាស់ ប>ព>ព្វ, ទ>ត+តិ] កិ.កើតចំពោះ ។

---

(១) (២) ចុះអ.បច្ច័យ សម្រាប់ពួកធាតុអាខ្យាតមកផងក៏បាន ទេក៏បាន ។

អភិនិម្មិតា អ. [អភិ+និ+មា+នា+តា; អានៃមា>ឥ, អានៃនា>ឥ] និម្មិតចំពោះហើយ, តំណែងហើយ ។

អភិនីហារ ពុំ. [អភិ+និ+ហរ+ណ] អភិនីហារ, ធម៌ជាគ្រឿងនាំចេញដើម្បីគុណដ៏ក្រៃលែង (សេចក្ដីកសាង) ។ . **សម្បន្ន** គុ. អ្នកដល់ព្រមហើយដោយអភិនីហារ, អ្នកមានអភិនីហារដល់ព្រមហើយ ។

អភិបត្ថយំ គុ. [អភិ+បត្ថ+ណាយ+អន្ត+សិ.វិ.ផ្លាស់ន្ត+សិ.វិ>អំ] កាលប្រាថ្នាចំពោះ ។

អភិបត្ថិត គុ. [អភិ+បត្ថ+ឥ.អា.+ត] គឺ...ប្រាថ្នាចំពោះហើយ ។

អភិភវតិ កិ. [អភិ+ភូ+អ+តិ.វ.] រមែងញាំញី, .គ្របសង្កត់ ។

អភិភវនាទិក គុ. [អភិភវន+អាទិ+ក] មានកិ.គ្របសង្កត់ជាដើម; វិ. **អភិភវនំ អាទិ យស្ស តំ> អភិភវនាទិកំ ។**

អភិភវន្ត គុ. [អភិ+ភូ+អន្ត] កាលញាំញី, កាលគ្របសង្កត់ ។

អភិភវិ កិ. [អភិ+ភូ+អ+ឦ.អជ្ជ.] ញាំញីហើយ, គ្របសង្កត់ហើយ ។

អភិភវិត គុ. [អភិ+ភូ+ឥ.អា.+ត] ញាំញីហើយ, គ្របសង្កត់ហើយ ។

អភិភវិតា អ. [អភិ+ភូ+ឥ.អា.+តា] ញាំញីហើយ, គ្របសង្កត់ហើយ ។

អភិភុយ្យ អ. [អភិ+ភូ+ត្វា] គ្របសង្កត់ហើយ ។

អភិភុយ្យមាន គុ. [អភិ+ភូ+យ+មាន] គឺ...កាលគ្របសង្កត់ ។

អភិភូត គុ. [អភិ+ភូ+ត] គឺ...គ្របសង្កត់ហើយ, .រួបរឹតហើយ, .ជិះជាន់ហើយ ។

អភិមង្គលសម្មត គុ. [អភិមង្គល+សម្មត] គឺ...ដឹងដោយល្អហើយថាជាមង្គលក្រៃពេក, . សន្មតហើយថាជាមង្គលដ៏ក្រៃលែង (សម្មត <សំ+មន+ត) ។

អភិមត្តិ កិ. [អភិ+មថ+អ+តិ.វ.] រមែងញាំញី ។

អភិមុខ គុ. [អភិ+មុខ] ទីចំពោះមុខ, ទីចំមុខ, ទីមានមុខចំពោះ, ឆ្ពោះមុខទៅ, បែរមុខទៅ, មានមុខតម្រង់ទៅ, មានមុខសំដៅទៅ ។

អភិយាចិត គុ. [អភិ+យាច+ឥ.អា.+ត] គឺ...អារាធនាហើយ, .សូមហើយ, .អង្វរហើយ, .អញ្ជើញហើយ ។

អភិយុជ្ឈិតុកាម គុ. [អភិយុជ្ឈិតុំ+កម+ណ] អ្នកចង់ដើម្បីច្បាំងចំពោះ; វិ. **អភិយុជ្ឈិតុំ កាមេតីតិ> អភិយុជ្ឈិតុកាមោ** ។

អភិរត គុ. [អភិ+រម+ត] ត្រេកអរចំពោះហើយ, ត្រេកអរស៊ប់ហើយ ។

អភិរតិ ឥ. [អភិ+រម+តិ] សេចក្ដីត្រេកអរចំពោះ, សេចក្ដីត្រេកអរក្រៃ-លែង ។

អភិរម កិ. [អភិ+រម+អ+ហិ.ប., លុបហិ] ចូរត្រេកអរចំពោះ ។

អភិរមតិ កិ. [អភិ+រម+អ+តិ.វ.] រមែងត្រេកអរចំពោះ ។

អភិរមិតុំ អ. [អភិ+រម+ឥ.អា.+តុំ] ដើម្បីត្រេកអរចំពោះ ។

អភិរមិត្វា អ. [អភិ+រម+ឥ.អា.+ត្វា] ត្រេកអរចំពោះហើយ ។

អភិរាធយេ កិ. [អភិ+រធ+ណយេ+ឯយ្យ.ស. លុប យ្យ ទុក ឯ] គប្បីញុំាង...ឲ្យត្រេកអរចំពោះ ។

អភិរុចិត គុ. [អភិ+រុច+ឥ.អា.+ត] ដែល...គាប់ចិត្តចំពោះហើយ ។

អភិរុយ្ហ អ. [អភិ+រុហ+ត្វា] ឡើងហើយ, ជិះហើយ ។

អភិរុឡ្ហ គុ. [អភិ+រុហ+ត] ឡើងហើយ, ចំរើនឡើងហើយ, ដុះឡើងហើយ ។

អភិរូបតរ គុ. [អភិរូប+តរ] មានរូបល្អជាង (មានរូបខ្ពង់ជាង) ។

អភិរូបតា ឥ. [អភិរូប+តា] ភាវៈនៃ...ជាអ្នកមានរូបល្អ; វិ. **អភិរូបស្ស ភាវោ> អភិរូបតា** ។

អភិរុហតិ កិ. [អភិ+រុហ+អ+តិ.វ.] ឡើង, ចំរើនឡើង, ដុះឡើង, ជិះ ។

អភិរុហន្តោ គុ. [អភិ+រុហ+អន្ត+ស.វិ., ផ្លាស់ន្ត+ស.វិ>តោ] កាលឡើង, កាលដុះឡើង ។

អភិរុហណ នពុំ. [អភិ+រុហ+យុ] កិ.ឡើង, កិ.ដុះឡើង ។ . **អត្ថ** ប៉ុ. ប្រយោជន៍ (ត្រូវការ) ដល់កិ.ឡើង, .ដុះឡើង ។ . **មគ្គ** ប៉ុ. ផ្លូវជាទីឡើង ។

អភិរុហន្តី គុ. [អភិ+រុហ+អន្ត+ឦ] កាលឡើង, កាលដុះឡើង, កាលជិះ ។

អភិរុហិ កិ. [អភិ+រុហ+អ+ឦ.អជ្ជ.] ឡើងហើយ, ដុះឡើងហើយ, ជិះហើយ ។

អភិរុហិតុំ អ. [អភិ+រុហ+ឥ.អា.+តុំ] ដើម្បីឡើង, ដុះឡើង, ដើម្បីជិះ ។

អភិរុហិត្វា អ. [អភិ+រុហ+ឥ.អា.+ត្វា] ឡើងហើយ, ដុះឡើងហើយ, ជិះហើយ ។

អភិវឌ្ឍតិ កិ. [អភិ+វឌ្ឍ+អ+តិ.វ.] រមែងចំរើនក្រៃលែង ។

អភិវឌ្ឍន នបុំ. [អភិវឌ្ឍ+យុ] កិ.ចំរើនក្រៃលែង ។

អភិវាទនសីលតា ឥ. [អភិវាទនសីល+តា] ភាវៈនៃ...អ្នកមានកិ.អភិវាទន៍ជាប្រក្រតី, អ្នកមានកិ.ថ្វាយបង្គំជាប្រក្រតី; វិ. **អភិវាទនំ សីលំ យស្ស សោ> អភិវាទនសីលោ , អភិវាទនសីលស្ស ភាវោ> អភិវាទនសីលតា** ។

អភិវាទនសីលី បុំ. [អភិវាទនសីល+ណី] អ្នកមានកិ.ថ្វាយបង្គំជាប្រក្រតី; វិ. **អភិវាទនសីលំ យស្ស អត្ថិ> អភិវាទនសីលី** ។

អភិវាទន នបុំ. [អភិ+វទ្ទ ឬវាទ+យុ, លុបទ, ទីឃៈអនៃវ>អា] កិ.ថ្វាយបង្គំ, កិ.សំពះ, កិ.អភិវាទន៍; វិ. **អភិវាទិយតេតិ> អភិវាទនំ** ។

អភិវាទនាទិសក្ការករណដ្ឋាន នបុំ. [អភិ...ករណ+ឋាន] ទីជាទីធ្វើនូវសក្ការៈមានកិ.ថ្វាយបង្គំជាដើម ។

អភិវាទេត្វា អ. [អភិ+វទ្ទ ឬវាទ+ណេ+ត្វា] អភិវាទហើយ, ថ្វាយបង្គំហើយ, សំពះហើយ ។

អភិវាទេន្តិ កិ. [អភិ+វទ្ទ ឬវាទ+ណេ+អន្តិ.វ.] រមែងអភិវាទ, ថ្វាយបង្គំ, សំពះ ។

អភិវុដ្ឋ គុ. [អភិ+វស្ស+ត, ផ្លាស់អនៃវ>ឧ] គឺភ្លៀងធ្លាក់ចុះហើយក្រៃពេក, គឺភ្លៀងបង្អុរចុះខ្លាំង ។

អភិសក្ការ បុំ. [អភិ+សក្ការ] សក្ការៈដ៏ក្រៃលែង, គ្រឿងសក្ការៈដ៏ល្អ ។

អភិសជ្ជេ កិ. [អភិ+សជ+យ+ឯយ្យ.ស., លុប យ្យ ទុក ឯ] គប្បីជាប់នៅចំពោះ, គប្បីចាត់ចែង ។

អភិសបិ កិ. [អភិ+សប+អ+ឦ.អជ្ជ.] ស្បថចំពោះហើយ, ដាក់សម្បថហើយ, ផ្តាសាហើយ ។

អភិសបិត គុ. [អភិ+សប+ឥ.អា.+ត] គឺ...ស្បថចំពោះហើយ, . ដាក់សម្បថហើយ, . ផ្តាសាហើយ ។

អភិសបិត្វា អ. [អភិ+សប+ឥ.អា.+ត្វា] ស្បថចំពោះហើយ, ដាក់សម្បថហើយ, ផ្តាសាហើយ ។

អភិសបិត្ថ កិ. [អភិ+សប+អ+ឥ.អា.+ឦ.អជ្ជ., ឦ.អជ្ជ>ត្ថ] ស្បថចំពោះហើយ, ដាក់សម្បថហើយ, ផ្តាសាហើយ ។

អភិសមយ បុំ. [អភិ+សំ+ឥ, ឥ>ឯ>អយ+ណ] កិ.ប្រព្រឹត្តទៅព្រមចំពោះ, កិ.ដល់ព្រមហើយ, កិ.ល្មុះ, កិ.បាន, កិ.ត្រាស់ដឹង ។

អភិសមាចារិក បុំ. [អភិសមាចារ+ណិក] អ្នកប្រកបដោយអភិសមាចារៈ ឬអ្នកមានមារយាទល្អក្រៃលែង; វិ. **អភិសមាចារេន និយុត្តោ> អភិសមាចារិកោ , អភិសមាចារោ យស្ស អត្ថិ វា> អភិសមាចារិកោ**; (អភិសមាចារ>អភិ+សំ+អា+ចរ+ណ) ។

អភិសមេច្ច អ. [អភិ+សំ+ឥ, ឥ>ឯ+ត្វា, ត្វា>ច្ច លុបរ] ត្រាស់ដឹងហើយ, ពិចារណាហើយ (ដល់ព្រមចំពោះហើយ) ។

អភិសម្បរាយ បុំ. [អភិ+សំ+បរ+ឥ, ឥ>ឯ>អយ+ណ] ភពគឺសត្វគប្បី

ដល់ព្រមចំពោះក្នុងខាងក្នុង, បរលោក ។

អភិសម្ពុជ្ឈិត្វា អ. [អភិ+សំ+ពុធ+យ+ត.អា.+ត្វា] ត្រាស់ដឹងព្រមចំពោះហើយ ។

អភិសម្ពុធាន គុ. [អភិ+សំ+ពុធ+យុ] អ្នកត្រាស់ដឹងព្រមចំពោះ ។

អភិសង្ខត គុ. [អភិ+សំ+ករ, ករ>ខរ+ត, លុបរ] គឺ...តាក់តែងហើយ, .ប្រុងហើយ, .ជួសជុលហើយ ។

អភិសង្ខរិត្វា អ. [អភិ+សំ+ករ, ករ>ខរ+ត.អា.+ត្វា] តាក់តែងហើយ, ប្រុងហើយ, ជួសជុលហើយ ។

អភិសង្ខរោតិ កិ. [អភិ+សំ+ករ, ករ>ខរ+ឱ+តិ.វ.] តាក់តែង, ចាត់ចែង, ប្រុង, ជួសជុល ។

អភិសង្ខរោន្ត គុ. [អភិ+សំ+ករ, ករ>ខរ+ឱ+អន្ត] កាលតាក់តែង, កាលប្រុង, កាលជួសជុល ។

អភិសិញ្ចិត្វា អ. [អភិ+សិច+ត.អា.+ត្វា, ចុះនិ.អា.] ស្រោចចំពោះហើយ, អភិសេកហើយ ។

អភិសិញ្ចិស្សុ កិ. [អភិ+សិច+អ+ឧុំ.អជ្ជ., ចុះនិ.អា.] ស្រោចចំពោះហើយ, អភិសេកហើយ ។

អភិសិត្ត គុ. [អភិ+សិច+ត] គឺ...ស្រោចចំពោះហើយ, អភិសេកហើយ ។

អភិសេក គុ. [អភិ+សិច+ណ, ច>ក, លុបណ] ជាទីស្រោចចំពោះ, ជាទីអភិសេក (ការស្រោចទឹក) ។ . **គេហប្បវេសនវិវាហមង្គល** នចុំ. មង្គលជាទីអភិសេកនិងជាទីចូលទៅកាន់ផ្ទះនិងវិវាហៈ, អភិសេកមង្គលនិងគេហប្បវេសនមង្គលនិងវិវាហមង្គល ។ . **មង្គលបោក្ខរណី** ឥ. ស្រះបោក្ខរណី (ស្រះមានឈ្នូក) ជាមង្គលជាទីអភិសេក ។

អភិហដ គុ. [អភិ+ហរ+ត, ត>ដ, លុបរ] គឺ...នាំទៅចំពោះហើយ, . នាំមកចំពោះហើយ ។ . **បណ្ណាការ** ចុំ. គ្រឿងបណ្ណាការ (ជំនូន, តង្វាយ) ដែលបុគ្គលនាំទៅចំពោះហើយ ។ . **មត្ត** គុ. គ្រាន់តែ ឬត្រឹមតែគឺ...នាំទៅចំពោះហើយ ។ . **សក្ការសម្មាន** គុ. មានគ្រឿងសក្ការៈនិងសេចក្ដីរាប់អាន (គឺ...) នាំទៅចំពោះហើយ, មានសក្ការៈនិងវត្ថុជាគ្រឿងរាប់អាននាំទៅចំពោះហើយ ។

អភិហនិត្វា អ. [អភិ+ហន+ត.អា.+ត្វា] បៀតបៀនចំពោះហើយ, ដល់ហើយ, ទង្គិចហើយ, ប៉ះហើយ ។

អភិហរន្តិ កិ. [អភិ+ហរ+អ+អន្តិ.វ.] នាំទៅចំពោះ, នាំមកចំពោះ ។

អភិហារាបេត្វា អ. [អភិ+ហរ+ណាបេ+ត្វា] ញុំាង...ឱ្យនាំទៅចំពោះហើយ, . ឱ្យនាំទៅហើយ ។

អភិហរិត្វា អ. [អភិ+ហរ+ត.អា.+ត្វា] នាំទៅចំពោះហើយ, នាំទៅហើយ, នាំមកហើយ ។

អភុញ្ជន្ត គុ. [ន+ភុជ+អន្ត, ចុះនិ.អា.] កាលមិនបរិភោគ, កាលមិនប្រើប្រាស់ ។

អភុញ្ជិត្វា អ. [ន+ភុជ>អភុញ្ជ+ត.អា.+ត្វា] មិនបរិភោគហើយ, មិនប្រើប្រាស់ហើយ ។

អភូតបុព្វ គុ. [ន+ភូតបុព្វ] មិនធ្លាប់កើតហើយ, មិនធ្លាប់មានហើយ ។

អភូត គុ. [ន+ភូត] មិនដែលកើតហើយ; មិនមានហើយ; មិនពិត, ពាក្យមិនពិត ។ **-ពួក្ខានទោស** ចុំ. ទោសគឺកិ.ពោលបង្កាច់ដោយពាក្យមិនពិត ។ **-វាទី** ចុំ. អ្នកពោលនូវពាក្យមិនពិត, អ្នកមានកិ.ពោលនូវពាក្យមិនពិតជាប្រក្រតី; វិ. **អភូតំ វទតីតិ> អភូតវាទី**, **អភូតំ វទិតុំ សីលមស្សាតិ> អភូតវាទី** ។

អមគ្គ គុ. [ន+មគ្គ] មិនមែនជាមគ្គ, មិនមែនជាផ្លូវ ។

អមច្ច ចុំ. [អមា+ច្ច] អ្នកកើតជាមួយ, អ្នកកើតរួមជាមួយនឹងស្ដេច ឬមន្ត្រីក្នុងកិច្ចទាំងពួង (អមាត្យ); វិ. **សព្វកិច្ចេសុ រញ្ញា សទ្ធឹ អមា សហ ភវតីតិ> អមច្ចោ** ។ **-កុល** នចុំ. ត្រកូលនៃអមាត្យ ។ **-បុត្ត** ចុំ. កូននៃអមាត្យ ។ **-សហស្សបរិវុត** គុ. គឺពាន់នៃអមាត្យចោមរោមហើយ, -ហែហមហើយ ។ **-បុត្តភាវ** ចុំ. ភាវៈនៃ...ជាបុត្រនៃអមាត្យ ។

អមជ្ជប ចុំ. [ន+មជ្ជ+បា+អ] អ្នកមិនផឹកនូវទឹកស្រវឹង; វិ. **មជ្ជំ បិវតីតិ> មជ្ជបោ, ន មជ្ជបោ> អមជ្ជបោ** ។

អមញ្ញិស្សុ កិ. [អ+មន+យ+ឧំ.អជ្ជ.] បានដឹងហើយ, បានសំគាល់ហើយ, បានស្មានហើយ ។

អមត គុ. [ន+មត] មិនស្លាប់, មិនស្លាប់ហើយ, និព្វានឈ្មោះអមតៈ ។ ទីមិនមានសេចក្ដីស្លាប់; វិ. **នត្ថិ ឯត្ថ មតំ មរណន្តិ> អមតំ** ។

-ដ្ឋាន នចុំ. ទីមិនមានសេចក្ដីស្លាប់, ទីនៃបុគ្គលមិនស្លាប់ហើយ ឬមិនដែលស្លាប់ហើយ ។ **-និព្វាន** នចុំ. និព្វានឈ្មោះអមតៈ ។ **-បរិយោសាន** គុ. មាននិព្វានឈ្មោះអមតៈជាទីបំផុត ។ **-បទ** នចុំ. ធម្មជាតជាគ្រឿងដល់នូវនិព្វានឈ្មោះអមតៈ; វិ. **អមតំ បជ្ជន្តិ ឯតេនាតិ> អមតបទំ**; ជាផ្លូវនៃនិព្វានឈ្មោះអមតៈ, ឬទីជាហេតុដល់នូវនិព្វានឈ្មោះអមតៈ; វិ. **អមតស្ស បទំ> អមតំបទំ** ។ **-បាន** នចុំ. ទឹកគឺបុគ្គលគប្បីផឹកឈ្មោះអមតៈ, ទឹកអម្រឹត ។ **-បុព្វ** គុ. ដែល...មិនធ្លាប់ស្លាប់ហើយ ។ **-ផល** គុ. មានផលឈ្មោះអមតៈ ។ **-ភាវ** ចុំ. ភាវៈនៃ...ជា...មិនស្លាប់ហើយ ។ **-មគ្គទេសក** ចុំ. អ្នកសំដែងនូវផ្លូវនៃនិព្វានឈ្មោះអមតៈ ។ **-មហានិព្វាន-សម្បត្តិ** ឥ. សម្បត្តិគឺមហានិព្វានឈ្មោះអមតៈ, កិ.ដល់ព្រមនូវមហានិព្វានឈ្មោះអមតៈ ។ **-មហានិព្វានសម្បាបកត្ត** នចុំ. ភាវៈនៃ... ជា... ញុំាងសត្វឱ្យដល់ព្រមនូវមហានិព្វានឈ្មោះអមតៈ ។ **-រស្ស** នចុំ. ភ្លៀងគឺធម៌ឈ្មោះអមតៈ, ភ្លៀងគឺនិព្វានឈ្មោះអមតៈ ។

អមតាធិគត គុ. [អមត+អធិ+គម+ត] ដែលដល់នូវនិព្វានឈ្មោះអមតៈ, ដែលបាន (លុះ) នូវនិព្វានឈ្មោះអមតៈ ។

អមតោគធ គុ. [អមត+អវ++គាធ+អ] ដែលចុះស៊ប់ក្នុងនិព្វានឈ្មោះអមតៈ, (ដែលតាំងស៊ប់ក្នុងធម៌ឈ្មោះអមតៈ, ដែលឈានចុះកាន់

និព្វានឈ្មោះអមតៈ); វិ. **អមតោ និព្វានំ អមតាធិគតិកំ> អមតោគធំ** ។

អមត្តញ្ញូ គុ. [ន+មត្ត+ញា+រូ] អ្នកមិនស្គាល់នូវប្រមាណ, អ្នកមិនដឹងនូវប្រមាណ; វិ. **មត្តំ ជានាតីតិ> មត្តញ្ញូ , ន មត្តញ្ញូ> អមត្តញ្ញូ** ។

អមត្តញ្ញុតាបដិក្ខេប ចុំ. [អមត្តញ្ញុតា+បដិក្ខេប] កិ..ហាមឃាត់ដោយភាវៈនៃបុគ្គលអ្នកមិនដឹងនូវប្រមាណ, អាការឃាត់នូវភាវៈនៃបុគ្គលអ្នកមិនដឹងនូវប្រមាណ (**បដិក្ខេប**<បដិ+ខិប+ណ) ។

អមនសិកត្វា អ. [ន+មនសិ+ករ+ត្វា] មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្តហើយ, មិនចាប់ភ្លឹកហើយ ។

អមនសិការ ចុំ. [ន+មនសិ+ករ+ណ] កិ.មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត; វិ. **មនសិការណំ> មនសិការោ , ន មនសិការោ> អមនសិការោ** ។

អមនាប គុ. [ន+មនាប] ដែលមិនជាទីគាប់ចិត្ត, ដែលមិនជាទីពេញចិត្ត, មិនមានសេចក្តីគាប់ចិត្ត ។

អមនុស្ស គុ. [ន+មនុស្ស] មិនមែនជាមនុស្ស (មានភូតនិងបិសាចជាដើម) ។ - **គ្គហិត** គុ. គឺអមនុស្សចាប់ហើយ ។ - **បរិគ្គហិត** គុ. គឺអមនុស្សហួងហែងហើយ, គឺអមនុស្សកំណត់ហើយ ។ - **ពហុល** គុ. មានអមនុស្សច្រើន, ច្រើនដោយអមនុស្ស ។ - **ភយ** នចុំ. ភ័យអំពីអមនុស្ស, ភ័យកើតអំពីអមនុស្ស ។ - **សទ្ទ** ចុំ. សំឡេងឬសូរនៃអមនុស្ស ។

អមនុស្សុបទ្ទវ ចុំ. [អមនុស្ស+ឧបទ្ទវ] អន្តរាយអំពីអមនុស្ស, ឬឧបទ្រពដែលកើតអំពីអមនុស្ស; វិ. **អមនុស្សេហិ ជាតោ ឧបទ្ទវោ> អមនុស្សុបទ្ទវោ** ។

អមនុស្សុបទ្ទុត គុ. [អមនុស្ស+ឧបទ្ទុត] គឺអមនុស្សចូលទៅបៀតបៀនហើយ, គឺអមនុស្សប្រទូស្តហើយ; វិ. **អមនុស្សេហិ ឧបទ្ទុ-តោ> អមនុស្សុបទ្ទុតោ** ។

អមរណកសត្ត ចុំ. [អមរណក+សត្ត] សត្វអ្នកមិនស្លាប់, សត្វដែលមិនស្លាប់ ។

អមរវតីនគរ នចុំ. [អមរវតី+នគរ] ក្រុងឈ្មោះអមរវតី ។

អមហប្ផលភាវ ចុំ. [អមហប្ផល+ភាវ] ភាវៈនៃ...ជា...មិនមានផលធំ; វិ. **មហន្តំ ផលំ> មហប្ផលំ , នត្ថិ មហប្ផលំ ឯតស្សាតិ> អមហប្ផលំ តស្ស ភាវោ> អមហប្ផលភាវោ** ។

អមាតរ គុ. [ន+មាតុ] ស្ត្រីមិនមែនជាមាតា ។

អមាតាបិតុសំវឌ្ឍ គុ. [អមាតាបិតុ+សំវឌ្ឍ] ដែលចំរើនព្រមហើយក្នុងបុគ្គលមិនមែនជាមាតានិងបិតា, ចំរើនល្អហើយក្នុងសំណាក់នៃបុគ្គលមិនមែនជាមាតានិងបិតា ។

អមានុសី គុ. [ន+មានុសី] មិនមែនជារបស់នៃមនុស្ស; វិ. **មនុស្សស្ស**

សន្តកោ> មានុសំ, ន មានុសំ> អមានុសំ ។

អមាមក គុ. [ន+មម+ណក] អ្នកមិនរាប់អាន, មិនរាប់រក, មិនស្រឡាញ់ ។

អមាយាវី គុ. [ន+មាយាវី] មិនមែនអ្នកមានមាយា, អ្នកមិនមានពុតត្បុត (មិនមែនអ្នកលាក់ពុត); វិ. មាយា យស្ស អត្ថីតិ> មាយាវី, ន មាយាវី> អមាយាវី ។

អមាយ គុ. [ន+មាយា] អ្នកមានមាយាមិនមាន, អ្នកមិនមានមាយា; វិ. នត្ថិ តស្ស មាយាតិ> អមាយោ ។

អមារិតត្ត នថុំ. [អមារិត+ត្ត] ភាវៈនៃ...ជាអ្នកតី...មិនឱ្យស្លាប់ហើយ, -មិនសម្លាប់ហើយ ។

អមារេត្វា អ. [ន+មរ+ណេ+ត្វា] មិនឱ្យស្លាប់ហើយ, មិនញុំាង...ឱ្យស្លាប់ហើយ, មិនសម្លាប់ហើយ ។

អមិតភោគ គុ. [អមិត+ភោគ] មានភោគៈរាប់មិនបានហើយ, មានភោគៈគឺពុគ្គលរាប់មិនបានហើយ; វិ. អមិតា ភោគា យេន ចា យស្ស សោ> អមិតភោគោ; (អមិត<ន+មា, អានៃមា> ឥ+ត) ។

អមិត្ត គុ. [ន+មិត្ត] មិនមែនជាមិត្រ (សត្រូវ); វិ. ន មិត្តោ> អមិត្តោ ។ -ភូត គុ. ដែលមិនមែនជាមិត្រ, មិនមែនជាមិត្រកើតហើយ (ភូត.ស័ព្ទដែលចុះខាងចុងស័ព្ទដូច្នេះជាដើមប្រែក៏បាន ទេក៏បាន) ។ -មទ្ទន នថុំ. កិ.ញុំាញីនូវបុគ្គលមិនមែនជាមិត្រ, កិ.កាច់កិននូវសត្រូវ ។ -វស បុំ. អំណាចនៃសត្រូវ ។

អមិលាត គុ. [ន+មិលា+ត] មិនស្វិតហើយ, មិនស្រពោនហើយ, មិនរញួមហើយ ។

អមុច្ចមាន គុ. [ន+មុច+យ+មាន] តី...កាលមិនរួច, - កាលមិនលែង ។

អមុញ្ចិត្វា អ. [ន+មុច+ឥ_អា.+ត្វា, ចុះនិ_អា.] មិនរួចហើយ, មិនលែងហើយ ។

អមុត្ត គុ. [ន+មុច+ត] មិនរួចហើយ, មិនផុតហើយ ។

អមុសាវាទ បុំ. [ន+មុសា+វទ+ណ] កិ.មិនពោលនូវពាក្យកុហក; គុ. អ្នកមិនមានមុសាវាទ ។

អមូគ គុ. [ន+មូគ] មិនមែនគរ, មិនគរ ។

អមោឃ គុ. [ន+មោឃ] មិនទទេ, មិនសូន្យ, មិនឥតអំពើ ។

អមោឃភាវ បុំ. [អមោឃ+ភាវ] ភាវៈនៃ...ជា...មិនមែនក្លោក ។

អម្ហ កិ. [អស+អ+ម_វ., ម_វ.>ម្ហ] មាន, ជា... ។

អម្ហមយ គុ. [អម្ហ+មយ] ជាវិការៈនៃថ្ម, ដែលកើតអំពីថ្ម ។

អម្ហយ គុ. [អម្ហ+មយ] ជាវិការៈនៃថ្ម, ដែលកើតអំពីថ្ម ។

អម្ហាទិស គុ. [អម្ហ+ទិស+ក្វិ] ប្រាកដដូចជាយើង, ដូចជាយើង; វិ. អហំ ឥវ ទិស្សតីតិ> អម្ហាទិសោ ។

អម្ពដ្ឋិ នបុំ. [អម្ព+អដ្ឋិ] គ្រាប់ (ឆ្អឹង) នៃស្វាយ ។

អម្ពណក នបុំ. [អម្ព+អណក] ស្នូក (ភាជនៈដែលគេធ្វើអំពីស្វាយ) ។

អម្ពបក្ក គុ. [អម្ព+បក្ក] ស្វាយទុំ, ផ្លែនៃស្វាយទុំហើយ ។

អម្ពបានក នថុំ. [អម្ព+បានក] ទឹកគឺបុគ្គលគប្បីផឹកដែលបុគ្គលធ្វើដោយផ្លែនៃស្វាយ, ទឹកបានដែលបុគ្គលធ្វើដោយផ្លែនៃស្វាយ; វិ. **អម្ពេហិ កតំ បានកំ> អម្ពបានកំ** ។

អម្ពបោតក ថុំ. [អម្ព+បោតក] កូននៃស្វាយ ។

អម្ពរុក្ខមូល នថុំ. [អម្ពរុក្ខ+មូល] ប្រទេសជាទីតាំងនៃដើមស្វាយ, គល់នៃដើមស្វាយ, ទីជិតនៃដើមស្វាយ ។

អម្ពវន នថុំ. [អម្ព+វន] ព្រៃនៃស្វាយ, ព្រៃដ៏ដេរដាសដោយដើមស្វាយ, វិហារឈ្មោះអម្ពវន; វិ. **អម្ពានំ វនំ> អម្ពវនំ , អម្ពេហិ សញ្ឆន្នំ វនំ> អម្ពវនំ** ។

អម្ពាដកវន នថុំ. [អម្ពាដក+វន] ព្រៃនៃដើមម្កាក់, ព្រៃដ៏ដេរដាសដោយដើមម្កាក់ (អម្ពាដក<អម្ព+អដ+កស) ។

អម្ពិល នថុំ. [អម្ព+ឥល] វត្ថុជាគ្រឿងធ្វើនូវសំឡេងនៃជន (ជូរ, រសជូរ, ហានរសជូរ); វិ. **អម្ពតិ សទ្ទំ ករោតិ ឯតេនាតិ> អម្ពិលំ** ។ . ភាជន នថុំ. ភាជនះសម្រាប់ដាក់នូវវត្ថុជូរ ។

អម្ពោ អា.និ. នែអ្នកដ៏ចំរើនទ., វ៉ុយ (ប្រើបានទាំងពីរវចនះចំពោះតែខាងបុរស) ។

អម្ម អា.និ. បពិត្រម៉ែ, ម្នាលនាង . ល . ។ (សម្រាប់ប្រើបានចំពោះតែខាងស្ត្រី) ។

អម្មតាត អា.និ. បពិត្រម៉ែនិងឪពុកទ., ម្នាលនាងនិងអ្នកទ. . ល . ។

អយ ថុំ. [អយ+អ] (សភាវះ) ដល់នូវកិ.ប្រកបក្នុងកិច្ចរបស់ជាងផ្សេងៗ (ដែក); វិ. **អយតិ នានាកម្មារកិច្ចេសុ យោគំ គច្ឆតីតិ> អយោ** ។ . កូដសហស្ស ថុំ. ពាន់នៃញញួរជាវិការះនៃដែក ។ . នង្គល នថុំ. នង្គ័លជាវិការះនៃដែក ។ . បថវី ឥ. ផែនដីជាវិការះនៃដែក ។ . កបល្ល នថុំ. អំបែងជាវិការះនៃដែក, គ្រឿងជាវិការះនៃដែក ។ . សលាកា ឥ. ស្នូលជាវិការះនៃដែក, បន្ទះនៃដែក ។ . សំខលិកសង្ឃាត គុ. គឺបណ្ដឹតរាប់ព្រមហើយជាច្រវាក់ជាវិការះនៃដែក, ពោលគឺច្រវាក់ជាវិការះនៃដែក ។ . សិឃាដក នថុំ. ក្រចាប់ជាវិការះនៃដែក, កង្វាមានសណ្ឋានដូចជាច្រវាក់ជាវិការះនៃដែក ។ . សូល នថុំ. ឈើអណ្ដោតជាវិការះនៃដែក, គ្រឿងសំរួចជាវិការះនៃដែក ។

អយស គុ. [អយ+ស] ដែលកើតអំពីដែក; វិ. **អយសោ ជាតំ> អយសំ** ។

អយស គុ. [ន+យស] មិនមែនជាយស (ទោស) ។

អយោសា ថុំ. [អយ+ទា.វិ.>អា ចុះស.អា.] អំពីដែក ។

អយាចិត្វា អ. [ន+យាច+ឥ.អា.+ត្វា] មិនសូមហើយ... ។

អយុញ្ជិតព្វ គុ. [ន+យុជ>អយុញ្ជ+ឥ.អា.+តព្វ] គឺ...មិនគប្បីប្រកប ។

អយុត្ត គុ. [ន+យុជ+ត] មិនគួរ, មិនគួរហើយ ។ - **ដ្ឋាន** នបុំ. ទីដែលមិនគួរ, ទីដែលមិនត្រូវ ។

អយោគ បុំ. [ន+យុជ+ណ] កិ.មិនប្រកប, មិនមានព្យាយាមជាគ្រឿងប្រកប ។

អយោគុឡ បុំ. [អយ+គុឡ] ដុំនៃដែក ។

អយោជយំ គុ. [ន+យុជ+ណយ+អន្ត+សិ.វិ.] កាលមិនប្រកប ។

អយោជេន្ត គុ. [ន+យុជ+ណេ+អន្ត] កាលមិនប្រកប ។

អយោនិសោ អ. [ន+យោនិសោ] ដោយមិនមែនជាឧបាយ, ដោយមិនមែនជាឧបាយនៃប្រាជ្ញា, ដោយឧបាយមិនមែនជាប្រាជ្ញា ។ - **មនសិការ** បុំ. ការធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយមិនមែនជាឧបាយនៃប្រាជ្ញា, ... ។

អយ្យក បុំ. [អរហ+ណ្វុ, រហ>យ>យ្យ, ណ្វុ>អក] អ្នកដែលគេគប្បីបូជា (តា ឬជីតា); វិ. **អរហិតព្វោ បូជេតព្វោតិ> អយ្យកោ;** (អយ+ណ្វុ ក៏មាន) ។ - **កុល** នបុំ. ត្រកូលនៃជីតា ។ - **សេដ្ឋី** បុំ. សេដ្ឋីជាជីតា ។ ឥ. អយ្យិកា=យាយ ឬជីដូន ។

អយ្យ គុ. [អយ+ណ្យ] អ្នកដែលគេគប្បីចូលទៅជិត (ម្ចាស់, លោកម្ចាស់, ចៅហ្វាយនាយ); វិ. **អយិតព្វោ ឧបគន្តព្វោតិ> អយ្យោ** ។ - **បុត្ត** បុំ. បុត្រនៃម្ចាស់ (ព្រះអង្គម្ចាស់) ។

អរក្ខិតព្វដ្ឋាន នបុំ. [អរក្ខិតព្វ+ឋាន] ទីនៃ...គឺ...មិនគប្បីរក្សា ។

អរជន្ត គុ. [ន+រជ+អន្ត] កាលមិនត្រេកអរ, កាលមិនរីករាយ ។

អរញ្ញកវិហារ បុំ. [អរញ្ញក+វិហារ] វិហារ (វត្ត) ដ៏តាំងនៅក្នុងព្រៃ, វិហារមាននៅក្នុងព្រៃ ។

អរញ្ញកាទិគុណយុត្ត គុ. [អរញ្ញកាទិគុណ+យុត្ត] ដែលប្រកបហើយដោយគុណមានអរញ្ញកធុតង្គ ឬអរញ្ញកគុណជាដើម ។

អរញ្ញកធុតង្គសមាទានវស បុំ. [អរញ្ញកធុតង្គសមាទាន+វស] អំណាចនៃកិ.កាន់យកព្រមនូវអរញ្ញកធុតង្គ, អំណាចនៃការសមាទាននូវ...; (ធុតង្គ នបុំ. <ធុត+អង្គ=អង្គនៃធមិជាគ្រឿងកំចាត់បង់នូវកិលេស; វិ. **កិលេសេ ធុនាតិ ឯតេនាតិ> ធុតោ, ធុតស្ស អង្គំ> ធុតង្គំ** ។

អរញ្ញិក,អរញ្ញក គុ. [អរញ្ញ+ណិក] អ្នកមានកិ.នៅក្នុងព្រៃជាប្រក្រតី; វិ. **អរញ្ញេ ចារោ សីលមស្សាតិ> អរញ្ញកោ** (១); អ្នកមានកិ.នៅក្នុងព្រៃជាវត្ត; វិ. **អរញ្ញេ ចារោ វត្តមស្សាតិ> អរញ្ញិកោ**(១) ។ **អរញ្ញក** <អរញ្ញ +ណក; (ចង់វិគ្គហៈប្រែផ្សេងពីខាងលើថា «មានក្នុងព្រៃ, តាំងនៅក្នុងព្រៃ» ក៏បាន) ។

អរញ្ញ នបុំ. [អរ+ញ] ទីដែលជនតែងទៅ (ព្រៃ); វិ. **អរិយតេ គច្ឆ. តេតិ> អរញ្ញំ** ។ - **គត** គុ. ទៅហើយកាន់ព្រៃ, ទៅហើយក្នុងព្រៃ, នៅក្នុងព្រៃ ។ - **គមនវេលា** ឥ. វេលាជាទីទៅកាន់ព្រៃ ។ - **វាស** បុំ. កិ.នៅក្នុងព្រៃ ។

---

(១) ដោយអំណាច «ណិកប្បច្ច័យ» ត្រូវទីឃៈទៅជា«អារញ្ញិក» ។

អរញ្ញាយតន នថុំ. [អរញ្ញ+អាយតន] ព្រៃ (ខ្លះប្រែថាព្រៃរហោង, ព្រៃធំ); អាយតន_ស័ព្ទនេះ ចុះមកជាបទប្ដូរណៈ ឬជាសកត្ថៈ ដូច «កម្មាយតន» ដែរ ។

អរហត្ត នថុំ. [អរហន្ត+ត្ត] ភាវៈនៃបុគ្គលជាព្រះអរហន្ត; វិ. **អរហតោ ភាវោ> អរហត្តំ** ។ _ **ផលសង្ខាត** គុ. គឺបណ្ឌិតរាប់ព្រម ហើយថាអរហត្តផល, គឺបណ្ឌិតពោលថាអរហត្តផល ។ _ **មគ្គញ្ញាណជុតិ** ឥ. សេចក្ដីរុងរឿងនៃញាណដ៏សម្បយុត្តដោយអរហត្តមគ្គ (ជុតិ<ជុត+តិ=ពន្លឺ, រស្មី) ។ . **មគ្គញ្ញាណាសិ** ពុំ. ដាវគឺញាណដ៏សម្បយុត្តដោយអរហត្តមគ្គ ។ _ **មគ្គដ្ឋ** គុ. បុគ្គលអ្នកតាំងនៅក្នុងអរហត្តមគ្គ ។ _ **មគ្គ** ពុំ. មគ្គជាទីមកនៃព្រះអរហត្ត, អរហត្តមគ្គ ។ . **ឧបនិស្សយការណ** នថុំ. ហេតុនៃឧបនិស្ស័យនៃភាវៈនៃបុគ្គលជាព្រះអរហន្ត ។ _ **ឧបនិស្សយសម្បន្ន** គុ. ដែលដល់ព្រមហើយដោយឧបនិស្ស័យនៃព្រះអរហត្ត, មានឧបនិស្ស័យនៃព្រះអរហត្តដល់ព្រមហើយ ។ _ **គ្គហណ** នថុំ. កិ.កាន់យកនូវព្រះអរហត្ត ។ _**ត្ថ** ពុំ. ប្រយោជន៍ដល់ព្រះអរហត្ត, សេចក្ដីត្រូវការដល់ព្រះអរហត្ត ។ . **និកូដ** ពុំ. កំពូលនៃព្រះអរហត្ត, កំពូលគឺព្រះអរហត្ត ។ . **បរិយោសាន** គុ. មានព្រះអរហត្តជាទីបំផុត (មានព្រះអរហត្តជាទីបំផុតចុះដូរិញ) ។ _ **បាបនសង្ខាត** គុ. គឺបណ្ឌិតពោលថាកិ.ដល់នូវព្រះអរហត្ត, ពោលគឺកិ.ញ៉ាំង...ឱ្យដល់នូវព្រះអរហត្ត ។ . **បត្តក្ខណ** ពុំ. ខណៈនៃ...ដល់ហើយនូវភាវៈនៃខ្លួនជាព្រះអរហន្ត ។

. **បត្ត** គុ. ដែលដល់ហើយនូវព្រះអរហត្ត ។ . **ទីប** នថុំ. ទីពឹងគឺព្រះអរហត្ត, ទីពឹងដូចជាកោះគឺព្រះអរហត្ត ។

អរហន្ត ពុំ. [អរហ+ន្ត] អ្នកឆ្ងាយចាកកិលេស . ល . (ព្រះអរហន្ត) ។ . **វត្តវណ្ណនា** ឥ. កថាជាគ្រឿងពណ៌នានូវអរហន្តវត្ត ។ . **វាទប្បដិសំយុត្ត** គុ. ប្រកបព្រមចំពោះហើយដោយកិ.ពោលថាព្រះអរហន្ត, . ដោយអរហន្តវាទ ។ . **វាទ** ពុំ. កិ.ពោលថាព្រះអរហន្ត, ពាក្យពោលថាជាព្រះអរហន្ត ។ . **សញ្ញី** គុ. អ្នកមានសេចក្ដីសំគាល់ថាខ្លួនជាព្រះអរហន្ត ។

អរណីសហិត គុ. [អរណី+សហិត] វត្ថុដែលប្រព្រឹត្តទៅមួយអន្លើដោយដែកភ្លើង ឬដោយពំនួតភ្លើង (ឈើពំនួត) ។

អរតី ឥ. [ន+រតី] មិនមានសេចក្ដីត្រេកអរ ឬអ្នកធ្វើនូវសេចក្ដីមិនត្រេកអរក្នុងកុសលធម៌នៃជនដទៃ (មារធីតាឈ្មោះអរតី); វិ. **នត្ថិ រតិ ឯតិស្សាតិ> អរតិ , ឋបេសុ កុសលធម្មេ អរតិ ករោតីតិ វា> អរតិ** ។

អរមណដ្ឋាន នថុំ. [អរមណ+ឋាន] ទីជាទីមិនត្រេកអរ, ទីមិនសមនជាទីត្រេកអរ, ទីគឺបុគ្គលមិនគប្បីត្រេកអរ ។

អរហតិ កិ. [អរហ+អ+តិ.៍] គួរ, រមែងគួរ ។

អរហ ពុំ. [អរហ+អ] អ្នកឆ្ងាយចាកកិលេស, អ្នកគួរដើម្បីទទួលនូវបូជាវិសេស (ព្រះអរហន្ត) ។

អរិយ ចុំ. [អរ+ណ្យ+ឥ.អា.] អ្នកសម្លាប់នូវសត្រូវគឺកិលេស (ព្រះអរិយៈ; គុ. ប្រសើរ, អ្នកប្រសើរ); វិ. **កិលេសារយោ ហន្តីតិ> អរហោ , សោ ឯវ> អរិយោ;** អ្នកឆ្ងាយចាកកិលេស; វិ. **កិលេសេហិ អារកាតិ> អរិយោ;** (ផ្លាស់អារក>អរិយ) ។ **- ដ្ឋង្គិក** គុ. ប្រកបដោយអង្គ៨ដ៏ប្រសើរ, មានអង្គ៨ជារបស់នៃព្រះអរិយៈ, មានអង្គ៨ដ៏ប្រសើរ ។ **- ធន** នចុំ. ទ្រព្យជារបស់នៃព្រះអរិយៈ, ទ្រព្យដ៏ប្រសើរ, អរិយទ្រព្យ ។ **- បុគ្គល** ចុំ. បុគ្គលជាព្រះអរិយៈ, អរិយបុគ្គល ។ **- ប្បវេទិត** គុ. ដែលព្រះអរិយៈឱ្យដឹងនូវទៅហើយ, - ប្រកាសហើយ, - សំដែងហើយ ។ **- ផល** នចុំ. ផលដ៏ប្រសើរ, អរិយផល ។ **- ពាលិសិកវត្ថុ** នចុំ. រឿងនៃ បុគ្គលអ្នកចាប់នូវត្រីដោយសន្ទូចឈ្មោះអរិយៈ (ពាលិសិក<ពលិស+ណិក; វិ. **ពលិសេន គណ្ហាតីតិ> ពាលិសិកោ**) ។ **- ភូមិ** ឥ. ភូមិនៃព្រះអរិយៈ, អរិយភូមិ ។ **- មគ្គញាណគ្គិ** ចុំ. ភ្លើងគឺញាណដ៏សម្បយុត្តដោយអរិយមគ្គ, ភ្លើងគឺអរិយមគ្គញាណ ។ **- មគ្គភាវនា** ឥ. កិ.ចំរើននូវអរិយមគ្គ, កិ.ញុំាងអរិមគ្គឱ្យកើត ។ **- មគ្គមយ** គុ. ជាវិការៈនៃអរិយមគ្គ, សម្រេចដោយអរិយមគ្គ ។ **- មគ្គ** ចុំ. ផ្លូវជារបស់នៃព្រះអរិយៈ, មគ្គដ៏ប្រសើរ, អរិយមគ្គ ។ **- វំសប្បដិបទា** ឥ. សេចក្ដីប្រតិបត្តិជាវង្សនៃព្រះអរិយៈ, -ដោយវង្សនៃព្រះអរិយៈ, - ជាប់មកអំពីវង្សនៃព្រះអរិយៈ ។ **- សច្ច** នចុំ. សេចក្ដីពិតរបស់ព្រះអរិយៈ, សេចក្ដីពិតដ៏ប្រសើរ, អរិយសច្ច ។ **- សាវកកោដិ** ឥ. កោដិនៃអរិយសាវក ។ **- សាវក** ចុំ. សាវកជាព្រះអរិយៈ, សាវកអ្នកប្រសើរ ។

អរុ នចុំ. [អរ+ឧ] រោគជាតទៅក្នុងខាងលើដោយភាពជារបស់ស្អុយ (ដំបៅ); វិ. **អរតិ បូតិភាវេន ឧទ្ធំ គច្ឆតីតិ> អរុ** ។ **- កាយ** ចុំ. កាយប្រព្រឹត្តទៅដោយដំបៅ, កាយមានដំបៅ; គុ. មានកាយជាដំបៅ ។

អរុចិ ឥ. [ន+រុចិ] សេចក្ដីមិនគាប់ចិត្ត, សេចក្ដីមិនរុងរឿង ។

អរុច្ចនក គុ. [ន+រុច+យ+ណ្វុ, ណ្វុ>អនក] មិនជាទីគាប់ចិត្ត, ដែលមិនគាប់ចិត្ត ។

អរុណ ចុំ. [អរ+ឧណ] សភាវៈតែងទៅ ឬសភាវៈប្រព្រឹត្តទៅដោយភាពដូចជាមាស (អរុណ); វិ. **អរតិ គច្ឆតីតិ> អរុណោ , អរតិ គច្ឆតិ សុវណ្ណភាវេន ឧបក្កមតីតិ វា> អរុណោ** ។ **- វណ្ណមត្តិកា** ឥ. ដីមានពណ៌ដូចជាពណ៌នៃអរុណ ។ **- ឧគ្គមនឧតុ** នចុំ. រដូវជាទីរះនៃអរុណ, រដូវជាទីទៅក្នុងខាងលើនៃអរុណ ។ **- ឧគ្គមនវេលា** ឥ. វេលាជាទីរះនៃអរុណ ។

អរុភូតកាយ ចុំ. [អរុភូត+កាយ] កាយមានដំបៅកើតហើយ, កាយគឺភូតរូបមានដំបៅ, កាយជាទីកើតនៃដំបៅ ។

អរូប គុ. [ន+រូប] មានរូបមិនមាន, មិនមានរូប ។ **- ធម្ម** ចុំ. អរូបធម៌, ធម៌មិនមានរូប ។ **- ព្រហ្ម** ចុំ. អរូបព្រហ្ម, ព្រហ្មមិនមានរូប ។

អរូបី ចុំ. [ន+រូបី] មិនមែនធម៌មានរូប; វិ. **រូបំ យស្ស អត្ថីតិ> រូបី, ន រូបី> អរូបី** ។

អរេ អា.និ, នែមនុស្សចង្រៃ, នែអាចង្រៃ, នែមេចង្រៃ, ... ។

អរោគ គុ. [ន+រោគ] មានរោគមិនមាន, មិនមានរោគ, ឥតរោគ; វិ. **នត្ថិ រោគោ អស្សាតិ> អរោគោ** ។ -**ករណភាវ** ចុំ. ភាវៈនៃកិ.ធ្វើឱ្យជាអ្នកមិនមានរោគ ។ -**កាល** ចុំ. កាលនៃ...មានរោគមិនមាន ។ -**និត្ត** គុ. មានចៅមិនមានរោគ ។ -**បុត្ត** គុ. មានកូនមិនមានរោគ ។ -**ភាវបរម** គុ. មានភាវៈនៃបុគ្គលមិនមានរោគយ៉ាងក្រៃលែង ។ -**ភាវ** ចុំ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកមិនមានរោគ (ភាវៈនៃ...មិនសាបសូន្យ) ។

អលក្ខិក គុ. [ន+លក្ខិក] អ្នកមិនមានសិរីជាគ្រឿងកំណត់ (អ្នកមិនមានបុណ្យ) ។

អលង្កត គុ. [អលំ+ករ+ត] របស់ដែលគេធ្វើប្រដាប់, (ប្រដាប់, តាក់តែង); វិ. **អលំ វិភូសណំ ករិយតេតិ> អលង្កតោ, -តា, -តំ** ។ -**កាល** ចុំ. កាលនៃ...គឺ...ធ្វើប្រដាប់ហើយ ។ -**ធម្មាសន** នចុំ. ធម្មាសនៈដែលបុគ្គលធ្វើប្រដាប់ហើយ ។ -**បដិយត្ត** គុ. ទាំងដែលគេធ្វើប្រដាប់ហើយ ទាំងដែលគេតាក់តែងហើយ (បដិយត្ត<បដិ+យត+ត) ។ -**មណ្ឌបមជ្ឈ** នចុំ. កណ្ដាលនៃមណ្ឌប (បារាំ) ដែលគេធ្វើប្រដាប់ហើយ ។ -**មណ្ឌលមាលមជ្ឈ** នចុំ. កណ្ដាលនៃរោងមានមណ្ឌលដែលគេធ្វើប្រដាប់ហើយ ។

-**សីស** នចុំ. ក្បាលដែលគេធ្វើប្រដាប់ហើយ, ក្បាលដែលបុគ្គលប្រដាប់ហើយ ។

អលង្ករិត្វា អ. [អលំ+ករ+ឥ.អា.+ត្វា] ធ្វើប្រដាប់ហើយ, ធ្វើឱ្យល្អហើយ, ប្រដាប់ហើយ, តាក់តែងហើយ ។

អលង្ការ ចុំ. [អលំ+ករ+ណ] កិ.ធ្វើប្រដាប់ (គ្រឿងអលង្ការ); វិ. **អលំ វិភូសណំ ករោតីតិ> អលង្ករណំ, អលង្ករណំ> អលង្ការោ** ។ -**ភណ្ឌ** នចុំ. ភណ្ឌៈគឺគ្រឿងអលង្ការ ។

អលង្ការាបេត្វា អ. [អលំ+ករ+ណាបេ+ត្វា] ញុំាង...ធ្វើឱ្យប្រដាប់ហើយ, -ឱ្យប្រដាប់ហើយ ។

អលគទ្ទ បុំ. [អរ>អល+គម, គម>គទ+អ] សត្វទៅរហ័ស (ពស់); វិ. **អរំ សីឃំ គច្ឆតីតិ> អលគទ្ទោ** ។ ម្យ៉ាងទៀត សត្វមានពិសដ៏បរិបូណ៌ (ពស់); វិ. **គោ វុច្ចតិ ទុគ្ធំ, តំ ទេតីតិ> គទោ វិសំ; អលំ បរិបុណ្ណំ គទំ អស្សាតិ> អលគទ្ទោ** ។

អលគ្គ គុ. [ន+លគ្គ+អ] មិនជាប់, មិនជំពាក់ ។ -**តា** ឥ. ភាវៈនៃ...ជា...មិនជាប់នៅ ។ -**មាន** គុ. កាលមិនជាប់, កាលមិនជំពាក់ ។

អលជ្ជតា ឥ. [អលជ្ជ+តា] ភាវៈនៃ...អ្នកមិនមានសេចក្ដីខ្មាស; វិ. **នត្ថិ លជ្ជា អស្សាតិ> អលជ្ជោ, តស្ស ភាវោ> អលជ្ជតា** ។

អលជ្ជមាន គុ. [ន+លជ្ជ+មាន] កាលមិនខ្មាស, កាលមិនអៀន ។

អលជ្ជិតព្វ គុ. [ន+លជ្ជ+ឥ.អា.+តព្វ] (វត្ថុ) ដែលបុគ្គលមិនគប្បីខ្មាស ។

អលជ្ជី បុ. [ន+លជ្ជី] អ្នកមិនមានសេចក្ដីខ្មាស; វិ. **លជ្ជា យស្ស អត្ថីតិ> លជ្ជី , ន លជ្ជី> អលជ្ជី** ។

អលត្តក បុ. [អា>អ+រត្ត, រ>ល+ករ+ក្វិ] សភាវៈធ្វើនូវពណ៌ក្រហមក្រៃលែង (ល័ក្ត); វិ. **អា ភុសោ រត្តំ ករោតីតិ> អលត្តកោ** ។ -**កត** គុ. គឺបុគ្គលធ្វើហើយឱ្យជារបស់មានពណ៌ដូចល័ក្ត ។ -**រស-រញ្ជិត** គុ. ដែលបុគ្គលជ្រលក់ហើយដោយទឹកនៃល័ក្ត ។ -**វណ្ណ** គុ. មានពណ៌ដូចជាពណ៌នៃល័ក្ត; វិ. **អលត្តកស្ស វណ្ណោ> អលត្តកវណ្ណោ , អលត្តកវណ្ណោ ឥវ វណ្ណោ អស្សាតិ> អលត្តកវណ្ណោ** ។

អលត្ថ កិ. [អ+លភ+អ+ត្ថ-អដ្ឋ.] បានបានហើយ ។

អលទ្ធ គុ. [ន+លភ+ត] គឺ...មិនបានហើយ; វិ. **លភិយិត្ថាតិ> លទ្ធោ ន លទ្ធោ> អលទ្ធោ** ។ -**បុព្វ** គុ. គឺ... មិនធ្លាប់បានហើយ ។

អលទ្ធា ន. [ន+លភ+ត្វា] មិនបានហើយ ។

អលភនាការ បុ. [អលភន+អាការ] អាការគឺកិ.មិនបាន ។

អលភន្ត គុ. [ន+លភ+អន្ត] កាលមិនបាន ។

អលភិតព្វដ្ឋាន នបុ. [អលភិតព្វ+ឋាន] ទីគឺ...មិនគប្បីបាន, ទីនៃ...គឺ... មិនគប្បីបាន ។

អលភិត្វា អ. [អ+លភ+ឥ-អា.+ត្វា] មិនបានហើយ ។

អលភិស្ស កិ. [អ+លភ+អ+ឥ-អា.+ស្សា-កា.] នឹងបានបានហើយ ។

អលស បុ. [ន+លស+អ] អ្នកមិនព្រេកអរ (ខ្ជិល); វិ. **ន លសតិ កីឡ្យតីតិ> អលសោ** ។ -**ជាតិកា** គុ. មានជាតិនៃស្ត្រីខ្ជិល, ប្រកបដោយជាតិនៃបុគ្គលអ្នកខ្ជិល, មានជាតិជាមនុស្សខ្ជិល ។ -**ថេរ** បុ. ព្រះថេរអ្នកខ្ជិល, -មានសេចក្ដីខ្ជិល ។ -**ភាវ** បុ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកខ្ជិល, -ជាអ្នកមានសេចក្ដីខ្ជិល ។

អលំ និ. ល្មម, អាច, គួរ, មិនគួរ, កុំឡើយ, ប៉ុណ្ណឹងហើយ ។

អលង្ឃិត្វា អ. [ន+លឃ, លឃ>លង្ឃ+ឥ-អា.+ត្វា] មិនហោះហើយ, មិនផ្លោះហើយ, មិនផ្លោះរំលងហើយ ។

អលាពុ នបុ. [អា>អ+លម្ព, លម្ព>លាព+ឧ] វត្ថុដែលប្រពោង ឬសំយុងចុះ (ឃ្លោក); វិ. **លម្ពតិ អធោសំសតីតិ> អលាពុ** ។

អលាភ គុ. [ន+លាភ] មិនមែនជាលាភ, កិ.មិនបាន; វិ. **លភិយតេតិ> លភនំ, លភនំ> លាភោ , ន លាភោ> អលាភោ** ។

អលាភេសិ កិ. [អ+លភ+ណេ++ឦ-អដ្ឋ.+ស-អា.] ញុំាង...ឱ្យបានបានហើយ ។

អលិក នបុ. [អល+ណិក] ពាក្យជាគ្រឿងចងនៃជន (ពាក្យឡេះឡោះ, ពាក្យមិនពិត); វិ. **អលតិ ពន្ធតិ ឯតេនាតិ> អលិកំ** ។ -**វាទី** បុ. អ្នកពោលនូវពាក្យឡេះឡោះដោយប្រក្រតី ឬ អ្នកមានកិ.ពោលនូវពាក្យឡេះឡោះជាប្រក្រតី; វិ. **អលិកំ វទតិ សីលេនាតិ> អលិកវាទី , អលិកំ វទិតុំ សីលមស្សាតិ> អលិកវាទី** ។

អលីន គុ. [ន+លិ+យុ] មិនរួញរា, មិនចំរន់ ។ - **ចិត្តជាតក** នចុំ. ជាតកគឺបណ្ឌិតកំណត់ហើយដោយកុមារឈ្មោះអលីនចិត្ត ។ - **ចិត្ត** គុ. មានចិត្តមិនរួញរា (កុមារឈ្មោះអលីនចិត្ត) ។

អលោណ គុ. [ន+លោណ] មានរសប្រៃមិនមាន, មិនមានរសប្រៃ (សាប); **វិ. នត្ថិ លោណំ អស្សាតិ> អលោណំ ។**

អលោណិក គុ. [អលោណ+ណិក] មិនមែនជារបស់មានរសប្រៃ; **វិ. លោណំ យស្ស អត្ថីតិ> លោណិកំ , ន លោណិកំ> អលោណិកំ ។**

អល្ល គុ. [អល+ល] ស្រស់, ទទឹក, សើម ។ - **កប្បរដ្ឋ** នចុំ. ដែនឈ្មោះអល្លកប្បៈ ។ - **កប្បរាជ** ចុំ. ស្តេចឈ្មោះអល្លកប្បៈ ។ - **កេស** គុ. មានសក់ទទឹក, មានសក់ស្រស់, មានសក់សើម ។ - **គោមយ** គុ. គោម័យដ៏ស្រស់, ករីសដែលគោធ្វើហើយដ៏ស្រស់, អាចម៍គោស្រស់ ។ - **ចីវរ** គុ. មានចីវរទទឹក, មានចីវរសើម ។ - **មធុ** នចុំ. ឃ្មុំដ៏ស្រស់, ទឹកឃ្មុំដ៏ស្រស់ ។ - **មំសសរីរ** គុ. មានសាច់ដ៏ស្រស់ក្នុងសរីរៈ, មានសាច់ក្នុងសរីរៈដ៏ស្រស់, មានសាច់និងសរីរៈដ៏ស្រស់ ។ - **រសមុទិកបានកបីតាវសេស** គុ. ជាចំណែកដ៏សេសចុះចាកទឹកគឺបុគ្គលគប្បីផឹកដែលបុគ្គលធ្វើហើយដោយផ្លែចន្ទន៍មានរសដ៏ស្រស់គឺ...ផឹកហើយ ។ - **វត្ថ** គុ. មានសំពត់ដ៏សើម, មានសំពត់ទទឹក ។

អល្លយីសុ កិ. [អល>អល្ល+ណាយ ឬ យ+ឧំ.អជ្ជ.] ជាប់គ្នាហើយ, ស្អិតជាប់គ្នាហើយ ។

អល្លាប ចុំ. [អា>អ+លប+ណ] កិ.ពោលមុន, កិ.និយាយរកមុន, កិ.ហៅរកមុន, កិ.ចរចាមុន ។ - **មត្ត** គុ. ពាក្យគ្រាន់តែកិ.ពោលមុន, គ្រាន់តែពាក្យជាគ្រឿងចរចាមុន ។ - **សល្លាប** ចុំ. កិ.ពោលមុននិងកិ.ពោលក្រោយ, កិ.ចរចារកមុននិងកិ.ចរចារកក្រោយ (ការនិយាយឆ្លើយឆ្លង, ការនិយាយតគ្នាទៅវិញទៅមក) ។

អវកង្ខន្តិ កិ. [អវ+កង្ខ+អ+អន្តិ.វ.] ប៉ុនប៉ង, នឹកស្តាយ, អាឡោះអាល័យ ។

អវកឌ្ឍិត គុ. [អវ+កឌ្ឍ+ឥ.អា.+ត] គឺ....ទាញចុះហើយ, - សង្កត់ចុះហើយ, - ទាញផ្កុបហើយ ។

អវក្ការបាតិ ឥ. [អវក្ការ+បាតិ] ភាជនៈសម្រាប់ដាក់នូវវត្ថុជាទីធ្វើចុះ, ភាជនៈសម្រាប់ដាក់នូវវត្ថុជារបស់ដែល, ភាជនៈសម្រាប់ផ្តេរ (**អវក្ការ**<អវ+ករ+ណ) ។

អវច កិ. [អ+វច+អ+អា.ហី., អា.ហី.>អ] បានពោលហើយ, ... ។

អវចំ កិ. [អ+វច+អ+អំ.ហី.] បានពោលហើយ ។

អវចុត្ថ កិ. [អ+វច+អ+ត្ថ.អជ្ជ., ត្ថ.អជ្ជ.>ត្ថ, យកអនៃវច>ឧ] បានពោលហើយ, ... ។

អវជាតបុត្ត ចុំ. [អវជាត+បុត្ត] អវជាតបុត្រ, កូនមានគុណដ៏ទាបកើតហើយ, កូនកើតហើយដោយអំណាចនៃគុណដ៏ទាប (កូនថោកទាប) ។

អវជានេយ្យ កិ. [អវ+ញា+នា+ឯយ្យ.ស] គប្បីមើលងាយ ។

អវជិយតិ កិ. [អវ+ជិ+យ+តិ.វ.] គឺ...ត្រឡប់ឈ្នះបានវិញ, -ចាញ់វិញ ។

អវជ្ជ គុ. [ន+វជ្ជ] មានកម្មគឺ...គប្បីវៀរមិនមាន, កម្មមានទោសគឺបណ្ឌិតគប្បីវៀរមិនមាន (មិនមានទោស); វិ. **វជ្ជេតព្វន្តិ> វជ្ជំ , នត្ថិ វជ្ជំ ឯតស្សាតិ> អវជ្ជំ** ។ - **ទស្សី** ថុំ. អ្នកមានកិ.ឃើញនូវកម្មគឺបណ្ឌិតគប្បីវៀរមិនមានជាប្រក្រតី, អ្នកមានកិ.ឃើញនូវកម្មមានទោសមិនមានជាប្រក្រតី; វិ. **អវជ្ជំ បស្សិតុំ សីលម-ស្សាតិ> អវជ្ជទស្សី** ។

អវឈាយន្តិ កិ. [អវ+ឈេ+អ+អន្តិ.វ.] រមែងសញ្ជប់សញ្ជឹង, សុបសៅ, ក្រៀមក្រំ, សំកុកនៅ ។

អវឌ្ឍេត្វា អ. [ន+វឌ្ឍ+ណេ+ត្វា] មិនញ៉ាំង...ឱ្យចំរើនហើយ, មិនចំរើនហើយ ។

អវណ្ណ គុ. [ន+វណ្ណ] សភាវៈមិនមែនជាគុណគឺបុគ្គលគប្បីពណ៌នា, - គប្បីប្រកាស (ទោស); វិ. **វណ្ណេតព្វោតិ> វណ្ណោ, ន វណ្ណោ > អវណ្ណោ** (វណ្ណ<វណ្ណ+អ) ។

អវត្វា អ. [ន+វទ+ត្វា] មិនពោលហើយ ។

អវត្តព្វតា ឥ. [អវត្តព្វ+តា] ភាវៈនៃ...ជា...គឺ...មិនគប្បីពោល ។

អវត្តិត្វា អ. [ន+វត្ត>អវត្ត+ឥ.អា.+ត្វា] មិនប្រព្រឹត្តហើយ ។

អវត្ថដ គុ. [អវ+ថរ+ត, ត>ដ] គឺ...គ្របសង្កត់ហើយ, សង្កត់ចុះហើយ, រលំសង្កត់ហើយ, រួបរឹតហើយ, លាតចុះហើយ ។

អវត្ថរន្ត គុ. [អវ+ថរ+អន្ត] កាល..., (ប្រែដូច«អវត្ថដ») ។

អវត្ថរិត គុ. [អវ+ថរ+ឥ.អា.+ត] គឺ..., (ប្រែដូច«អវត្ថដ») ។

អវត្ថរិត្វា អ. [អវ+ថរ+ឥ.អា.+ត្វា] (ប្រែដូច«អវត្ថដ») ។

អវត្ថិត គុ. [អវ+ឋា, យកអានៃឋា>ឥ+ត] តាំងចុះហើយ, តាំងស៊ប់ហើយ, ដំកល់មាំហើយ, ដំកល់ស៊ប់ហើយ ។ - **ត្ត** នថុំ. ភាវៈនៃ...ជា... តាំងចុះហើយ, - តាំងស៊ប់ហើយ ។ - **សមាទាន** គុ. មានកិ. សមាទានតាំងមាំហើយ, មានកិ.កាន់យកព្រមតាំងស៊ប់ហើយ ។

អវទន នថុំ. [ន+វទ+យុ] កិ.មិនពោល ។ - **តា** ឥ. ភាវៈនៃកិ.មិនពោល ។

អវធិ កិ. [អ+ហន, ហន>វធ+អ+ឦ.អជ្ជ.] បានសម្លាប់ហើយ, បានវាយហើយ ។

អវធិបរិច្ឆេទនត្ថ ថុំ. [អវធិបរិច្ឆេទន+អត្ថ] អត្ថគឺកិ.កំណត់នូវដែន, អត្ថជាគ្រឿងកំណត់នូវដែន (**អវធិ**<អវ+ធា+ឥ=កិ.ទ្រទ្រង់ចុះ«ដែន, ព្រំដែន»; **បរិច្ឆេទន**<បរិ+ឆិទ+យុ=កិ.កាត់ជុំវិញ «កំណត់») ។

អវន្តិ ឥ., គុ. ជនបទឈ្មោះអវន្តិ, អ្នកនៅក្នុងជនបទឈ្មោះអវន្តិ ។ - **បច្ចន្ត-ជនបទ** ថុំ. ជនបទជាទីបំផុតនៃដែនឈ្មោះអវន្តិ, ជនបទត្រង់ប្រទល់ដែនឈ្មោះអវន្តិ ។

អវន្ទិត្វា អ. [ន+វន្ទ+ឥ.អា.+ត្វា] មិនថ្វាយបង្គំហើយ, មិនសំពះហើយ ។

អវមង្គល នថុំ. [អវ+មង្គល] មង្គលដ៏ថោកទាប, អពមង្គល ។

អវមញ្ញន្ត គុ. [អវ+មន+យ+អន្ត] កាលមើលងាយ, កាលស្មាន ។

អវមញ្ញិ កិ. [អវ+មន+យ+ញ្ញ.អជ្ជ.] មើលងាយហើយ ។

អវមញ្ញិតព្វ គុ. [អវ+មន+យ+ឥ.អា.+តព្វ] គឺ...គប្បីមើលងាយ, .គប្បីស្អប់ ។

អវមានប្បត្ត គុ. [អវមាន+បត្ត] ដល់ហើយនូវកិ.មើលងាយ, ដល់ហើយនូវកិ.ស្អប់ (អវមាន<អវ+មន+ណ) ។

អវរុទ្ធក អស.ន ឈ្មោះអវរុទ្ធកៈ ។

អវរោជ អសុ.ន. ឈ្មោះអវរោជៈ ។

អវលញ្ជ គុ. [ន+វលញ្ជ+អ] គឺបុគ្គលគប្បីប្រើប្រាស់មិនបាន, គឺបុគ្គលមិនគប្បីប្រើប្រាស់; វិ. **ន ចលព្យ៉ាកព្យាក> អចលព្យា** ។ មានស្នាមមិនមាន ។

អវសន្ន គុ. [អវ+សទ+ត] លិចចុះហើយ ។ - **សង្កប្បចិត្ត** គុ. មានចិត្តជាគ្រឿងត្រិះរិះលិចចុះហើយ ។ - **សង្កប្ប** គុ. មានសេចក្ដីត្រិះរិះលិចចុះហើយ, មានតម្រិះលិចចុះហើយ ។

អវសរិ កិ. [អវ+សរ+អ+ឦ.អជ្ជ.] ត្រេចទៅហើយ, សំដៅទៅហើយ ។

អវសវត្តនត្ត ថុំ. [អវសវត្តន+អត្ត] សេចក្ដីគឺកិ.មិនប្រព្រឹត្តទៅក្នុងអំណាច, សេចក្ដីជាកិ.មិនប្រព្រឹត្តទៅក្នុងអំណាច ។

អវសាន នថុំ. [អវ+សា+យុ] ទីបំផុត, កាលជាទីបំផុត, កាលជាទីចប់, កាលជាទីហើយស្រេច, អវសាន ។

អវសិដ្ឋ គុ. [អវ+សិស+ត] ដែលសល់ចុះហើយ ។ - **មត្តិកា** ឥ. ដី

(ឬដីស្អិត) ដែលសល់ចុះហើយ ។

អវសិត្វា អ. [ន+វស+ឥ.អា.+ត្វា] មិនរនៅហើយ, មិនរក្សាហើយ ។

អវសិរ គុ. [អវ+សិរ] មានក្បាលក្នុងខាងទាប, មានក្បាលសំយុងចុះ (អវំសិរ ក៏មាន) ។

អវសីសុ កិ. [អវ+សិស+អ+ឧំ.អជ្ជ.] សល់ចុះហើយ, សល់នៅហើយ ។

អវសេស គុ. [អវ+សិស+ណ] ដ៏សេសចុះ, សល់ចុះ, សេសសល់, សំណល់ ។ - **ចោរ** ពុំ. ចោរដ៏សេសចុះ ។ - **សុរា** ឥ. សុរាដ៏សេសចុះ, សុរាដែលសល់ ។

អវស្សន្ត គុ. [ន+វស្ស+អន្ត] កាលមិនធ្លាក់ចុះ, កាលមិនបង្អុរចុះ, កាលមិនភ្លៀង ។

អវស្សយ គុ. [អវ+សី+ណ] ជាទីអាស្រ័យ, ជាទីពឹង, ជាទីពំនាក់ ។

អវស្សំ និ. ពិត, ដោយពិត, មែន,... ។

អវស្សិក គុ. [ន+វស្សិក] មានវស្សាមិនមាន, មិនមានវស្សា, មិនប្រកបដោយវស្សា, មិនប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាលភ្លៀង (វស្សិក<វស្ស+ណិក) ។

អវហដ គុ. [អវ+ហរ+ត, ត>ដ] គឺ...នាំចុះហើយ, .លួចយកហើយ ។

អវហរតិ កិ. [អវ+ហរ+តិ.វ.] រមែងនាំចុះ, រមែងលួច ។

អវាយាមន្ត គុ. [ន+វាយាម+អន្ត] កាលមិនព្យាយម, ... ។

អវារិត គុ. [ន+វរ+ឥ.អា.+ត] គឺ...មិនហាមហើយ, .មិនឃាត់ហើយ ។

អវិក្កីណន្ត គុ. [ន+វិ+កី+ណា+អន្ត] កាលមិនលេក ។

អវិក្ខិត្ត គុ. [ន+វិ+ខិប+ត] គឺ...មិនបោះទៅផ្សេងៗហើយ, ‑ មិនរាយមាយហើយ ។

អវិគត គុ. [ន+វិ+គម+ត] មិនទៅប្រាសហើយ, មិនរាំងហើយ ។ ‑ **គន្ធ** គុ. មានក្លិនមិនទៅប្រាសហើយ ។

អវិចរិត្វា អ. [ន+វិ+ចរ+ឥ.អា.+ត្វា] មិនត្រេចទៅហើយ, មិនប្រព្រឹត្តហើយ ។

អវិជហិត គុ. [ន+វិ+ហា.ហា, ផ្លាស់ហាទៃអព្ភាសៈ>ជ, ផ្លាស់អានៃហា.ធាតុ>ឥ+ត] គឺ...មិនលះហើយ, ‑ មិនលះបង់ហើយ ។

អវិជាត គុ. [ន+វិ+ជន, ជន>ជា+ត] មិនកើតវិសេសហើយ, មិនទាន់សម្រាលហើយ ។

អវិជានន្ត គុ. [ន+វិ+ញា, ញា>ជា+នា, នា>ន+អន្ត] កាលមិនដឹងច្បាស់ ។

អវិជាយិត្វា អ. [ន+វិ+ជន, ជន>ជា, ផ្លាស់អានៃជា>អាយ+ឥ.អា.+ត្វា] មិនទាន់កើតហើយ, មិនទាន់សម្រាលហើយ ។

អវិជ្ជន្ធការ ប៉ុ. [អវិជ្ជា+អន្ធការ] សភាវៈជាគ្រឿងធ្វើនូវងងឹតគឺអវិជ្ជា(១), ងងឹតគឺអវិជ្ជា (អន្ធការ<អន្ធ+ករ+ណ); វិ. **អន្ធំ ករោតិ ឯតេនាតិ> អន្ធការោ** (២); **អវិជ្ជា ឯវ អន្ធការោ> អវិជ្ជន្ធការោ** ។

(១) (២) ចង់ប្រែស័ព្ទនិងវិគ្គហៈជាកត្តុរូប_កត្តុសាធនៈវិញ ក៏បាន ។

អវិជ្ជមាន គុ. [ន+វិទ+យ, ផ្លាស់ទនិងយ>ជ្ជ+មាន] កាលមិនមាន, កាលមិនដឹង, កាលមិនបាន ។

អវិជ្ជាខន្ធ ប៉ុ. [អវិជ្ជា+ខន្ធ] កងនៃអវិជ្ជា, គំនរនៃអវិជ្ជា ។

អវិជ្ជាសង្ខាត គុ. [អវិជ្ជា+សង្ខាត] គឺបណ្ឌិតរាប់ព្រមហើយថាអវិជ្ជា, ពោលគឺអវិជ្ជា ។

អវិញ្ញូ គុ. [ន+វិញ្ញូ] អ្នកមិនដឹងច្បាស់, ឬមិនមែនអ្នកដឹងច្បាស់ដោយប្រក្រតី (មិនមែនអ្នកប្រាជ្ញ); វិ. **វិជានាតីតិ> វិញ្ញូ** , **វិជានាតិ សីលេនាតិ> វិញ្ញូ** , **ន វិញ្ញូ> អវិញ្ញូ** ។

អវិតិណ្ណកង្ខ គុ. [អវិតិណ្ណ+កង្ខា] មានសេចក្ដីសង្ស័យមិនទាន់ឆ្លងផុតហើយ (អវិតិណ្ណ<ន+វិ+តរ+ត, ត>ឥណ្ណ); វិ. **អវិតិណ្ណា កង្ខា យស្ស សោ> អវិតិណ្ណកង្ខោ** ។

អវិតិណ្ណភាវ ប៉ុ. [អវិតិណ្ណ+ភាវ] ភាវៈនៃ...ជា...មិនទាន់ឆ្លងផុតហើយ ។

អវិទិត គុ. [ន+វិទ+ឥ.អា.+ត] គឺ...មិនដឹងហើយ, ‑មិនប្រាកដហើយ ។

អវិទូរ គុ. [ន+វិទូរ] ទីមិនឆ្ងាយ (ទីជិត, ជិត) ។ ‑ **ដ្ឋាន** នប៉ុ. ទីមិនឆ្ងាយ ទីជិត ។ ‑ **វិហារ** ប៉ុ. វិហារមិនឆ្ងាយ, វិហារជិត ។

អវិទ្ទសុ ប៉ុ. [ន+វិទ+ទសុ] អ្នកមិនដឹង, អ្នកមិនចេះ; វិ. **វិទតិ ជានាតីតិ> វិទ្ទសុ** , **ន វិទ្ទសុ> អវិទ្ទសុ** ។

អវិធេយ្យ គុ. [ន+វិធិ+ឯយ្យ] អវយវៈមិនគួរដើម្បីធ្វើនូវវិធី, ‑ នូវបែបយ៉ាង; វិ. **ន វិធី (កាតុំ) អរហតីតិ> អវិធេយ្យោ** ។

អវយវៈមិនគួរដល់វិធី; ឧ. **ន វិជិស្ស អរហតីតិ> អវិជេយ្យោ** ។

អវិនស្សមាន គុ. [ន+វិ+នស+យ+មាន] កាលមិនវិនាស, កាលមិនខូច, កាលមិនបាត់ ។

អវិនាសេន្ត គុ. [ន+វិ+នស+ណេ+អន្ត] កាលមិនញ៉ាំង...ឲ្យវិនាស, ... ។

អវិនោទេត្វា អ. [ន+វិ+នុទ+ណេ+ត្វា] មិនបន្ទោបង់ហើយ, បន្ទោបង់មិនបានហើយ ។

អវិន្ទន្ត គុ. [ន+វិន្ទ+អន្ត] កាលមិនបាន, កាលមិនប្រសព្វ, កាលមិនជួប ។

អវិប្បវាស បុំ. [ន+វិ+ប+វស+ណ] កិ.មិននៅប្រាស, ការមិនព្រាត់ប្រាស ។

អវិប្បវុត្តស្សតិ គុ. [អវិប្បវុត្ត+សតិ] អ្នកមានសតិមិននៅប្រាសហើយ (មិនប្រាសចាកសតិ); ឧ. **អវិប្បវុត្ថា សតិ យេន សោ> អវិប្បវុត្ថស្សតិ** ។

អវិមំសិត្វា អ. [ន+មា.មាន+ស+ឥ.អា.+ត្វា(១)] មិនពិចារណាហើយ, មិន ល្បងហើយ ។

អវិរុជ្ឈិត្វា អ. [ន+វិ+រុធ+យ+ឥ.អា.+ត្វា] មិនខុសហើយ, មិនភ្លាត់ហើយ ។

អវិរុទ្ធ គុ. [ន+វិ+រុធ+ត] មិនពិរុធហើយ, មិនខុសហើយ, មិនភ្លាត់

---

(១) រូបសិទ្ធិនេះ ចូរមើលបទានុក្រមធម្មបទ ភាគទី៣ ត្រង់អក្សរ " វិ ឬ វី " ។

ហើយ ។ -ត្តា នបុំ. ភាវៈនៃ...ជា...មិនខុសហើយ, -មិនភ្លាត់ហើយ ។

អវិរូឡ្ហធម្ម គុ. [អវិរូឡ្ហ+ធម្ម] មានធម៌មិនដុះហើយ, មានធម៌មិនចំរើនហើយ ។

អវិរូហន្ត គុ. [ន+វិ+រុហ+អន្ត] កាលមិនដុះ, កាលមិនចំរើន ។

អវិលិត្ត គុ. [ន+វិ+លិប+ត] គឺ...មិនប្រឡាក់ហើយ, -មិនជិតហើយ, -មិនជិតជាប់ហើយ, -មិនលាបហើយ ។

អវិវរ គុ. [ន+វិវរ] មានប្រហោងមិនមាន, មានចន្លោះមិនមាន ។

អវិវិត្ត គុ. [ន+វិ+វិច+ត] មិនស្ងាត់ហើយ ។

អវិស្សជ្ជេត្វា អ. [ន+វិ+សជ្ជ+ណេ+ត្វា] មិនចាត់ចែងហើយ, មិនលះបង់ហើយ, មិនចំណាយហើយ, មិនលែងហើយ, ... ។

អវិស្សដ្ឋ គុ. [ន+វិ+សជ+ត] គឺ...មិនលះបង់ហើយ ។ - កម្មដ្ឋានតា ឥ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកមានកម្មដ្ឋានមិនលះបង់ហើយ ។

អវិសមិត្វា អ. [ន+វិ+សម+ឥ.អា.+ត្វា] មិនរំងាប់ហើយ, មិនសម្រាកហើយ ។

អវិសយ គុ. [ន+វិសយ] មិនមែនជាវិស័យ (មិនមែនជាអារម្មណ៍) ។

អវិសយ្ហ គុ. [ន+វិ+សហ+ណ្យ] គឺ...គប្បីកំហែងមិនបាន, - មិនគប្បីកំហែងបាន, - មិនគប្បីគំរាមបាន ។

អវិសហន្តី គុ. [ន+វិ+សហ+អន្ត+ឦ] កាលមិនអាច, កាលមិនហ៊ាន ។

អវិសហន្ត គុ. [ន+វិ+សហ+អន្ត] កាលមិនអាច, កាលមិនហ៊ាន ។

អវិសារទតា ឥ. [អវិសារទ+តា] ភាវៈនៃ...អ្នកមិនមានសេចក្ដីខ្លាចទៅប្រាសហើយ, . អ្នកមិនមានសេចក្ដីក្លៀវក្លា, . អ្នកមិនមានសេចក្ដីអង់អាច; វិ. **វិគតោ សារទោ ឯតស្មាតិ> វិសារទោ , នត្ថិ វិសារទោ ឯតស្សាតិ> អវិសារទោ, តស្ស ភាវោ> អវិសារទតា** ។ **សារទ**<សំ+រទ+អ, លុបនិគ្គហិតទីឃៈអនៃស>អា=សេចក្ដីខ្លាច ។

អវិសេស គុ. [ន+វិសេស] មិនវិសេស, មិនប្លែកគ្នា ។

អវិស្សាសនីយដ្ឋាន នបុំ. [អវិស្សាសនីយ+ឋាន] ទីមិនមែនជាទីតាំងនៃសេចក្ដីស្និទ្ធស្នាល; ទីគឺ...មិនគប្បីស្និទ្ធស្នាល; វិ. **ន វិស្សាសិកព្វន្តិ> អវិស្សាសនីយំ , អវិស្សាសនីយំ ឋានំ> អវិស្សាសនីយដ្ឋានំ** ។

អវិហញ្ញន្ត គុ. (ន+វិ+ហន+យ+អន្ត) កាលមិនបៀតបៀន, កាលមិនលំបាក, កាលមិនក្ដៅក្រហាយ ។

អវិហឹសនភាវ បុំ. [អវិហឹសន+ភាវ] ភាវៈគឺកិ.មិនបៀតបៀន, ភាវៈនៃកិ.មិនបៀតបៀន (**អវិហឹសន**<ន+វិ+ហិស+យុ, ចុះនិ.អា.) ។

អវិហេឋេត្វា អ. [ន+វិ+ហេឋ+ណេ+ត្វា] មិនញុំាង...ឱ្យលំបាកហើយ, មិនបៀតបៀនហើយ ។

អវិហា អស.ន ព្រហ្មលោកឈ្មោះអវិហា, ទេវតានៅក្នុងព្រហ្មលោកឈ្មោះអវិហា ។

អវីចិ ឥ. ឬ នបុំ. [ន+វីចិ] ទីមានសេចក្ដីសុខមិនមាន (នរកឈ្មោះអវីចិ);

វិ. **នត្ថិ សុខំ : វីចិ មេត្ថាតិ> អវីចិ**; (ឈ្មោះរណ្ដៅនរកធំមួយក្នុងពួកនរកទាំង៨រណ្ដៅ) ។ . **បរាយន** គុ. មាននរកឈ្មោះអវីចិជាទីប្រព្រឹត្តទៅក្នុងខាងក្នុង ។ . **មហានិរយសន្តាប** បុំ. កិ.ក្ដៅព្រមនៃនរកធំឈ្មោះអវីចិ, កំដៅនៃនរកធំឈ្មោះអវីចិ ។ . **មហានិរយ** នបុំ. នរកធំឈ្មោះអវីចិ ។ . **សន្តាប** បុំ. សេចក្ដីក្ដៅព្រមនៃនរកឈ្មោះអវីចិ, កំដៅនៃ... ។ **សន្តាប**>សំ+តប+ណ ។

អវីតរាគ គុ. [អវីត+រាគ] អ្នកមានរាគៈមិនទៅប្រាសហើយ ។

អវុឌ្ឍិមុខ នបុំ. [អវុឌ្ឍិ+មុខ] មាត់នៃសេចក្ដីមិនចំរើន, ប្រធាននៃសេចក្ដីមិនចំរើន, ប្រធាននៃសេចក្ដីវិនាស ។

អវេកល្លក្ខណ បុំ. [អវេកល្ល+ខណ] ខណៈគឺ... (នៃ)ភាវៈនៃបុគ្គលមិនវិកល, ខណៈគឺភាវៈនៃសេចក្ដីមិនខ្វះខាត, ខណៈគឺភាវៈនៃបុគ្គលមានអវយវៈមិនខ្វះខាត (**អវេកល្ល**<ន+វេកល្ល); វិ. **វិកលស្ស ភាវោ> វេកល្លំ , នត្ថិ វេកល្លំ អស្សាតិ> អវេកល្លោ** ។

អវេក្ខតិ កិ. [អវ+ឥក្ខ+អ+តិ_វ.] ក្រឡេកមើល, ពិចារណា ។

អវេក្ខន្ត គុ. [អវ+ឥក្ខ+អន្ត] កាលក្រឡេកមើល, កាលពិចារណា ។

អវេច្ចប្បសន្ន គុ. [អវេច្ច+បសន្ន] ពិចារណាហើយទើបជ្រះថ្លា, ជ្រះថ្លាហើយព្រោះពិចារណា (**អវេច្ច**<អវ+ឥ, ឥ>ឯ+ត្វា ,ត្វា>រច្ច, លុបរ=ពិនិត្យ, ពិចារណា, ត្រួតត្រា; **បសន្ន**<ប+សទ+ត, ត>ន្ន=ជ្រះថ្លា, ថ្លា) ។

អវេច្ចប្បសាទសង្ខាត គុ. [អវេច្ចប្បសាទ+សង្ខាត] ពោលគឺកិ.ពិចារណាហើយទើបជ្រះថ្លា, ពោលគឺសេចក្ដីជ្រះថ្លាព្រោះពិចារណា ។

អវេរី គុ. [ន+វេរី] មិនមែនអ្នកមានពៀរ, អ្នកមិនមានពៀរ; វិ. **វេរំ យស្ស អត្ថីតិ> វេរី , ន វេរី> អវេរី** ។

អវេរ គុ. [ន+វេរ] មានពៀរមិនមាន; វិ. **នត្ថិ វេរំ អស្សាតិ> អវេរោ** ។ កិ.មិនមាននៃពៀរ; វិ. **វេរស្ស អភាវោ> អវេរំ** ។

អវេលា ឥ. [ន+វេលា] មិនមែនជាវេលា; វិ. **ន វេលា>អវេលា** ។ វេលាមិនគួរ; វិ. **អយុត្តា វេលា> អវេលា** ។

អវោច កិ. [អ+វច+អ+អា_ហី, យកអនៃវ>ឱ] បានពោលហើយ ។

អវោចុំ កិ. [អ+វច+អ+ឧំ.អជ្ជ.យកអនៃវ>ឱ] បានពោលហើយ ។

អវ្ហាន នចុំ. [អា>អ+ហុ ឬ វេហ+យុ] ពាក្យសម្រាប់ហៅ ឬសម្រាប់ស្រែកហៅ (ឈ្មោះ); វិ. **អវ្ហាយតិ ឯតេនាតិ> អវ្ហានំ** ។ កិ.ស្រែកហៅ (ឈ្មោះ); វិ. **អវ្ហាយតេតិ> អវ្ហានំ** ។

អសក្កច្ចំ កិវិ. [ន+សក្កច្ច] កិ.មិនអើពើ, កិ.មិនធ្វើ (មិនគោរព, មិនយកចិត្តទុកដាក់, មិនត្រឹមត្រូវ; សក្កច្ច<ស_និ+ករ+ត, ត>ច្ច, ក>ក្កលុប; វិ. **អាទរំ ករណំ> សក្កច្ចំ , ន សក្កច្ចំ> អសក្កច្ចំ** ។

អសក្ការ ចុំ. [ន+ស+ករ+ណ] កិ.មិនធ្វើដោយប្រពៃ; វិ. **ន សំ: សម្មា ករយតេតិ> អសក្ការណំ , អសក្ការណំ> អសក្ការោ** ។ គុ. មិនមែនជាគ្រឿងសក្ការៈ, មិនមានគ្រឿងសក្ការៈ ។

អសក្កុណិត្វា អ. [ន+សក+ឧណា, អានៃឧណា>ឥ+ត្វា] មិនអាចហើយ ។

អសក្កោន្ត គុ. [ន+សក+ឧ+អន្ត] កាលមិនអាច (ឥ.ចុះឮ>អសក្កោន្តី) ។

អសក្ខរ គុ. [ន+សក្ខរ] មានក្រួសមិនមាន, មិនមានក្រួស, មិនមានស្ករ, មិនមែនស្ករ ។

អសក្ខិ កិ. [អ+សក+អ+ឦ.អជ្ជ, ផ្លាស់ ក>ខ, តម្រួត ក លើ ខ] បានអាចហើយ ។

អសច្ឆិកត គុ. [ន+សច្ឆិ+ករ+ត] គឺ...មិនធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ។

អសជ្ជន្ត គុ. [ន+សជ្ជ+អន្ត] កាលមិនជាប់, កាលមិនទើសទាក់, កាលមិនចាត់ចែង ។

អសជ្ឈាយករណ នចុំ. [ន+សជ្ឈាយ+ករ+យុ] កិ.មិនធ្វើនូវសេចក្ដីស្វាធ្យាយ, កិ.មិនធ្វើនូវការសិក្សា ។

អសជ្ឈាយន្ត គុ. [ន+សំ+អធិ, អធិ>អជ្ឈ+ឥ, ឥ>អាយ+អន្ត] កាលមិនស្វាធ្យាយ, កាលមិនសិក្សា, កាលមិនរៀន ។

អសជ្ឈាយមល គុ. [អសជ្ឈាយ+មល] មានកិ.មិនស្វាធ្យាយជាមន្ទិល; វិ. **អសជ្ឈាយោ មលំ យស្ស សោ> អសជ្ឈាយ-មលោ** ។

អសញ្ចិច្ច អ. [ន+សំ+ចិត+ត្វា, ត្វា>ច្ច, លុបនិងទីបំផុតធាតុ] មិនគិតព្រមហើយ, មិនក្លែងហើយ, មិនល្មើសហើយ ។

អសញ្ចេតនិក គុ. [ន+សញ្ចេតនិក] មិនមែនអ្នកប្រព្រឹត្តទៅមួយអន្លើដោយចេតនា, មិនប្រកបដោយសេចក្ដីក្លែង, - សេចក្ដីល្មើស, មិនមែនអ្នកក្លែង (សញ្ចេតនិក<សញ្ចេតនា+ណិក) ។

អសញ្ញានន្ត គុ. [ន+សំ+ញា+នា+អន្ត] កាលមិនដឹងព្រម, កាលចាំមិនបាន, កាលមិនដឹងច្បាស់, កាលមិនស្គាល់ជាក់ ។

អសញ្ញត គុ. [ន+សំ+យម+ត, ផ្លាស់និគ្គហិតនិងយ>ញ្ញ>ញ្ញ, លុបមីចុងធាតុ] គឺ...មិនសង្រួមហើយ, -មិនប្រុងប្រយ័ត្នហើយ, -មិនទុកដាក់ហើយ។ - **បរិក្ខារវត្ត** ទចុំ. រឿងនៃភិក្ខុអ្នកមានបរិក្ខារមិនចេះទុកដាក់ហើយ, -មិនប្រុងប្រយ័ត្នហើយ ។

អសណ្ឋហន្ត គុ. [ន+សំ+ឋា+អន្ត, ចុះហ.អា] កាលមិនតាំងទុកព្រម, កាលមិនតាំងនៅដោយល្អ, កាលតាំងនៅមិនបាន, កាលមិនទុកដាក់ ។

អសតំ ចុំ. [អសន្ត+នំ.វិ., ផ្លាស់ ន្ត+នំ>តំ] នៃអសប្បុរសទាំងឡាយ, នៃបុគ្គលអ្នកមិនស្ងប់ទាំងឡាយ ។

អសតិ គុ. [ន+អស+អន្ត+ស្មិំ.វិ., ផ្លាស់ន្ត+ស្មិំ.វិ>តិ] កាលមិនមាន ។

អសតិ គុ., ឥ. [សតិ+អភាវ ឬន+សតិ] កិ.មិនមាននៃសតិ, មិនមានសតិ; វិ. **សតិយា អភាវោ> អសតិ , នត្ថិ សតិ ឯតស្សាតិ> អសតិ** ។ - **អមនសិការវស** ចុំ. អំណាចនៃកិ.មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្តព្រោះកិ.មិនមាននៃសតិ ។

អសត្តឃាដក ចុំ. [ន+សត្ត+ហន, ហន>ឃាដ+ណ្វុ] អ្នកមិនសម្លាប់នូវសត្វ, មិនមែនអ្នកសម្លាប់នូវសត្វ; វិ. **សត្តេ ហនតីតិ> សត្តឃាដកោ , ន សត្តឃាដកោ> អសត្តឃាដកោ** ។

អសត្ត គុ. [ន+សត្ត ឬសជ+ត] មិនមែនជាសត្វ, អ្នកមិនជាប់ជំពាក់ ។

អសឋ ចុំ. [ន+សឋ+អ] អ្នកមិនអួត, មិនកោង, មិនល្បួង; វិ. **ន សឋេតីតិ> អសឋោ**; គុ. មិនមែនអ្នកអួតអាង, មិនមែនអ្នកបៀតបៀន, អ្នកមិនមានអំនួត, អ្នកមិនអែបអប ។

អសទិស គុ. [ន+សទិស] មិនប្រាដកស្មើ, មិនដូចគ្នា, មិនប្រហែលគ្នា, មិនស្រដៀងគ្នា (សទិស<សមាន>ស+ទិស+ក្វិ; វិ. **សមានោ ឋិយ សោ ធិស្សតីតិ> សធិសោ , សមានំ ភត្វា នំ បស្សតីតិ ចា> សធិសោ , ន សធិសោ> អសធិសោ**) ។ - **ទាន** នចុំ. ទានមានទានដទៃប្រាកដស្មើមិនមាន ។ - **រូប** នចុំ. រូបមានរូបដទៃប្រាកដស្មើមិនមាន, មានរូបមិនដូចគ្នា, មានរូបមិនប្រហែលគ្នា, មានរូបមិនស្រដៀងគ្នា ។ - **ទានវត្ថុ** នចុំ. រឿងនៃអសទិសទាន, រឿងនៃទានមានទានដទៃទៀតប្រាកដស្មើមិនមាន ។

អសទ្ទហន្ត គុ. [ន+សំ+ធា+អន្ត] កាលមិនជឿ ។

អសទ្ទហិត្វា [ន+សំ+ធា+ឥ.អា.+ត្វា] មិនជឿហើយ ។

អសទ្ធម្ម ចុំ. [អសន្ត+ធម្ម] ធម៌នៃអសប្បុរស, ធម៌នៃបុគ្គលអ្នកមិនស្ងប់ ឬមិនមែនជាធម៌របស់សប្បុរស (អសទ្ធម្ម); វិ. **អសតំ ធម្មោ> អសទ្ធម្មោ , សតំ ចា ធម្មោ> សទ្ធម្មោ, ន សទ្ធម្មោ> អសទ្ធម្មោ** ។ - **សន្ថវ** ចុំ. សេចក្ដីរាក់រាយគ្រមដោយ

អំណាចនៃអសទ្ធម្ម, សេចក្តីរីករាយព្រមដោយធម៌នៃអសប្បុរស (សន្តរ<សំ+ចុ+ណ) ។

អស្សទ្ធ គុ. [ន+សទ្ធា] មានសទ្ធាមិនមាន, មិនមានសទ្ធា; វិ. **សទ្ធា យស្ស អត្ថិ តិ> សទ្ធោ , ន សទ្ធោ> អស្សទ្ធោ** (កិ.មិនមាន នៃសទ្ធា, មានសទ្ធាដ៏ធំរើន) ។

អសនិ ពុំ.,ឥ. [អស+អនិ] សភាវៈ ឬធម្មជាតិដែលទេវតាបាញ់ទៅដើម្បីប្រយោជន៍ដល់រណ្ណះ, រន្ទះ (អាវុធរបស់ព្រះឥន្ទ្រ); វិ. **ភណ្ឌក្ខាយ អស្សតេ ខិបិយតេ ឆេទេហិតិ> អសនិ** ។ - **អគ្គិ** ចុំ. ភ្លើងគឺរន្ទះ, ភ្លើងនៃរន្ទះ ។ - **បាតសទ្ទ** ចុំ. សំឡេងជាទីធ្លាក់ចុះនៃរន្ទះ, សំឡេងគឺរន្ទះធ្លាក់ចុះហើយ ។ - **សទ្ទ** ចុំ. សំឡេងនៃរន្ទះ, សូរនៃរន្ទះ ។

អសន្តុសក គុ. [ន+សំ+តុស+ណ្ហុ] អ្នកមិនតក់ស្លុតព្រម, មិនមែនអ្នកតក់ស្លុត ។

អសន្ត គុ. [ន+អស+អន្ត] កាលមិនអាន ។

អសន្ត ចុំ. [ន+សម+ត, ត>ន្ត, លុបទីចំផុតធាតុ] អ្នកមិនស្ងប់, អ្នកមិនរំងាប់ (អសប្បុរស); គុ. មិនរំងាប់ហើយ, មិនស្ងប់ហើយ ។

អសន្តុដ្ឋ គុ. [ន+សំ+តុស+ត, ត>ដ្ឋ] មិនត្រេកអរព្រមហើយ, មិនត្រេកអរហើយដោយវត្ថុជារបស់នៃខ្លួន, មិនសន្តោស ។

អសន្ថុត គុ. [ន+សំ+ថុ+ត] គឺ...មិនត្រេកអរព្រមហើយ, - មិនធ្លាប់រីករាយ

ព្រមហើយ, - មិនសរសើរព្រមហើយ, - មិនធ្លាប់ជិតដិតហើយ, មិនធ្លាប់ម្ហូលមិត្រហើយ ។

អសប្បាយ គុ. [ន+សប្បាយ] មិនមែនជាសេចក្តីសប្បាយ, មិនជាទីសប្បាយ, មិនមានសេចក្តីសប្បាយ ។

អសព្ភ គុ. [ន+សភា] មិនមែនវាចាគឺបុគ្គលគប្បីពោលក្នុងទីប្រជុំ, មិនមែនវាចាជាគ្រឿងពោលនៃជនអ្នករំងាប់ (អសប្បុរស, អកុសលធម៌, ធម៌ជាអកុសល) ។

អសព្ភិវាចា ឥ. [អសព្ភិ+វាចា] វាចាជារបស់នៃអសប្បុរស, វាចារបស់បុគ្គលមិនមែនជាសប្បុរស, វាចានៃអសប្បុរស ។

អសមត្ថ គុ. [ន+សមត្ថ+អ] អ្នកមិនអាច; វិ. **ន សមត្ថោតិ>អស. មត្ថោ** ។ - **តា** ឥ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកមិនអាច ។ - **ភាវ** ចុំ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកមិនអាច ។ - **ភាវសង្ខាត** គុ. គឺបណ្ឌិតពោលថាភាវៈនៃ...ជា...មិនអាច, ពោលគឺភាវៈនៃ... ។

អសម គុ. [ន+សម] មានបុគ្គលស្មើមិនមាន, មិនមានបុគ្គលស្មើ (មិនស្មើ); វិ. **នត្ថិ សមោ ឯតស្សាតិ> អសមោ** ។

អសមធុរ គុ. [អសម+ធុរ] មានធុរៈមានបុគ្គលស្មើមិនមាន; នចុំ. ធុរៈនៃព្រះពុទ្ធមិនមានបុគ្គលស្មើ; វិ. **នត្ថិ ឥតស្ស សមោតិ > អសមោ, អសមំ ធុរំ យស្ស សោ > អសមធុរោ , អសមស្ស ធុរំ> អសមធុរំ** ។

អសមន្នាហរិត្វា អ. [ន+សំ+អនុ+អា.+ហរ+ឥ_អា.+ត្វា] មិននាំ

មកតាមព្រមហើយ, មិនប្រមូលហើយ, មិនប្រមូលទុកហើយ ។

អសមបេក្ខន នបុំ. [អសម+អបេក្ខន] កិ.សម្លឹងនូវអារម្មណ៍មិនស្មើ, កិ.មិនសម្លឹងស្មើ (អបេក្ខន<អប+ឥក្ខ+យុ) ។

អសមសម គុ. [អសម+សម] ស្មើដោយព្រះពុទ្ធមានបុគ្គលស្មើមិនមាន, ស្មើដោយព្រះពុទ្ធមិនមានបុគ្គលស្មើ; វិ. **នត្ថិ សមោ ឯតស្សាតិ> អសមោ, អសមេន សមោ> អសមសមោ** ។

អសមាចរន្ត គុ. [ន+សំ+អា+ចរ+អន្ត] កាលមិនប្រព្រឹត្តតាម, កាលមិនប្រព្រឹត្តទូទៅព្រម, កាលមិនប្រព្រឹត្តដោយប្រពៃ ។

អសមាហិត គុ. [ន+សមាហិត] មិនតាំងមាំហើយ, មិនដំកល់ខ្ជាប់ហើយ, មិនមែនអ្នកមានចិត្តដំកល់មាំ, មានចិត្តមិនដំកល់ខ្ជាប់ហើយ (សមាហិត<សំ+អា+ធា+ត) ។

អសមុច្ឆិន្ន គុ. [ន+សំ+ឧ+ឆិទ+ត] គឺ...មិនកាត់ឡើងព្រមហើយ, . មិនកាត់ផ្តាច់ហើយ, . មិនដកឡើងហើយ ។ . **វដ្តពីជ** គុ. មានពូជនៃវដ្តៈមិនកាត់ឡើងព្រមហើយ, . មិនផ្តាច់ចង់ហើយ ។

អសមុដ្ឋាបេន្ត គុ. [ន+សំ+ឧ+ឋា+ណាបេ+អន្ត] កាលមិនញុំាង...ឱ្យតាំងឡើងព្រម, . ឱ្យកើត ។

អសមុទាចរណ នបុំ. [ន+សំ+ឧ+ទ.អា.+អា+ចរ+យុ] កិ.មិនប្រព្រឹត្តទូទៅក្នុងខាងលើព្រម, កិ.មិនស្រែកហៅ ឬមិនហៅរក, កិ.មិនកំរើក, កិ.មិនពុះពោរឡើង ឬមិនដាលឡើង, កិ.មិនប្រាលឡើង ។

អសមុទាចរ បុំ. [ន+សំ+ឧ+ទ.អា.+អា+ចរ+ណ] (ប្រែដូច «អសមុទាចរណ») ។

អស្មិមាន បុំ. [អស្មិ+មាន] មានះប្រព្រឹត្តទៅដោយអាការថាអញមាន, ឬសេចក្តីប្រកាន់ថាអញមាន, មានះថាអញមាន (អស្មិមានះ); វិ. **អស្មីតិ អាការេន បវត្តោ មានោ> អស្មិមានោ, អស្មីតិ ចា មានោ> អស្មិមានោ** ។ . **មត្ត** គុ. អាការគ្រាន់តែ ឬត្រឹមតែអស្មិមានះ ។

អសម្បដិច្ឆន្ត គុ. [ន+សំ+បដិ+ឥស+អន្ត] កាលមិនទទួលព្រម, កាលមិនប្រាថ្នាព្រមចំពោះ ។

អសម្បត្ត គុ. [ន+សំ+បទ+ត] មិនដល់ព្រមហើយ, មិនទាន់ហើយ ។

អសម្ពន្ធ គុ. [ន+សំ+ពន្ធ+អ] មិនចងព្រមហើយ, មិនជាប់ព្រមហើយ, មិនទាក់ទងហើយ ។

អសម្ភិន្ន គុ. [ន+សំ+ភិទ+ត] មិនបែកព្រមហើយ, មិនធ្លាយព្រមហើយ, មិនច្រឡូកច្រឡំហើយ (សុទ្ធ) ។ . **ខីរបាយាស** បុំ. បាយបាយាសគឺបុគ្គលចំអិនដោយទឹកដោះស្រស់សុទ្ធ, បាយបាយាសដ៏លាយដោយទឹកដោះស្រស់សុទ្ធ (បាយបាយាសគឺបុគ្គលចំអិនហើយដោយទឹកដោះស្រស់មិនលាយដោយទឹក) ។

អសម្មជ្ជិតា ឥ. [ន+សំ+មជ្ជ+ឥ.អា.+តា] មិនសំអាតហើយ, មិនបោសហើយ, មិនជំរះហើយ ។

អសម្មិស្ស គុ. [ន+សំ+មិស+អ] មិនច្រឡំគ្នា, មិនច្រឡំព្រម, មិនលាយឡំ, មិនច្របូកច្របល់ ។

អសម្មោហសម្បជញ្ញ នប៉ុ. [អសម្មោហ+សម្បជញ្ញ] ភាវៈនៃសេចក្ដីដឹងខ្លួនទៅគ្រប់ដោយសេចក្ដីមិនវង្វេងព្រម(១) ឬសេចក្ដីដឹងច្បាស់ដោយសេចក្ដីមិនវង្វេង(២) (អសម្មោហ<ន+សំ+មុហ+ណ=វិ. **អសម្មុយ្ហនំ**> **អសម្មោហោ** , សម្បជញ្ញ<សម្បជាន+ណ្យ=វិ. **សម្បជានាតីតិ**> **សម្បជានំ** , **តស្ស ភាវោ**> **សម្បជញ្ញំ** , **សម្បជានំ ឯវ វា**> **សម្បជញ្ញំ**) ។

អសរណភាវ ប៉ុ. [អសរណ+ភាវ] ភាវៈនៃ...ជាអ្នកមិនមានសេចក្ដីទីពឹង, ភាវៈនៃកិ.រឭកមិនបាន, ភាវៈគឺកិ.នឹកមិនឃើញ ។

អសរីរ គុ. [ន+សរីរ] មានសរីរៈមិនមាន, មិនមានសរីរៈ ។

អសល្លក្ខណាការ ប៉ុ. [អសល្លក្ខណ+អាការ] អាការគឺកិ.មិនកំណត់ព្រម, អាការគឺកិ.កំណត់មិនបាន, (អសល្លក្ខណ<ន+សំ+លក្ខ+យុ) ។

អសល្លក្ខេត្វា អ. [ន+សំ+លក្ខ+ឯ+ត្វា] កំណត់ព្រមមិនបានហើយ, មិនកំណត់ព្រមហើយ ។

អសហន្ត គុ. [ន+សហ+អន្ត] កាលមិនអត់ធន់, កាលអត់ទ្រាំមិនបាន, កាលមិនអត់សង្កត់ ។

អសង្ខត គុ. [ន+សំ+ករ, ករ>ខរ+ត, លុបរ] គឺបច្ច័យមិនធ្វើព្រមហើយ, គឺ...មិនតាក់តែងហើយ ។

អសង្ខេយ្យ នប៉ុ. [ន+សំ+ខា+ឯយ្យ] គឺបុគ្គលមិនគប្បីរាប់បាន, កាល

(១) (២) ប្រែជា ខ្ទង់សមាស វិញក៏បាន ។

គឺបុគ្គលមិនគប្បីអាចដើម្បីរាប់បាន, អសង្ខេយ្យ (លេខ ១ មានសូន្យ ១៤០; ខ្លះថា ១៤៥) អភិ..សុចិ ។

អសំវរ ប៉ុ. [ន+សំ+វរ+អ] កិ.មិនសង្រួម, សេចក្ដីមិនសង្រួម, ការមិនរាំង ។ - ទ្វារ នប៉ុ. ទ្វារមិនជាទីសង្រួម, ទ្វារគឺបុគ្គលមិនគប្បីសង្រួម; គុ. មានទ្វារមិនសង្រួម ។

អសំវុត គុ. [ន+សំ+វុ+ត] គឺបុគ្គលមិនសង្រួមហើយ, - មិនរាំងហើយ, - មិនបិទហើយ ។

អសំសដ្ឋ គុ. [ន+សំ+សជ+ត] មិនលាយហើយ, មិនច្រឡូកច្រឡំហើយ ។

អសំហារិយ គុ. [ន+សំ+ហរ+ណ្យ+ឥ.អា.] គឺបុគ្គលមិនគប្បីនាំទៅព្រម, គឺ...មិនគប្បីជញ្ជូនទៅបាន ។

អសាទុ គុ. [ន+សទ+ណុ] គឺបុគ្គលមិនគប្បីត្រេកអរ, មានរសគឺបុគ្គលមិនគប្បីត្រេកអរ, មិនជាទីត្រេកអរ, មានរសមិនឆ្ងាញ់ ។

អសាធារណ គុ. [ន+សហ+ធារណ ឬន+សម, សម>ស+អា+ធរ+យុ] ធម្មជាតមិនប្រព្រឹត្តទៅមួយអន្លើដោយកិ.ទ្រទ្រង់ ឬសភាវៈជាទីដែលគេមិនទ្រទ្រង់ទូទៅស្មើ (មិនសាធារណ, មិនទូទៅ); វិ. **ន សហ ធារណេន បក្កតីតិ**> **អសាធារណំ** , **ន សមំ អាធារិយន្តិ តស្មិន្តិ វា**> **អសាធារណោ** ។

អសាធុ ប៉ុ. [ន+សាធ+ឧ] អ្នកមិនញុំាងប្រយោជន៍ឱ្យសម្រេច (អសប្បុរស, មនុស្សមិនល្អ); វិ. **ន អត្ថំ សាធេតីតិ**> **អសាធុ** ; នប៉ុ.

កម្មមិនញុាំងប្រយោជន៍ឱ្យសម្រេច, កម្មមិនល្អ, មិនប្រពៃ ។

អសារក គុ. [ន+សារ+ក] មានសារៈមិនមាន, មានខ្លឹមមិនមាន, មិនមានខ្លឹម; វិ. **នត្ថិ សារោ អស្សាតិ> អសារកោ** ។

អសារ គុ. [ន+សារ] ធម៌មានសារៈ (ខ្លឹម) មិនមាន ។ **- ទស្សី** ចុំ. អ្នកមានកិ.ឃើញនូវធម៌មិនមានសារៈជាប្រក្រតី ។

អសារុប្ប គុ. [ន+សារុប្ប] មានភាវៈនៃកម្មប្រព្រឹត្តទៅមួយអន្លើដោយរូបមិនមាន, មិនមានភាវៈនៃកម្មដ៏សមគួរ (មិនសមគួរ, សេចក្តីមិនសមគួរ); វិ. **សហ រូបេន ចត្តតីតិ> សរូបំ,តស្ស ភាវោ> សារុប្បំ , នត្ថិ សារុប្បំ ឯតស្សាតិ> អសារុប្បំ** ។

អសាហស នចុំ. [ន+សាហស] មិនប្រញាប់ប្រញាល់, មិនរហ័ស, មិនរួសរាន់, មិនមានអាជ្ញា, មិនមានសេចក្តីកំហែង ។

អសិ ចុំ. [អស+ឥ] គ្រឿងប្រហារដែលជនគ្រវែងទៅ (ដាវ); វិ. **អស្សតេ ខិបិយតេតិ> អសិ** ។ **- អាទិ** គុ. (អាវុធ) មានដាវជាដើម ។ **- ធារា** ឥ. មុខនៃដាវ ។ **- ថរុ** ចុំ. ដងនៃដាវ ។ **- សត្តិតោមរាទិ** គុ. មានដាវនិងលំពែង និងលំពែងស្នែងក្របីជាដើម ។ **- ហត្ថ** គុ. មានដាវក្នុងដៃ ។

អសិក្ខិត គុ. [ន+សិក្ខ+ឥ.អា.+ត] គឺ...មិនសិក្សាហើយ, មិនមែនអ្នកសិក្សាហើយ, អ្នកមិនធ្លាប់បានសិក្សាហើយ ។

អសីតិ ប.សំ. ប៉ែតសិប (៨០) ។ **- កប្ប** នចុំ. កប្ប ៨០ ។ **- កោដិធន** នចុំ. ទ្រព្យមានកោដិ ៨០ជាប្រមាណ (ទ្រព្យ៨០កោដិ) ។ **- កោដិវិភវ** គុ. មានភោគៈគឺបុគ្គលគប្បីប្រើប្រាស់មានកោដិ៨០ជាប្រមាណ, មានសម្បត្តិ ៨០កោដិ ។ **- កោដិសហស្ស** នចុំ. ពាន់នៃកោដិ ៨០ (ប្រាំបីម៉ឺនកោដិ) ។ **- មហាថេរ** ចុំ. ព្រះថេរៈទាំង៨០ ។ **- មហាសាវកបរិវុត** គុ. គឺសាវកធំ៨០ ចោមរោមហើយ, - ហែហមហើយ ។ **- វស្សសហស្ស** នចុំ. ពាន់នៃឆ្នាំ ៨០ ។ **- សកដមត្ត** គុ. មានរទេះ៨០ជាប្រមាណ ។ **- សហស្សបុត្ត** ចុំ. កូនមានពាន់៨០ ជាប្រមាណ ។ **- ហត្ថុព្វេធ** គុ. មានកំពស់នៃហត្ថ៨០, មានកិ.ខ្ពស់ឡើងរស់ទីមានហត្ថ៨០ ជាប្រមាណ, មានចំណែកខ្ពស់មានហត្ថ៨០ ជាប្រមាណ (កំពស់៨០ហត្ថ) ។

អសីត្យានុព្យញ្ជនសិរីសោភគ្គ គុ. មានភាវៈនៃចំណែកដ៏ល្អនៃសិរីគឺអនុព្យញ្ជន៨០ (សោភគ្គ<សុភាគ+ណ្យ; វិ. **សុភាគស្ស ភាវោ> សោភគ្គំ**) ។

អសីលិយ នចុំ. [អសីល+ឥយ] ភាវៈនៃបុគ្គលមិនមានសីល; វិ. **នត្ថិ សីលំ ឯតស្សាតិ> អសីលោ, តស្ស ភាវោ> អសីលិយំ** ។

អសុក វិ.ស.និ. [អមុ>អសុ+ក] ឯនោះ, ឯណោះ ។ **- ឥរិយាបថ** ចុំ. ឥរិយាបថឯណោះ ។ **- កាល** ចុំ. កាលឯណោះ ។ **- គាមគមនដ្ឋាន** នចុំ. ទីជាទីទៅកាន់ស្រុកឯណោះ ។ **- កីឡា** ឥ. ទីជាទីលេងឯនោះ ។ **- កុល** នចុំ. ត្រកូលឯនោះ ។ **- ដ្ឋាន** នចុំ. ទីឯនោះ ។

- **រោគ** បុំ. រោគឯណោះ ។ - **វិថិ** ឥ. ថ្នល់ឯនោះ ។ - **វេលា** ឥ. វេលាឯនោះ ។ ល ។

អសុចិ គុ., បុំ. [ន+សុចិ] មិនស្អាត, សេចក្តីមិនស្អាត ។ - **ខាទក** បុំ. អ្នកទំពាស៊ីនូវវត្ថុមិនស្អាត (ខាទក<ខាទ+ណ្វុ); វិ. **អសុចឹ ខាទតីតិ> អសុចិខាទកោ** ។ - **ឃដ** បុំ. ក្អមពេញដោយវត្ថុមិនស្អាត; វិ. **អសុចីហិ បូរោ ឃដោ> អសុចិឃដោ** ។ - **ជេគុច្ឆបដិកូល** គុ. ជារបស់មិនស្អាតនិងជារបស់គួរខ្ពើមនិងជារបស់បដិកូល, ជារបស់មិនស្អាតនិងជារបស់បដិកូលគួរខ្ពើម ។ - **មក្ខិត** គុ. គឺអសុចិប្រឡាក់ហើយ, ដែលប្រឡាក់ហើយដោយវត្ថុមិនស្អាត ។

អស្សុណន្តិ គុ. [ន+សុ+ណា+អន្ត+ឦ] កាលមិនស្តាប់, កាលមិនឮ ។

អស្សុណិត្វា អ. [ន+សុ+ណា+ត្វា] មិនស្តាប់ហើយ, មិនឮហើយ ។

អស្សុត គុ. [ន+សុ+ត] គឺ...មិនស្តាប់ហើយ, - មិនឮហើយ ។ - **បុព្វ** គុ. គឺ...មិនធ្លាប់ឮហើយ ។ - **បុព្វត្ត** នបុំ ភាវៈនៃ...ជា... គឺ...មិនធ្លាប់ស្តាប់ហើយ, - មិនធ្លាប់ឮហើយ ។

អសុត្តមយ គុ. [ន+សុត្តមយ] មិនមែនជារបស់សម្រេចហើយដោយអំបោះ ឬមិនមែនជាវិការៈនៃអំបោះ; វិ. **សុត្តេន និព្វត្តោ> សុត្តមយោ , សុត្តស្ស វិការោ វា> សុត្តមយោ , ន សុត្តមយោ> អសុត្តមយោ** ។

អស្សុត្វា អ. [ន+សុ+ត្វា] មិនស្តាប់ហើយ, មិនឮហើយ ។

អសុទ្ធតរ គុ. [ន+សុទ្ធតរ] មិនស្អាតជាង, មិនស្អាតដោយវិសេស, មិនម៉ត់ចត់ជាង, មិនម៉ត់ចត់ដោយវិសេស ។

អសុទ្ធត្ត នបុំ. [អសុទ្ធ+ត្ត] ភាវៈនៃ...ជា...មិនស្អាត ។

អសុទ្ធិ ឥ. [ន+សុទ្ធិ] សេចក្តីមិនស្អាត, សេចក្តីមិនបរិសុទ្ធ ។

អសុភ គុ. [ន+សុភ] មិនល្អ (អសុភ) ។ - **កម្មដ្ឋាន** នបុំ. កម្មដ្ឋានមានអសុភជាអារម្មណ៍ ។ - **ជ្ឈាន** នបុំ. ឈានមានអសុភជាអារម្មណ៍ ។ - **បដិកូលកម្មដ្ឋាន** នបុំ. កម្មដ្ឋានមានអសុភជារបស់បដិកូលជាអារម្មណ៍ ។ - **សញ្ញា** ឥ. សញ្ញា (សេចក្តីសំគាល់) ថាអារម្មណ៍មិនល្អ, សេចក្តីសំគាល់ថាមិនល្អ ។

អសុភានុបស្សី បុំ. [អសុភ+អនុ+ទិស, ទិស>បស្ស+ណី] អ្នកមានកិ. ឃើញរឿយៗនូវអារម្មណ៍មិនល្អជាប្រក្រតី (អ្នកឃើញតាមនូវអារម្មណ៍ថាមិនល្អ); វិ. **អសុភំ អនុបស្សិតុំ សីលមស្សាតិ> អសុភានុបស្សី** ។

អសុរ បុំ. [ន+សុរ] អ្នកមិនមែនជាទេវតា (អសុរ) ។ - **កញ្ញា** ឥ. នាងកញ្ញានៃអសុរ ។ - **ជេដ្ឋក** បុំ. អសុរជាធំជាង, អសុរជាធំបំផុត, អសុរជាច្បង ។ - **បុរ** នបុំ. បុរីនៃអសុរ ។ - **ពល** នបុំ. កំឡាំងនៃអសុរ, ពលនៃ... ។ - **ភវន** នបុំ. ភពនៃអសុរ, ប្រទេសជាទីកើតនៃអសុរ, លំនៅនៃអសុរ ។

អសុរិន្ទ [អសុរ+ឥន្ទ] បុំ. អសុរជាធំ; គុ. មានអសុរជាធំ, ជាធំជាងអសុរ ។

អសុសិរ គុ. [ន+សុសិរ] មិនមានប្រហោង, មិនមានរន្ធ; វិ. សុសិ យស្ស អត្ថីតិ> សុសិរោ, ន សុសិរោ> អសុសិរោ ។

អសេក្ខមុនិ ចុំ. [អសេក្ខ+មុនិ] មុនីមិនមែនអ្នកមានសេចក្ដីសិក្សា, មុនីអ្នកមិនមានការសិក្សា, មុនីជាអសេក្ខៈ, អសេក្ខមុនី (អ្នកប្រាជ្ញមានការសិក្សាដ៏ចំរើន) ។

អសេវិត គុ. [ន+សេវ៍+ឥ+ត] គឺ...មិនសេពហើយ, .មិនសេពគប់ហើយ, .សេពគប់មិនបានហើយ ។

អសេសេត្វា អ. [ន+សិស+ណេ+ត្វា] មិនញ៉ាំង...ឱ្យសល់ហើយ, មិនឱ្យសេសសល់ហើយ ។

អសោក គុ. [ន+សោក] អ្នកមានសេចក្ដីសោកមិនមាន, អ្នកមិនមានសេចក្ដីសោក; វិ. នត្ថិ សោកោ ឯតស្សាតិ> អសោកោ ។

អសោចន្ត គុ. [ន+សុច+អន្ត] កាលមិនសោយសោក, កាលមិនសោកស្ដាយ ។

អសោចំ គុ. [ន+សុច+អន្ត+សិ.វិ., ផ្លាស់ន្ត+សិ.វិ.>អំ] កាលមិនសោក, កាលមិនសោកខ្លួនឯង ។

អសោចាបយំ គុ. [ន+សុច+ណាបយ+អន្ត+សិ.វិ.] កាលមិនញ៉ាំង...ឱ្យសោក, .ឱ្យសោកស្ដាយ ។ រូបសិទ្ធិដូច អសោចំ ។

អសោធេត្វា អ. [ន+សុធ+ណេ+ត្វា] មិនញ៉ាំង...ឱ្យម៉ត់ចត់ហើយ, .ឱ្យស្អាតហើយ, មិនជំរះហើយ ។

អសោភណ គុ. [ន+សុភ+យុ] មិនល្អ ។

អស្ស កិ. [អស+អ+ឯយ្យ] គប្បីមាន, គប្បីជា, ... ។

អស្ស ចុំ. [អស+អ ឬន+សិ+អ] សត្វតែងស៊ី ឬសត្វមិនដេក (សេះ); វិ. អសតិ ភក្ខតីតិ> អស្សោ, ន សយតីតិ វា> អស្សោ ។ .ជាតិ ឥ. ជាតិនៃសេះ ។ .តរ ត្តុំ. សេះកន្លងនូវសេះ (សេះអស្សតរ); វិ. អស្សំ តរតីតិ> អស្សតរោ ។ .តរី ឥ. មេសេះអស្សតរ ។ .បិដ្ឋ នចុំ. ខ្នងនៃសេះ ។ .ពន្ធាទិ គុ. មានជនអ្នកចងនូវសេះជាដើម ។ .រក្ខណាទិ គុ. (កិច្ច) មានកិ.រក្សានូវសេះជាដើម ។ .រូបក នចុំ. រូបនៃសេះ ឬរូបប្រៀបនៃសេះ ។ .លណ្ឌ នចុំ. គូថនៃសេះ ឬអាចម៍នៃសេះ ។ .វាណិជក ចុំ. ជនអ្នកជួញនូវសេះ, ឈ្មួញនៃសេះ ។ .វាណិជគេហ នចុំ. ផ្ទះនៃជនអ្នកជួញនូវសេះ ។ .វាហនៈ នចុំ. វាហនៈគឺសេះ ។ .សត នចុំ. រយនៃសេះ ។ .ទម្មសារថិ ចុំ. សារថីអ្នកទូន្មាននូវសេះ ។

អស្សាជានិយ ចុំ. [អស្ស+អាជានិយ] សេះដឹងនូវហេតុនិងមិនមែនហេតុទូទៅ ឬដោយរហ័សរហួន, សេះអាជានេយ្យ (អាជានិយ<អា+ញា, ញា>ជា+អានិយ ឬណ្យ= វិ. អា ភុសោ ការណាការណំ ជានាតីតិ> អាជានិយោ ។ ន័យខ្លះ អាជានេយ្យ សេះអាចក្នុងកិ.ដឹងនូវហេតុដ៏រហ័ស ។ ឯយ្យបច្ច័យ) ។

អស្សមណ ចុំ. [ន+សម+យុ ឬន+សមណ] អ្នកមិនរំងាប់, អ្នកមិនស្ងប់, អ្នកមិនមែនជាសមណៈ; វិ. សមេតីតិ> សមណោ, ន

សមណោ> អស្សមណោ ។

អស្សម ចុំ. [អា+សម+ណ] ប្រទេសជាទីរងាប់ទូទៅ ឬប្រទេសជាទីញ៉ាំងរាគាទិក្កិលេសឱ្យរម្ងាប់ដោយក្រៃលែង (អាស្រម); វិ. **អាសមេតិ ឯត្ថាតិ> អស្សមោ, អា ភុសោ សមេន្តិ ឯត្ថ រាគាទយោតិ វា> អស្សមោ** ។ - **បទ** នចុំ. ទីជាទីដល់គឺអាស្រម, អាស្រមបទ ។

អស្សាទេតិ កិ. [អា+សទ+ណេ+តិ.វ.] ត្រេកអរ, ញ៉ាំង...ឱ្យត្រេកអរ ។

អស្សាទេន្ត គុ. [អា+សទ+ណេ+អន្ត] កាលត្រេកអរ, កាលញ៉ាំង...ឱ្យត្រេកអរ ។

អស្សាមិក គុ. [ន+សាមិក] មានស្វាមីមិនមាន, មានម្ចាស់មិនមាន, ឥតម្ចាស់; វិ. **នត្ថិ សាមិកោ អស្សាតិ> អស្សាមិកោ** ។ ឥ. អស្សាមិកា ។ មិនមែនជាម្ចាស់; វិ. **នសាមិកោ> អស្សាមិកោ** ។ - **ភាវ** ចុំ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកមានស្វាមីមិនមាន ។

អស្សារោហ ចុំ. [អស្ស+អា+រុហ+ណ] អ្នកឡើងកាន់សេះ, អ្នកជិះនូវសេះ; វិ. **អស្សំ អារុហតីតិ> អស្សារោហោ** ។

អស្សាសតរ គុ. [អស្សាស+តរ] កិ.ដកដង្ហើមស្រួលជាង, កិ.ត្រេកអរជាង, មានសេចក្តីធូរចិត្ត (**អស្សាស**<អា+សស+អ) ។

អស្សាសថ កិ. [អា+សស+អ+ថ.ប.] ចូរដកដង្ហើមចេញ, ចូរត្រេកអរ, ចូរល្ហើងលោម ។

អស្សាសិយមាន គុ. [អា+សស+ឥ.អា+យ+មាន] គឺ...កាលឱ្យដកដង្ហើមចេញ, -កាលឱ្យត្រេកអរ, -កាលល្ហើងលោម, -កាលឱ្យធូរចិត្ត ។

អស្សាសេត្វា អ. [អា+សស+ណេ+ត្វា] ញ៉ាំង...ឱ្យដកដង្ហើមចេញហើយ, -ឱ្យត្រេកអរហើយ, ល្ហើងលោមហើយ, ឱ្យធូរចិត្តហើយ ។

អស្សុ កិ. [អស+អ+ឯយ្យុំ] គប្បីមាន, គប្បីជា, ... ។

អស្សុ នចុំ. [អស+សុ] (ជលជាត) ដែលគេស្រក់ចុះ ឬដែលគេចំហោក់ចុះ (ទឹកភ្នែក); វិ. **អសិយតិ ខិបិយតីតិ> អស្សុ** ។ - **ជល** នចុំ. ទឹកគឺទឹកភ្នែក ។ - **ធារា** ឥ. ទនៃទឹកភ្នែក ។ - **តិន្ត** គុ. ទទឹកហើយដោយទឹកភ្នែក ។ - **បុណ្ណនេត្ត** គុ. មាននេត្រពេញហើយដោយទឹកភ្នែក ។ - **មុខ** គុ. មានមុខទទឹកហើយដោយទឹកភ្នែក, មានទឹកភ្នែកឰដ៏មុខ ។

អស្សោសិ កិ. [អ+សុ+អ+ឦ-អជ្ជ.+ស.អា.] បានឮហើយ, បានស្តាប់ហើយ ។

អហត គុ. [ន+ហន+ត] គឺ...មិនបៀតបៀនហើយ, -មិនខ្ចាំងខ្ចប់ហើយ (ថ្មី) ។ - **វត្ថុសុមនមាលាវិលេបន** នចុំ. សំពត់ថ្មីនិងកម្រងនៃផ្កាម្លិះនិងលំអិតសម្រាប់លាប ។ - **សាដក** ចុំ. សាដកគឺធូលីមិនបៀតបៀនហើយ (សាដកថ្មី) ។

អហនំ គុ. [ន+បនេ+អន្ត+សិ.វិ., ផ្លាស់ន្ត+សិ.វិ.>អំ] កាលមិនបៀតបៀន, កាលមិនបៀតបៀនខ្លួនឯង ។

អហាបេត្វា អ. [ន+ហា+ណាបេ+ត្វា] មិនញ៉ាំង...ឱ្យសាបសូន្យហើយ ។

អហាសិ កិ. [អ+ហរ+អ+ល្ង.អជ្ជ.+ស.អា.] បាននាំទៅហើយ, បានលួចហើយ ។

អហិ បុ. [អំហ+ឥ] សត្វឥតជើងអាចដើម្បីទៅបាន (ពស់); វិ. **និព្វានោ សមានោ អំហតិ គច្ឆតិ គន្តុំ សក្កោតីតិ> អហិ** ។ - **កុណបាទិ** គុ. (អសុចិ) មានសាកសពនៃពស់ជាដើម ។ - **នង្គល** បុ. ពស់នឹងស្លា ។ - **ប្រេត** បុ. ប្រេតដូចជាពស់, ប្រេតមានក្បាលដូចជាក្បាលនៃពស់ ។ - **ប្រេតវត្ថុ** នបុ. រឿងនៃអហិប្រេត ។ - **មេខលិកា** ឥ. សង្វាជាវិការៈនៃពស់, ខ្សែក្រវាត់ជាវិការៈនៃពស់ ។

អហិត គុ. [ន+ហិត] មិនមែនជាប្រយោជន៍, មានប្រយោជន៍មិនមាន ។ - **កម្ម** នបុ. កម្មមិនមែនជាប្រយោជន៍, អំពើឥតប្រយោជន៍ ។

អហិរិក គុ. [ន+ហិរិ+ក] អ្នកមានហិរិមិនមាន, អ្នកមានសេចក្តីខ្មាសមិនមាន; វិ. **នត្ថិ ហិរិ អស្សាតិ> អហិរិកោ** ។ - **បុគ្គល** បុ. បុគ្គលអ្នកមានសេចក្តីខ្មាសមិនមាន, បុគ្គលឥតខ្មាស ។

អហិវាតករោគ បុ. [អហិវាតក+រោគ] រោគកើតអំពីខ្យល់មានពិសដូចជាពិសនៃពស់ ។ - **ឧប្បត្តិ** ឥ. កិ.កើតឡើងនៃអហិវាតករោគ ។

អហឹសក បុ. [ន+ហឹស+ណ្វុ] អ្នកមិនបៀតបៀន; វិ. **ន ហឹសតីតិ> អហឹសកោ** ។ - **ភាវ** បុ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកមិនបៀតបៀន ។

អហឹសន ឥ. [ន+ហឹស+យុ] កិ.មិនបៀតបៀន ។ - **ភាវ** បុ. ភាវៈនៃកិ.មិនបៀតបៀន, ភាវៈគឺកិ.មិនបៀតបៀន ។

អហឹសា ឥ. [ន+ហឹស+អ+អា.ឥ.] សេចក្តីមិនបៀតបៀន ។

អហុ កិ. [អ+ហុ+អ+ឱ.ហិ. (១)] បានមានហើយ ។

អហុត្វា អ. [ន+ហុ+ត្វា] មិនមាន, មិនកើត, មិនជា...។

អហេឋេន្ត គុ. [ន+ហេឋ ឬហិឋ+ណេ+អន្ត] កាលមិនបៀតបៀន, កាលមិនឱ្យលំបាក ។

អហេតុក គុ. [ន+ហេតុ+ក] មានហេតុមិនមាន; វិ. **នត្ថិ ហេតុ អស្សាតិ> អហេតុកោ** ។ - **យោនិ** ឥ. កំណើតនៃសត្វមានហេតុមិនមាន ។ - **បដិសន្ធិ** ឥ. បដិសន្ធិនៃសត្វមានហេតុមិនមាន ។

អហោ និ. ឱ !, ឱហ្ន ! មិនគួរបើសោះ ! អុញហ្ន !។ល ។

អហោរត្ត នបុ. [អហ+រត្តិ] ថ្ងៃនិងយប់; វិ. **អហំ ច រត្តិ ច> អហោរត្តំ** ។ - **អានុសិក្ខី** បុ. អ្នកសិក្សារឿយៗអស់ថ្ងៃនិងយប់ជាប្រក្រតី ; វិ. **អហោរត្តំ អនុសិក្ខតីតិ> អហោរត្តានុសិក្ខី, អហោរត្តំ អនុសិក្ខិតុំ សីលមស្សាតិ> អហោរត្តានុសិក្ខី** ។

អហោសិ កិ. [អ+ហូ+អ+ល្ង.អជ្ជ.(២)+ស.អា] បានមានហើយ, បានជា...ហើយ ។

---

(១) ត្រូវស្សជា « ឱ » (២) ល្ង.អជ្ជ.បើមិនផ្លាស់ជា«ត្ថ»ទេ ត្រូវស្សជា«ឥ»ដរាប ។

អាកង្ខតិ កិ. [អា+កង្ខ+អ+តិ_វ.] ប្រាថ្នា, ប៉ុនប៉ង, ចង់, ចង់បាន ។

អាកង្ខន្ត គុ. [អា+កង្ខ+អន្ត] កាលប្រាថ្នា, កាលប៉ុនប៉ង, កាលចង់, កាលចង់បាន ។

អាកង្ខា ឥ. [អា+កង្ខ+អ+អា_ឥ.] សេចក្ដីប្រាថ្នា, សេចក្ដីប៉ុនប៉ង, ចំណង់, ការចំណង ។

អាកង្ខំ គុ.[អា+កង្ខ+អន្ត+សិ_វិ; លក ន្ត+សិ_វិ>អំ] កាលប្រាថ្នា, កាលប៉ុនប៉ង ។

អាកឌ្ឍន នបុំ. [អា+កឌ្ឍ+យុ] កិ.ទាញមក, កិ.ស្រាវមក, កិ.យឺតមក ។ . **ភាវ** បុំ. ភាវៈនៃកិ.ទាញមក, ភាវៈគឺកិ.ទាញ, ... ។

អាកឌ្ឍិ កិ. [អា+កឌ្ឍ+អ+ត្ថ_អជ្ជ.] ទាញមកហើយ, ស្រាវមកហើយ, យឺតមកហើយ, កន្ត្រាក់មកហើយ ។

អាកឌ្ឍន្ត គុ. [អា+កឌ្ឍ+អន្ត] កាលទាញ, ... ។

អាកឌ្ឍិតុំ អ. [អា+កឌ្ឍ+ឥ_អា+តុំ] ដើម្បីយឺត, .យឺតមក, .ទាញមក ។

អាកប្ប បុំ. [អា+កប, កប>កប្ប+ណ] កិ.កំណាត់ទួទៅ, ការសម្រេចទួទៅ (មារយាទ, ឫកពា, សណ្ដាប់ធ្នាប់); វិ. **អាកប្បនំ> អាក. ប្បោ** ។

អាការ បុំ. [អា+ករ+ណ] អាការ, កិ.ធ្វើទួទៅ (ដំណើរ, លំនាំ, ទំនង,

បែបភាព, ឫកពា); វិ. **អាករណំ> អាការោ** ។

អាកាស បុំ. [អា+កស+ណ] ប្រទេសដែលគេគួរមិនកើត ឬសភាវៈដែលគេគួរចំណេកមិនបាន (អាកាស); វិ. **ន កស្សតិ ន វិលេខិយតីតិ វា> អាកាសោ** ។ . **អង្គណ** នបុំ. ពកនៃអាកាស (កណ្ដាលនៃអាកាស) ។ . **គង្គា** ឥ. គង្គាឰដ៏អាកាស ឬគង្គាដែលហូរមកពីអាកាស; វិ. **អាកាសេ អាកាសតោ វា សន្ទមានា គង្គា> អាកាសគង្គា** ; គង្គា (អេទឹក) ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងអាកាស ។ . **ដ្ឋកទេវតា** ឥ. ទេវតាដែលឋិតនៅឰដ៏អាកាស, ទេវតាអ្នកមានវិមានតាំងនៅក្នុងអាកាស ។ . **តល** នបុំ. ផ្ទៃនៃអាកាស ។ . **វណ្ណនបព្វតវណ្ណនវនវណ្ណន** នបុំ. ពាក្យជាគ្រឿងពណ៌នានូវអាកាសនិងពាក្យជាគ្រឿងពណ៌នានូវភ្នំនិងពាក្យជាគ្រឿងពណ៌នានូវព្រៃ ។ . **វណ្ណនាទិវស** បុំ. អំណាចនៃពាក្យមានពាក្យជាគ្រឿងពណ៌នានូវអាកាសជាដើម ។

អាកាសាទិ គុ. [អាកាស+អាទិ] (ធាតុ) មានអាកាសជាដើម ។

អាកិណ្ណ គុ. [អា+កិរ+ត] រាយរាយហើយ, ដេរដាសហើយ, កុះករហើយ, ច្រូច្រាកច្រន្សំហើយ ។ . **មនុស្ស** គុ. មានមនុស្សកុះករហើយ ។ . **វិហារតា** ឥ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកបានកិ.ច្រម្រូកច្រម្រំហើយ; វិ. **អាកិណ្ណោ វិហារោ យេន សោ> អាកិណ្ណវិហារោ, តស្ស ភាវោ> អាកិណ្ណវិហារតា** ។

អាកិណ្ណ នបុំ. [អា+កិរ+យុ] កិ.រោយរាយ, កិ.រាត់រាយ, ជាទីដេរដាស ។ - **វិហារី** គុ. អ្នកមានកិ.នៅច្រឡូកច្រឡំជាប្រក្រតី, មានកិ.នៅដោយការច្របូកច្របល់ជា...។

អាកិរតិ កិ. [អា+កិរ+អ+តិ.វ.] រោយរាយ, រោយចុះ, បាច, បាចសាច ។

អាកិរាបេត្វា អ. [អា+កិរ+ណាបេ+ត្វា] ញុំាង...ឱ្យរោយរាយហើយ, ឱ្យរោយចុះហើយ, ...។

អាកិរិ កិ. [អា+កិរ+អ+ឦ.អជ្ជ.] រោយរាយហើយ, រោយរាយចុះហើយ, បាចហើយ, បាចសាចហើយ ។

អាកុល គុ. ដែលវឹកវរ, ដែលច្របូកច្របល់ ។

អាកោដាបេសិ កិ. [អា+កុដ+ណាបេ+ឦ.អជ្ជ.+ស.អា.] ញុំាង...ឱ្យគោះហើយ, .ឱ្យដំហើយ, .ឱ្យសំពងហើយ ។

អាកោដិត គុ. [អា+កុដ+ឥ.អា.+ត] គឺ...គោះហើយ, . ដំហើយ, . សំពងហើយ ។ - **បច្ចាកោដិត** គុ. ដែល...ដំហើយនិងដំត្រឡប់ហើយ, - ដំសព្វហើយនិងប្រែដំហើយ ។

អាកោដេសិ កិ. [អា+កុដ+អ+ឦ.អជ្ជ.+ស.អា.] គោះហើយ, ដំហើយ, សំពងហើយ, វាយហើយ ។

អាគច្ឆតិ កិ. [អា+គម+អ+តិ.វ.] មក, មកដល់ ។

អាគញ្ឆិ កិ. [អា+គម+អ+ឦ.អជ្ជ.] មកហើយ, មកដល់ហើយ ។

អាគត គុ. [អា+គម+ត] មក, មកហើយ, ដែលមកដល់ហើយ; វិ.

អាគច្ឆតិ អាគមិស្សតិ ថា> អាគតោ, - តា, - តំ ។ - **ការណ** នបុំ. ហេតុនៃ...មកដល់ហើយ ។ - **កាល** បុំ. កាលនៃ...មកហើយ ។ - **ក្ខណ** បុំ. ខណៈនៃ...មកហើយ ។ - **ដ្ឋាន** នបុំ. ទី នៃ...មកហើយ ។ - **ត្ត** នបុំ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកមកហើយ ។ - **ទិវ** បុំ, នបុំ. ថ្ងៃនៃ...មកហើយ ។ - **ទុក្ខវស** បុំ. អំណាចនៃទុក្ខដែលមកហើយ ។ - **នយ** បុំ. ន័យនៃ...មកហើយ, ន័យដែលមកហើយ ។ - **បុព្វ** គុ. ដែលធ្លាប់មកហើយ, ដែលមកហើយក្នុងកាលមុន ។ - **ភាវ** បុំ. ភាវៈនៃ...មកហើយ ។ - **មគ្គ** បុំ. ផ្លូវនៃ...មកហើយ ។ - **មគ្គាភិមុខ** គុ. មានមុខឆ្ពោះទៅកាន់ផ្លូវនៃខ្លួនមកហើយ, បែរមុខត្រង់ទៅកាន់ផ្លូវដែលខ្លួនមកហើយ ។ - **វេលា** ឥ. វេលានៃ...មកហើយ ។ - **អាគត** គុ. ដែលមកហើយមកហើយ ។

អាគន្តព្វ គុ. [អា+គម+តព្វ, ម>ន] គឺ...គប្បីមក, គឺ...គប្បីមកដល់ ។

អាគន្តុក បុំ. [អា+គម+តុក, ម>ន] អ្នកមក, អ្នកទើបមកដល់ (អាគន្តុកៈ); វិ. **អាគច្ឆតីតិ> អាគន្តុកោ** ។ - **គមិកគិលានាទិ** គុ. មានភិក្ខុអ្នកទើបមកនិងភិក្ខុអ្នកគួរដើម្បីទៅនិងភិក្ខុឈឺជាដើម ។ - **ដ្ឋាន** នបុំ. ទីនៃភិក្ខុជាអាគន្តុកៈ ។ - **ទាន** នបុំ. ទានគឺបុគ្គលគប្បីឱ្យដល់ភិក្ខុជាអាគន្តុកៈ, ទានដើម្បីភិក្ខុជាអាគន្តុកៈ; វិ. **អាគន្តុកស្ស ទាតព្វំ ទានំ> អាគន្តុកទានំ, អាគន្តុកស្ស ទានំ>**

អាគន្តុកទានំ ។ . **ភត្តទាយិកា** ឥ. អ្នកឱ្យនូវភត្តដល់ភិក្ខុជាអាគន្តុកៈ ។ . **ភាវ** ចុំ. ភាវៈនៃ...ជាអាគន្តុកៈ, . ជាអ្នកទើបមកដល់ ។ . **ភិក្ខុវត្ត** នចុំ. រឿងនៃភិក្ខុជាអាគន្តុកៈ ។ : **វត្ត** នចុំ. វត្តគឺភិក្ខុគប្បីធ្វើដល់ភិក្ខុជាអាគន្តុកៈ; វិ. **អាគន្តុកស្ស កត្តព្វំ វត្តំ> អាគន្តុកវត្តំ** ។

អាគន្តុកាម គុ. [អាគន្តុំ+កម+ណ ឬ អាគន្តុំ+កាម] អ្នកចង់ដើម្បីមក, អ្នកមានប្រាថ្នាដើម្បីមក; វិ. **អាគន្តុំ កាមេតីតិ> អាគន្តុកាមោ**, **អាគន្តុំ កាមោ អស្សាតិ> អាគន្តុកាមោ** ។

អាគន្ត្វា អ. [អា+គម+ត្វា, ម>ន] មកហើយ ។

អាគមន នចុំ. [អា+គម+យុ] កិ.មក, ដំណើរមក; វិ. **អាគមិយតេតិ> អាគមនំ** ។ ជាទីមក; វិ. **អាគច្ឆតិ ឯត្ថាតិ> អាគមនំ** ។ . **ការណ** នចុំ. ហេតុគឺកិ.មក, ហេតុនៃកិ.មក, ហេតុជាទីមក ។ . **កាល** ចុំ. កាលជាទីមក ។ . **កិច្ច** នចុំ. កិច្ចគឺកិ.មក, កិច្ចដោយកិ.មក ។ . **ត្ថ** ចុំ. ប្រយោជន៍ដល់កិ.មក, ត្រូវការដល់កិ.មក ។ . **ទិវស** ចុំ., នចុំ. ថ្ងៃនៃកិ.មក, ថ្ងៃជាទីមក ។ . **បដិបទា** ឥ. សេចក្តីប្រតិបត្តិជាទីមក, សេចក្តីប្រតិបត្តិដើម្បីគុណជាតជាគ្រឿងមក ។ . **ភាវ** ចុំ. ភាវៈគឺកិ.មក, ភាវៈនៃកិ.មក ។ . **មត្ត** គុ. កិច្ចគ្រាន់តែកិ.មក ។ . **វេលា** ឥ. វេលាជាទីមក ។

អាគមាធិគមសម្បន្ន គុ. [អាគមាធិគម+សម្បន្ន] ដល់ព្រមហើយ

ដោយនិកាយជាទីមកនិងគុណវិសេសជាគ្រឿងត្រាស់ដឹង (អាគម <អា+គម+អ; វិ. **អាគច្ឆតិ ឯត្ថាតិ> អាគមោ** (**និកាយោ**); អធិគម<អធិ+គម+អ; វិ. **អធិគច្ឆតិ ឯតេនាតិ> អធិគមោ** (**គុណវិសេសោ**) ។

អាគមិម្ហ កិ. [អា+គម+អ+ឥ.អា.+ម្ហ_បុរេ. ឬ ភើ] មកហើយ ។

អាគមេតុ កិ. [អា+គម+ណេ+តុ_ប.] ចូរញ៉ាំងកាលឱ្យមកដល់, ចូររង់ចាំ, ចូរបង្អង់ ។

អាគម ចុំ. [អា+គម+អ] កិ.មក; វិ. **អាគមនំ>អាគមោ;** និកាយជាទីមក, និកាយជាគ្រឿងមក ។

អាគមេន្ត គុ. [អា+គម+ណេ+អន្ត] កាលញ៉ាំងកាលឱ្យមកដល់, កាលរង់ចាំ, កាលបង្អង់ ។

អាគម្ម អ. [អា+គម+ត្វា] មកហើយ, មកដល់ហើយ, អាស្រ័យហើយ ។

អាគារិក ចុំ. [អគារ+ណិក] អ្នកមានផ្ទះ, អ្នកមានកម្មជាប្រយោជន៍ដល់ផ្ទះ, អ្នកគ្រប់គ្រងនូវផ្ទះ (គ្រហស្ថ); វិ. **អគារំ អាវសតីតិ> អាគារិកោ** ។

អាគារិយ ចុំ. [អគារ+ណិយ] (ចូរមើលអាគារិកប្លែកតែណិយប្បច្ច័យ) ។ . **យស** ចុំ. យសនៃគ្រហស្ថ, យសនៃ...អ្នកមានកម្មជាប្រយោជន៍ដល់ផ្ទះ ។ . **សីល** នចុំ. សីលនៃគ្រហស្ថ, ... ។

អាឃាតន នចុំ. [អា+ហន, ហន>ឃាត+យុ] ទីជាទីមកសម្លាប់, ជាទី

សម្លាប់ (កន្លែងសម្រាប់សម្លាប់); វិ. **អាគន្ត្វា ឃាតេន្តិ យស្មិន្តិ > អាឃាតនំ** ។

អាឃាត បុំ. [អា+ហន, ហន>ឃាត+ណ] កិ.បៀតបៀនទូទៅ, សេចក្តីខ្ញាំងខ្ញប់, សេចក្តីអាឃាត, កិ.គុំគួន, គំនុំ; វិ. **អាហននំ> អាឃាតោ** ។ -**វេរ** បុំ. អំណាចនៃ...។ -**ឧប្បត្តិ** ឥ. កិ.កើតឡើងនៃគំនុំ ។

អាចមនឧទកាវសេស គុ. [អាចមនឧទក+អវសេស] ទឹកសម្រាប់ជំរះ, សម្រាប់លាងដីសេសចុះ, (ទឹក) ដ៏សេសចុះចាកទឹកសម្រាប់ជំរះ (អាចមន<អាចម+យុ = ជំរះ, លាង); វិ. **អាចមេតិ ឯតេនាតិ> អាចមនំ** ។

អាចយ បុំ. [អា+ចិ+ណ] កិ.សន្សំទូទៅ, សេចក្តីកពូន; វិ. **អាចិនំ> អាចយោ** ។

អាចរិយ បុំ. [អា+ចរ+ណ(១) +ឥ.អា.] អ្នកប្រព្រឹត្តនូវអំពើជាប្រយោជន៍ដល់សិស្ស ឬ អ្នកដែលសិស្សត្រូវប្រព្រឹត្តដោយអើពើ ឬ ដោយសេចក្តីគោរព (អាចារ្យ), វិ. **សិស្សានំ ហិតមាចរតីតិ> អាចរិយោ, អាទរេន ចរិតព្វោតិ វា> អាចរិយោ** ។ -**ធន** នបុំ. ទ្រព្យនៃ អាចារ្យ, ទ្រព្យជាចំណែកនៃអាចារ្យ ។ -**បូជក** បុំ. អ្នកបូជានូវអាចារ្យ ។ -**ភាគ** បុំ. ចំណែកនៃអាចារ្យ ។ -**វត្ត**

១. ក្នុងយោជនានៃអភិធម្មត្ថវិភាវិនី ថាចុះ «យប្បច្ចយ» ។

នបុំ. វត្តគឺអន្តេវាសិកគប្បីធ្វើដល់អាចារ្យ ។ -**ឧបជ្ឈាយ-អាគន្តុក** បុំ. អាចារ្យនិងឧបជ្ឈាយ៍និងភិក្ខុជាអាគន្តុកៈ ។ -**ឧប-ជ្ឈាយវត្តាទិ** គុ. (វត្ត) មានអាចរិយវត្តនិងឧបជ្ឈាយវត្តជាដើម ។

អាចាមកុណ្ឌក នបុំ. [អាចាម+កុណ្ឌក] បាយក្តាំងនិងកន្ទក់(១) ។

អាចារ បុំ. [អា+ចរ+ណ] សេចក្តីប្រព្រឹត្តទូទៅ (មារយាទ); វិ. **អាចរណំ> អាចារោ**; អាការដែលបុគ្គលគប្បីប្រព្រឹត្តដោយអើពើ (មារយាទ); វិ. **អាទរេន ចរិតព្វោតិ> អាចារោ** ។ -**សម្បត្តិ** ឥ. សម្បត្តិគឺមារយាទ, សេចក្តីដល់ព្រមដោយអាចារៈ (មារយាទ) ។ -**សម្បន្ន** គុ. ដែលដល់ព្រមហើយដោយមារយាទ ។

អាចារី កិ. [អា+ចរ+អ+ឦ-អជ្ជ.] ត្រាច់មកហើយ, ហើរមកហើយ ។

អាចិក្ខ កិ. [អា+ចិក្ខ+អ+ហិ-ប; លុប ហិ] ចូរប្រាប់ ។

អាចិក្ខន្តិ កិ. [អា+ចិក្ខ+អ+អន្តិ-វ.] ប្រាប់ ។

អាចិក្ខិត្វា ក. [អា+ចិក្ខ+ឥ-អា+ត្វា] ប្រាប់ហើយ ។

អាចិណ្ណ គុ. [អា+ចិ ឬ ចរ+ត, ត>ឥណ្ណ] ដែល...សន្សំទូទៅហើយ(២) ឬ ដែល...ប្រព្រឹត្តទូទៅហើយ(២) ។ -**ចង្កមន** គុ. មានកិ.ចង្ក្រមប្រព្រឹត្តទូទៅហើយ ឬ ក្រៃលែងហើយ, មានកិ.ចង្ក្រមសន្សំទូទៅ

១. គួរនាំគ្នាហៅឱ្យត្រូវតាមបាលីថា «កុណ្ឌក» វិញ ។

២. ប្រែត្រឹមតែ «សន្សំហើយ, ប្រព្រឹត្តហើយ» ក៏បាន ។

ហើយ ។ - វិសេ ចុំ. អំណាចនៃ...គឺ...សន្សំទុកទៅហើយ ឬ ប្រព្រឹត្ត ទៅហើយ ។ - **សមាចិណ្ណកុសលមូលក** គុ. មានកុសលគឺ...សន្សំទុកទៅហើយនិងសន្សំទុកទៅព្រមហើយជាមូល, មានមូលគឺកុសលដែល...ប្រព្រឹត្តទុកទៅហើយនិងប្រព្រឹត្តទុកទៅព្រមហើយ ។

អាចិនន្ត គុ. [អា+ចិ+នា+អន្ត] កាលសន្សំ ។

អាជញ្ញ នចុំ. [អាជានីយ+ញ្យ] អ្នកដឹងនូវហេតុនិងមិនមែនហេតុដ៏រហ័ស (សេះអាជានេយ្យ, បុរសអាជានេយ្យ); វិ. **អា ភុសោ ការណាការណំ ជានាតីតិ> អាជានីយោ, អាជានីយោ ឯវ> អាជញ្ញំ** (ញ្យ-បច្ច័យនេះប្រើជាភាវតទ្ធិតវិញក៏បាន; វិ. **អាជានីយស្ស ភាវោ> អាជញ្ញំ** =ភាវៈនៃជនអ្នកដឹងនូវហេតុនិងមិនមែនហេតុដ៏រហ័ស) ។ - **វិថេសត** នចុំ. រយនៃរថដ៏ទឹមដោយសេះអាជានេយ្យ ។ - **វឡវា** ឥ. មេលាជាមេនៃសេះអាជានេយ្យ ។

អាជានីយ ចុំ. [អា+ញា, ញា>ជា+អានីយ] អ្នកដឹងនូវហេតុនិងមិនមែនហេតុដ៏រហ័ស; វិ. **អា ភុសោ ការណាការណំ ជានាតីតិ> អាជានីយោ** ។ (ប.អភិ.ថា«អាជានិយ<អា+ញា+អនិយ» ពាក្យប្រែនិងវិគ្គហៈដូចគ្នា) ។ - **វឡវា** ឥ. មេលាជាមេនៃសេះអាជានេយ្យ ។ - **សិន្ធវ** ចុំ. សេះសិន្ធវៈ (សេះសិន្ធព) ជាអាជានេយ្យ, សេះសិន្ធវៈដឹងនូវហេតុនិងមិនមែនហេតុដ៏រហ័ស ។

អាជានេយ្យ ចុំ. [អា+ញា+នា+ឯយ្យ] (ពាក្យប្រែនិងវិគ្គហៈដូច «អាជានីយ») ។

អាជីវក ចុំ. [អា+ជីវ+ណ្វុ] អ្នកអាស្រ័យរស់នៅ, អ្នករស់នៅ; វិ. **អាជីវតីតិ> អាជីវកោ** ។ និគ្គន្ថសាវកឈ្មោះអាជីវក, បរិព្វាជកឈ្មោះអាជីវក ។

អាជីវ ចុំ. [អា+ជីវ+អ] ធម៌ជាទីអាស្រ័យរស់នៅ, ធម៌ជាគ្រឿងអាស្រ័យរស់នៅ (អាជីវបារិសុទ្ធសីល); វិ. **អាជីវន្តិ ឯតេន ឯតេនាតិ> អាជីវោ** ។ កិ.អាស្រ័យរស់នៅ, កិ.រស់នៅ, កិ.ចិញ្ចឹមជីវិត; វិ. **អាជីវនំ> អាជីវោ** ។

អាណត្ត គុ. [អាណា+ត] គឺ...បង្គាប់ហើយ, ...ប្រើហើយ ។ - **មនុស្ស** ចុំ. មនុស្សដែល...បង្គាប់ហើយ ។

អាណត្តិ ឥ. [អាណា+តិ] សេចក្ដីបង្គាប់, កិ.បង្គាប់; វិ. **អាណាបនំ> អាណត្តិ** ។

អាណា ឥ. [អាណា+អ+អា.ឥ.] អាជ្ញា, សេចក្ដីបង្គាប់ ។

អាណាបេត្វា អ. [អាណា+ណាបេ+ត្វា] បង្គាប់ហើយ ។

អាណាបេថ កិ. [អាណា+ណាបេ+ថ.ប.] ចូរបង្គាប់ ។

អាណាបេសិ កិ. [អាណា+ណាបេ+ឦ.អជ្ជ.+ស.អា.] បង្គាប់ហើយ ។

អាតប ចុំ. [អា+តប+អ] សភាវៈក្ដៅសព្វ ឬ សភាវៈរុងរឿងដោយជុំវិញ (កំដៅ, កំដៅថ្ងៃ); វិ. **អា សមន្តតោ តបតិ ធិប្បតីតិ> អាតបោ** ។ (ទី ឬ ប្រទេស) មានកំដៅ; វិ. **អាតបោ យស្ស អត្ថីតិ> អាតបោ** ។

អាតប្ប បុំ., នបុំ. [អា+តប+ណ] សភាវៈញ៉ាំងកាយនិងចិត្តឲ្យក្ដៅសព្វ ឬ ក្រៃលែង (សេចក្ដីព្យាយាម); វិ. **អាភុសោ កាយំ ចិត្តញ្ច តាបេតីតិ> អាតប្បោ** ។ ព្យាយាមជាហេតុញ៉ាំងកិលេសឲ្យក្ដៅសព្វ; វិ. **កិលេសេ អាតាបេតិ ឯតេនាតិ> អាតប្បំ** ។

អាតាប បុំ. [អា+តប+ណ] សេចក្ដីព្យាយាមជាគ្រឿងញ៉ាំងកិលេសឲ្យក្ដៅសព្វ ឬ ទូទៅ; វិ. **កិលេសេ អាតាបេតិ ឯតេនាតិ> អាតាបោ** ។

អាតាបី បុំ. [អាតាប+ព្យ] អ្នកមានព្យាយាមជាគ្រឿងញ៉ាំងកិលេសឲ្យក្ដៅសព្វ; វិ. **អាតាបោ យស្ស អត្ថីតិ> អាតាបី** ។

អាតុរ គុ. [អត+ឧរ ឬ អា+តុរ+អ] ក្ដៅក្រហាយ, រសាប់រសល់, ឈឺជានិច្ច ។ -**រូប** គុ. មានរូបក្ដៅក្រហាយ, មានសភាពក្ដៅក្រហាយ, មានសភាពឈឺចាប់, មានសភាពឈឺជានិច្ច ។

អាទយិ កិ. (អា+ទា, យក អាទែទា>អយ+អ+ព្យ-អដ្ឋ.) កាន់យករហើយ ។

អាទរ បុំ. [អា+ទរ+អ] សេចក្ដីអើពើ, សេចក្ដីគោរព; វិ. **អាទរណំ> អាទរោ** ។

អាទាន នបុំ. [អា+ទា+យុ] កិ.កាន់យក, សេចក្ដីប្រកាន់ ។ -**បដិ-និស្សគ្គ** បុំ. ការលះបង់នូវសេចក្ដីប្រកាន់ (បដិនិស្សគ្គ<បដិ+និ+សជ+អ, ជ>គ>គ្គ, ស>ស្ស) ។

អាទាយ អ. [អា+ទា+ត្វា, ត្វា>យ] កាន់យកហើយ, នាំហើយ, ... ។

អាទាស បុំ. [អា+ទិស+ណ] របស់ដែលគេសម្រាប់ឆ្លុះមើល ឬ របស់ជាទីឆ្លុះមើលនៃជន (កញ្ចក់); វិ. **អាទិស្សតេ ឯតេនាតិ> អាទាសោ, អាទិសតិ ឯត្ថាតិ វា> អាទាសោ** ។

អាទិ គុ. [អា+ទា+ឥ] (សភាវៈ) ដែលជនកាន់យក (ខាងដើម); វិ. **អាទីយតេតិ> អាទិ** ។ -**កល្យាណ** គុ. មានលំអក្នុងខាងដើម, មានពីរោះក្នុងខាងដើម, មានគុណគឺបណ្ឌិតគប្បីរាប់ក្នុងខាងដើម ។ -**គាថាវណ្ណនា** ឥ. កថាជាគ្រឿងពណ៌នានូវគាថាក្នុងខាងដើម ។ -**បរិយោសាន** នបុំ. ខាងដើមនិងខាងចុង ឬ ទីបំផុត ។ -**មជ្ឈ-បរិយោសានកល្យាណធម្ម** បុំ. ធម៌មានសេចក្ដីពីរោះក្នុងខាងដើមនិងកណ្ដាលនិងខាងចុង ។ -**មជ្ឈ** គុ. ខាងដើមនិងកណ្ដាល ។

អាទិច្ច បុំ. [អា+ទិប+ណ្យ] (សភាវៈ) រុងរឿងក្រៃលែង (ព្រះអាទិត្យ); វិ. **អា ភុសោ ទិប្បតីតិ> អាទិច្ចោ** ។ -**បថ** បុំ. ផ្លូវជាទីទៅនៃព្រះអាទិត្យ, គន្លងនៃព្រះអាទិត្យ (អាកាស) ។

អាទិត្ត គុ. [អា+ទិប+ត] គឺ...ឲ្យក្ដៅរួចទៅហើយ, -ឆេះហើយ, -ឲ្យរុងរឿងហើយ ។ -**បរិយាយទេសនា** ឥ. វាចាជាគ្រឿងសំដែងនូវអាទិត្តបរិយាយសូត្រ, ទេសនាគឺបណ្ឌិតកំណត់ដោយអាទិត្តបរិយាយសូត្រ ។

អាទិន្ន គុ. [អា+ទា+ត, ត>ឥន្ន] គឺ...កាន់យកហើយ ។ -**ទណ្ឌ** គុ. មានមានដំបងកាន់ហើយ ។ -**សត្ថ** គុ. មានសស្ត្រាកាន់ហើយ ។

អាទិយតិ កិ. [អា+ទា+យ+តិ-វ, ផ្លាស់អាទែទា>ឥ] គឺ...កាន់យក ។

អាទីនវ ពុំ. [អា+ទិន+វី+អ] សភាវៈញ៉ាំងទុក្ខឱ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយក្រៃលែង (ទោស); វិ. **អា ភុសោ ទីនំ វាយតិ គមយតីតិ> អាទីនវោ** ។

អាទូ និ. ឬថា, ឬក៏ ។

អាទេសនា ឥ. [អា+ទិស+យុ+អា.ឥ.] សេចក្ដីសំដែងអាង, វាចាជាគ្រឿងសំដែងអាង ។ **-បាដិហារិយានុសាសនី** ឥ. វាចាជាគ្រឿងប្រៀនប្រដៅតាមដោយអាទេសនាបាដិហារិយ, វាចាជាគ្រឿងប្រដៅរឿយៗដោយឫទ្ធិជាហេតុនាំបង់នូវប្រតិបក្សដោយអំណាចនៃសេចក្ដីសំដែងអាង ។

អាធារក ពុំ. [អា+ធរ+ណ្វុ] ប្រដាប់ទ្រនូវបាត្រ, របស់ជាទីទ្រទុកនូវបាត្រ (ជើងបាត្រ) ។

អាធិបច្ច នពុំ. [អធិបតិ+ណ្យ] ភាវៈនៃ...ជាអធិបតី, ...ជាធំ; វិ. **បាតិ រក្ខតីតិ> បតិ**=អ្នករក្សា (ម្ចាស់) ។ **អធិកោ លោកស្ស បតិ> អធិបតិ**=អ្នករក្សានូវលោកដ៏ក្រៃលែង, ឬ ម្ចាស់នៃលោកដ៏ក្រៃលែង (អធិបតិ, ជាធំ) ។ **អធិបតិស្ស ភាវោ> អាធិបច្ចំ** ។

អាធិបតេយ្យ នពុំ. [អធិបតិ+ណេយ្យ] ភាវៈនៃ...ជាអធិបតី, ...ជាធំ; វិ. **អធិបតិនោ ភាវោ> អធិបតេយ្យំ** ឬ **អាធិបតេយ្យំ** ។

អានន្ទ ពុំ. [អា+នន្ទ+អ] សេចក្ដីត្រេកអរទូទៅ ឬ ក្រៃលែង; វិ.

អានន្ទនំ> អានន្ទោ (ជាឈ្មោះព្រះថេរៈមួយអង្គជាឧបដ្ឋាករបស់ព្រះពុទ្ធ) ។ **-ត្ថេរបញ្ហាវត្ថុ** នពុំ. រឿងនៃបញ្ហាព្រះថេរៈឈ្មោះអានន្ទ ។ **-ត្ថេរប្បមុខ** គុ. មានព្រះថេរៈឈ្មោះអានន្ទជាប្រមុខ ឬ ជាប្រធាន ។ **-ត្ថេរសទិស** គុ. ប្រាកដស្មើដោយព្រះថេរៈឈ្មោះអានន្ទ ។ **-សេដ្ឋិកាល** ពុំ. កាលនៃ...ជាសេដ្ឋីឈ្មោះអានន្ទ ។ **-សេដ្ឋិវត្ថុ** នពុំ. រឿងនៃសេដ្ឋីឈ្មោះអានន្ទ ។

អានយ ពុំ. [អា+នី+ណ] កិ.នាំមក; វិ. **អានយនំ> អានយោ** ។ **-ត្ថ** ពុំ. ប្រយោជន៍ដល់កិ.នាំមក, ត្រូវការដល់កិ.នាំមក ។

អានយិស្សាមិ កិ. [អា+នី+អ+ឥ.អា.+ស្សាមិ.ភ.] នឹងនាំមក ។

អានយិំសុ កិ. [អា+នី+អ+ឥំសុ.អជ្ជ.] នាំមកហើយ ។

អានាបេសិ កិ. [អា+នី+ណាបេ+ឦ.អជ្ជ.+ស.អា.] ញ៉ាំង...ឱ្យនាំមកហើយ ។

អានិសំស ពុំ. [អា+និ+សំស+អ] វិបាកដែលគេគួរសរសើរទូទៅមិនដាច់, អានិសង្ស (គុណ, ផលនៃកុសល, អំណាចនៃការប្រព្រឹត្តល្អ) ។

អានីត គុ. [អា+នី+ត] គឺ...នាំមកហើយ ។ **-ទិវស** ពុំ., នពុំ. ថ្ងៃនៃ...គឺ...នាំមកហើយ ។ **-នហាបិត** ពុំ. ជាងកំណោរ (អ្នកកោរកាត់) គឺ...នាំមកហើយ ។

អានីយមាន គុ. [អា+នី+យ+មាន] គឺ...កាលនាំមក ។

អានុភាវ ពុំ. [អនុ+ភូ+ណ] (សភាវៈ) ញ៉ាំងបុគ្គលអ្នកប្រកបដោយ...

នោះឲ្យចំរើនរឿយៗ (អានុភាព, តេជះ, អំណាច); វិ. កិំសមត្ថិ. ចុត្តលំ អនុភាវេតិ ចន្សេតិតិ> អនុភាវោ, អនុភាវោ ឯវ> អានុភាវោ ។ . វន្ត គុ. មានអានុភាព ។ . សទិស គុ. ប្រាកដស្មើដោយអានុភាព ។

អានេតិ កិ. [អា+នី+អ+តិ.វ.] នាំមក ។

អានេតុកាម គុ. [អានេតុំ+កាម+ណ ឬ អានេតុំ+កាម] អ្នកចង់ដើម្បី នាំមក; វិ. **អានេតុំ កាមេតីតិ> អានេតុកាមោ**; មានប្រាថ្នាដើម្បីនាំមក; វិ. **អានេតុំ កាមោ ឯតស្សាតិ> អានេតុកាមោ** ។

អានេតុំ អ. [អា+នី+តុំ] ដើម្បីនាំមក, វិកិ.នាំមក ។

អានេត្វា អ. [អា+នី+ត្វា] នាំមកហើយ ។

អានេថ កិ. [អា+នី+អ+ថ.ព.] ចូរនាំមក ។

អាបជ្ជតិ កិ. [អា+បទ+យ+តិ.វ.] ដល់, ត្រូវ ។

អាបជ្ជមាន គុ. [អា+បទ+យ+មាន] កាលដល់, កាលត្រូវ ។

អាបជ្ជិត្វា អ. [អា+បទ+យ+ឥ.អា.+ត្វា] ដល់ហើយ, ត្រូវហើយ ។

អាបណ ពុំ. [អា+បណ+អ] ប្រទេសជាទីនាំមកនូវវត្ថុផ្សេងៗនៃជន, ប្រទេសជាទីលក់ដូរនៃជន, ប្រទេសជាទីជួញនៃជន, ប្រទេសជាទីទិញចូលនិងលក់ចេញនៃជន (ផ្សារ, រានផ្សារ); វិ. **អាបណា**

យន្តេ ព្យវហារយន្តេ អស្មិន្តិ> អាបណោ ។ . **ទ្វារ** នពុំ. ទ្វារនៃផ្សារ ។ . **អភិមុខ** គុ. មានមុខឆ្ពោះទៅកាន់ផ្សារ ។

អាបណិក ពុំ. [អាបណ+ណិក] អ្នកនៅក្នុងផ្សារ (អ្នកផ្សារ); វិ. **អាបណេ ចរតីតិ> អាបណិកោ** ។ ល ។

អាបត្តិ ឥ. [អា+បទ+តិ] ទោសជាតិគឺភិក្ខុគប្បីត្រូវ (អាបត្តិ); វិ. **អាបជ្ជិតព្វា> អាបត្តិ** ។ . **ភាវ** ពុំ. ភាវៈនៃអាបត្តិ, ភាវៈនៃ...ជាអាបត្តិ ។

អាបន្ន គុ. [អា+បទ+ត] ដល់ហើយ, ត្រូវហើយ ។ . **ត្ត** នពុំ. ភាវៈនៃ...ជា...ដល់ហើយ, . ត្រូវហើយ ។

អាបាថ ពុំ. [អា+បថ+ណ] ប្រទេសជាទីមកប្រព្រឹត្តទៅនៃ...(គន្លង, រង្វង់); វិ. **អាគន្ត្វា បថតិ បត្តតិ ឯត្ថាតិ> អាបាថោ** ។

អាបាទិ កិ. [អា+បទ+អ+ឦ.អជ្ជ.] ដល់ហើយ, ដល់ចូលទៅហើយ ។

អាបាន នពុំ. [អា+បា+យុ] ទីជាទីមកផឹក; វិ. **អាគន្ត្វា បិវន្តិ ឯត្ថាតិ> អាបានំ** ។ . **ភូមិ** ឥ. ទីជាទីមកផឹក (រោងស្រា) ។

អាបុច្ឆតិ កិ. [អា+បុច្ឆ+អ+តិ.វ.] លា, សួរដោយអើពើ, ធ្វើ ។

អាបុច្ឆិតព្វ គុ. [អា+បុច្ឆ+ឥ.អា.+តព្វ] គឺ...គប្បីលា, . គប្បីសួរដោយអើពើ ។ . **យុត្តក** គុ. គួរគឺ...គប្បីលា ។

អាបុច្ឆិយមាន គុ. [អា+បុច្ឆ+ឥ.អា.+យ+មាន] គឺ...កាលលា, . កាលសួរដោយអើពើ ។

អាប ចុំ. [អា+បា+អ] របស់ដែលគេផឹក (ទឹក); វិ. **អាបិយតីតិ> អាបោ** ។ ស័ព្ទនេះកាលបើរួមចូលជាបទសមាសត្រូវយកស្រៈ «អ»របស់ខ្លួនជា«ឱ»ផង ។ -**កសិណសមាបត្តិវស** ចុំ. អំណាចនៃ សមាបត្តិមានអាបោកសិណជាអារម្មណ៍។ -**តេជោវា-យោរជោហរណចណ្ឌាលកុមារកឧសភច្ឆិន្នវិសាណ-សមចិត្តតា** ឥ. ភាវៈនៃ...នោះជាអ្នកមានចិត្តស្មើដោយទឹកនិងភ្លើងនិងខ្យល់ និងសំពត់សំរាប់នាំចង់នូវធូលី និងកុមារនៃមនុស្សចណ្ឌាល និងគោមានស្នែងដាច់ហើយ, (-បាក់ហើយ,-កំបុតហើយ)។

អាពទ្ធប្បដិពទ្ធសហាយក ចុំ. [អាពទ្ធប្បដិពទ្ធ+សហាយក] សំឡាញ់ដែលជាប់មកហើយ និងជាប់ចំពោះហើយ ។

អាពាធ ចុំ. [អា+ពាធ+អ] រោគបៀតបៀនដោយក្រៃលែង (រោគពាធ, ជំងឺ); វិ. **អា ភុសោ ពាធតិ ហឹសតីតិ> អាពាធោ** ។

អាពាធិក គុ. [អាពាធ+ណិក] អ្នកប្រកបដោយអាពាធ, អ្នកមានអាពាធ, អ្នកជំងឺ; វិ. **អាពាធេន និយុត្តោ> អាពាធិកោ**, **អាពាធោ យស្ស អត្ថីតិ> អាពាធិកោ** ។ -**ភាវ** ចុំ. ភាវៈនៃ...ជា...មានអាពាធ ។

អាភត គុ. [អា+ភរ+ត] គឺ...កកហើយ; វិ. **អាភរិយិត្ថ អាហរិយិ-ត្ថាតិ> អាភតោ** ។ -**បណ្ណាការ** ចុំ. គ្រឿងបណ្ណាការគឺ...នាំមកហើយ, ជំនូនគឺ...នាំមកហើយ ។ -**មញ្ចក** ចុំ. គ្រែតូចគឺ...នាំមកហើយ ។ -**មំស** នចុំ. សាច់គឺ...នាំមកហើយ ។ -**សក្ការ** ចុំ. សក្ការៈគឺ...នាំមកហើយ ។

អាភរណ នចុំ. [អា+ភរ+យុ] វត្ថុដែលជនប្រដាប់ ឬ តាក់តែង (គ្រឿងអាភរណៈ, គ្រឿងអម្ពរ, អលង្ការជាគ្រឿងញុំាងអវយវៈឱ្យពេញ), វិ. **អាភរិយតេតិ> អាភរណំ** ។ -**ត្ថ** ចុំ. ត្រូវការដល់គ្រឿងអាភរណៈ, ប្រយោជន៍ដល់គ្រឿងអម្ពរ។

អាភស្សរទេវលោក ចុំ. [អាភស្សរ+ទេវលោក] ទេវលោកឈ្មោះអាភស្សរៈ, ទេវលោកជាន់អាភស្សរៈ ។

អាភាតិ កិ. [អា+ភា+អ+តិ.វ.] រុងរឿងទូទៅ, រុងរឿងក្រៃលែង, ភ្លឺច្បាស់, ភ្លឺ ។

អាភិធម្មិក គុ. [អភិធម្ម+ណិក] អ្នករៀននូវអភិធម្ម, វិ. **អភិធម្មំ អធិតេតិ> អាភិធម្មិកោ**, អ្នកចេះនូវអភិធម្ម។ វិ. **អភិធម្មំ ជានាតីតិ> អាភិធម្មិកោ** ។

អាម និ. ស័ព្ទសំរាប់ទទួលពាក្យនិយាយថា អើ, បាទ, ករុណា ។ ល ។

អាមកមច្ឆ ចុំ. [អាមក+មច្ឆ] ត្រីស្រស់, ត្រីឆៅ ។

អាមកសុសាន នចុំ. [អាមក+សុសាន] ស្មសានជាទីចោលនូវសពស្រស់ ឬ ខ្មោចស្រស់ ។

អាមដ្ឋ គុ. [អា+មស+ត] គឺ...ពាល់ហើយ, -ប៉ះពាល់ហើយ, -ពាល់ត្រូវហើយ, -ចាប់កាន់ហើយ; វិ. **អាមសិយិត្ថាតិ> អាមដ្ឋំ** ។

. **កាល** ចុំ. កាលនៃ...គឺ...ពាល់ត្រូវហើយ ។ . **អណ្ឌក** នចុំ. អណ្ឌៈ (ទ្រព្យ) គឺ...ពាល់ត្រូវហើយ ។

អាមន្តន នចុំ. [អា+មន្ត+យុ] កិ.ហៅ, ជាទីហៅ; វិ. **អាមន្តិយតេតិ> អាមន្តនំ, អាមន្តេតិ ឯត្ថាតិ> អាមន្តនំ** ។ . **អាទិ** គុ. មានកាលជាទីហៅជាដើម ។

អាមន្តេត្វា អ. [អា+មន្ត+ណេ+ត្វា] ហៅហើយ, ហៅមកហើយ ។

អាមន្តេសិ កិ. [អា+មន្ត+ណេ+ឦ.អជ្ជ.+ស.អា.] ហៅហើយ, ហៅមកហើយ ។

អាមលកមត្ត គុ. [អាមលក+មត្ត] ប៉ុនផ្លែកន្ទួតព្រៃ, មានផ្លែកន្ទួតព្រៃជាប្រមាណ ។

អាមិស ចុំ. [អា+មិស+អ] របស់ដែលគេចាប់កាន់បាន (អាមិស, នុយ); វិ. **អាមិសិយតេ គណ្ហិយតេតិ> អាមិសោ** ។ . **ចក្ខុក** ចុំ. អ្នកឃើញនូវអាមិស, អ្នកសំឡឹងនូវអាមិស; វិ. **អាមិសំ ចក្ខតិ បស្សតីតិ> អាមិសចក្ខុកោ** ។ អ្នកមានអាមិសក្នុងចក្ខុ; វិ. **អាមិសោ ចក្ខុម្ហិ យស្ស សោ> អាមិសចក្ខុកោ** ។ . **បដិសន្ថារ** ចុំ. វាចៈជាគ្រឿងរៀបរៀងព្រមចំពោះដោយអាមិស, ការទទួលដោយអាមិស, ការប្រស្រ័យដោយអាមិស, ការបដិសន្ថារៈដោយអាមិស (បដិសន្ថារ<បដិ+សំ+ថរ+ណ) ។

អាយតគម្ភីរ ចុំ., គុ. [អាយត+គម្ភីរ] បណ្ដោយនិងជម្រៅ, ទទឹងនិងជម្រៅ ។

អាយតន នចុំ. [អា+យត+យុ] (ទី) ជាទីត, . ជាទីនៅ, . ជាទីកើត, អណ្ដូង ។

អាយតិ និ. តទៅ, តទៅមុខ, ក្នុងខាងមុខ ។

អាយន្ត គុ. [អា+យា+អន្ត] កាលមក ។

អាយសាធក ចុំ. [អាយ+សធ+ណុ] អ្នកញុំាងស្ងួយឱ្យសម្រេច (អាយ ចុំ. <អយ+ណ = ស្ងួយ, អាករ, ពន្ធ); វិ. **អាយំ សាធេតីតិ> អាយសាធកោ** ។

អាយស្មន្ត គុ. [អាយុ+មន្តុ] អ្នកមានអាយុ ។

អាយាចតិ កិ. [អា+យាច+អ+តិ.វ.] អញ្ជើញ, អារាធនា, អង្វរ, បន់ស្រន់, បួងសួង, សូម ។

អាយាចនា ឥ. [អា+យាច+យុ+អា.ឥ.] កិ.អង្វរ; វិ. **អាយាចិយតេតិ> អាយាចនំ, អាយាចនំ ឯវ> អាយាចនា** ។ វាចាជាគ្រឿងសូម; វិ. **អាយាចតិ ឯតាយាតិ> អាយាចនា** ។ល។

អាយាចិ កិ. [អា+យាច+អ+ឦ.អជ្ជ.] អង្វរហើយ, សូមហើយ, ... ។

អាយាចិត គុ. [អា+យាច+ឥ.អា+ត] គឺ...អញ្ជើញហើយ, . អារាធនាហើយ, . អង្វរហើយ, បន់ស្រន់ហើយ, បួងសួងហើយ, . សូមហើយ; វិ. **អាយាចិយិត្ថាតិ> អាយាចិតោ** ។ . **កាល** ចុំ. កាលនៃ... គឺ... ។ . **ធម្មទេសន** គុ. មានធម៌ទេសនាគឺ...អារាធនាហើយ ។

អាយាចិត្វា អ. [អា+យាច+ឥ.អា+ត្វា] សូមហើយ, បួងសួងហើយ, ...។

អាយាម កិ. [អា+យា+អ+ម.វ. ឬ ប.] មក, បកនឹងទៅ, ទាញមកទៅ ។

អាយុ នបុំ. [ឥ ឬ អយ+ឈុ] ធម្មជាតជាគ្រឿងប្រព្រឹត្តទៅនៃសត្វ (អាយុ); វិ. **អយន្តិ គច្ឆន្តិ បវត្តន្តិ ឯតេនាតិ> អាយុ** ។ ន័យខ្លះ (**អាយុ**<អា+យុ+អ; វិ. **អាយវន្តិ បវត្តន្តិ ឯតេនាតិ> អាយុ** ។ - **កប្ប** នបុំ. កាលជាទីកំណត់នៃអាយុ, កប្បនៃអាយុ ។ - **ក្ខយ** បុំ. កិ.អស់ទៅនៃអាយុ ។ - **បរិច្ឆេទ** បុំ. ការកំណត់នូវអាយុ, កាលជាទីកំណត់នូវអាយុ ។ - **បរិយោសាន** នបុំ. កាលជាទីបំផុតចុះជុំវិញនៃអាយុ, កាលជាទីបំផុតនៃអាយុ ។ - **ប្បមាណ** នបុំ. ប្រមាណនៃអាយុ; គុ. មានអាយុជាប្រមាណ។ - **វឌ្ឍនការណ** នបុំ. ហេតុនៃសេចក្ដីចំរើនដោយអាយុ, ហេតុជាគ្រឿងចំរើននៃអាយុ ។ - **វឌ្ឍនកុមារវត្ថុ** នបុំ. រឿងនៃកុមារឈ្មោះអាយុវឌ្ឍនៈ ។ - **វឌ្ឍន** នបុំ. សេចក្ដីចំរើននៃអាយុ ឬ ដោយអាយុ, សេចក្ដីញ៉ាំងអាយុឱ្យចំរើន ។ - **សង្ខារ** បុំ. សង្ខារគឺអាយុ; វិ. **អាយុ ឯវ សង្ខារោ> អាយុសង្ខារោ** ។

អាយុត្តក បុំ. [អា+យុជ+ត+ក.ស.] អ្នកប្រកបទូទៅ, អ្នកហៅនូវស្នួយ (ស្មៀន, នាយស្មៀន) ។ - **បុរិស** បុំ. បុរសអ្នកប្រកបទូទៅ, បុរសជានាយស្មៀន ។ - **វេស** បុំ. ភេទនៃបុរសអ្នកហៅនូវស្នួយ, ភេទនៃបុរសជានាយស្មៀន ។

អាយូហបរិយោសាន នបុំ. [អាយូហ+បរិយោសាន] កាលជាទីបំផុត

នៃកម្មគឺបុគ្គលគប្បីឱ្យប្រព្រឹត្តទៅ, -គឺបុគ្គលគប្បីត្រិះរិះ, -គឺបុគ្គលគប្បីប្រមូលមក (**អាយូហ**< អា+ឩហ+អ+យ.អា. = ប្រព្រឹត្តទៅ, ត្រិះរិះ, ប្រមូលមក; វិ. **អាយូហេតព្វំ បវត្តេតព្វន្តិ> អាយូហំ** ។ ន័យខ្លះថា: កាលជាទីបំផុតនៃថ្ងៃនៃអាយុ; **អាយូហា** < អាយុ+អហ = ថ្ងៃនៃអាយុ; វិ. **អាយុស្ស អហំ> អាយូហំ**) ។

អាយោគ បុំ. [អា+យុជ+ណ] សេចក្ដីព្យាយាមជាគ្រឿងប្រកបទូទៅ ឬ ដោយក្រៃលែង; វិ. **អាយុញ្ជតិ ឯតេនាតិ> អាយោគោ** ។

អារា,អារកា និ. ចុះក្នុងអត្ថនៃសព្ទមិ ប្រែថា«ក្នុងទីឆ្ងាយ» (អារកសព្ទនេះប្រើជាបទគុណវិញក៏បាន) ។ - **តា** ឥ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកឆ្ងាយ ។ - **ត្ត** នបុំ. ភាវៈនៃ...នោះជាអ្នកឆ្ងាយ ។

អារក្ខក បុំ. [អា+រក្ខ+ណុ] អ្នករក្សាទូទៅ, អ្នកថែរក្សា, អ្នកថែទាំ; វិ. **អារក្ខតីតិ> អារក្ខកោ** ។

អារក្ខណ នបុំ. [អា+រក្ខ+យុ] កិ.រក្សាទូទៅ, កិ.រក្សា, កិ.ថែទាំ; វិ. **អារក្ខិយតេតិ> អារក្ខណំ** ។ - **ត្ថ** បុំ. ប្រយោជន៍ដល់កិ.រក្សា, ... ។

អារក្ខ បុំ. [អា+រក្ខ+អ] អ្នករក្សាទូទៅ; វិ. **អារក្ខតីតិ> អារក្ខោ** ។ ការរក្សាទូទៅ; វិ. **អារក្ខណំ> អារក្ខោ** ។ - **ទេវតា** ឥ. ទេវតាអ្នករក្សាទូទៅ ។ - **មត្ត** គុ. គ្រាន់តែកិ.រក្សាទូទៅ ។

អារគ្គ គុ. [អារ+អគ្គ] ចុងនៃដែកស្រួច ។

អារញ្ញក បុំ. [អរញ្ញ+ណក] អ្នកនៅក្នុងព្រៃ; វិ. **អរញ្ញេ ចរតីតិ> អារញ្ញកោ** ។ អ្នកមានកិ.នៅក្នុងព្រៃជាវត្ត; វិ. **អរញ្ញេ ចរិតុំ ចក្កមេតស្សាតិ> អារញ្ញកោ** ។ -ភិក្ខុ បុំ. ភិក្ខុអ្នកនៅក្នុងព្រៃ ។

អារទ្ធ គុ. [អា+រភ+ត] គឺ...ប្រារព្ធហើយ; វិ. **អារព្ភិយិត្ថាតិ> អារទ្ធោ** ។ -កាល បុំ. កាលនៃ...គឺ...ប្រារព្ធហើយ ។ -ភាវ បុំ. ភាវៈនៃ...ជា...គឺ...ប្រារព្ធហើយ ។ -វិបស្សកភិក្ខុវត្ថុ នបុំ. រឿងនៃភិក្ខុអ្នកមានវិបស្សនាប្រារព្ធហើយ ។ -វិបស្សក បុំ. អ្នកមានវិបស្សនាប្រារព្ធហើយ, អ្នកមានបញ្ញា ជាគ្រឿងឃើញច្បាស់ប្រារព្ធហើយ ។ -វីរិយ គុ. អ្នកមានព្យាយាមប្រារព្ធហើយ; វិ. **អារទ្ធំ វីរិយំ យេន សោ> អារទ្ធវីរិយោ** ។

អារនេមិនាភិអាទិ គុ. [អារនេមិនាភិ+អាទិ] (វត្ថុ ឬ យានូបករណ៍) មានកាំ និងកង់[1] និងដុំជាដើម ។

អារព្ភ អ. [អា+រភ+ត្វា] ប្រារព្ធហើយ ។

អារភតិ កិ. [អា+រភ+អ+អន្តិ_វ.] ប្រារព្ធ, ប្រុងប្រៀប, ផ្តើម ។

អារភឹសុ កិ. [អា+រភ+អ+ឥំសុ_អជ្ជ.] ប្រារព្ធហើយ, ប្រុងប្រៀបហើយ, ផ្តើមហើយ ។

អារម្ភ បុំ. [អា+រភ+អ+និ_អា.] សេចក្តីប្រារព្ធ, សេចក្តីប្រុងប្រៀប,

(១) ម្នងកង់ ។

ការតាំងផ្តើម, ការប្រណាំងប្រជែង; វិ. **អារភនំ> អារម្ភោ** ។

អារម្មណ នបុំ. [អា+រម+យុ] ធម្មជាតជាទីមកត្រេកអរនៃធម៌ គឺចិត្តនិងចេតសិក, ម្យ៉ាងទៀត ធម្មជាតជាទីត្រេកអរដោយក្រៃលែងនៃធម៌ គឺចិត្តនិងចេតសិក (អារម្មណ៍); វិ. **អាគន្ត្វា អា ភុសោ វា ចិត្តចេតសិកា ធម្មា រមន្តិ ឯត្ថាតិ> អារម្មណំ** ។ -ករណវស បុំ. អំណាចនៃកិ.ធ្វើឱ្យជាអារម្មណ៍ ។ -ឧបនិជ្ឈាន នបុំ.កិ.ចូលទៅជិតសំឡឹងនូវអារម្មណ៍; វិ. **ឧបគន្ត្វា និជ្ឈានំ> ឧបនិជ្ឈានំ, អារម្មណស្ស ឧបនិជ្ឈានំ> អារម្មណូបនិជ្ឈានំ** ។

អារាធនសមត្ថ គុ. [អារាធន+សមត្ថ] អាចដើម្បីកិ.ត្រេកអរទូទៅ, អាចក្នុងកិ.ញុំាង...ឱ្យត្រេកអរសើប, -ឱ្យព្រោសប្រាណ (**អារាធន** <អា+រាធ+យុ; វិ. **អារាធិយតេតិ> អារាធនំ**) ។

អារាធយេ កិ. [អា+រាធ[1]+ណយ+ឯយ្យ, ឯយ្យ>ឯ] គប្បីញុំាង...ឱ្យត្រេកអរទូទៅ, -ឱ្យព្រោសប្រាណ ។

អារាធិកា ឥ. [អា+រាធ+ណ្វុ+ឥ_អា.+អា_ឥ.] អ្នកត្រេកអរទូទៅ, អ្នកព្រោសប្រាណ; វិ. **អារាធេតីតិ> អារាធិកា** ។

អារាធេតព្វ គុ. [អា+រាធ+ណេ+តព្វ] គឺ...គប្បីឱ្យត្រេកអរទូទៅ, -ឱ្យព្រោសប្រាណ ។

អារាធេតុំ អ. [អា+រាធ+ណេ+តុំ] ដើម្បីញុំាង...ឱ្យត្រេកអរទូទៅ, ...។

១ តាំងជា «រធ.ធាតុ» វិញក៏បាន ។

អារាធេត្វា អ. [អា+រាធ+ណេ+ត្វា] ញុំាង...ឱ្យត្រេកអរទូទៅហើយ, ...។

អារាធេសិ ក. [អា+រាធ+ណេ+ឦ_អជ្ជ.+ស_អា.] ញុំាង...ឱ្យត្រេកអរទូទៅហើយ, ឱ្យព្រេសប្រាណហើយ ។

អារាម ពុំ. [អា+រម+ណ] ប្រទេសជាទីត្រេកអរនៃជន ឬ ប្រទេសជាទីត្រេកអរទូទៅនៃជន (អារាម, សួន); វិ. **អាគន្ត្វា រមន្តិ ឯត្ថាតិ > អារាមោ, អារមន្តិ ឯត្ថាតិ វា> អារាមោ** ។ - **បោក្ខរណីបរិមណ្ឌិត** គុ. ប្រដាប់ចំពោះហើយដោយសួននិងស្រះបោក្ខរណី ។ - **រុក្ខចេត្យ** នពុំ. សួននិងដើមឈើជាចេតិយ; គុ. មានសួននិងដើមឈើជាចេតិយ ។

អារុយ្ហ អ. [អា+រុហ+ត្វា] ឡើងហើយ, ជិះហើយ, ពាក់ហើយ ។

អារូហិត្វា អ. [អា+រុហ+ឥ_អា+ត្វា] ឡើងហើយ ។

អារូហន្តិ ក. [អា+រុហ+អ+អន្តិ_វ.] ឡើង ។

អារោគ្យ នពុំ. [អរោគ+ណ្យ] ភាវៈនៃបុគ្គលមានរោគមិនមាន; វិ. **នត្ថិ រោគោ ឯតស្សាតិ> អរោគោ, តស្ស ភាវោ> អារោគ្យំ** ។ ណ្យ. បច្ច័យនេះចុះមកជា «សកត្ថ» ក៏មាន; វិ. **រោគស្ស អភាវោ> អារោគ្យំ** = កិ.មិនមាននៃរោគ ។ - **បរម** គុ. មានភាវៈនៃបុគ្គលមានរោគមិនមានជាយ៉ាងក្រៃលែង; វិ. **អារោគ្យំ បរមំ យស្ស សោ> អារោគ្យបរមោ** ។

អារោចយិម្ហា ក. [អា+រុច+ណយ+ឥ_អា+ម្ហា_អជ្ជ.] ប្រាប់ហើយ ។

អារោចាបន នពុំ. [អា+រុច+ណាបេ+យុ] កិ.ញុំាង...ឱ្យប្រាប់; វិ. **អារោចាបិយតេតិ> អារោចាបនំ** ។

អារោចាបេសិ ក. [អា+រុច+ណាបេ+ឦ_អជ្ជ.+ស_អា.] ញុំាង...ឱ្យប្រាប់ហើយ ។

អារោចិត គុ. [អា+រុច+ឥ_អា+ត] គឺ...ប្រាប់ហើយ; វិ. **អារោចិយិត្ថាតិ> អារោចិតោ, - តា, - តំ** ។

អារោចេតព្វ គុ. [អា+រុច+ណេ+តព្វ] គឺ...គប្បីប្រាប់ ។

អារោចេតុកាម គុ. [អារោចេតុំ+កាម] អ្នកចង់ដើម្បីប្រាប់, មានប្រាថ្នាដើម្បីប្រាប់ ។

អារោចេន្ត គុ. [អា+រុច+ណេ+អន្ត] កាលប្រាប់ ។

អារោចេន្តិ ក. [អា+រុច+ណេ+អន្តិ_វ.] ប្រាប់ ។

អារោទន នពុំ. [អា+រុទ+យុ] កិ.ទ្រហោយំ, កិ.យំរក, កិ.យំរៀបរាប់; វិ. **អារោទិយតេតិ> អារោទនំ** ។ - **សទ្ទ** ពុំ. សំឡេងនៃកិ.យំរៀបរាប់, នៃកិ.ទ្រហោយំ (សំរែក, រាទ៍) ។

អារោបយិត្វាន អ. [អា+រុហ+ណាបយ+ឥ_អា.+ត្វាន] ឡើងហើយ, លើកឡើងហើយ ។

អារោបយិំសុ ក. [អា+រុហ+ណាបយ+ឦំ_អជ្ជ.] ញុំាង...ឱ្យឡើងហើយ, លើកឡើងហើយ ។

អារោបិត គុ. [អា+រុហ+ឥ_អា.+ត] គឺ...លើកឡើងហើយ; វិ.

អារោបិយិត្ថាតិ > អារោបិតោ ។ . ទណ្ឌ ចុំ. ពិន័យ ឬ អាជ្ញា គឺ...លើកឡើងហើយ; គុ. មានអាជ្ញាលើកឡើងហើយ ។ . និយាម ចុំ. សេចក្ដីកំណត់នៃ...គឺ...លើកឡើងហើយ ។ . សញ្ញា ឥ. សញ្ញា (សេចក្ដីសំគាល់) គឺ...លើកឡើងហើយ ។

អារោបេតុកាម គុ. [អារោបេតុំ+កាម] អ្នកចង់ដើម្បីលើកឡើង, មានប្រាថ្នាដើម្បីលើកឡើង ។

អារោបេត្វា អ. [អា+រុប+ណេ+ត្វា] ញុំាង...ឱ្យឡើងហើយ, លើកឡើងហើយ ។

អារោបេន្ត គុ. [អា+រុប+ណេ+អន្ត] កាលញុំាង...ឱ្យឡើង, កាលលើកឡើង ។

អារោបេយ្យ កិ. [អា+រុប+ណេ+ឯយ្យ.ស.] គប្បីញុំាង...ឱ្យឡើង, គប្បីលើកឡើង ។

អារោហណីយ គុ. [អា+រុហ+អនីយ] គឺ...គប្បីលើកឡើង; វិ. អារុហិតព្វន្តិ > អារោហណីយំ ។

អារោហសម្បទាទិ គុ. [អារោហសម្បទា+អាទិ] គុណជាតមានកិ.ដល់ព្រមដោយអវយវៈដ៏ខ្ពស់ជាដើម, ...ដោយកំពស់ជាដើម; វិ. អារុហតីតិ > អារោហោ = អវយវៈដ៏ខ្ពស់ ។ សម្បជ្ជនំ > សម្បទា = កិ.ដល់ព្រម ។ អារោហេន សម្បទា > អារោហសម្បទា = កិ.ដល់ព្រមដោយអវយវៈដ៏ខ្ពស់ ។ អារោហសម្ប-

ទា អាទិ យស្ស តំ > អារោហសម្បទាទិ = (គុណជាត) មានកិ.ដល់ព្រមដោយអវយវៈដ៏ខ្ពស់ជាដើម ។

អារោហតិ កិ. [អា+រុហ+អ+តិ.វ.] ឡើង, ជិះ ។

អាលបតិ កិ. [អា+លប+អ+តិ.វ.] ហៅ, ហៅរក, ស្រែកហៅ ។

អាលបន្ត គុ. [អា+លប+អន្ត] កាលហៅ, ... ។

អាលបិតុំ អ. [អា+លប+ឥ.អា.+តុំ] ដើម្បីហៅ, ... ។

អាលបិត្វា អ. [អា+លប+ឥ.អា.+ត្វា] ហៅហើយ, ... ។

អាលយ ចុំ. [អា+លិ+ណ] (សភាវៈ) ត្រេកអររឿយៗក្នុងអារម្មណ៍ ឬ (សភាវៈ) ជាគ្រឿងត្រេកអរនៃជន (អាល័យ, ទីនៅ, លំនៅ); វិ. អា បុនប្បុនំ លយតិ អារម្មណេសូតិ > អាលយោ; អាលីយន្តិ វត្ថុន្តិ ឯតេនាតិ វា > អាលយោ ។ . សង្ខាត គុ. គឺបណ្ឌិតរាប់ព្រមហើយថាអាល័យ, ពោលគឺអាល័យ ។

អាលសិយ នបុំ. [អលស+ណិយ] ភាវៈនៃបុគ្គលខ្ជិល, ភាវៈនៃសេចក្ដីខ្ជិល; វិ. អលសស្ស ភាវោ > អាលសិយំ ។ . អភិភូត គុ. គឺភាវៈនៃសេចក្ដីខ្ជិលគ្របសង្កត់ហើយ; វិ. អាលសិយេន អភិភូតោ > អាលសិយាភិភូតោ ។

អាលស្យ នបុំ. [អលស+ណ្យ] ភាវៈនៃបុគ្គលខ្ជិល, ភាវៈនៃសេចក្ដីខ្ជិល; វិ. អលសស្ស ភាវោ > អាលស្យំ ។

អាលិង្គិត្វា អ. [អា+លិង្គ+ឥ.អា.+ត្វា] ឱប, ឱបរឹតហើយ, ត្រកងហើយ ។

អាលិន្ទ ពុំ. [អល+ឥន្ទ] របៀង, របៀងផ្ទះ ។

អាលិម្បេន្ត គុ. [អា+លិប+ណេ+អន្ត] កាលដុត, កាលលាប, កាលបូក ។

អាលិម្បេស្សតិ កិ. [អា+លិប+ណេ+ស្សតិ.ភ.] នឹងដុត, នឹងលាប, នឹងបូក ។

អាលុលយមាន គុ. [អា+លុល+ណយ+មាន] កាលឱ្យរីករវរ, កាលកូររីក, កាលត្រឡប់ត្រឡិន ។

អាលុលិក គុ. [អាលុល+ណិក] មានសេចក្ដីរីករវរ, ដែលរីករវរ ។

អាលោក ពុំ. [អា+លោក+អ ឬ លុក+ណ] (សភាវៈ) ជាគ្រឿងឃើញ (ពន្លឺ); វិ. **អាលោកយតិ ឯតេនាតិ> អាលោកោ** ។

អាលោបការក ពុំ. [អាលោប+ករ+ណ] ធ្វើនូវពំនូត, ធ្វើឱ្យជាពំនូត ។

អាលោលេតិ កិ. [អា+លុល+ណេ+តិ.វ.] កូរ, ច្របល់, ឱ្យរីករវរ ។

អាលោលេត្វា អ. [អា+លុល+ណេ+ត្វា] កូរហើយ, ច្របល់ហើយ, ឱ្យរីករវរហើយ, ឱ្យវិលវល់ហើយ ។

អាលោលេន្តិ កិ. [អា+លុល+ណេ+អន្តិ.វ.] ញុំាង...ឱ្យរីករវរ, -ឱ្យកូរ, -ឱ្យច្របល់, -ឱ្យវិលវល់ ។

អាវជ្ជន នបុំ. [អា+វជ, វជ>វជ្ជ+យុ] កិ.នឹក, ការរំពឹង, ការពិចារណា; វិ. **អាវជ្ជីយតេតិ>(១)អាវជ្ជនំ** ។ - **សមាបជ្ជនវុដ្ឋានាធិដ្ឋានបច្ចវេក្ខណ** នបុំ. កិ.នឹកនិងកិ.ចូលនិងកិ.ចេញនិងកិ.

---

១ អាវជ្ជិយតេ ។

អធិដ្ឋាន (កិ.តាំងចិត្ត) និងកិ.ពិចារណា ។

អាវជ្ជមាន គុ. [អា+វជ+យ(១)+មាន] កាលនឹក, កាលរំពឹង, កាលពិចារណា ។

អាវជ្ជិតុំ អ. [អា+វជ+យ+ឥ.អា.+តុំ] ដើម្បីនឹក, ដើម្បីរំពឹង, ដើម្បីពិចារណា ។

អាវជ្ជិត្វា អ. [អា+វជ+យ.អា.+ត្វា] នឹកហើយ, រំពឹងហើយ, ពិចារណាហើយ ។

អាវជ្ជេតិ កិ. [អា+វជ, វជ>វជ្ជ+ណេ+តិ.វ.] នឹក, រំពឹង, ពិចារណា ។

អាវដ្ដតេ កិ. [អា+វត, វត>វដ្ដ+អ+តេ.វ.] វិល, វិលមក, បង្វិល ។

អាវដ្ដ ពុំ. [អា+វត, វត>វដ្ដ+ណ] កិ.វិល, កិ.វិលមក, កិ.បង្វិល, ទីមូល; វិ. **អាវដ្ដនំ> អាវដ្ដោ** ។

អាវដ្ដិត គុ. [អា+វត, វត>វដ្ដ+ឥ.អា.+ត] ដ៏...បង្វិលហើយ, -ឱ្យវិលហើយ ។ - **ត្ត** ពុំ. ភាវៈនៃ...ជា...ដ៏...ឱ្យវិលហើយ ។

អាវដ្ដិស្សាមិ កិ. [អា+វត, វត>វដ្ដ+អ+ឥ.អា.+ស្សាមិ.ភ.] នឹងវិលមក, នឹងបង្វិល ។

អាវរណ នបុំ. [អា+វរ+យុ] វត្ថុជាគ្រឿងបិទបាំង, -ជាគ្រឿងរាំង (ទំនប់); វិ. **អាវរតិ ឯតេនាតិ> អាវរណំ** ។

អាវសថ ពុំ. [អា+វស+ថ] ប្រទេសជាទីនៅអាស្រ័យនៃជន (ផ្ទះ, រោង);

---

១ ធាតុពួកនេះ មិនបាច់ចុះយបច្ច័យទើបផ្លាស់ «វជ>វជ្ជ» ក៏បាន ។

វិ. **អាវសន្តិ ឯក្តាតិ> អាវសយោ** ។

អាវសន្ត គុ. [អា+វស+អន្ត] កាលនៅគ្រប់គ្រង, កាលនៅអាស្រ័យ ។

អាវសិតុំ អ. [អា+វស+ឥ.អា.+តុំ] ដើម្បីនៅគ្រប់គ្រង, ដើម្បីនៅអាស្រ័យ ។

អាវសេ កិ. [អា+វស+អ+ឯយ្យ.ស.] គប្បីនៅគ្រប់គ្រង, គប្បីនៅអាស្រ័យ។

អាវហតិ កិ. [អា+វហ+អ+តិ.វ.] នាំមក ។

អាវហន ឧចុំ. [អា+វហ+យុ] កិ.នាំមក; វិ. **អាវហយតេតិ> អាវហនំ**; ជាទីនាំមក; វិ. **អាវហតិ ឯត្ថាតិ> អាវហនំ** ។

អាវហន្ត គុ. [អា+វហ+អន្ត] កាលនាំមក, កំពុងនាំមក ។

អាវាជី ចុំ. [អវ+អាជ] ប្រទេសដែលគេជីក (រណ្ដៅ); វិ. **អវញ្ញតេ ខញ្ញតេតិ> អាវាជោ** ។ . **ដ្ឋាន** ឧចុំ. ទីនៃរណ្ដៅ, ទីជាទីតាំងនៃរណ្ដៅ ។ . **តីរ** ឧចុំ. ឆ្នេរនៃរណ្ដៅ, ត្រើយនៃរណ្ដៅ ។ . **មត្ថក** ឧចុំ. ទីបំផុតនៃរណ្ដៅ, មាត់នៃរណ្ដៅ ។

អាវាប ចុំ. [អវ+បច+ក្វិ] ប្រទេសជាទីដុត (ឡ, រណ្ដៅ); វិ. **អាវបចន្តិ ឯត្ថាតិ> អាវាបោ** ។

អាវាស ចុំ. [អា+វស+ណ] ប្រទេសជាទីនៅអាស្រ័យនៃបព្វជិត (អាវាស, វត្ត); វិ. **អាវសន្តិ ឯត្ថាតិ> អាវាសោ** ។ . **ទាន** ឧចុំ. ទានគឺអាវាស, កិ.ឱ្យនូវអាវាស, កិ.ឱ្យនូវប្រទេសជាទីនៅអាស្រ័យ ។

–សប្បាយឧតុសប្បាយភោជនសប្បាយបុគ្គល.

សប្បាយធម្មស្សវនសប្បាយាទិ គុ. មានអាវាសជាទីសប្បាយនិងផ្លូវជាទីសប្បាយនិងភោជនជាទីសប្បាយនិងបុគ្គលជាទីសប្បាយនិងកិ.ស្ដាប់នូវធម៌ជាទីសប្បាយជាដើម ។

អាវាសាបេត្វា អ. [អា+វស+ណាបេ+ត្វា] ញុំាង...ឱ្យនៅអាស្រ័យហើយ, .ឱ្យនៅគ្រប់គ្រងហើយ ។

អាវាហ ចុំ. [អា+វហ+ណ] (មង្គល) ជាទីនាំមក; វិ. **អាវហន្តិ ឯត្ថាតិ> អាវាហោ** ។ . **មង្គល** នចុំ. មង្គលជាទីនាំមក, មង្គលគឺបុគ្គលគប្បីធ្វើ ក្នុងកាលជាទីនាំមក, អាវាហមង្គល ។ . **វិវាហ** ចុំ. មង្គលជាទីនាំមកនិងមង្គលជាទីនាំទ្រឡប់, អាពាហ៍និងពិពាហ៍ (មង្គលការដែលនាំកូនស្រីមកខាងលំនៅកូនប្រុស ហៅថា «អាពាហ៍ ឬ អាវាហមង្គល»; នាំកូនប្រុសត្រឡប់ទៅខាងលំនៅកូនស្រីវិញ ហៅថា «ពិពាហ៍ ឬ វិវាហមង្គល») ។

អាវិកត្វា អ. [អាវិ+ករ+ត្វា] ធ្វើឱ្យច្បាស់ហើយ, ធ្វើឱ្យប្រាកដហើយ ។

អាវិករោន្ត គុ. [អាវិ+ករ+ឱ+អន្ត] កាលធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់, កាលធ្វើឱ្យប្រាកដ ។

អាវិច្ច ឧចុំ. [អាវិ+ណ្យ] ភាវៈនៃពាក្យមានក្នុងទីច្បាស់, ភាវៈនៃហេតុដ៏ច្បាស់, សេចក្ដីច្បាស់; វិ. **អាវិស្ស ភាវោ> អាវិច្ចំ, អាវិ ឯវ> អាវិច្ចំ** ។

អាវិជ្ឈមាន គុ. [អា+វិធ+យ+មាន] កាលកំណត់, កាលចំណាំ, កាល

ពោង ។

អាវិញ្ឆនក គុ. [អា+វិជ>អាវិញ្ឆ+យុ+ក.ស.] ខ្សែសម្រាប់ទាញ, ទីសម្រាប់ទាញ (នូវខ្សែ); វិ. **អាវិញ្ឆតិ ឯតេនាតិ> អាវិញ្ឆនំ, អាវិញ្ឆនំ ឯវ> អាវិញ្ឆនកំ** ។

អាវិញ្ឆនរជ្ជុដ្ឋាន នបុំ. [អាវិញ្ឆនរជ្ជុ+ឋាន] ទីជាទីតាំងនៃខ្សែសម្រាប់ទាញ, ទីនៃខ្សែសម្រាប់ទាញ, ទីមានខ្សែសម្រាប់ទាញ ។

អាវិញ្ឆិត្វា អ. [អា+វិញ្ឆ+ឥ_អា+ត្វា] ទាញហើយ ។

អាវិភវិស្សតិ កិ. [អាវិ+ភូ+ឥ_អា+ស្សតិ.ភ.] នឹងមានច្បាស់, នឹងមានប្រាកដ, នឹងសំដែង ។

អាវិភាវេតិ នបុំ. [អាវិ+ភូ+យុ] កិ.ញុំាង...ឱ្យកើតប្រាកដ, កិ.សំដែង ។

អាវិភូត បុំ. [អាវិ+ភូ+ត] កើតប្រាកដហើយ, មានប្រាកដហើយ ។

អាវិល គុ. [អា+វិល+អ ឬ អវ+ឥល]ល្អក់, ស្រអាប់ ។ **- ចិត្ត** គុ. ដែលមានចិត្តល្អក់ ។

អាវុណិ កិ. [អា+វុ+ណា, ណា>ណ+ឦ.អជ្ជ] ដោតហើយ, ក្រងហើយ ។

អាវុត គុ. [អា+វុ+ត] គឺ...ដោតហើយ, ក្រងហើយ ។

អាវុធ បុំ. [អា+យុធ>អាវុធ+អ] គ្រឿងប្រហារ, អាវុធ ។ **- ហត្ថ** គុ. មានអាវុធក្នុងដៃ, មានដៃកាន់អាវុធ ។

អាវុសោ អា.និ. ម្នាលអាវុសោ, .អាវុសោទាំងឡាយ, .លោកដ៏មានអាយុ (ប្រើបានទាំងពីរវចនៈ) ។

អាសង្កា ឥ. [អា+សង្កិ ឬ សង្ក+អ+អា_ឥ.] សេចក្ដីរង្កៀស, សេចក្ដីរង្កៀសរួមទៅ; វិ. **អាសង្កនំ> អាសង្កា** ។

អាសង្កិត គុ. [អា+សង្ក+ឥ.អា+ត] គឺ...រង្កៀសរួមទៅហើយ, រង្កៀសស្រួលហើយ, .ពិភាល់ហើយ; វិ. **អាសង្កិយិត្ថាតិ> អាសង្កិតោ** ។ **- បរិសង្កិត** គុ. គឺ...រង្កៀសរួមទៅហើយនិងរង្កៀសជុំវិញ, ទាំងគឺ...រង្កៀសហើយទាំងគឺ...ពិភាល់ហើយ ។

អាសជ្ជ អ. [អា+សជ+ត្វា] ជាប់ហើយ, ជំពាក់ហើយ, ទើសទាក់ហើយ, ប៉ះហើយ, ចង្អៀតហើយ ។

អាសត្ត គុ. [អា+សជ+ត] គឺ...ជាប់ហើយ, .ជាប់រួមទៅហើយ, .ជំពាក់ហើយ ។ **- ចិត្ត** គុ. មានចិត្តជាប់ហើយ ។ **- មានស** គុ. មានចិត្តជាប់ហើយ, មានឆន្ទៈមានក្នុងចិត្តជាប់ហើយ ។ **- វិសត្តតា** ឥ. ភាពនៃ...ជា...ជាប់រួមទៅហើយនិងជាប់ផ្សេងៗហើយ ។

អាសទា កិ. [អា+សទ+អ+អា.បី.] មកដល់ហើយ, ហើរមកហើយ ។

អាសន នបុំ. [អាស+យុ] ទីជាទីអង្គុយ ឬ ទីសម្រាប់អង្គុយ; វិ. **អាសតិ ឯត្ថាតិ> អាសនំ, អាសតិ ឯតេនាតិ វា> អាសនំ** ។ កិ.អង្គុយ; វិ. **អាសយតេតិ> អាសនំ** ។ **- ន្តរិក** គុ. មានអាសនៈជាចន្លោះ, ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចន្លោះនៃអាសនៈ, មានអាសនៈជាលំដាប់, ទីមានអាសនៈជាលំដាប់ ។ **- បញ្ញត្តិ** ឥ. កិ.ក្រាលនូវអាសនៈ, កិ.តែងតាំងនូវអាសនៈ ។ **- បរិយន្ត** បុំ. ទីបំផុតនៃអាសនៈ,

ទីបំផុតជុំវិញនៃអាសនៈ ។ . **បាទ** បុំ. ជើងនៃអាសនៈ ។ . **មជ្ឈ** នបុំ. កណ្ដាលនៃអាសនៈ ។ . **សមីប** គុ. ទីជិតនៃអាសនៈ ។ . **សាលា** ឥ. សាលាជាទីអង្គុយ (រោងឆាន់) ។

អាសន្ន គុ. [អា+សទ+ត]. ជិត ។ . **ដ្ឋាន** នបុំ. ទីជិត ។ . **មរណ** គុ. មានមរណៈដ៏ជិត, មានសេចក្ដីស្លាប់ដ៏ជិត (ជិតនឹងស្លាប់) ។

អាសយ បុំ. [អា+សី+ណ] ឆន្ទៈជាទីមកដេកនៃចិត្ត (ឆន្ទៈជាទីដេកចុះទៅនៃចិត្ត); វិ. **អាគន្ត្វា សយតិ ចិត្តំ ឯត្ថាតិ> អាសយោ** ។ . **អានុសយញាណ** នបុំ. ប្រាជ្ញាជាគ្រឿងដឹងនូវឆន្ទៈជាទីដេកចុះទៅនិងជាទីដេករឿយៗ, នូវអាសយធម៌និងអនុសយធម៌ ។

អាសវ បុំ. [អា+សុ+ណ] ធម៌ជាគ្រឿងហូរទៅនៃកិលេស; វិ. **អាសវន្តិ កិលេសា ឯតេនាតិ> អាសវោ** (១) ។ ធម៌ជាគ្រឿងញុំាងសត្វឱ្យត្រាំនៅ; វិ. **អាសវេន្តិ សត្តេ ឯតេនាតិ> អាសវោ** ។ . **ក្ខយប្បញ្ញា** ឥ. ប្រាជ្ញាប្រកបដោយធម៌ជាទីអស់ទៅនៃអាសវៈ ។ . **ក្ខយសង្ខាត** គុ. ពោលគឺធម៌ជាទីអស់ទៅនៃអាសវៈ ។

អាសវតិ កិ. [អា+សុ+អ+តិ.វ.] ហូរទៅ, ហូរមក ។

អាសា ឥ. [ឥស>អាស+អ+អា.ឥ.] សេចក្ដីប្រាថ្នា, សេចក្ដីប៉ង, បំណង; វិ. **ឥច្ឆីយតេតិ> ឯសនំ, ឯសនំ> អាសា** ។

អាសាឡ្ហបុណ្ណម គុ. [អាសាឡ្ហ+បុណ្ណម] (តិថី) មានព្រះចន្ទដ៏ពេញ

១ និងធ្វើជា កត្តុរូប ថា «អា សមន្តតោ សវន្តីតិ>អាសវា» ក៏បាន ។

ប្រកបដោយអាសាឡ្ហឫក្ស (១៥កើតខែអាសាឍ); វិ. **បុណ្ណោ ច សោ មា ចាតិ> បុណ្ណមា, អាសាឡ្ហេន យុត្តោ បុណ្ណមា ឯកស្សាតិ> អាសាឡ្ហបុណ្ណមា** ។

អាសាឡ្ហបុណ្ណមីទិវស នបុំ.,បុំ. [អាសាឡ្ហបុណ្ណមី+ទិវស] ថ្ងៃមានព្រះចន្ទដ៏ពេញប្រកបដោយអាសាឡ្ហឫក្ស; វិ. **អាសាឡ្ហេន យុត្តោ បុណ្ណមា> អាសាឡ្ហបុណ្ណមា, អាសាឡ្ហបុណ្ណមា ឯកស្មិំ ទិវសេ អត្ថីតិ> អាសាឡ្ហបុណ្ណមី, អាសាឡ្ហបុណ្ណមី ច សោ ទិវសោ ចាតិ> អាសាឡ្ហបុណ្ណមីទិវសោ** ។

អាសិ កិ. [អស>អាស+អ+ឦ.អជ្ជ.] មានហើយ ។

អាសិញ្ចតិ កិ. [អា+សិច+អ+តិ.វ.ចុះនិ.អា.] ស្រោច, បន្តក់ ។

អាសិញ្ចន្ត គុ. [អា+សិច+អន្ត, ចុះនិ.អា.] កាលស្រោច, កាលបន្តក់ ។

អាសិញ្ចិត្វា អ. [អា+សិច+ឥ.អា+ត្វា, ចុះនិ.អា.] ស្រោចហើយ, បន្តក់ហើយ ។

អាសិត្តកូបធាន នបុំ. [អាសិត្តក+ឧបធាន] ភាជនសម្រាប់ទ្រទ្រង់វត្ថុគឺបុគ្គលគប្បីស៊ី (ស្លឹក, ត្រុ, ផាស) ។ **អាសិត្តក**<អស+ឥ+ត, ត>ត្ត+ក.ស; វិ. **អសិតព្វន្តិ> អាសិត្តំ, អាសិត្តំ ឯវ> អាសិត្តកំ, កំ ឧបធាតិ ឯតេនាតិ> អាសិត្តកូបធានំ** ។ **ឧបធាន**< ឧប+ធា+យុ ។

អាសិត្ត គុ. [អា+សិច+ត] គឺ...ស្រោចហើយ, .បន្តក់ហើយ; វិ.

អាសិញ្ចិយិត្ថាតិ> អាសិត្តោ ។ - សតបាកតេល នប៉ុ. ប្រេងដែលបុគ្គលបន្សល់វារៈច្រើនលើកគឺបុគ្គលបន្តក់ហើយ, អស់វារៈច្រើនដងគឺបុគ្គលស្រោចហើយ ។

អាសី ចុំ. [អាស+ណី] អ្នកអង្គុយ, អ្នកមានកិ.អង្គុយជាប្រក្រតី; វិ. អាសតីតិ> អាសី, អាសិតុំ សីលមស្សាតិ> អាសី ។

អាសី ឥ. [អស+ណី] សត្វមានចង្កូម (ពស់); វិ. អសំ យស្ស អត្ថីតិ> អាសី ។ - វិស គុ. (សត្វ) មានពិសត្រង់ចង្កូម (អាសីវិស, ពស់); វិ. អាសិយំ វិសំ ឯតស្សាតិ> អាសីវិសោ ។ ន័យខ្លះថាសត្វមានពិសដ៏រហ័ស; វិ. អាសុំ សីឃំ វិសំ ឯតស្សាតិ> អាសីវិសោ ។

អាសី កិ. [អស+អ+កិ.អជ្ជ.] មានហើយ ។

អាសីសមាន គុ. [អា+សិស+មាន, ចុះនិ.អា] កាលប្រាថ្នា, កាលប៉ុនប៉ង, កាលប៉ង ។

អាសេវន្ត គុ. [អា+សេវ ឬ សិវ+អន្ត] កាលសេពទូទៅ, កាលសេពច្រើន, កាលសេពក្បែរកែង, កាលថ្នឹក ។

អាហ កិ. [ព្រូ> អាហ+អ+អ.បរោ.] ពោលហើយ ។

អាហច្ច អ. [អា+ហន+ត្វា] បៀតបៀនហើយ, ចុច, ជើស, ចាក់, គាស់, កើស, ចង្អិច ។

អាហដ គុ. [អា+ហរ+ត, ត>ដ] គឺ...នាំមកហើយ ។

អាហត គុ. [អា+ហន+ត] គឺ...បៀតបៀនទូទៅហើយ, ខ្ទាំងខ្ទប់ហើយ ។ - ចិត្ត គុ. មានចិត្តគឺទោសខ្ទាំងខ្ទប់ហើយ (អា+ហរ+ត = គឺ .... នាំមកហើយ) ។

អាហារ(១) កិ. [អា+ហរ+អ+ហិ.ច; លុប ហិ] ចូរនាំមក ។ - ហត្ថកអលំសាដកតត្ថវដ្ដកកាកមាសកភុត្តវមិតក គុ. ព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះអាហារហត្ថកៈ និងព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះអលំសាដកៈ និងព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះតត្ថវដ្ដកៈ និងព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះកាកមាសកៈ និងព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះភុត្តវមិតកៈ ។ អ្នកណាបរិភោគច្រើនហួសប្រមាណ មិនអាចក្រោកឡើងរួចតាមធម្មតារបស់ខ្លួនបាន ទាល់តែស្រែកហៅគេឱ្យជួយទាញដៃងើបឡើង អ្នកនោះឈ្មោះថាអាហារហត្ថកៈ; អ្នកណាបរិភោគច្រើនហួសប្រមាណ មានពោះឡើងប៉ោងខ្លាំងពេក សូម្បីងើបក្រោកឡើងខ្លួនឯងរួច ក៏មិនអាចស្លៀកសំពត់កើត អ្នកនោះឈ្មោះថាអលំសាដកៈ; អ្នកណាបរិភោគច្រើនហួសប្រមាណ មិនអាចងើបក្រោកឡើងរួច ក៏បំរះនន្ទៀលវិលនៅត្រង់កន្លែងបរិភោគនោះ អ្នកនោះឈ្មោះថាតត្ថវដ្ដកៈ; អ្នកណាបរិភោគឆ្អែតជ្រុលដរាបដល់អាហារហៀរចេញមកតាមទ្វារមាត់វិញ ល្មមក្អែកចឹកស៊ីបាន អ្នកនោះឈ្មោះថាកាកមាសកៈ; អ្នកណាបរិភោគច្រើនហួសប្រមាណ មិនអាចបិទទប់ទ្វារមាត់ឱ្យជិតបាន ក៏ក្អួតចង្អោរមកវិញត្រង់កន្លែងបរិភោគ អ្នកនោះឈ្មោះថា ភុត្តវមិតកៈ ។ ដី. វិ. ។

អាហរណ នប៉ុ. [អា+ហរ+យុ] កិ.នាំមក ឬជាទីនាំមក; វិ. អាហរិយ.

---

១ នប៉ុ. អាហារ < អា+ហរ+អ = ការនាំមក ។

គេតិ> អាហរណំ , អាហរតិ ឯគ្គាតិ ថា> អាហរណំ ។ . កាល ចុំ. កាលនៃកិ.នាំមក, កាលជាទីនាំមក ។ . ភត្ត នចុំ. ភត្តគឺកិ.នាំមក ។

អាហរថ កិ. [អា+ហរ+អ+ថ.ព.] ចូរនាំមក ។

អាហរន្ត គុ. [អា+ហរ+អន្ត] កាលនាំមក, កំពុងនាំមក ។

អាហរន្តិ កិ. [អា+ហរ+អ+អន្តិ.វ.] នាំមក ។

អាហរាបិត គុ. [អា+ហរ+ណាបេ+ឥ.អា+ត] គឺ...ញុំាង...ឱ្យនាំមកហើយ; វិ. អាហរាបិយិត្ថាតិ> អាហរាបិតោ, .តា, .តំ ។

អាហរាបេត្វា អ. [អា+ហរ+ណាបេ+ត្វា] ញុំាង...ឱ្យនាំមកហើយ ។

អាហរាបេតុំ អ. [អា+ហរ+ណាបេ+តុំ] ដើម្បីញុំាង...ឱ្យនាំមក ។

អាហរិ កិ. [អា+ហរ+អ+ឦ.អជ្ជ.] នាំមកហើយ ។

អាហរិត គុ. [អា+ហរ+ឥ.អា+ត] គឺ...នាំមកហើយ; វិ. អាហរិយិត្ថាតិ> អាហរិតោ, .តា, .តំ ។

អាហរិតព្វ គុ. [អា+ហរ+ឥ.អា+តព្វ] គឺ...គប្បីនាំមក ។ . បុប្ផ នចុំ. ផ្កាគឺ...គប្បីនាំមក ។

អាហរិតុកាម គុ. [អាហរិតុំ+កាម] អ្នកចង់ដើម្បីនាំមក, មានប្រាថ្នាដើម្បីនាំមក ។

អាហរិត្វា អ. [អា+ហរ+ឥ.អា+ត្វា] នាំមកហើយ ។

អាហរិយមាន គុ. [អា+ហរ+ឥ.អា+យ+មាន] គឺ...កាលនាំមក ។

អាហរិយតិ កិ. [អា+ហរ+ឥ.អា+យ+តិ.វ.] គឺ...នាំមក ។

អាហារេសិ កិ. [អា+ហរ+ណោ+ឥ.អជ្ជ.+ស.អា.] លេបចូលទៅហើយ, ស៊ីហើយ ។

អាហំសុ កិ. [ព្រូ>អាហ+អ+ឧំ.អជ្ជ.] ពោលហើយ ។

អាហារ ចុំ. [អា+ហរ+ណ] គ្រឿងបរិភោគដែលគេគប្បីលេបចូលទៅ (អាហារ) វិ. អាហរតេតិ> អាហារោ ។ . ក្ខយ ចុំ. កិ.អស់ទៅនៃអាហារ ។ . ជប្បវិស ចុំ. រំណាចខ្សែបដែលកើតអំពីអាហារ ។ . តណ្ហា ឥ. ចំណង់ក្នុងអាហារ, សេចក្ដីប្រាថ្នាក្នុងអាហារ ។ . ត្ថ ចុំ. ប្រយោជន៍ដល់អាហារ, សេចក្ដីត្រូវការដល់អាហារ ។ . បរិភោគមង្គល នចុំ. មង្គលជាទីបរិភោគនូវអាហារ, មង្គលគឺបុគ្គលគប្បីធ្វើក្នុងកាលជាទីបរិភោគនូវអាហារ ។ . បរិភោគ ចុំ. កិ.បរិភោគនូវអាហារ ។ . បរិយេសន, . នា នចុំ., ឥ. កិ.ស្វែងរកនូវអាហារ ។ . មត្ត គុ. វត្ថុត្រឹមតែអាហារ, សព្វបើអាហារ ។ . វេលា ឥ. វេលានៃអាហារ, វេលាជាទីបរិភោគនូវអាហារ ។ . សប្បាយ ចុំ. អាហារជាទីសប្បាយ, សេចក្ដីសប្បាយដោយអាហារ ។

អាហារ ចុំ. [អា+ហរ+ណ] កិ.នាំមក, ការនាំមក; វិ. អាហរណំ> អាហារោ, អាហរិយតេតិ ថា> អាហារោ ។

អាហារុបច្ឆេទ ចុំ. [អាហារ+ឧប+ឆិទ+ណ] កិ.ចូលទៅផ្តាច់បង់នូវអាហារ, ការបង្អត់នូវអាហារ; វិ. **អាហារស្ស ឧបច្ឆេទនំ> អាហារុបច្ឆេទោ** ។

អាហិណ្ឌន្ត គុ. [អា+ហិឌ+អន្ត, ចុះនិ.អា] កាលត្រាច់, កាលដើរទៅ ។

អាហិណ្ឌិត្វា អ. [អា+ហិឌ+ឥ.អា.+ត្វា, ចុះនិ.អា.] ត្រាច់ទៅហើយ, ដើរទៅហើយ ។

អាហុ កិ. [ព្រូ>អាហ+អ+ឧ.បរោ.] ពោលហើយ ។

អាឡវិក គុ. [អាឡវី+ណិក] អ្នកនៅក្នុងក្រុងឈ្មោះអាឡវី; វិ. **អាឡវិយំ វសតីតិ> អាឡវិកោ** ។ . **ភិក្ខុវត្ថុ** នចុំ. រឿងនៃភិក្ខុអ្នកនៅក្នុងក្រុងឈ្មោះអាឡវី ។

អាឡវិវាសី ចុំ. [អាឡវី+វស+ណី] អ្នកមានកិ.នៅក្នុងក្រុងឈ្មោះអាឡវីជាប្រក្រតី; វិ. **អាឡវិយំ វសិតុំ សីលមស្សាតិ> អាឡវិវាសី** ។

អាឡារុទ្ទក អស.ន. [អាឡារ+ឧទ្ទក] តាបសឈ្មោះអាឡារៈនិងតាបសឈ្មោះឧទ្ទកៈ ។

អាឡាហន នចុំ. [អា+ឧហ ឬ ទហ>អាឡាហ+យុ] ទីជាទីនាំមកដុត (ទីសម្រាប់ដុតសាកសព, ទីប៉ាឆា); វិ. **អានេត្វា ឧហន្តិ ឯត្ថាតិ> អាឡាហនំ** ។ . **សមីប** គុ. ទីជិតនៃទីជាទីនាំមកដុត, ទីជិតនៃប៉ាឆា ។

ឥង្ឃ និ. អញ្ជើញចុះ, ដូចដាស់តឿន, ដូចជាតឿន, ហ៏, ហ៏ចុះ, ចុះ, ... ។

ឥច្ឆតិ កិ. [ឥស+យ+តិ.វ, ផ្លាស់ ស+យ>ច្ឆ] ប្រាថ្នា, ចង់, ចង់បាន ។

ឥច្ឆថ កិ. [ឥស+យ+ថ.វ.] ប្រាថ្នា, ចង់, ចង់បាន ។

ឥច្ឆន្ត គុ. [ឥស+យ+អន្ត] កាលប្រាថ្នា, កាលចង់, កាលចង់បាន ។

ឥច្ឆសិ កិ. [ឥស+យ+សិ.វ.] ប្រាថ្នា, ចង់, ចង់បាន ។

ឥច្ឆំ គុ. [ឥស+យ+អន្ត+សិ.វិ, ផ្លាស់ន្ត+សិ.វិ>អំ] កាលប្រាថ្នា, កាលចង់, កាលចង់បាន ។

ឥច្ឆាមិ កិ. [ឥស+យ+មិ.វ.] ប្រាថ្នា, ចង់, ចង់បាន ។

ឥច្ឆា ឥ. [ឥស+អ+អា.ឥ.] សេចក្តីប្រាថ្នា, សេចក្តីចង់, ការប៉ុនប៉ង; វិ. **ឯសនំ> ឥច្ឆា** ។ . **ចារ** ចុំ. កិ.ប្រព្រឹត្ត ដោយសេចក្តីប្រាថ្នា, មារយាទគឺបុគ្គលគប្បីប្រព្រឹត្តដោយអើពើដោយអំណាចនៃសេចក្តីប្រាថ្នា ។ . **ទោស** គុ. មានសេចក្តីប្រាថ្នាជាទោស ឬ ជាគ្រឿងប្រទូស្ត ។ . **លោភសមាបន្ន** គុ. ដល់ព្រមហើយដោយសេចក្តីប្រាថ្នានិងលោភ ។

ឥច្ឆិ កិ. [ឥស+យ+ឦ.អជ្ជ.] ប្រាថ្នាហើយ, ចង់ហើយ ។

ឥច្ឆិត គុ. [ឥស+ឥ.អា.+ត] គឺ...ប្រាថ្នាហើយ, .ចង់ហើយ, .គប្បីប្រា-

ឋា ។ - ការណ ទចុំ. ហេតុនៃ...គឺ...ប្រាថ្នាហើយ ។ - កាល ចុំ. កាលនៃ...គឺ...ប្រាថ្នាហើយ ។ - ដ្ឋាន ទចុំ. ទីនៃ...គឺ...ប្រាថ្នាហើយ ។ - ទិវស ចុំ., ទចុំ. ថ្ងៃនៃ...គឺ...ប្រាថ្នាហើយ ។ - ឥច្ឆិតក្ខណ ចុំ. ខណៈនៃ...គឺ...ប្រាថ្នាហើយៗ ។ - ឥច្ឆិតដ្ឋាន ទចុំ. ទីនៃ...គឺ...ប្រាថ្នាហើយៗ ។

ឥច្ឆិតព្វ គុ. [ឥស+ឥ_អា+តព្វ] គឺ...គប្បីប្រាថ្នា ។

ឥជ្ឈន្តុ កិ. [ឥធ+យ+អន្តុ_ប.] ចូរសម្រេច (ចូរចំរើន, ចូររុងរឿង) ។

ឥញ្ជតិ កិ. [ឥជ>ឥញ្ជ+អ+តិ_វ.] ញាប់ញ័រ, ញាំញី ។

ឥញ្ជិត ទចុំ. [ឥជ>ឥញ្ជ+ឥ+ត] (កិលេសជាត) ជាគ្រឿងញ៉ាំង...ឱ្យញាប់ញ័រ ឬ កិលេសជាតជាគ្រឿងញាប់ញ័រ; វិ. ឥញ្ជេតិ ឥញ្ជតិ វា ឯតេនាតិ> ឥញ្ជិតំ ។ គុ. ដែលញាប់ញ័រហើយ ។

ឥដ្ឋកា ឥ. [ឥស+ដ្ឋក+អា_ឥ.] (ធម្មជាតិ) គឺបុគ្គលគប្បីប្រាថ្នា (ឥដ្ឋ); វិ. ឥច្ឆិតព្វាតិ> ឥដ្ឋកា ។

ឥដ្ឋ គុ. [ឥស+ត] (ធម្មជាត) គឺ...គប្បីប្រាថ្នា, -គប្បីស្វែងរក; វិ. ឥច្ឆិតព្វន្តិ> ឥដ្ឋំ, ឥច្ឆិតព្វំ បរិយេសិតព្វន្តិ វា> ឥដ្ឋំ ។ - អារម្មណ ទចុំ. អារម្មណ៍គឺបុគ្គលគប្បីប្រាថ្នា, -គឺបុគ្គលគប្បីស្វែងរក, អារម្មណ៍ដែលបុគ្គលប្រាថ្នាហើយ ។

ឥណ ទចុំ. [ឥ+យុ, យុ>អន>ណ] (ធម្មជាត) ដល់នូវសេចក្តីចំរើន (បំណុល); វិ. ឯតិ វុឌ្ឍិ គច្ឆតីតិ> ឥណំ ។

ឥតរ វិ.ស.និ. [ឥទំ+តរ, លុបទំ] ក្រៅនេះ, ក្រៅពីនេះ, ម្នាក់ទៀត, មួយទៀត ។ - មគ្គ ចុំ. ផ្លូវក្រៅនេះ ។ - វត្ថុក គុ. មាន...ក្រៅនេះជាវត្ថុ, មាន...ក្រៅនេះជាទីនៅ, មាន...ក្រៅនេះជាទីតាំង ។ - សត្ត ចុំ. សត្វក្រៅនេះ ។

ឥត្តរសត្ត ចុំ. [ឥត្តរ+សត្ត] សត្វលាមក, សត្វថោកទាប ។

ឥតរីតរ គុ. [ឥតរ+ឥតរ] ក្រៅនេះនិងក្រៅនេះ, វត្ថុក្រៅនេះនិងវត្ថុក្រៅនេះ ។

ឥតិ និ. ដូច្នេះ, ព្រោះហេតុដូច្នេះ, យ៉ាងនេះ, ដោយប្រការដូច្នេះ ។ល។ - ឯវមាទិក គុ. មានយ៉ាងនេះដូច្នេះជាដើម, មានយ៉ាងដូច្នេះជាដើម ។ - លទ្ធនាម គុ. មានឈ្មោះដូច្នេះបានហើយ, មានឈ្មោះបានហើយដូច្នេះ ។

ឥតោ អ.ស. [ឥម+តោ>ឥតោ] អំពី...នេះ, ខាងនេះ, ក្នុងនេះ ។

ឥត្ថំ គុ. [ឥម+ថំ] ប្រការនេះ, ដោយប្រការនេះ ។ល។; វិ. អយំ បការោ> ឥត្ថំ ។ល។ - នាម គុ. មានប្រការនេះជាឈ្មោះ, មានឈ្មោះដោយប្រការៈនេះ ។ - តា ឥ. ភាវៈនៃ...ជា...ដោយប្រការនេះ, ភាវៈនៃប្រការនេះ ។

ឥត្ថាគារ ទចុំ. [ឥត្ថិ+អគារ] ផ្ទះនៃស្ត្រី, ផ្ទះជាទីនៅនៃស្ត្រី, ផ្ទះដែលច្រឡូកច្រឡំដោយស្ត្រី, ស្ត្រីស្នំ ។

ឥត្ថី ឥ. [ឥស+ត្ថី] (នារី) ដែលបុរសតែងប្រាថ្នា ឬ ដែលបុរសគប្បីប្រាថ្នា

(ស្ត្រី); វិ. ឥច្ឆិយតីតិ> ឥត្ថី, ឥច្ឆិតព្វា ឋា> ឥត្ថី ។ - កុត្ត នចុំ. លំនាំជាទីធ្វើនូវកិ.រាំនៃស្ត្រី, លំនាំជាទីធ្វើនូវកិ. កែក្រាយនៃស្ត្រី, មាយានៃស្ត្រី ។ - **បុរិសគោមហិសកុក្កុដាទិ** គុ. មានស្ត្រីនិងបុរសនិងគោនិងក្របីនិងមាន់ជាដើម ។ - **បុរិសសទ្ទាទិ** គុ. មានសំឡេងនៃស្ត្រីនិងបុរសជាដើម ។ - **ភាវ** ចុំ. ភាពនៃស្ត្រី, ភាវៈនៃ...ជាស្ត្រី ។ - **រតន** នចុំ. កែវគឺស្ត្រី, ស្ត្រីដូចជាកែវ ។ - **មាយា** ឥ. មាយានៃស្ត្រី, ពុតនៃស្ត្រី ។ - **លិង្គ** នចុំ. ភេទនៃស្ត្រី ។ - **រូប** នចុំ. រូបនៃស្ត្រី ។ - **លីឡា** ឥ. លីលានៃស្ត្រី, លំនាំនៃស្ត្រី, កិ.កែក្រាយនៃស្ត្រី ។ - **សធ** នចុំ. រយនៃស្ត្រី ។ - **សមីប** គុ. ទីជិតនៃស្ត្រី ។

ឥទានិ កា.ស. [ឥម+ទានិ] ក្នុងកាលនេះ, ក្នុងពេលនេះ, ក្នុងកាលឥឡូវនេះ, ក្នុងកាលអម្បាញ់មិញ ។

ឥទ្ធ គុ. [ឥធ+ត ប្ច.] សម្រេច, ដែលសម្រេច, ស្តុកស្តម្ភ, មាំមួន ។

ឥទ្ធានុភាវ ចុំ. [ឥទ្ធិ+អានុភាវ] អានុភាពនៃ ឫទ្ធិ ។

ឥទ្ធិ ឥ. [ឥធ+តិ, តិ> ទ្ធិ លុបទីបំផុតនៃធាតុ] (ធម្មជាតិ) ជាគ្រឿងសម្រេច (ឫទ្ធិ); វិ. **ឥជ្ឈតិ ឯកាយាតិ> ឥទ្ធិ** ។ - **ប្បត្ត** គុ. អ្នកដល់ហើយនូវឫទ្ធិ, អ្នកមានឫទ្ធិដល់ហើយ; វិ. **ឥទ្ធិំ បត្តោ> ឥទ្ធិប្បត្តោ, ឥទ្ធិ បត្តា យស្ស សោ> ឥទ្ធិប្បត្តោ** ។ - **ប្បាដិហារិយា-នុសាសនី** ឥ. អនុសាសនីគឺឥទ្ធិប្បាដិហារ្យ, បាដិហារ្យគឺឫទ្ធិ និង

វាចាជាគ្រឿងប្រៀនប្រដៅតាម, វាចាជាគ្រឿងប្រដៅរឿយៗ ដោយបាដិហារ្យ ដែលសម្រេចដោយឫទ្ធិ ។ - **បាទ** ចុំ. ឥទ្ធិបាទ, ធម៌ជាទីតាំងប្រព្រឹត្តទៅនៃឫទ្ធិ, គុណជាគ្រឿងដល់នៃឫទ្ធិ, គុណជាគ្រឿងឱ្យដល់នូវសេចក្តីសម្រេច ។ - **ពល** នចុំ. កំឡាំងនៃឫទ្ធិ ។ - **វិសយ** ចុំ. វិស័យនៃឫទ្ធិ ។

ឥទ្ធិម គុ. [ឥទ្ធិ+មន្តុ] អ្នកមានឫទ្ធិ; វិ. **ឥទ្ធិ យស្ស អត្ថីតិ> ឥទ្ធិមា** ។

ឥទ្ធិមន្ត គុ. [ឥទ្ធិ+មន្តុ] អ្នកមានឫទ្ធិ; វិ. **ឥទ្ធិ យេសមត្ថីតិ >ឥទ្ធិមន្តោ** ។

ឥទ្ធិមយ គុ. [ឥទ្ធិ+មយ] ដ៏សម្រេចហើយដោយឫទ្ធិ, ជាវិការៈនៃឫទ្ធិ; វិ. **ឥទ្ធិយា និព្វត្តំ> ឥទ្ធិមយំ, ឥទ្ធិយា វិការោ> ឥទ្ធិមយោ** ។ - **បត្តចីវរ** នចុំ. បាត្រនិងចីវរដ៏សម្រេចហើយដោយឫទ្ធិ ។ - **បត្តចីវរាគមន** នចុំ. កិ.មកនៃបាត្រនិងចីវរដ៏សម្រេចហើយដោយឫទ្ធិ ។ - **បត្តចីវរធរ** គុ. អ្នកទ្រទ្រង់នូវបាត្រនិងចីវរជាវិការៈនៃឫទ្ធិ ។ - **រូប** នចុំ. រូបដ៏សម្រេចហើយដោយឫទ្ធិ ។

ឥធ អ.ស. [ឥម+ធ] ក្នុង...នេះ ។ - **លោកត្តភាវ** ចុំ. អត្តភាពក្នុងលោកនេះ ។ - **លោកត្ថ** ចុំ. ប្រយោជន៍ក្នុងលោកនេះ ។ - **លោកបរលោកត្ថ** ចុំ. ប្រយោជន៍ក្នុងលោកនេះនិងលោកខាងមុខ ។ - **លោកបរលោកសុខាវហន** នចុំ. កិ.នាំមកនូវសុខក្នុងលោកនេះនិងលោកខាងមុខ ។ - **លោកសង្គហ** ចុំ. សេចក្តីសង្គ្រោះក្នុង

លោកនេះ ។ – **អាគតត្ថ** នបុំ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកមកហើយក្នុងទីនេះ ។

ឥន្ទក បុំ. [ឥន្ទ+ណ្វុ] បុគ្គលជាធំ, ទេវបុត្រឈ្មោះឥន្ទកៈ ។

ឥន្ទខីល បុំ. [ឥន្ទ+ខីល] សសរខឿន, សសរគោល (គោលរបស់ព្រះឥន្ទ) ។ – **សទិស** គុ. ប្រាកដស្មើដោយសសរខឿន ។ – **ឧបម** គុ. មានឧបមាដោយសសរខឿន, មានសសរខឿនជាគ្រឿងប្រៀប ។

ឥន្ទគោបក បុំ. [ឥន្ទ+គោបក] មេភ្លៀង ។ – **វណ្ណ** គុ. មានពណ៌ដូចជាពណ៌នៃមេភ្លៀង ។

ឥន្ទប្បដិម គុ. [ឥន្ទ+បដិម] ដូចជារូបនៃព្រះឥន្ទ្រ, មានរូបប្រៀបដោយរូបនៃព្រះឥន្ទ្រ (បដិម<បដិ+មា+អ=ដូច, ប្រហែល, ស្រដៀង) ។

ឥន្ទបត្តនគរ នបុំ. [ឥន្ទបត្ត+នគរ] នគរ (ក្រុង) ឈ្មោះឥន្ទបត្ត ។

ឥន្ទសាលគុហា ឥ. [ឥន្ទសាល+គុហា] គុហាឈ្មោះឥន្ទសាល, គុហាគឺបណ្ឌិតកំណត់ហើយដោយឥន្ទសាលព្រឹក្ស (ដើមដីប្រាំដក) ។

ឥន្ទ្រិយ នបុំ. [ឥន្ទ+ណិយ, ផ្លាស់នៃឥន្ទ>ឥន្ទ្រ] (ធម្មជាត) ធ្វើនូវភាពនៃខ្លួនជាធំក្រៃលែង (ឥន្ទ្រិយ); វិ. **ឥន្ទតិ បរមិស្សរិយំ ករោតីតិ> ឥន្ទ្រិយំ** ។ – **គុត្តិ** ឥ. កិ.គ្រប់គ្រងនូវឥន្ទ្រិយ ។ – **ទមន** នបុំ. កិ.ទូន្មាននូវឥន្ទ្រិយ ។ – **សំវរ** បុំ. កិ.សង្រួមនូវឥន្ទ្រិយ ។

ឥនិម្មសេ កិ. [ឥន+អ+ឥ_អា+ម្ហ_អជ្ជ.+សេ_និ.] សូមប្តូរ, សូមព្រះរាជទានប្តូរ ។

ឥរិយ នបុំ. [ឥរ+ឥយ] កិ.ប្រព្រឹត្តិទៅ, ដំណើរប្រព្រឹត្តិទៅ; វិ. **ឥរិយតេតិ> ឥរិយំ**; ធម្មជាតគឺបុគ្គលគប្បីឱ្យប្រព្រឹត្តទៅ; វិ. **ឥរិយកញ្ចំ បវត្តេតព្វន្តិ> ឥរិយំ** ។

ឥរិយាបថ បុំ. [ឥរិយ+អាបថ] គន្លងនៃកិ.ប្រព្រឹត្តិទៅ, គន្លងនៃកិ.ញ៉ាំងអត្តភាពឱ្យប្រព្រឹត្តទៅ (ឥរិយាបថ) ។ – **ចារ** បុំ. កិ.ប្រព្រឹត្តិទៅនៃឥរិយាបថ, កិ.ត្រាច់ទៅដោយឥរិយាបថ ។ – **មត្ត** គុ. (អាការ) ត្រឹមតែឥរិយាបថ ។ – **សម្បត្តិ** ឥ. កិ.ដល់ព្រមដោយឥរិយាបថ, សម្បត្តិគឺឥរិយាបថ ។

ឥល្លិសជាតក នបុំ. [ឥល្លិស+ជាតក] ជាតកគឺបណ្ឌិតកំណត់ហើយដោយសេដ្ឋីឈ្មោះឥល្លិសៈ, ឥល្លិសជាតក ។

ឥសិ បុំ. [ឥស+ឥ] អ្នកស្វែងរកនូវគុណមានសីលគុណជាដើម (ឥសិ, ឫសិ) វិ. **សីលាទិគុណេ ឯសតីតិ> ឥសិ** ។ – **គណ** បុំ. ពួកនៃឥសី ។ – **គិលិបស្ស** គុ. ខាងនៃភ្នំឈ្មោះឥសិគិលិ (**ឥសិគិលិ**<ឥសិ+គិល+ឥ=ភ្នំលេបនូវឥសី; វិ. **ឥសយោ គិលតីតិ> ឥសិគិលិ**) ។ – **គិលិវេបុល្លវេភារាទិក** គុ. មានភ្នំឈ្មោះឥសិគិលិនិងភ្នំឈ្មោះវេបុល្លៈនិងភ្នំឈ្មោះវេភារៈជាដើម ។ – **បតន** នបុំ. (ព្រៃ) ឈ្មោះឥសិបតនៈ, ជាទីធ្លាក់ចុះនៃឥសី, ជាទីធ្លាក់ចុះនៃបុគ្គលអ្នកស្វែងរក ។ – **បព្វជ្ជា** ឥ. បួសនៃបុគ្គលអ្នកស្វែងរក, បួសដោយភាវៈនៃខ្លួនជាឥសី; វិ. **ឥសិភាវេន បព្វជ្ជា>**

ឥសិបព្វជ្ជា (បួសជាឥសី) ។ . **បវេទិត** គុ. គឺឥសីឲ្យដឹងទូទៅហើយ, គឺលោកអ្នកស្វែងរកនូវគុណប្រកាសហើយ (បវេទិត < ប+វិទ+ឥ.អា.+ត) ។

ឥស្សរ គុ. [ឦស>ឥស្ស+អរ] អ្នកគ្រប់សង្កត់ (នូវជនដទៃ) (អ្នកធំ, បុគ្គលជា ធំ, បុគ្គលជាឥស្សរៈ); វិ. **ឦសតិ អភិភវតីតិ> ឥស្សរោ** ។ . **កាល** បុំ. កាលនៃ...ជាឥស្សរៈ (ជាធំ) ។ . **កិច្ច** នបុំ. កិច្ចនៃបុគ្គលជាឥស្សរៈ ។ . **គេហ** នបុំ. ផ្ទះនៃបុគ្គលជាឥស្សរៈ ។ . **ជន** បុំ. ជនជាឥស្សរៈ ។ . **ជាតិក** គុ. ប្រកបដោយជាតិនៃបុគ្គលជាឥស្សរៈ, មានជាតិនៃបុគ្គលជាឥស្សរៈ ។ . **ញាតក** បុំ. ញាតិជាឥស្សរៈ ។ . **ទារិកា** ឥ. ទារិកានៃជនជាឥស្សរៈ, ក្មេងស្រីនៃជនជាឥស្សរៈ ។ . **អាធិបច្ច** នបុំ. ភាវៈនៃបុគ្គលជាឥស្សរៈនិងជាអធិបតី ។

ឥស្សរិយ នបុំ. [ឥស្សរ+ណិយ] ភាវៈនៃបុគ្គលជាឥស្សរៈ; វិ. **ឥស្សរស្ស ភាវោ> ឥស្សរិយំ** ។ . **ភយ** នបុំ. សេចក្ដីខ្លាចអំពីភាវៈនៃបុគ្គលជាឥស្សរៈ, ភ័យអំពីបុគ្គលមានភាពជាឥស្សរៈ ។ . **ភោគសម្មានសង្ខាត** គុ. ពោលគឺឥស្សរិយយសនិងភោគៈនិងសេចក្ដីរាប់អាន ។ . **ដ្ឋាន** នបុំ. ទីនៃភាវៈនៃបុគ្គលជាឥស្សរៈ, ទីគឺភាវៈនៃបុគ្គលជាឥស្សរៈ ។ . **វស** បុំ. អំណាចនៃភាវៈនៃបុគ្គលជាឥស្សរៈ ។ . **សម្បត្តិ** ឥ. សម្បត្តិគឺឥស្សរៈ ។ . **អាទិភាវ** បុំ. ភាវៈនៃគុណជាតមានឥស្សរិយយសជាដើម, ភាវៈនៃគុណជាតមានភាវៈនៃបុគ្គលជាឥស្សរៈជាដើម ។

ឥស្សា ឥ. [ឥស្ស++អ+អា.ឥ.] (ធម្មជាតិ) ច្រណែនគឺធ្វើនូវកិ.លើកឡើងនូវទោសដោយសំដី ឬ ដោយចិត្តក្នុងសត្វក្ដីក្នុងគុណក្ដី (ឫស្យា, ឈ្នានីស, ច្រណែន, ប្រច័ណ្ឌ); វិ. **ឥស្សតិ សត្តេសុបិ គុណេសុបិ វចសា មនសា វា ទោសារោបនំ ករោតីតិ> ឥស្សា** ។ . **អាទិ** គុ. មានសេចក្ដីច្រណែនជាដើម ។ . **អាទិទោសជាត** នបុំ. ទោសជាតមានសេចក្ដីឫស្យាជាដើម ។ . **បកតត្ថីវត្ថុ** នបុំ. រឿងនៃស្ត្រីគឺសេចក្ដីច្រណែនធ្វើទូទៅហើយ, គ្របសង្កត់ហើយ ។ . **បកត** គុ. គឺសេចក្ដីច្រណែនគ្របសង្កត់ហើយ ។ . **អាភិភូត** គុ. គឺសេចក្ដីច្រណែនគ្របសង្កត់ហើយ, គឺ សេចក្ដីប្រច័ណ្ឌគ្របសង្កត់ហើយ ។ . **មនក** គុ. អ្នកមានចិត្តឈ្នានីស, អ្នកមានចិត្តប្រកបដោយសេចក្ដីឫស្យា; វិ. **ឥស្សា**(១) **មនោ យស្ស សោ> ឥស្សាមនកោ, ឥស្សាយ សម្បយុត្តោ មនោ អស្សាតិ> ឥស្សាមនកោ** ។ . **មានាទិ** គុ. មានសេចក្ដីឫស្យានិងមានៈជាដើម ។

ឥស្សុកី បុំ. [ឥស្សុក+ឦ] អ្នកមានសេចក្ដីច្រណែន, ឈ្នានីស; វិ. **ឥស្សុកោ យស្ស អត្ថីតិ> ឥស្សុកី** ។ ម្យ៉ាងទៀតៈ **ឥស្សុកី** <ឥស្សុ+ណុក+ណី.ស=អ្នកមិនអត់ទ្រាំនូវសម្បត្តិនៃបុគ្គលដទៃ,

---

១ តែបទនេះមិនសូវបានប្រើទេព្រោះជាបទមានមាតច្នះគ្នា ។

(អ្នកណាំទិស, អ្នកច្រណែន); វិ. **ឥស្សតិ បរសម្បត្តឹ ន សហតីតិ> ឥស្សុកោ, ឥស្សុកោ ឯវ> ឥស្សុកី** ។

ឦទិស គុ. (ឥម>ឦ+ទិស+ក្វិ) ដូចនេះ, ប្រាកដដូចនេះ; វិ. **ឥមមិវ នំ បស្សតីតិ> ឦទិសោ** ។

ឧក្កំស បុំ. [ឧ+កស+ណ, ចុះ.និ.រា.] ការប្រព្រឹត្តិលើកឡើងគឺការប្រព្រឹត្តិទៅដោយសេចក្តីល្អក្រៃលែង (ឧក្រិដ្ឋ); វិ. **ឧក្កសិត្វា កសនំ អតិសយេន បវត្តនំ> ឧក្កំសោ** ។

ឧក្កដ្ឋ គុ. [ឧ+កស+ត>ដ ដ្ឋ , លុប ស] ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងខាងលើ (ឧក្រិដ្ឋ) ។ - **បំសុកូល** នបុំ. សំពត់បង្សុកូលដ៏ឧក្រិដ្ឋ បំសុកូល <បំសុ+កុ+ឧល+អ= សំពត់ដល់នូវភាពគឺបុគ្គលគួរខ្ពើមដូចជាអាចម៍ដី; វិ. **បំសុ វិយ កុច្ឆិតភាវំ ឧលតិ គច្ឆតីតិ> បំសុកូលំ** ។ - **សបទានចារិក** គុ. អ្នកមានកិ.ត្រាច់ទៅកាន់ផ្ទះជាលំដាប់ជាប្រក្រតីដ៏ឧក្រិដ្ឋ, ឬអ្នកមានកិ.ត្រាច់ទៅកាន់លំដាប់ច្រកជាវត្តដ៏ឧក្រិដ្ឋ, វិ. **សបទានំ ចរិតុំ សីលមស្សាតិ> សបទានចារី, សបទានំ ចរិតុំ វត្តមស្សាតិ វា> សបទានចារី, សបទានចារី ឯវ> សបទានចារិកោ, ឧក្កដ្ឋោ សបទានចារិកោ> ឧក្កដ្ឋសបទានចារិកោ** ។ ម្យ៉ាងទៀតថាៈអ្នកមានកិ.ត្រាច់ទៅមួយអន្លើដោយកិ.វៀរចាកការកាត់ផ្តាច់ជាប្រក្រតីដ៏ឧក្រិដ្ឋ, វិ. **ធិយតេ អវខណ្ឌិយតេតិ > ធានំ, អបេតំ ធានតោ > អបធានំ, សហ អបធានេន ចរិតុំ សីលម ស្សាតិ> សបធានចារី , សបធានចារី**

ឯវ> សបទានចារិកោ, ឧក្កដ្ឋោ សបទានចារិកោ> ឧក្កដ្ឋសបទានចារិកោ ។ - វស ចុំ. អំណាចនៃវត្តដ៏ឧក្រិដ្ឋ, អំណាចនៃ...ដ៏ឧក្រិដ្ឋ ។

ឧក្កដ្ឋិសទ្ទ ចុំ. [ឧក្កដ្ឋិ+សទ្ទ] សំឡេងគឺកិ.ហ៊ោ, សំឡេងហ៊ោ ។ កដ្ឋិ<កស+តិ, តិ>ដ្ឋិ, លុបទីបំផុតធាតុ=សទ្ទៈដែលជនពោល (សំឡេង), វិ. **កសិយតេតិ>កដ្ឋិ** ។ **ឧច្ចា កដ្ឋិ> ឧកដ្ឋិ**= សំឡេងដ៏ខ្ពស់ (ហ៊ោ) ។ **ឧក្កដ្ឋិ ឯវ សទ្ទោ> ឧក្កដ្ឋិសទ្ទោ** ។

ឧក្កដ្ឋិសហស្ស នចុំ. [ឧក្កដ្ឋិ+សហស្ស] ពាន់នៃសំឡេងហ៊ោ ។

ឧក្កណ្ឋិ គុ. [ឧ+កឋ > ឧក្កណ្ឋ+ឥ+សិ_វ.] រសាប់រសល់, អផ្សុក, ធុញទ្រាន់, សោក ។

ឧក្កណ្ឋាបិត គុ. [ឧ+កឋ>ឧក្កណ្ឋ+ណេ ណាបេ+ឥ_អា+ត] គឺ...ឱ្យអផ្សុកហើយ ។ - **ត្ត** នចុំ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នក គឺ...ឱ្យអផ្សុកហើយ, ...ឱ្យធុញទ្រាន់ហើយ ។

ឧក្កណ្ឋិត គុ. [ឧ+កឋ>ឧក្កណ្ឋ+ឥ_អា+ត] អផ្សុកហើយ, ធុញទ្រាន់ហើយ ។ - **កាល** ចុំ. កាលនៃ...ជាអ្នកអផ្សុកហើយ ។ - **ភាវ** ចុំ. នៃ...ជាអ្នកអផ្សុកហើយ ។ - **ភិក្ខុ** ចុំ. ភិក្ខុអ្នកអផ្សុក ។ - **ភិក្ខុវត្ថុ** នចុំ. រឿងនៃភិក្ខុអ្នកអផ្សុក ។

ឧក្កណ្ឋិតា ឥ. [ឧ+កឋ+ឥ_អា+តា] អផ្សុកហើយ, ធុញទ្រាន់ហើយ ។

ឧក្កណ្ឋិ ឥ. [ឧក្កណ្ឋ+ឥយ, ឥយ>ឥ] សេចក្តីអផ្សុក, មានសេចក្តីអផ្សុក ។

ឧក្កលាប ចុំ. [ឧ+កលាប] សម្រាម, មានសម្រាម, មានសម្រាមដ៏ខ្ពស់, មានសម្រាមដ៏ច្រូបច្រាល ។ ប្រើជា «**ឧក្លាប**» ក៏មាន ។

ឧក្កាមុខ នចុំ. [ឧក្កា+មុខ] មាត់នៃបាវ (ភាជន៍ម្យ៉ាងសំរាប់ដាំងរំលាយមាស) ។

ឧក្ការភូមិ ឥ. [ឧក្ការ+ភូមិ] ផែនដីកខ្វក់, ផែនដីប្រកបដោយគូថ, ទីប្រឡាក់ដោយគូថ (**ឧក្ការ**<អវ>ឧ+កិរ+ណ=ណាមក, កខ្វក់) ។

ឧក្កាសិតសទ្ទ ចុំ. [ឧក្កាសិត+សទ្ទ] សំឡេងក្អក, សំឡេងគឺ...ក្អកហើយ ។

ឧក្កា ឥ. [ឧស+ក+អា_ឥ.] (ធម្មជាត) តែងឆេះ (គប់ភ្លើង, ភ្លើងគប់); វិ. **ឧសតិ ឌហតីតិ> ឧក្កា** ។

ឧក្កុដិក គុ.វិ. ឬ គុ. [ឧ+កុដ+ណិក] ធ្វើនូវកិ.ពោងឡើង ឬចំពោងឡើង (ច្រហោង, អង្គុយច្រហោង, ខ្នងកណ្តាល) ។ - **ប្បធាន** នចុំ. សេចក្តីព្យាយាមដោយភាវៈនៃបុគ្គលអ្នកអង្គុយច្រហោង, សេចក្តីព្យាយាមដោយកិ.អង្គុយច្រហោង ។

ឧក្កុដិភាវ ចុំ. [ឧក្កុដិ+ភាវ] ភាវៈជាអ្នកអង្គុយច្រហោង, ភាវៈនៃកិ.អង្គុយច្រហោង ។

ឧក្ខលិកកាល ចុំ. [ឧក្ខលិក+កាល] កាលនៃបាយបិតនៅក្នុងឆ្នាំង, កាលជាទីដាក់ចុះក្នុងឆ្នាំង, កាលនៃបាយគឺបុគ្គលចំអិនក្នុងឆ្នាំង ។

ឧក្ខលិកត្ត គុ. [ឧក្ខលិក+អត្ត] មានដំឡោងគឺបុគ្គលគប្បីឱ្យក្នុងកាលនៃបាយគឺបុគ្គលចំអិនក្នុងឆ្នាំង, មានដំឡោងគឺបុគ្គលគប្បីឱ្យក្នុងកាល

នៃបាយបិតនៅក្នុងឆ្នាំង; វៈ. **ឧក្ខលិយំ ឥជ្ជភិភិ> ឧក្ខលិកំ (ភត្តំ) , ឧក្ខលិកស្ស ការោ> ឧក្ខលិកការោ, ឧក្ខលិកការេ ជាកត្តុំ អត្ថ> ឧក្ខលិកត្តំ** ។

ឧក្ខិត្ត គុ. [ឧ+ខិប+ត] គឺ...លើកឡើងហើយ, ..ងាឡើងហើយ, ..ចើកឡើងហើយ, ..កើតឡើងហើយ, ..សើយឡើងហើយ ។ - **កាល** ចុំ. កាលនៃ...គឺ...លើកឡើងហើយ ។ - **ត្ត** នចុំ. ភាវៈនៃ... ជា... គឺ...លើកឡើងហើយ ។ - **បលិឃ** គុ. មានសសរខឿនលើកឡើងហើយ, មានសសរគោលលើកឡើងហើយ ។ - **ធជស្ស** គុ. មានប៉្វរថៅលើកឡើងហើយ, មានប៉្វរថៅយារឡើងហើយ ។ - **អានុវត្តក** ចុំ. ភិក្ខុ អ្នកប្រព្រឹត្តតាមនូវភិក្ខុជាធម្មកថិកដែលសង្ឃលើកវត្តហើយ, ភិក្ខុអ្នកប្រព្រឹត្តតាមនូវភិក្ខុដែលសង្ឃលើកទោសហើយ ឬលើកវត្តហើយ ។

ឧក្ខិបតិ កិ. [ឧ+ខិប+អ+តិ.វ.] លើកឡើង, ងើបឡើង ។

ឧក្ខិបន នចុំ. [ឧ+ខិប+យុ] កិ.លើកឡើង, កិ.ភាសទៅ ។ - **កាល** ចុំ. កាលនៃកិ.លើកឡើង, កាលជាទីលើកឡើង, ... ។

ឧក្ខិបាបេត្វា អ. [ឧ+ខិប+ណាបេ+ត្វា] ញុំាង...ឱ្យលើកឡើងហើយ,...។

ឧក្ខិបិតុកាម គុ. [ឧក្ខិបិតុំ+កាម] អ្នកចង់ដើម្បីលើកឡើង, ...។

ឧក្ខិបិតុំ អ. [ឧ+ខិប+ឥ.អា+តុំ] ដើម្បីលើកឡើង, ដើម្បីងើបឡើង, ...។

ឧក្ខិបិត្វា អ. [ឧ+ខិប+ឥ.អា+ត្វា] លើកឡើងហើយ, សើយឡើងហើយ, ... ។

ឧក្ខិបិស្សុ កិ. [ឧ+ខិប+អ+ឧំ.អជ្ជ.] លើកឡើងហើយ, បាចឡើងហើយ ។

ឧក្ខេបក ចុំ. [ឧ+ខិប+ណ្វុ] អ្នកលើកឡើង, ភិក្ខុអ្នកលើកវត្ត, ភិក្ខុអ្នកលើកទោស ។

ឧក្ខេបទាយ ចុំ. [ឧក្ខេប+ទាយ] រង្វាន់គឺបុគ្គលគប្បីលើកឡើង,អំណោយគឺបុគ្គលគប្បីលើកឡើង, វត្ថុគឺបុគ្គលគប្បីឱ្យគឺបុគ្គលគប្បីលើកឡើង ។

ឧក្ខេបនីយកម្ម នចុំ. [ឧក្ខេបនីយ+កម្ម] កម្មគឺសង្ឃគប្បីលើកឡើង, កម្មគឺសង្ឃគប្បីធ្វើដល់ភិក្ខុអ្នកមានអធិករណ៍ដែលសង្ឃគប្បីលើកឡើង ។

ឧក្ខេបន នចុំ. [ឧ+ខិប+យុ] កិ.លើកឡើង, កិ.លើកទោស, កិ.លើកវត្ត។

ឧគ្គច្ឆតិ គុ. [ឧ+គម+អ+តិ.វ; ផ្លាស់ម>ច្ឆ] ទៅក្នុងខាងលើ, រះឡើង, អណ្ដែតឡើង, ហោះឡើង, ផុះឡើង, ខ្ពុរឡើង ។

ឧគ្គច្ឆន្ត គុ. [ឧ+គម+អន្ត] កាលទៅក្នុងខាងលើ, កាលរះឡើង, ...។

ឧគ្គច្ឆិ កិ. [ឧ+គម+អ+ឦ.អជ្ជ.] ទៅក្នុងខាងលើហើយ, ខ្ពុរចេញហើយ, រះឡើងហើយ , ... ។ ប្រើជា **ឧគ្គញ្ឆិ** ក៏មាន ។

ឧគ្គណ្ហាតិ កិ. [ឧ+គហ+ណ្ហា+តិ.វ.] រៀន, កំពុងរៀន ។

ឧគ្គណ្ហន្ត គុ [ឧ+គហ+ណ្ហ+អន្ត] កាលរៀន, កំពុងរៀន ។

ឧគ្គណ្ហាបេតុំ អ. [ឧ+គហ+ណ្ហ+ណាបេ+តុំ] ដើម្បីញុំាង...ឱ្យរៀន ។

ឧគ្គណ្ហាបេត្វា អ. [ឧ+គហ+ណ្ហា+ណាបេ+ត្វា] ញ៉ាំង...ឱ្យរៀនហើយ។

ឧគ្គណ្ហាបេន្ត គុ. [ឧ+គហ+ណ្ហា+ណាបេ+អន្ត] កាលញ៉ាំង... ឱ្យរៀន, កំពុងឱ្យរៀន ។

ឧគ្គណ្ហិតព្វ គុ. [ឧ+គហ+ណ្ហា+ឥ.អា+តព្វ] គឺ...គប្បីរៀន ។

ឧគ្គណ្ហិតុំ អ. [ឧ+គហ+ណ្ហា+ឥ.អា+តុំ] ដើម្បីរៀន, វិកិ.រៀន ។

ឧគ្គណ្ហិត្វា អ. [ឧ+គហ+ណ្ហា+ឥ.អា+ត្វា] រៀនហើយ ។

ឧគ្គត គុ. [ឧ+គម+ត] ទៅហើយក្នុងខាងលើ, ឡើងទៅហើយ, រះឡើងហើយ, ខ្ពស់ ។ - តប គុ. មានតបៈទៅហើយក្នុងខាងលើ, មានតបៈដ៏ខ្ពស់។ - ធូម គុ. មានផ្សែងទៅហើយក្នុងខាងលើ, មានផ្សែងហុយឡើងហើយ ។

ឧគ្គ គុ. [ឧច+គ ឬឧជ+អ,ជ>គ>គ្គ] ខ្ពស់, ខ្ពង់ខ្ពស់, រុងរឿង ។ - តេជ គុ. មានតេជៈដ៏ខ្ពស់ ។ - នគរវាសី នថុំ. អ្នកមានកិ.នៅក្នុងក្រុងឈ្មោះ ឧគ្គៈជាប្រក្រតី ។ - នគរ នថុំ. ក្រុង ឈ្មោះឧគ្គៈ ។ - សេដ្ឋី ថុំ. សេដ្ឋីឈ្មោះឧគ្គៈ, សេដ្ឋីនៅក្នុងក្រុងឈ្មោះឧគ្គៈ ។ - សេនវត្ថុ នថុំ. រឿងនៃព្រះថេរៈឈ្មោះឧគ្គសេនៈ ។ - សេនសេដ្ឋិបុត្តវត្ថុ នថុំ. រឿងនៃសេដ្ឋីបុត្តឈ្មោះឧគ្គសេនៈ ។

ឧគ្គន្តុំ អ. [ឧ+គម+តុំ] ដើម្បីទៅក្នុងខាងលើ, ដើម្បីឡើងទៅ, ...។

ឧគ្គម្ម អ. [ឧ+គម+ត្វា] ទៅក្នុងខាងលើហើយ, ឡើងទៅហើយ, ហោះឡើងហើយ, អណ្តែតឡើងហើយ ។

ឧគ្គហណ នថុំ. [ឧ+គហ+យុ] កិ.រៀន ។ - ធារណវាចនាទិ គុ. មានកិ.រៀន និងកិ.ទ្រទ្រង់និងកិ.បង្ហាញជាដើម ។

ឧគ្គហ ថុំ. [ឧ+គហ+អ] កិ.រៀន; វិ. **ឧគ្គហណំ> ឧគ្គហោ** ។

ឧគ្គហិត គុ. [ឧ+គហ+ឥ.អា+ត] គឺ...រៀនហើយ ។ - បរិយត្តិ គុ. បរិយត្តិគឺ...រៀនហើយ, គុ. មានបរិយត្តិរៀនហើយ ។ - មត្ត គុ. គ្រាន់តែ ឬត្រឹមតែទីនៃ...គឺ...រៀនហើយ ។ - វត្ត គុ. មានវត្តរៀនហើយ ។ - សិប្ប នថុំ. សិល្បគឺ...រៀនហើយ, គុ. មានសិល្បសាស្ត្ររៀនហើយ ។

ឧគ្គរន្ត គុ. [ឧ+គិរ>ឧគ្គរ+អ+អន្ត] កាលរើឡើង, កាលងាឡើង ។

ឧគ្គីរិស្សុ កិ. [ឧ+គិរ+អ+ឧំ.អជ្ជ.] រើឡើងហើយ, ងាឡើងហើយ, យារឡើងហើយ ។

ឧគ្ឃរន្ត គុ. [ឧ+ឃរ+អ+អន្ត] កាលខ្ចរឡើង, កាលហូរឡើង, កាលហូរចូល ។

ឧគ្ឃាដិតមត្ត គុ. [ឧគ្ឃាដិត+មត្ត] គ្រាន់តែគឺ...បើកឡើងហើយ, -កើចឡើងហើយ, -ដកឡើងហើយ (ឧគ្ឃាដិត<ឧ+ឃដ+ឥ.អា+ត) ។

ឧគ្ឃាដេត្វា អ. [ឧ+ឃដ+ណេ+ត្វា] បើកឡើងហើយ , កើចឡើងហើយ, ដកឡើងហើយ ។

ឧគ្ឃោសយមាន គុ. [ឧ+ឃុស+ណយ+មាន] កាលញ៉ាំងសំឡេងឱ្យគឹកកង, កាលឃោសនា ។

ឧគ្ឃោសេត្វា អ. [ឧ+ឃុស+ណេ+ត្វា] ញុំាងសំឡេងឲ្យឮកងហើយ, ឃោសនាហើយ, ស្រែកប្រកាសហើយ ។

ឧគ្ឃោសេន្ត គុ. [ឧ+ឃុស+ណេ+អន្ត] កាលញុំាងសំឡេងឲ្យឮកង, កាលឃោសនា, កាលស្រែកប្រកាស ។

ឧគ្ឃោសេហិ កិ. [ឧ+ឃុស+ណេ+ហិ.ប.] ចូរញុំាងសំឡេងឲ្យឮកង, ចូរឃោសនា, ចូរស្រែកប្រកាស ។

ឧច្ចង្គ បុំ. [ឧច្ច+អង្គ] គ្រឿងកំណត់ដ៏ខ្ពស់ ឬ អវយវៈដ៏ខ្ពស់ (ថ្ពក់, ចង្កេះ, ភ្លៅ) ។ ប្រើជា ឧច្ចង្គ ក៏មាន ។

ឧច្ច គុ. [ឧ+ចិ+អ] សភាវៈតែងសន្សំក្នុងខាងលើ (ខ្ពស់); វិ. **ឧចិនោតីតិ> ឧច្ចោ** ។ - **ដ្ឋាន** នបុំ. ទីខ្ពស់, ទីដ៏ខ្ពស់ ។ - **តរ** គុ. ខ្ពស់ជាង ។ - **នីចកុលប្បដិបាដិ** ឥ. លំដាប់នៃត្រកូលខ្ពស់និងត្រកូលទាប, លំដាប់នៃត្រកូលខ្ពស់និងទាប ។

ឧច្ចយ បុំ. [ឧ+ចិ+ណ] គឺ. សន្សំ, គឺ.គរួន ។

ឧច្ចារ បុំ. [ឧ+ចរ+ណ] អាហារចាស់ដែលគេបន្ទោបង់ (ឧច្ចារៈ, អាចម៍); វិ. **ឧច្ចារិយតេ ឧហ្សតេតិ> ឧច្ចារោ** ។ -**ករណដ្ឋាន** នបុំ. ទីជាទីធ្វើនូវឧច្ចារៈ, ទីជាទីបន្ទោបង់នូវឧច្ចារៈ ។ -**បស្សាវដ្ឋាន** នបុំ. ទីជាទីបន្ទោបង់នូវឧច្ចារៈនិងបស្សាវៈ ។

ឧច្ចាវច គុ. [ឧច្ច+អវច] ខ្ពស់និងទាប ។

ឧច្ចាសទ្ទ បុំ. [ឧច្ច+សទ្ទ] សំឡេងដ៏ខ្ពស់, សំឡេងឮ, វិ. **ឧច្ចោ**

សទ្ទោ > ឧច្ចាសទ្ទោ ។

ឧច្ចាសន នបុំ. [ឧច្ច+អាសន] ទីជាទីអង្គុយដ៏ខ្ពស់, អាសនៈដ៏ខ្ពស់; វិ. **ឧច្ចំ អាសនំ> ឧច្ចាសនំ** ។

ឧច្ចិនាតិ កិ. [ឧ+ចិ+នា+តិ.វ.] បេះ, ជ្រើសរើស ។

ឧច្ចិនិត្វា កិ. [ឧ+ចិ+នា, នា>និ+ត្វា] បេះហើយ, ជ្រើសរើសហើយ ។

ឧច្ឆិជ្ជិស្សតិ កិ. [ឧ+ឆិទ+យ+ឥ.អា.+ស្សតិ.ក.] នឹងសូន្យ, នឹងដាច់សូន្យ។

ឧច្ឆិដ្ឋ គុ. [ឧ+ឆិទ+ត] ជារបស់ដែល, ជាដែល, សល់, សំណល់ ។ - **អម្ពដ្ឋិ** នបុំ. គ្រាប់នៃស្វាយជាដែល ។ - **កសដ** បុំ. កាកជាដែល, កាកជារបស់ដែល ។ - **ខាទក** បុំ. អ្នកទំពាស៊ីនូវវត្ថុជាដែល ។ - **កញ្ជិក** នបុំ. បាយចុងអង្ករជាដែល, ទឹកបាយជាដែល ។ - **បាយាស** បុំ. បាយបាយាសជារបស់ដែល ។ - **ភត្ត** នបុំ. ភត្តជារបស់ដែល ។ - **ភោជន** នបុំ. ភោជនជារបស់ដែល ។ - **សេសក** គុ. វត្ថុដ៏សេសជារបស់ដែល, វត្ថុដ៏សេសចាកវត្ថុជារបស់ដែល ។ - **ឧទក** នបុំ. ទឹកជាដែល, ទឹកជារបស់ដែល, ទឹកសំណល់ ។

ឧច្ឆិន្ទ កិ. [ឧ+ឆិទ+អ+ហិ.ប, លុបហិ] ចូរកាត់, ចូរដកឡើង, ចូរផ្តាច់ផ្តិល ។

ឧច្ឆុ នបុំ. [ឥស+ឧ, ឥ>ឧ, ស>ឆ] វត្ថុដែលជនប្រាថ្នា (អំពៅ); វិ.**ឥសិយ-**

កេតិ> ឧជ្ជុ ។ - **ក្ខេត្ត** នចុំ. ស្រែនៃអំពៅ, ចំការនៃអំពៅ, ។ - **យដ្ឋិ** ៨. ដើមនៃអំពៅ ។ - **រស** នចុំ. រសនៃអំពៅ, ទឹកនៃអំពៅ ។

ឧជុ គុ. [អជ+ឧ, អ នៃ អជ>ឧ] ធម្មជាតប្រព្រឹត្តទៅដោយភាវៈមិនកោង ឬ មិនវៀច (ត្រង់), វិ. **អជតិ អកុដិលភាវេន បវត្តតីតិ> ឧជុ** ។ - **មគ្គ** ចុំ. ផ្លូវដ៏ត្រង់ ។ - **គត** គុ. ដែលទៅហើយដោយត្រង់ ។ - **ជាតិក** គុ. មានជាតិដ៏ត្រង់, ប្រកបដោយជាតិដ៏ត្រង់, វិ. **ឧជុ ជាតិ យស្សា សា> ឧជុជាតិកា, ឧជុ ជាតិ> ឧជុជាតិ, ឧជុជាតិយា និយុត្តា> ឧជុជាតិកា** ។ - **ទិដ្ឋិតា** ឥ. ភាវៈ...ជាអ្នកមានទិដ្ឋិដ៏ត្រង់; វិ. **ឧជុ ទិដ្ឋិ អស្សាតិ> ឧជុទិដ្ឋិ, តស្ស ភាវោ> ឧជុទិដ្ឋិតា** ។

ឧជុក គុ. [ឧជុ+ក.ស.] គិ.ប្រព្រឹត្តទៅដោយភាពមិនវៀច (ត្រង់), វិ. **អរណំ អកុដិលភាវេន បវត្តនំ> ឧជុ, ឧជុ ឯវ> ឧជុកំ** ។ - **សណ្ឋាន** នចុំ. សណ្ឋានដ៏ត្រង់, ទ្រង់ទ្រាយដ៏ត្រង់ ។ - **មគ្គ** ចុំ. ផ្លូវដ៏ត្រង់ ។

ឧជ្ជង្គល ចុំ. [ឧ+ជង្គល] ផែនដីដ៏ខ្ពស់, ទីទួល (ជង្គល<ជល+គល+អ = ប្រទេសជាទីលេបទូវទឹក (ផែនដី), វិ. **ជលំ គលតិ ឯត្ថាតិ> ជង្គលោ, ឧគ្គតោ ជង្គលោ> ឧជ្ជង្គលោ**) ។

ឧជ្ជលន្តី គុ. [ឧ+ជល+អន្ត+ឦ] កាលរុងរឿង, កាលភ្លឺឡើង ។

ឧជ្ឈាន នចុំ. [ឧ+ឈេ+យុ] គិ.សំឡឹង, គិ.ពិនិត្យ, គិ.លើកទោស, គិ.តិះដៀល, គិ.រអ៊ូរទាំ, វិ. **ឧជ្ឈាយតេតិ> ឧជ្ឈានំ** ។ - **ពហុល** គុ. ច្រើនដោយគិ.លើកទោស ។ - **សញ្ញិតា** ឥ. ភាវៈ នៃ... ជាអ្នកមានសេចក្ដីសំគាល់ក្នុងគិ.លើកទោស ។ - **សញ្ញិត្ថេរវត្ថុ** នចុំ. រឿងនៃព្រះថេរៈឈ្មោះឧជ្ឈានសញ្ញី (ព្រះថេរៈអ្នកមានសេចក្ដីសំគាល់ក្នុងគិ.លើកទោស) ។ - **សញ្ញី** ចុំ. អ្នកមានសេចក្ដីសំគាល់ក្នុងគិ.តិះដៀល; វិ. **ឧជ្ឈានេ សញ្ញា> ឧជ្ឈានសញ្ញា, សា យស្ស អត្ថីតិ> ឧជ្ឈានសញ្ញី** ។

ឧជ្ឈាបយោថ គិ. [ឧ+ឈេ+ណាបយ+ថ.វ.] ញុំាង...ឱ្យពិនិត្យ, ..ឱ្យសំឡឹង, ..ឱ្យលើកទោស ។

ឧជ្ឈាបេយ្យាម គិ. [ឧ+ឈេ+ណាបយ+ឯយ្យាម.ក, លុប ឈ្ញ] នឹងញុំាង...ឱ្យលើកទោស, នឹងប្រឹក្សា, នឹងញុំាង...ឱ្យជួយប្រឹក្សា ។

ឧជ្ឈាយន្ត គុ. [ឧ+ឈេ+អន្ត] កាលលើកទោស ។

ឧជ្ឈាយិ គិ. [ឧ+ឈេ+អ+ឦ.អជ្ជ.] លើកទោសហើយ, សំឡឹងហើយ ។

ឧជ្ឈាយិត្វា អ. [ឧ+ឈេ+ឥ.អា+ត្វា] លើកទោសហើយ, តិះដៀលហើយ ។

ឧជ្ឈិត គុ. [ឧជ្ឈ+ឥ.អា+ត] គឺ...លះហើយ, ..លះបង់ហើយ, ..ចោលហើយ ។

ឧដ្ឋហតិ គិ. [ឧ+ឋា+អ+ឋា.អា+តិ.វ.] តាំងឡើង, ក្រោកឡើង, រះឡើង ។

ឧដ្ឋហតុ កិ. [ឧ+ឋា+អ+ហ.អា.+តុ.ប.] ចូរតាំងឡើង, ចូរក្រោកឡើង ។

ឧដ្ឋហថ កិ. [ឧ+ឋា+អ+ហ.អា.+ថ.ប.] ចូរតាំងឡើង, ចូរក្រោកឡើង ។

ឧដ្ឋហន្ត គុ. [ឧ+ឋា+អ+ហ.អា.+អន្ត] កាលតាំងឡើង, កាលក្រោកឡើង ។

ឧដ្ឋហិត្វា អ. [ឧ+ឋា+អ+ហ.អា.+ឥ.អា+ត្វា] តាំងឡើងហើយ, ក្រោកឡើងហើយ ។

ឧដ្ឋហិំសុ កិ. [ឧ+ឋា+អ+ហ.អា.+ឧំ.អជ្ជ.] តាំងឡើងហើយ, ក្រោកឡើងហើយ ។

ឧដ្ឋាតព្វ គុ [ឧ+ឋា+តព្វ] គឺ...គប្បីតាំងឡើង, ..គប្បីក្រោកឡើង ។

ឧដ្ឋាតិ កិ. [ឧ+ឋា+អ+តិ.វ.] តាំងឡើង, ក្រោកឡើង, រះឡើង ។

ឧដ្ឋាបិត គុ. [ឧ+ឋា+ណាបេ+ឥ.អា.+ត] គឺ...ញុំាង...ឲ្យក្រោកឡើងហើយ, ..ឲ្យតាំងឡើងហើយ, ..ឲ្យងើបឡើងហើយ,

ឧដ្ឋាតុំ អ. [ឧ+ឋា+តុំ] ដើម្បីតាំងឡើង, ដើម្បីក្រោកឡើង ។

ឧដ្ឋាន នបុំ. [ឧ+ឋា+យុ] កិ.តាំងឡើង, កិ.ក្រោកឡើង, សេចក្ដីព្យាយាម, សេចក្ដីក្រពើនក្រតើន; វិ. **ឧដ្ឋហិយតេតិ>ឧដ្ឋានំ** ។ ..**ដ្ឋាន** នបុំ. ទីជាទីតាំងឡើង ។ ..**ដ្ឋានសង្ខាត** គុ. ពោលគឺទីជាទីតាំងឡើង, ។ ..**កាល** បុំ. កាលជាទីក្រោកឡើង, កាលជាទីក្រពើនក្រតើន ។ ..**វីរិយវន្ត** គុ. អ្នកមានព្យាយាមជាគ្រឿងតាំងឡើង, អ្នកមានព្យាយាមជាគ្រឿងក្រពើនក្រតើន ។

ឧដ្ឋានវ គុ. [ឧដ្ឋាន+វន្តុ] អ្នកមានព្យាយាមជាគ្រឿងតាំងឡើង, អ្នកមានសេចក្ដីខ្នះខ្នែង, វិ. **ឧដ្ឋានំ យស្ស អត្ថីតិ> ឧដ្ឋានវា** ។

ឧដ្ឋិត គុ. [ឧ+ឋា+ត, អានៃឋា>ឥ] តាំងឡើងហើយ, ក្រោកឡើងហើយ ។

ឧណ្ហ គុ. [ឧស+ណ្ហ] សភាវៈតែងក្ដៅ (ក្ដៅ, កំដៅ); វិ. **ឧសតិ ឌហ-តីតិ> ឧណ្ហោ** ។

ឧណ្ណាលោម បុំ. [ឧណ្ណា+លោម] រោមត្រង់ចិញ្ចើម ។

ឧត្តមង្គ នបុំ. [ឧត្តម+អង្គ] អវយវៈដ៏ឧត្តម (ក្បាល, អម្បែងក្បាល) ។

ឧត្តរ គុ. [ឧ+តរ+អ] ខាងលើ, ដ៏លើស, ដ៏ក្រៃលែង, ប្រសើរ, ទិសឧត្តរ, ទិសខាងជើង ។ ..**សាដក** បុំ. សាដកសម្រាប់ពាក់ត្ជួដ៏កាយខាងលើ (សំពត់បង់ក) ។

ឧត្តរាសង្គ បុំ. [ឧត្តរ+អា+សញ្ជ+អ] សំពត់ដែលបុគ្គលពាក់ត្ជួដ៏ចំណែកនៃកាយខាងលើ (សំពត់បង់ក, ចីពរ), វិ. **ឧត្តរស្មិំ ទេហភាគេ អាសញ្ជិយតិ ឋបិយតីតិ > ឧត្តរាសង្គោ** ។

ឧត្តរិភង្គ បុំ. [ឧត្តរិ+ភង្គ] សំឡដែលកាច់បង់នូវរសដ៏ក្រៃលែង (តាមទំលាប់នៃពោរាណាចារ្យដែលធ្លាប់ប្រែមកថា « សំឡកកូរ » ឬ «សំឡការី» បើតាមពិត ស័ព្ទនេះជាឈ្មោះសំឡអ្វីមួយ៉ាង ដែលគេនិយមប្រើក្នុងប្រទេសឥណ្ឌា) សំឡឈ្មោះឧត្តរិភង្គៈ ។

ឧត្តរិត្វា អ. [ឧ+តរ+ឥ.អា.+ត្វា] ឆ្លងឡើងហើយ, ឡើងហើយ, ឆ្លង

ហើយ ។

ឧត្តាន គុ. [ឧ+តន+ណ] ផ្ងារ, រាក់, រីករាយ ។ - **មុខ** គុ. មានមុខរីករាយ, មានមុខស្រស់ស្រាយ ។ - **ត្ត** គុ. មានសេចក្ដីរាក់ ។ - **សេយ្យក** បុំ. អ្នកដេកផ្ងារ; វិ. **ឧត្តានំ សយតីតិ > ឧត្តានសេយ្យកោ.** (**សេយ្យក** < សី+ឯយ្យក ឬក) ។

ឧត្តាស បុំ. [ឧ+តស+ណ] សេចក្ដីតក់ស្លុត, សេចក្ដីរន្ធត់, វិ. **ឧត្តសនំ> ឧត្តាសោ** ។

ឧត្តិដ្ឋ គុ. [ឧ+ឋា, ឋា>តិដ្ឋ+អ] បិណ្ឌបាតគឺបុគ្គលគប្បីក្រោកឡើងហើយឈរទៅ, ដុំនៃអាមិសគឺភិក្ខុគប្បីក្រោកឡើងហើយឈរទៅ ។

ឧត្តិណ្ណ គុ. [ឧ+តរ+ត, ត>ឥណ្ណ, លុប រ] ឆ្លងឡើងហើយ, ឡើងហើយ ។

ឧទក នបុំ. [ឧទ្ទ+ក] ធម្មជាតធ្វើនូវកិ.ជ្រួតជ្រាប (ទឹក), វិ. **ឧន្ទតិ ក្លេទំ ករោតីតិ> ឧទកំ** ។ - **កុម្ភ** បុំ., នបុំ. ល័ក្ខចាន់, ក្អមទឹក, ថូទឹក, (តាមទំលាប់ថា «ល័ក្ខចាន់សម្រាប់ដាក់នូវទឹក» ជាបរិក្ខារម៉្យាងរបស់វត្តជីតអ្នកកាន់ធុតង្គ) ជាវេវចនៈនៃកមណ្ឌលុ ។ - **ណ្ណវ** បុំ. ទន្លេដ៏ពេញដោយទឹក, សមុទ្រដ៏ពេញដោយទឹក (**អណ្ណវ** <អណ>អណ្ណ+វ = ប្រទេសមានទឹក, ទន្លេ, សមុទ្រ) ។ - **និទ្ធមន** នបុំ. ទីជាទីកំចាត់បង់នូវទឹក, ប្រឡាយនៃទឹក, លូនៃទឹក, ផ្លូវនៃទឹក, ទីជាទីហូរទៅនៃទឹក (**និទ្ធមន**<និ+ធម+យុ) ។ - **មណិក** បុំ. ពាងនៃទឹក ។ - **ធារា** ឥ. ទនៃទឹក, ធ្លារនៃទឹក ។ - **បុព្ពុឡក**

បុំ. ពពុះនៃទឹក, ព្រពេញនៃទឹក ។ - **វាហ** បុំ. វេទជាទីដងនូវទឹក, វេទជាទីនាំនូវទឹក ។

ឧទកុម្ភ បុំ. [ឧទ+កុម្ភ] ក្អមនៃទឹក, ក្អមដ៏ពេញដោយទឹក ។

ឧទគ្គភាវ បុំ. [ឧទគ្គ+ភាវ] ភាវៈនៃសេចក្ដីត្រេកអរ (**ឧទគ្គ**<ឧ+អគ្គ ឬ ឧទ+អគ្គ) ។

ឧទពិន្ទុ នបុំ. [ឧទ+ពិន្ទុ] ដំណក់នៃទឹក ។

ឧទពិន្ទុនិបាត បុំ. [ឧទពិន្ទុ+និបាត] កិ.ធ្លាក់ចុះនៃដំណក់នៃទឹក, កិ.ស្រក់ចុះនៃដំណក់នៃទឹក, (**និបាត**<និ+បត+ណ) ។

ឧទព្វហិ កិ. [ឧ+អ+វហ+អ+ឦ្ហ.អជ្ជ., ចុះម.អា.] បានអូសឡើងហើយ, បានទាញឡើងហើយ ។

ឧទរបដល នបុំ. [ឧទរ+បដល] ដំបារនៃពោះ (ផ្ទៃនៃពោះ) ។

ឧទបាទិ កិ. [ឧ+អ+បទ+អ+ឦ្ហ.អជ្ជ. ចុះម.អា.] បានកើតឡើងហើយ, កើតឡើងហើយ ។

ឧទយន្ត គុ. [ឧទិ+អន្ត] កាលរះឡើង, កាលកើតឡើង ។

ឧទយព្វយ បុំ. [ឧទយ+វយ] កិ.កើតឡើងនិងកិ.សូន្យទៅ ។

ឧទាន នបុំ. [ឧទ+អន] ពាក្យជាគ្រឿងបន្លឺឡើង, (ពាក្យបន្លឺដោយសោមនស្ស) ឧទាន, វិ. **ឧទតិ ឯតេនាតិ> ឧទានំ** ។

ឧទានេតិ កិ. [ឧទ+អា+អន+ណេ+តិ] បន្លឺ, បន្លឺឡើង ។

ឧទាហុ និ. ឬថា, ឬក៏ ។

ឧទ្ទ ចុំ. ភេ ។

ឧទ្ទាន នចុំ. [ឧ+ទេ+យុ] វត្ថុសម្រាប់រួបរួមទុក ឬរក្សាទុក (ត្រណោត),
វិ. ឧទ្ទាយតិ រក្ខតិ ឯតេនាតិ > ឧទ្ទានំ ។

ឧទ្ទាម គុ. [ឧ+ទាម] មានគិ.ច្ចានរើឡើងហើយ (កញ្រោលឡើងហើយ);
វិ. ឧទ្ធតោ ទាមា យេន សោ> ឧទ្ទាមោ (ទាម <ទម+ណ = គិ.បង្ហាត់, គិ.បង្វឹក; **វិ. ទមនំ> ទាមោ**) ។

ឧទ្ទិក្ខតិ កិ. [ឧ+ឥក្ខ+អ+តិ.វ. ចុះ ទ.អា.] ងើបមើល, ក្រឡេកមើល ។

ឧទ្ទិស្ស អ. [ឧ+ទិស+ត្វា] ឧទ្ទិស , ចំពោះ , សំដៅ ។

ឧទ្ទីរយេ កិ. [ឧ+ឦរ+ណយ+ឯយ្យ.ស, ចុះ ទ.អា.] គប្បីពោល ។

ឧទុក្ខល ចុំ. ត្បាល់ ។

ឧទ្ទេស ចុំ. (ឧ+ទិស+ណ) ឧទ្ទេស, គិ.សំដែងឡើង, គឺបុគ្គលគប្បីសំដែងឡើង (បាលី) ។ - **ភត្ត** នចុំ. ភត្តគឺបុគ្គលគប្បីសំដែងឡើង, ភត្តគឺបុគ្គលគប្បីឧទ្ទិស, ឧទ្ទេសភត្ត ។

ឧទ្ធំ និ. ខាងលើ, ក្នុងខាងលើ, ជាន់ខាងលើ ។

ឧទ្ធគ្គ គុ. [ឧទ្ធ+អគ្គ] មានចុងក្នុងខាងលើ, មានចុងឡើងលើ, វិ. **ឧទ្ធំ អគ្គោ យេសន្តិ> ឧទ្ធគ្គា** ។

ឧទ្ធច្ច នចុំ. [ឧទ្ធត+ណ្យ] ភាវៈនៃចិត្តរាយមាយ; ភាវៈនៃចិត្តអណ្តែតអណ្តូង, ឬសេចក្តីរាយមាយ; វិ. **ឧទ្ធំ ធុនាតិ កម្បតីតិ >**

ឧទ្ធតំ (ចិត្តំ), ឧទ្ធតស្ស ភាវោ > ឧទ្ធច្ចំ, ឧទ្ធតំ ឯវ តា > ឧទ្ធច្ចំ ។

ឧទ្ធដ គុ. [ឧ+ធរ+ត, ត>ដ] សភាវៈដែលបុគ្គលរើឡើងហើយ, -ស្រង់ឡើងហើយ, ដកឡើងហើយ, វិ. **ឧទ្ធរិយិត្ថាតិ> ឧទ្ធដោ** ។

ឧទ្ធន នចុំ. [ឧ+ធា+យុ] ភាជនៈមានផ្លាំងជាជើងជាទីដែលជនដំកល់ឆ្នាំងខាងលើ (ជើងក្រាន); វិ. **ឧទ្ធំ ធីយតិ ថាលិយា ឯតស្មិន្តិ> ឧទ្ធនំ** ។ - **បន្តី** គ. របៀបនៃជើងក្រាន, ជួរនៃជើងក្រាន ។

ឧទ្ធរន្តី គុ. [ឧ+ធរ+អន្ត+ឦ] កំពុងរើឡើង , កំពុងបោចរោច ។

ឧទ្ធរិត្វា អ. [ឧ+ធរ+ឥ.អា.+ត្វា] រើឡើងហើយ, ស្រង់ឡើងហើយ, កកាយហើយ, បោចរោចហើយ ។

ឧន្នង្គល គុ. [ឧ+នង្គល] មាននង្គ័លក្នុងខាងលើ ឬមាននង្គ័លលើកឡើងហើយ, វិ. **ឧទ្ធំ នង្គលំ យស្ស សោ > ឧន្នង្គលោ, ឧក្ខិត្តំ នង្គលំ យេន សោ ចា> ឧន្នង្គលោ** ។

ឧន្នត គុ. [ឧ+នម+ត] ងើបឡើងហើយ, ប៉ោងឡើងហើយ ។

ឧន្នឡ គុ. [ឧ+នឡ] មានមានៈដូចជាបបុសលើកឡើងហើយ, វិ. **ឧក្ខិត្តោ មាននឡោ យេន សោ> ឧន្នឡោ** ។

ឧន្នាទន នចុំ. [ឧ+នទ+យុ] គិ.បន្លឺឡើង, គិ.គឹកកង ។

ឧបកដ្ឋ គុ. [ឧប+កឌ្ឍ>ឧបកដ្ឋ] ចូលទៅកាន់ទីជិត, ចូលទៅជិត, (ជិត,

ជិតហើយ), វិ. **គន្ត្វា សមីបំ ឧបគតោ > ឧបគន្ត្វា** ។

ឧបកប្បតិ កិ. [ឧប+កប្ប+អ+តិ.វ.] ឃើតចូលទៅ, មាញចូលទៅជិត ។

ឧបកប្បនក គុ. [ឧប+កប្ប+យុ, យុ>អនក] ដែលចូលទៅសម្រេច ។ បុំ. កាមដែលចូលទៅសម្រេច, សេចក្ដីប្រាថ្នាដែលចូលទៅសម្រេច ។

ឧបករណ នបុំ. [ឧប+ករ+យុ] (វត្ថុ) ជាគ្រឿងធ្វើនូវសេចក្ដីទំនុកបំរុង. គ្រឿងឧបករណ៍, វិ. **ឧបករោតិ ឯតេនាតិ > ឧបករណំ** ។ - **បដិពទ្ធ** គុ. ដែលជាប់ចំពោះដោយគ្រឿងឧបករណ៍ ។

ឧបក អស.ន. ឈ្មោះឧបកៈ ។ - **អាជីវកវត្ថុ** នបុំ.រឿងនៃអាជីវកឈ្មោះឧបកៈ ។

ឧបការក បុំ., នបុំ. [ឧប+ករ+ណ្វុ] អ្នកទំនុកបំរុង, អ្នកធ្វើនូវសេចក្ដីទំនុកបំរុង (អ្នកមានឧបការៈ); វិ. **ឧបករោតីតិ> ឧបការកោ** ។

ឧបការ បុំ. [ឧប+ករ+ណ] អ្នកធ្វើនូវសេចក្ដីទំនុកបំរុង, អ្នកមានឧបការៈ, កិ.ធ្វើនូវសេចក្ដីទំនុកបំរុង (ឧបការៈ) វិ. **ឧបករោតីតិ>ឧបការោ, ឧបការោ យស្ស អត្ថីតិ> ឧបការោ, ឧបករណំ> ឧបការោ** ។ - **មុខ** នបុំ. ឧបការៈ ជាប្រធាន, ឧបាយជាប្រធាននៃ កិ.ធ្វើនូវសេចក្ដីទំនុកបំរុង ។ - **វស** បុំ. អំណាចនៃឧបការៈ, អំណាចនៃគុណជាគ្រឿងធ្វើនូវសេចក្ដីទំនុកបំរុង ។

ឧបការិកា ឥ. [ឧប+ករ+ណ្វុ+ឥ.ភា.+អា_ឥ.] អ្នកធ្វើនូវសេចក្ដីទំនុកបំរុង,

អ្នកមានឧបការៈ ។

ឧបក្កិលិដ្ឋ គុ. [ឧប+កិលិស+ត] គឺ...ឱ្យចូលទៅសៅហ្មងហើយ, ..ចូលទៅឱ្យសៅហ្មងហើយ ។

ឧបក្កិលេស បុំ.[ឧប+កិលិស+ណ] ធម៌ជាគ្រឿងចូលទៅសៅហ្មង, ឧបក្កិលេស; វិ. **ឧបក្កិលិស្សតិ ឯតេនាតិ> ឧបក្កិលេសោ** ។

ឧបកីតក គុ. [ឧប+កី+ត+ក.ស.] ជាអ្នកគឺ...ចូលទៅទិញហើយ, ..ពោះហើយ ។ - **វាទ** បុំ. វាទៈថាភិក្ខុឈ្មោះនន្ទគឺព្រះមានព្រះភាគពោះហើយ ។

ឧបក្កុបក្ក គុ. [ឧបក្ក+ឧបក្ក] ឆ្អិនឡើងហើយៗ, ទុំឡើងហើយៗ, ដោរឡើងហើយៗ, ដោរឡើងក្រៃលែង (ឱបក្ក<ឧ+បច+ត) ។

ឧបគច្ឆ កិ. [ឧប+គម+អ+ហិ_ក., លុក ហិ] ចូរចូលទៅដល់, ចូរចូលទៅជិត ។

ឧបគច្ឆន្ត គុ. [ឧប+គម+អន្ត] កាលចូលទៅដល់, កាលចូលទៅជិត ។

ឧបគច្ឆន្តិ កិ. [ឧប+គម+អ+អន្តិ_វ.] ចូលទៅដល់, ចូលទៅជិត ។

ឧបគញ្ឆិ កិ. [ឧប+គម+អ+ឦ.អជ្ជ.] ចូលទៅដល់ហើយ, ចូលទៅជិតហើយ ។

ឧបគត គុ. [ឧប+គម+ត] ចូលទៅដល់ហើយ, ចូលទៅជិតហើយ, នៅហើយ, កើតហើយ ។

ឧបគន្តុំ អ. [ឧប+គម+តុំ] ដើម្បីចូលទៅដល់, ដើម្បីចូលទៅជិត, ចូលទៅរក ។

ឧបគន្ត្វា អ. [ឧប+គម+ត្វា] ចូលទៅដល់ហើយ, ចូលទៅជិតហើយ, ចូលទៅរកហើយ ។

ឧបគមន នពុំ. [ឧប+គម+យុ] កិ.ចូលទៅដល់, កិ.ចូលទៅជិត; វិ. **ឧប. គម្យតេតិ> ឧបគមនំ** ។ -**ការណ** នពុំ. ហេតុគឺកិ.ចូលទៅជិត, ហេតុនៃកិ.ចូលទៅជិត ។

ឧបគមិស្សន្តិ កិ.[ឧប+គម+អ+ឥ.អា.+ស្សន្តិ-ភ.] នឹងចូលទៅដល់, នឹងចូលទៅជិត, នឹងចូលទៅរក ។

ឧបគុយ្ហិត្វា អ. [ឧប+គុហ+យ+ឥ.អា.+ត្វា] ចូលទៅលាក់ហើយ, លាក់ទុកហើយ, បិទបាំងហើយ, ចូលទៅឱបហើយ, ឱបហើយ ។

ឧបឃាត ពុ. [ឧប+ហន, ហន>ឃាត+ណ] កិ.ចូលទៅបៀតបៀន, កិ.ចូលទៅសម្លាប់, កិ.ចូលទៅខ្ជប់; វិ. **ឧបហននំ> ឧបឃាតោ** ។

ឧបចារ ពុំ. [ឧប+ចរ+ណ] ធម៌ជាគ្រឿងប្រព្រឹត្តជិត ឬកិ.ប្រព្រឹត្តិទៅជិត (ឧបចារៈ); វិ. **ឧបចរតិ ឯតេនាតិ> ឧបចារោ, ឧបចរណំ វា> ឧបចារោ** ។ -**ជ្ឈាន** នពុំ. ឈានប្រព្រឹត្តទៅដោយអំណាចនៃធម៌ជាគ្រឿងប្រព្រឹត្តជិត, ឈានប្រព្រឹត្តទៅដោយអំណាចនៃឧបចារសមាធិ ។ -**ត្ថ** ពុំ. ប្រយោជន៍ដល់ឧបចារៈ, ត្រូវការដល់ឧបចារៈ ។ -**ប្បនាវស** ពុំ. អំណាចនៃឧបចារសមាធិ

និងអប្បនាសមាធិ ។ -**សមាធិ** ពុំ. សមាធិប្រព្រឹត្តទៅក្នុងឧបចារៈ, ឧបចារសមាធិ; វិ. **ឧបចារេ បវត្តោ សមាធិ> ឧបចារសមាធិ** ។

ឧបចិក ពុំ. [ឧប+ចិ+ណក] សត្វចូលទៅកូន (កណ្ដៀរ); វិ. **ឧបចិនាតីតិ> ឧបចិកោ** ។ -**អាទិ** គុ. (សត្វ) មានកណ្ដៀរជាដើម ។

ឧប្បត្វា អ. [ឧ+បត+ត្វា] អណ្ដែតទៅហើយ, ហោះឡើងហើយ, កន្លងហើយ ។

ឧបច្ចគា កិ. [ឧប+អតិ>ឧបច្ច+អ+គម+អា.-ហ៊ា.] បានចូលទៅកន្លងហើយ, កន្លងបង់ហើយ ។

ឧបច្ឆិជ្ជិ កិ. [ឧប+ឆិទ+យ+ឦ-អជ្ជ.] ចូលទៅកាត់ហើយ, ផ្ដាច់បង់ហើយ ។

ឧបច្ឆិន្ទតិ កិ. [ឧប+ឆិទ+អ+តិ-វ, ចុះនិ-អា.] ចូលទៅកាត់, កាត់ផ្ដាច់, ផ្ដាច់ ។

ឧបច្ឆិន្ន គុ. [ឧប+ឆិទ+ត] គឺ...ចូលទៅកាត់ហើយ, -ផ្ដាច់បង់ហើយ ។

ឧបជ្ឈាយ ពុំ. [ឧប+ឈេប+ណ] អ្នកចូលទៅសំឡឹងមើលនូវទោសតូចនិងទោសធំរបស់សិស្ស (ឧបជ្ឈាយ៍); វិ. **សិស្សានំ វជ្ជាវជ្ជំ ឧបនិជ្ឈាយតីតិ > ឧបជ្ឈាយោ** ។ -**វត្ត** នពុំ. វត្តគឺសទ្ធិវិហារិកគប្បីធ្វើដល់ឧបជ្ឈាយ៍ ។ -**អាទិវត្ត** នពុំ. វត្តមានឧបជ្ឈាយវត្តជាដើម ។ -**អាទិ** គុ. (សហធម្មិក) មានឧបជ្ឈាយ៍ជា

ដើម ។

ឧបញ្ញាត គុ. [ឧប+ញា+ត] គឺ...ចូលទៅដឹងហើយ ។

ឧបដ្ឋបេតិ កិ. [ឧប+ឋប+ណេ+តិ.វ.] ចូលទៅតាំងទុក, ញ៉ាំង...ឱ្យចូលទៅតាំងទុក, ..ឱ្យចូលទៅដំកល់ទុក ។

ឧបដ្ឋបេត្វា អ. [ឧប+ឋប+ណេ+ត្វា] ចូលទៅដំកល់ទុកហើយ, ញ៉ាំង...ឱ្យចូលទៅតាំងទុកហើយ ។

ឧបដ្ឋហថ កិ. [ឧប+ឋា+អ+ហ.អា.+ថ.ប.] ចូរបំរើ, ចូរទំនុកបំរុង, ចូរផ្គត់ផ្គង់ ។

ឧបដ្ឋហន្តិ កិ. [ឧប+ឋា+អ+ហ.អា.+អន្តិ.វ.] បំរើ, ទំនុកបំរុង, ផ្គត់ផ្គង់ ។

ឧបដ្ឋហន្ត គុ. [ឧប+ឋា+ហ.អា.+អន្ត] កាលបំរើ, កាលទំនុកបំរុង, កាលផ្គត់ផ្គង់ ។

ឧបដ្ឋហិ កិ. [ឧប+ឋា+អ+ហ.អា.+ឦ.អជ្ជ.] បំរើហើយ, ទំនុកបំរុងហើយ, ប្រាកដហើយ ។

ឧបដ្ឋហិតុកាម គុ. [ឧបដ្ឋហិតុំ+កាម] អ្នកចង់ដើម្បីបំរើ, អ្នកចង់ដើម្បីទំនុកបំរុង, អ្នកមានប្រាថ្នាដើម្បីបំរើ ។

ឧបដ្ឋហឹសុ កិ. [ឧប+ឋា+អ+ហ.អា.+ឥំសុ.អជ្ជ.] ចូលទៅតាំងទុកហើយ, បំរើហើយ, ប្រាកដហើយ ។

ឧបដ្ឋាក បុំ. [ឧប+ឋា+ណ្វុ] អ្នកបំរើ, អ្នកទំនុកបំរុង, អ្នកផ្គត់ផ្គង ; វិ. **ឧបដ្ឋាតីតិ> ឧបដ្ឋាកោ** ។ - **កុល** នបុំ. ត្រកូលនៃជនជា

ឧបដ្ឋាក។ - **មនុស្ស** បុំ. មនុស្សអ្នកទំនុកបំរុង, មនុស្សជាឧបដ្ឋាក។

ឧបដ្ឋាតព្វ គុ. [ឧប+ឋា+តព្វ] គឺ...គប្បីទំនុកបំរុង, ..គប្បីបំរើ, ..គប្បីផ្គត់ផ្គង់ ។

ឧបដ្ឋាតិ កិ. [ឧប+ឋា+អ+តិ.វ.] ទំនុកបំរុង, បំរើ, ប្រាកដ ។

ឧបដ្ឋាន នបុំ. [ឧប+ឋា+យុ] កិ.ទំនុកបំរុង, កិ.បំរើ, កិ.ផ្គត់ផ្គង់ ; វិ. **ឧបដ្ឋីយតេតិ> ឧបដ្ឋានំ** ។ ទីជាទីគាល់; វិ. **ឧបដ្ឋាតិ ឯត្ថាតិ> ឧបដ្ឋានំ** ។ -**ការិកា** ឥ. អ្នកធ្វើនូវសេចក្តីទំនុកបំរុង ។ - **បុប្ផ** នបុំ. ផ្កាសម្រាប់បំរើ ។ - **សាលា** ឥ. សាលាជាទីបំរើ, សាលាសម្រាប់បំរើ ។ - **វេលា** ឥ. វេលាជាទីបំរើ ។

ឧបដ្ឋាបិត គុ. [ឧប+ឋា+ណាបេ+ត.អា.+ត] គឺ ..... ឱ្យទំនុកបំរុងហើយ, ..ឱ្យបំរើហើយ ។

ឧបដ្ឋាបេត្វា អ. [ឧប+ឋា+ណាបេ+ត្វា] ញ៉ាំង ... ឱ្យទំនុកបំរុងហើយ, -ឱ្យចូលទៅតាំងទុកហើយ, . ឱ្យបំរើហើយ ។

ឧបដ្ឋាយិកា ឥ. [ឧប+ឋា+ណ្វុ+ឥ.អា, ផ្លាស់អា របស់ឋា>អាយ+អា.ឥ.] អ្នកបំរើ, ស្រ្តីជាឧបដ្ឋាយិកា ; វិ. **ឧបដ្ឋាតីតិ> ឧបដ្ឋាយិកា** ។

ឧបដ្ឋិតស្សតិ គុ. [ឧបដ្ឋិត+សតិ] អ្នកមានសតិចូលទៅតាំងទុកហើយ, អ្នកមានស្មារតីដំកល់មាំហើយ; វិ. **ឧបដ្ឋិតា សតិ យេន សោ> ឧបដ្ឋិតស្សតិ** ។ - **តា** ឥ. ភាវៈនៃ...នោះជាអ្នកមានសតិចូលទៅតាំងទុកហើយ, ..ដំកល់មាំហើយ ។

ឧបដ្ឋិត គុ. [ឧប+ឋា+ត, អានៃឋា>ឥ] ចូលទៅតាំងទុកហើយ, ដំកល់មាំហើយ ។

ឧបដ្ឋិយមាន គុ. [ឧប+ឋា, អានៃឋា>ឥ+យ+មាន] គឺ...កាលបំរើ, ...កាលទំនុកបំរុង ។

ឧបឌ្ឍ គុ. [ឧប+អឌ្ឍ] ពាក់កណ្ដាល, កន្លះ ។ - **កាយ** បុំ. កាយពាក់កណ្ដាល, ពាក់កណ្ដាលនៃកាយ ។ - **បថ** បុំ. ផ្លូវពាក់កណ្ដាល, ពាក់កណ្ដាលនៃផ្លូវ ។ - **ភត្ត** នបុំ. ភត្តពាក់កណ្ដាល ។ - **រជ្ជ** នបុំ. ភាវៈនៃខ្លួនជាស្ដេចពាក់កណ្ដាល, រាជ្យពាក់កណ្ដាល, ពាក់កណ្ដាលនៃរាជ្យ ។ - **សេសកាល** បុំ. កាលនៃ...ដ៏សេសពាក់កណ្ដាល ។ - **អាវសេស** គុ. ចំណែកដ៏សេសចុះពាក់កណ្ដាល, ដ៏សេសចុះចាក...ពាក់កណ្ដាល ។ - **ឧបឌ្ឍ** គុ. ពាក់កណ្ដាលនិងពាក់កណ្ដាល, ពាក់កណ្ដាលក្រៃពេក ។ - **ឧបោសថកម្ម** នបុំ. ឧបោសថកម្មពាក់កណ្ដាល ។

ឧប្បណ្ឌុបណ្ឌុកជាត គុ. (ឧប្បណ្ឌុបណ្ឌុក+ជាត) មានរោគលឿងឡើងលឿងឡើងកើតហើយ, មានរោគលឿងក្រៃពេកកើតហើយ (ឧប្បណ្ឌុ<ឧ+បឌិ+ឧ) ។

ឧបតិតុំ អ. [ឧ+បត+ឥ.អា.+តុំ] ដើម្បីហោះឡើង, ...អណ្ដែតឡើង, ...ហើរឡើង, ដើម្បីងើបឡើង ។

ឧបតិស្ស អស.ន. ឈ្មោះឧបតិស្សៈ ។ - **គ្គាម** បុំ. ស្រុកឈ្មោះឧបតិស្សៈ ។ - **មាណវ** បុំ. មាណពឈ្មោះឧបតិស្សៈ ។ - **បរិព្វាជក** បុំ. បរិព្វាជកឈ្មោះឧបតិស្សៈ ។

ឧបត្ថម្ភ បុំ. [ឧប+ថភ+អ, ចុះនិ.អា.] ការឧបត្ថម្ភ,ការគាំទ្រ, សេចក្ដីទំនុកបំរុង; វិ. **ឧបត្ថម្ភិយតេតិ> ឧបត្ថម្ភនំ, ឧបត្ថម្ភនំ> ឧបត្ថម្ភោ** ។ - **ភូត** គុ. មានសេចក្ដីទំនុកបំរុងកើតហើយ; វិ. **ឧបត្ថម្ភោ ភូតោ យស្ស សោ> ឧបត្ថម្ភភូតោ** ។

ឧបត្ថម្ភយមាន គុ. [ឧប+ថភ+ណយ+មាន, ចុះនិ.អា.] កាលទំនុកបំរុង, កាលទល់ទ្រ, កាលគាំទ្រ ។

ឧបថចារី បុំ. [ឧបថ+ចរ+ណី] អ្នកប្រព្រឹត្តខុសផ្លូវ, អ្នកមានកិ.ប្រព្រឹត្តខុសផ្លូវជាប្រក្រតី ។

ឧបទ្ទវ បុំ. [ឧប+ទុ+អ] អន្តរាយជាហេតុចូលទៅបៀតបៀន (ឧបទ្រព, អន្តរាយ); វិ. **ឧបគន្ត្វា ទវតិ ពិឡេតិ ឯតេនាតិ> ឧបទ្ទវោ** ។

ឧបទ្ទុត គុ. [ឧប+ទុ+ត] គឺ...ចូលទៅបៀតបៀនហើយ, ...ប្រទូស្តហើយ ។

ឧបធារណ នបុំ. [ឧប+ធារ ឬ ធរ+យុ] កិ.ពិចារណា; វិ. **ឧបធារិយតេតិ> ឧបធារណំ** ។

ឧបធារិយមាន គុ.[ឧប+ធរ+ឥ.អា.+យ+មាន] គឺ...កាលចូលទៅទ្រទ្រង់, ...កាលពិចារណា, ...កាលក្រោល, ...កាលចាំង ។

ឧបធារេត្វា អ. [ឧប+ធរ+ណេ+ត្វា] ពិចារណាហើយ, ពៃលកហើយ ។

ឧបធារេន្ត គុ. [ឧប+ធរ+ណេ+អន្ត] កាលចូលទៅទ្រទ្រង់, កាលត្រិតត្រា, កាលពិចារណា ។

ឧបធារេតិ កិ. [ឧប+ធរ+ណេ+តិ.វ.] ចូលទៅទ្រទ្រង់, ពិចារណា, ត្រិតត្រា, ពៃលក ។

ឧបធាវមាន គុ. [ឧប+ធាវ+មាន] កាលស្ទុះទៅ, កាលស្ទុះចូលទៅ, កាលលឿនចូលទៅ ។

ឧបធាវិត្វា អ. [ឧប+ធាវ+ឥ.អា.+ត្វា] ស្ទុះទៅហើយ, ស្ទុះចូលទៅហើយ, លឿនចូលទៅហើយ ។

ឧបធាវឹសុ កិ. [ឧប+ធាវ+អ+ឧំ.អជ្ជ.] ស្ទុះចូលទៅហើយ, លឿនចូលទៅហើយ ។

ឧបធិ ចុំ. [ឧប+ធា+ឥ] កិលេសជាគ្រឿងចូលទៅទ្រទ្រុក; វិ. **ឧបធាតិ ឯតេនាតិ> ឧបធិ**; (ឧបធិ ស័ព្ទនេះ ជាឈ្មោះកិលេស ៤ យ៉ាងមាន **កាមុបធិ** ជាដើម) ។ - **ពន្ធន** គុ. អ្នកមានកិលេសឈ្មោះឧបធិជាគ្រឿងចង ។ - **វិវេក** ចុំ. សេចក្ដីស្ងាត់ចាកកិលេសឈ្មោះឧបធិ ។ - **សម្បទា** ឥ. កិ.ដល់ព្រមដោយឧបធិ ឬដោយឧបធិវិវេក ។ - **សំខយ** ចុំ. ធម៌ជាទីអស់ទៅព្រមនៃកិលេសឈ្មោះឧបធិ, (**សំខយ**<សំ+ខិ+ណ) ។

ឧបនន្ទ អស.ន. ភិក្ខុឈ្មោះឧបនន្ទ ។ - **សក្យបុត្តវត្ថុ** នចុំ. រឿងនៃភិក្ខុជាបុត្រនៃសក្យៈឈ្មោះឧបនន្ទ ។

ឧបនយ្ហន្ត គុ. [ឧប+នហ+យ+អន្ត] កាលចូលទៅចង, កាលចងមាំ ។

ឧបនយ្ហតិ កិ. [ឧប+នហ+យ+អន្តិ.វ.] ចូលទៅចង, ចងមាំ, ចងទុក ។

ឧបនាមេត្វា អ. [ឧប+នម+ណេ+ត្វា] បង្អោនចូលទៅជិតហើយ, ញុំាង...ឱ្យបង្អោនចូលទៅហើយ, ញុំាង...ឱ្យឱនចូលទៅហើយ ។

ឧបនាមេន្ត គុ. [ឧប+នម+ណេ+អន្ត] កាលបង្អោនចូលទៅ, កាលញុំាង...ឱ្យបង្អោនចូលទៅ, ..ឱ្យឱនចូលទៅ ។

ឧបនាមេសិ កិ. [ឧប+នម+ណេ+ឦ.អជ្ជ.+ស.អា.] បង្អោនចូលទៅហើយ, បង្អោនទៅជិតហើយ ។

ឧបនិយំសន្តិ គុ. [ឧប+និ+យំស+អន្ត+ឦ] កាលចូលទៅដុស, កាលចូលទៅជ្រៀតជ្រៀត ។

ឧបនិធាយ អ. [ឧប+និ+ធា+ត្វា] ចូលទៅតាំងទុកហើយ, ដឹកល់មាំហើយ, ប្រៀបធៀបហើយ, ប្រៀបផ្ទឹមហើយ ។

ឧបនិសិន្នកថា ឥ. [ឧបនិសិន្ន+កថា] វាចាជាហេតុពោលនៃបុគ្គលអ្នកអង្គុយជិត (**ឧបនិសិន្ន**<ឧប+និ+សទ, សទ>សីទ+ត, ត>ន្ន) ។

ឧបនិសីទន្តិ កិ. [ឧប+និ+សទ, សទ> សីទ+អ+អន្តិ.វ.] អង្គុយជិត ។

ឧបនិសីទិតុំ អ. [ឧប+និ+សទ, សទ>សីទ+ឥ.អា.+តុំ] ដើម្បីអង្គុយជិត ។

ឧបនិស្សយ ចុំ. [ឧប+និ+សិ+អ] ធម៌ជាទីចូលទៅដេកអាស្រ័យ, ឧប.

និស្ស័យ; វិ. **ឧបនិស្សយតិ ឯកវាតិ> ឧបនិស្សយោ** ។
- **ការណ** នចុំ. ហេតុនៃឧបនិស្ស័យ ។ - **ធម្មសង្ខាត** គុ. សោល គឺធម៌ជាឧបនិស្ស័យ ។ - **ពល** នចុំ. កំលាំងនៃឧបនិស្ស័យ ។ - **ភាវ** ចុំ. ភាវៈនៃ...ជាឧបនិស្ស័យ ។ - **សម្បត្តិ** ឥ. កិ.ដល់ព្រមដោយ ឧបនិស្ស័យ, សម្បត្តិគឺឧបនិស្ស័យ ។ - **សម្បន្នត្ត** នចុំ. ភាវៈនៃ... ជាអ្នកមានឧបនិស្ស័យដល់ព្រមហើយ, ជាអ្នកដល់ព្រមហើយដោយ ឧបនិស្ស័យ ។

ឧបនិស្សាយ អ. [ឧប+និ+សិ+ត្វា] ចូលទៅអាស្រ័យហើយ ។

ឧបនីត គុ. [ឧប+នី+ត] គឺ...នាំចូលទៅហើយ ។ - **វយ** គុ. អ្នកមានវ័យគឺជរានាំចូលទៅហើយ ។

ឧបនេតិ កិ. [ឧប+នី+អ+តិ.វ.] នាំចូលទៅ, នាំចូលទៅជិត ។

ឧបនេត្វា អ. [ឧប+នី+ត្វា] នាំចូលទៅហើយ, នាំចូលទៅជិតហើយ ។

ឧបនេន្ត គុ. [ឧប+នី+អន្ត] កាលនាំចូលទៅ, កាលនាំចូលទៅជិត ។

ឧបនេស្សាមិ កិ. [ឧប+នី+អ+ស្សាមិ.ភ.] នឹងនាំចូលទៅ, នឹងនាំចូលទៅជិត ។

ឧបបជ្ជតិ កិ.[ឧប+បទ+យ+តិ.វ.] ចូលទៅដល់, ចូលទៅជិតដល់, កើត ។

ឧប្បជ្ជតិ កិ. [ឧ+បទ+យ+តិ.វ.] កើត, កើតឡើង ។

ឧបបជ្ជមាន គុ. [ឧប+បទ+យ+មាន] កាលចូលទៅជិតដល់, កាលកើត, កំពុងកើត ។

ឧប្បជ្ជមាន គុ. [ឧ+បទ+យ+មាន] កាលកើត, កាលកើតឡើង ។

ឧបបជ្ជរេ កិ. [ឧប+បទ+យ+តិ ឬ អន្តិ[១] វ.] ចូលទៅដល់, កើត ។

ឧប្បជ្ជរេ កិ. [ឧ+បទ+យ+តិឬ អន្តិ (១)វ] កើត, កើតឡើង ។

ឧបបត្តិ ឥ. [ឧប+បទ+តិ] កិ.ចូលទៅដល់, កិ.កើត, កំណើត; វិ. **ឧបបជ្ជនំ> ឧបបត្តិ** ។

ឧប្បត្តិ ឥ. [ឧ+បទ+តិ] កិ.កើត, កំណើត; វិ. **ឧប្បជ្ជនំ>ឧប្បត្តិ** ។

ឧបបរិក្ខិត្វា អ. [ឧប+បរិ+ឥក្ខ+ឥ.អា.+ត្វា] ចូលទៅឃើញជុំវិញហើយ, ពិចារណាហើយ ។

ឧបបរិក្ខិស្សតិ កិ. [ឧប+បរិ+ឥក្ខ+អ+ឥ.អា.+ស្សតិ.ភ.] នឹងចូលទៅឃើញជុំវិញ, នឹងពិចារណា ។

ឧបបារមី [ឧប+បារ+ឥ+ឮ] ធម្មជាតិជាហេតុចូលទៅជិតដល់នូវត្រើយ គឺនិព្វាន (ឧបបារមី); វិ. **ឧបគន្ត្វា និព្វានបារំ ឯតិ ឯកា-យាតិ> ឧបបារមី** ។

ឧបព្វជន្ត គុ. [ឧប+វជ+អន្ត] កាលសឹក (កាលចូលទៅវៀរ) ។

ឧបព្វជិត គុ. [ឧប+វជ+ឥ.អា.+ត] សឹកហើយ ។ - **បុព្វ** គុ. ធ្លាប់សឹកហើយ ។

ឧបព្វជិត្វា អ. [ឧប+វជ+ឥ.អា.+ត្វា] សឹកហើយ ។

---
១ ផ្លាស់ តិ ឬ អន្តិ.វ.> រេ ។

ឧបព្វជិស្សាមិ កិ. [ឧប+វជ+អ+ឥ.អា.+ស្សាមិ.ក.] នឹងសឹក ។

ឧបព្វជេតុំ អ. [ឧប+វជ+ណេ+តុំ] ដើម្បីញុំាង...ឱ្យសឹក ។

ឧបព្វាជេយ្យំ កិ. [ឧប+វជ+ណេ+ឯយ្យំ.ស.] គប្បីញុំាង... ឱ្យសឹក, គប្បីផ្សឹក ។

ឧបព្វាជេថ កិ. [ឧប+វជ+ណេ+ថ.ប.] ចូរញុំាង...ឱ្យសឹក, ចូរផ្សឹក ។

ឧបព្យាហរំ គុ. [ឧប+វិ+អា+ហរ+អន្ត+សិ.វិ, ផ្លាស់ ន្ត+សិ.វិ.>អំ] កាលចូលទៅជិតពេល, កំពុងចូលទៅពេល ។

ឧបភោគ បុំ. [ឧប+ភុជ+ណ] គ្រឿងប្រើប្រាស់ជិតខាង, គ្រឿងឧប-ភោគ ។ - ជាត នបុំ. វត្ថុជាគ្រឿងប្រើប្រាស់ជិតខាង, វត្ថុជាគ្រឿងឧបភោគ ។ - បរិភោគភណ្ឌ នបុំ. ភណ្ឌៈគឺគ្រឿងឧបភោគនិងគ្រឿងបរិភោគ (ឧបភោគ = គ្រឿងប្រើប្រាស់, បរិភោគ = គ្រឿងស៊ី) ។

ឧបមា ឥ. [ឧប+មា+ត្តិ] វាចាជាគ្រឿងប្រៀបធៀប (សេចក្តីប្រៀបធៀប, ឧបមា); វិ. **ឧបមីយតិ ឯតាយាតិ > ឧបមា** ។

ឧបយោគ បុំ. [ឧប+យុជ+ណ] កិ.ចូលទៅប្រកប, កិ.ប្រកបចូល, កិ.ប្រើប្រាស់ ; វិ . **ឧបយុញ្ជិយតេតិ> ឧបយុញ្ជនំ, ឧប.យុញ្ជនំ> ឧបយោគោ** ។

ឧបរចិត គុ. [ឧប+រច+ឥ.អា.+ត] គឺ...ចូលទៅតាក់តែងហើយ, .រចនាហើយ ។

ឧបរមាម កិ. [ឧប+រម+អ+ម.វ.] លំបាក, ត្រជាបត្រដួស, វៀរលែង ។

ឧបរាជ បុំ. [ឧប+រាជ] ស្តេចជិត, ស្តេចបន្ទាប់, ឧបរាជ ។ - សេនា-បតិអាទិ គុ. (ឥស្សរជន) មានឧបរាជនិងសេនាបតីជាដើម ។ - អាទិ គុ. (ឥស្សរជន) មានស្តេចបន្ទាប់ជាដើម ។

ឧបរិ និ. [ចុះក្នុងអត្ថនៃសត្តមី] ក្នុងខាងលើ, ជាន់លើ, ឰដ៏ខាងលើ ។ - ឧម្មារ បុំ. ធរណីក្នុងខាងលើ, ខាងលើនៃធរណី ។ - តីរ នបុំ. ឆ្នេរ (ត្រើយ, ច្រាំង) ក្នុងខាងលើ, ខាងលើនៃឆ្នេរ ។ - បា្បសាទ បុំ. ប្រាសាទជាន់លើ, ខាងលើនៃប្រាសាទ ។ - បា្បសាទតល នបុំ. ផ្ទៃនៃប្រាសាទជាន់លើ ។ - ទេវលោកសម្បាបក គុ. ដែលញុំាងសត្វឱ្យដល់ព្រមនូវទេវលោកជាន់លើ ។ - ពន្ធវិចិត្រ-វិតាន នបុំ. ពិតានដ៏វិចិត្រដែលបុគ្គលចងឰដ៏ខាងលើ ។ - ភូមិ ឥ. ផែនដីក្នុងខាងលើ, ខាងលើនៃផែនដី, .ជាន់លើ ។ - មគ្គត្តយកិច្ច នបុំ. កិច្ចដោយប្រជុំនៃបីនៃមគ្គក្នុងខាងលើ (១) ។ - មគ្គវស បុំ. អំណាចនៃមគ្គក្នុងខាងលើ ។ - វិសេស បុំ. គុណវិសេសក្នុងខាងលើ ។ - មត្ថក បុំ. ទីចំផុតខាងលើ ។ - សីស នបុំ. ក្បាលក្នុងខាងលើ,ខាងលើនៃក្បាល ។

ឧបរិម គុ. [ឧបរិ+ឥម] មានក្នុងខាងលើ; វិ. **ឧបរិ ភវោ> ឧប.**

---

១. កិច្ចគឺប្រជុំនៃ បីនៃមគ្គជាន់លើ ។

វិធោ ។ - **កាយ** បុ. កាយមានក្នុងខាងលើ ។ - **កោដិ** ឥ. ទីចំផុតមានក្នុងខាងលើ ។ - **ផល** នបុ. ផ្លែមានក្នុងខាងលើ ។ - **បាទ** បុ. ជើងមានក្នុងខាងលើ ។

ឧបរុន្ធតុ កិ. [ឧប+រុធ+អ+តុ_ប.+និ.អា.] ចូរចូលទៅបិទ, ចូរឡោមទុក, ចូរខ្ទប់, ចូររាំង ។

ឧបរុន្ធិ កិ. [ឧប+រុធ+អ+ឦ_អជ្ជ.] ចូលទៅបិទហើយ, ឡោមទុកហើយ, ខ្ទប់ហើយ, រាំងហើយ ។

ឧបរុន្ធិត្វា អ. [ឧប+រុធ+ឥ_អា+ត្វា] ចូលទៅបិទហើយ, ឡោមទុកហើយ, ... ។

ឧបរូបរិ និ. ក្នុងខាងលើៗ ។ - **បទ** នបុ. បទក្នុងខាងលើៗ ។

ឧបលិម្បតិ កិ. [ឧប+លិប+អ+តិ_វ+និ.អា] ចូលទៅលាប, ចូលទៅប្រឡាក់, ប្រក, ជាប់, ទើរ ។

ឧបលិម្បិត្វា អ. [ឧប+លិប+ឥ_អា+ត្វា] ចូលទៅលាបហើយ, ចូលទៅប្រឡាក់ហើយ, ប្រកហើយ, ជាប់ហើយ ។

ឧបវត្តន នបុ. [ឧប+វត្តុ+យុ] ទីជាទីប្រព្រឹត្តចូលទៅជិត; វិ. **ឧបេច្ច វត្តន្តិ តច្ចន្តិ ឯត្ថាតិ> ឧបវត្តនំ** ។

ឧបវន នបុ. [ឧប+វន] ព្រៃជិត, ទីជិតនៃព្រៃ, ឬទីប្រព្រឹត្តទៅក្នុងទីជិតនៃព្រៃ; វិ. **វនស្ស សមីបំ> ឧបវនំ, វនស្ស សមីបេ វត្តតីតិ វា > ឧបវនំ** ។ សមីប> ឧប ។

ឧបវសន្តិ កិ. [ឧប+វស+អ+អន្តិ.វ.] ចូលទៅនៅ, នៅអាស្រ័យ, រក្សា ។

ឧបវាណត្ថេរ បុ. [ឧបវាណ+ថេរ] ព្រះថេរៈឈ្មោះឧបវាណៈ ។

ឧបសគ្គ បុ. [ឧប+សជ+អ] គ្រោះចូលទៅជិតជាប់ ឬកិ.ចូលទៅជិតជាប់ (អន្តរាយ, ការរឹបជាន់, ឧបស័គ្គ; វិ. **ឧបគន្ត្វា សជ្ជតិ បជា-សេតីតិ> ឧបសគ្គោ, ឧបសជ្ជនំ វា> ឧបសគ្គោ**) ។

ឧបសង្កមន នបុ. [ឧប+សំ+កម+យុ] កិ.ចូលទៅជិត, កិ.ចូលទៅរក, កិ.ចូលទៅគាល់; វិ. **ឧបសង្កមិយតេតិ> ឧបសង្កមនំ** ។ - **សៃ** បុ. អំណាចនៃកិ.ចូលទៅរក ។ - **អារហ** គុ. គួរដល់កិ.ចូលទៅរក, គួរដើម្បីកិ.ចូលទៅរក ។

ឧបសង្កមន្ត គុ. [ឧប+សំ+កម+អន្ត] កាលចូលទៅជិត, ...។

ឧបសង្កមិ កិ. [ឧប+សំ+កម+អ+ឦ_អជ្ជ.] ចូលទៅជិតហើយ, ចូលទៅរកហើយ ។

ឧបសង្កមិតុំ អ. [ឧប+សំ+កម+ឥ_អា+តុំ] ដើម្បីចូលទៅជិត, ... ។

ឧបសង្កមិត្វា អ. [ឧប+សំ+កម+ឥ_អា.+ត្វា] ចូលទៅជិតហើយ, ចូលទៅរកហើយ, ចូលទៅគាល់ហើយ ។

ឧបសង្កមិស្សតិ កិ. [ឧប+សំ+កម+អ+ឥ_អា.+ស្សតិ_ភ.] នឹងចូលទៅជិត, ... ។

ឧបសន្ត គុ. [ឧប+សម+ត, ត>ន្ត, លុប ម] ចូលទៅរម្ងាប់ហើយ ។ - **តា**

ឥ. ភាវៈនៃ...ជា...ចូលទៅរំងាប់ហើយ ។ - **រាគាទិក្កិលេស** ចុំ. អ្នកមានកិលេសមានរាគៈជាដើមចូលទៅរំងាប់ហើយ, អ្នកមានរាគាទិក្កិលេសចូលទៅរំងាប់ហើយ ។ - **រូប** នចុំ. អ្នកមានរូបចូលទៅរំងាប់ហើយ , មានសភាពចូលទៅរំងាប់ហើយ ។

ឧបសម ចុំ. [ឧប+សម+អ] ធម៌ជាទីចូលទៅរំងាប់, ធម៌ជាគ្រឿងចូលទៅរំងាប់, កិ.ចូលទៅរំងាប់ ឬសេចក្ដីស្ងប់; វិ. **ឧបសម្មតិ ឯត្ថាតិ> ឧបសមោ, ឧបសម្មតិ ឯតេនាតិ> ឧបសមោ, ឧបសមនំ> ឧបសមោ** ។

ឧបសម្បជ្ជ អ. [ឧប+សំ+បទ+ត្វា] ចូលទៅដល់ព្រមហើយ ។

ឧបសម្បទា ឥ. [ឧបរិ+សំ+បទ+អ+អា.ឥ.] (ធម្មជាតិ) ជាហេតុដល់ព្រមនូវភាវៈក្នុងខាងលើ, កិ. ដល់ព្រមនូវភាវៈក្នុងខាងលើ (ឧបសម្បទ); វិ. **ឧបរិភាវំ សម្បជ្ជតិ ឯតាយាតិ> ឧបសម្បទា, ឧបរិភាវស្ស សម្បជ្ជនំ> ឧបសម្បទា** ។ - **កាល** ចុំ. កាលនៃឧបសម្បទ ។

ឧបសម្បន្ន គុ. [ឧបរិ+សំ+បទ+ត] ដល់ព្រមក្នុងខាងលើហើយ, ឧបសម្បទហើយ ។

ឧបសម្បាទេត្វា អ. [ឧបរិ+សំ+បទ+ណេ+ត្វា] ញុំាង...ឱ្យឧបសម្បទហើយ ។

ឧបសម្មតិ កិ. [ឧប+សម+យ+តិ.វ.] ចូលទៅរំងាប់ ។

ឧបសំវសេ កិ. [ឧប+សំ+វស+អ+ឯយ្យ.ស.] គប្បីចូលទៅនៅរួម ។

ឧបសាឡ្ហកជាតក នចុំ. [ឧបសាឡ្ហក+ជាតក] ជាតកគឺបណ្ឌិតកំណត់ហើយដោយព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះឧបសាឡ្ហកៈ ។

ឧបសាឡ្ហកនាម គុ. [ឧបសាឡ្ហក+នាម] (ព្រាហ្មណ៍)ឈ្មោះឧបសាឡ្ហកៈ, មានឈ្មោះថាឧបសាឡ្ហកៈ ។

ឧបសេចន នចុំ. [ឧប+សិច+យុ] កិ.ចូលទៅស្រោច, កិ.លាយ, ជាគ្រឿងលាយ ។

ឧបសេន អស.ន. ឈ្មោះឧបសេនៈ ។

ឧបសេវន្ត គុ. [ឧប+សេវ+អន្ត] កាលចូលទៅសេព, កាលចូលទៅសេពគប់ ។

ឧបហត គុ. [ឧប+ហន+ត] គឺ...ចូលទៅបៀតបៀនហើយ, - ចូលទៅកំចាត់ហើយ (-គោះហើយ) ។

ឧបហនន្ត គុ. [ឧប+ហន+អន្ត] កាលចូលទៅបៀតបៀន ។

ឧបាគមិ កិ. [ឧប+អា+គម+អ+ឦ.អជ្ជ.] ចូលទៅជិតហើយ, ចូលមកជិតដល់ហើយ, ចូលមកដល់ហើយ ។

ឧបាទាន នចុំ. [ឧប+អា+ទា+យុ] ធម្មជាតដែលជនចូលទៅជិតកាន់យក, សេចក្ដីប្រកាន់មាំ (ឧបាទាន) ; វិ. **ឧបាទិយតេតិ> ឧបាទានំ** ។ (វត្ថុ)ដែលភ្លើងចូលទៅកាន់យក (កំពូម); វិ. **ឧបាទិយតេ អគ្គិនាតិ> ឧបាទានំ** ។

ឧបាទាយ អ. [ឧប+អា+ទា+ត្វា] ព្រោះចូលទៅកាន់យក, ព្រោះប្រកាន់មាំ, ប្រៀបធៀប, អាស្រ័យ, ត្រឹមតែ (ប្រែជាបុព្វកាលក៏បាន) ។

ឧបាទិន្នក គុ. [ឧប+អា+ទា+ត, ត> ឥន្ន+ក.ស.] (សង្ខារ) គឺវិញ្ញាណចូលទៅកាន់យកហើយ (សត្វមានវិញ្ញាណ) ។

ឧបាយ ពុំ. [ឧប+អយ+អ ឬឧប+ឥ+ណ] ហេតុជាគ្រឿងចូលទៅដល់នូវកិ.ផ្ចាញ់នូវសត្រូវ ឬ ហេតុជាគ្រឿងចូលទៅដល់ (ឧបាយ); វិ. **សត្តុវិជយំ ឧបគច្ឆន្តិ ឯតេហីតិ>ឧបាយោ, ឧបេតិ ឯតេនាតិ វា> ឧបាយោ** ។

ឧបាលិ អស.ន. ភិក្ខុឈ្មោះឧបាលិ, ខ្ទាន់ប្រកេសឈ្មោះឧបាលិ ។ - **កប្បកសត្តម** គុ. មានខ្ទាន់ប្រកេសឈ្មោះឧបាលិជាទី៧ ឬ ជាគំរប់៧ ។ - **ត្ថេរ** ពុំ. ព្រះថេរៈឈ្មោះឧបាលិ ។

ឧបាសក ពុំ. [ឧប+អាស+ណ្វុ] អ្នកចូលទៅអង្គុយជិតនូវព្រះរត្នត្រ័យ (ឧបាសក); វិ. **រតនត្តយំ ឧបាសតីតិ> ឧបាសកោ** ។ - **បរិសា** ឥ. បរិស័ទជាឧបាសក, បរិស័ទគឺឧបាសក ។ ឥ. **ឧបាសិកា**<ឧប+អាស+ណ្វុ+ឥ.អក+អា.ឥ ។

ឧបាហនមណ្ឌន នពុំ.(ឧបាហន+មណ្ឌន) គឺ.ប្រដាប់នូវទ្រនាប់ជើង ឬ ស្បែកជើង ។

ឧបេក្ខក ពុំ. [ឧប+ឥក្ខ+ណ្វុ] អ្នកចូលទៅសំឡឹងមើល, អ្នកចូលទៅពិនិត្យមើល, អ្នកព្រងើយកន្តើយ, អ្នកសោះអង្គើយ; វិ. **ឧបេក្ខតីតិ > ឧបេក្ខកោ** ។

ឧបេតិ កិ. [ឧប+ឥ+អ+តិ.វ.] ចូលទៅដល់, ចូលទៅជិត, នៅ ។

ឧបេត គុ. [ឧប+ឥ+ត] ចូលទៅដល់ហើយ, ចូលទៅជិតហើយ, ប្រកបហើយ ។

ឧបេថ កិ. [ឧប+ឥ+អ+ថ.ប.] ចូរចូលទៅដល់, ចូរចូលទៅជិត ។

ឧបេន្តិ កិ. [ឧប+ឥ+អ+អន្តិ.វ.] ចូលទៅដល់, ចូលទៅជិត, នៅ ។

ឧបេមិ កិ. [ឧប+ឥ+អ+មិ.វ.] ចូលទៅដល់, ចូលទៅជិត, នៅ ។

ឧបេហិសិ កិ. [ឧប+ឥ+អ+ហ.អក+ឥ.អក+ស្សសិ.ភ., លុបស្ស] នឹងចូលទៅដល់, នឹងចូលទៅជិត, នឹងទៅ ។

ឧបោសថ (១) ពុំ. [ឧប+វស+ថ, ផ្លាស់វ>ឧ] ធម៌ជាទីនៅអាស្រ័យ ឬ ជាទីរក្សា (ឧបោសថ); វិ. **ឧបវសន្តិ ឯត្ថាតិ> ឧបោសថោ** ។ - **កម្មវត្ថុ** នពុំ. រឿងនៃឧបោសថកម្ម ។ - **កម្ម** នពុំ. កម្មគឺកិ.រក្សានូវឧបោសថ ។ - **កិច្ចាទិ** គុ. (កិច្ច) មានកិច្ចគឺកិ.ធ្វើនូវឧបោសថជាដើម ។ - **កុល** នពុំ. ត្រកូលនៃដំរីឈ្មោះ ឧបោសថ ។ - **ង្គ** នពុំ. អង្គនៃឧបោសថ ។ - **ត្ថ** ពុំ. ប្រយោជន៍ ដល់ឧបោសថ, ត្រូវការដល់ឧបោសថ, ប្រយោជន៍ដល់កិ.រក្សានូវឧបោសថ ។ - **ទិវសភាវ** ពុំ. ភាវៈនៃថ្ងៃជាទីរក្សានូវឧបោសថ ។ - **ទិវស** ពុំ; នពុំ.

(១) ឧបោសថ <ឧប+ឧស+ថ= ធម៌ជាទីកំចាត់បង់នូវអកុសល ។

ថ្ងៃនៃឧបោសថ, ថ្ងៃជាទីរក្សានូវឧបោសថ ។ - **វាស** បុំ. នៅ ឬ កិ.នៅដោយអំណាចនៃឧបោសថ, នៅដោយអំណាចនៃកិ.រក្សានូវឧបោសថ, រក្សានូវឧបោសថ ។

ឧបោសថាគារ បុំ., នបុំ. [ឧបោសថ+អគារ] រោងនៃឧបោសថ ។ - **វត្ត** នបុំ. វត្តគឺសង្ឃគប្បីធ្វើក្នុងរោងនៃឧបោសថ; វិ. **ឧបោសថាគារេ កត្តព្វំ វត្តំ> ឧបោសថាគារវត្តំ** ។ - **អាទិករណ-វសេ** បុំ. អំណាចនៃកិ.ធ្វើនូវទីមានរោងនៃឧបោសថជាដើម ។

ឧបោសថិក គុ. [ឧបោសថ+ណិក] អ្នករក្សានូវឧបោសថ; វិ. **ឧបោសថំ រក្ខតីតិ> ឧបោសថិកោ** ។ - **ភត្ត** នបុំ. ភត្តគឺបុគ្គលគប្បីឲ្យក្នុងថ្ងៃឧបោសថ; វិ. **ឧបោសថេ ទាតព្វន្តិ> ឧបោសថិកំ, ឧបោសថិកំ ភត្តំ> ឧបោសថិកភត្តំ** ។ - **ភាវ** បុំ. ភាវៈនៃ... ជាអ្នករក្សានូវឧបោសថ ។

ឧប្បជ្ជ កិ. [ឧ+បទ+យ+ហិ.ប., លុបហិ] ចូរកើត, ចូរកើតឡើង ។

ឧប្បជ្ជនក [ឧ+បទ+យ+យុ+ក.ស. ឬ ណុ] ដែលកើតឡើង, កិ.កើតឡើង, ជាទីកើតឡើង ។ - **តណ្ហា** ឥ. តណ្ហាដែលកើតឡើង ។ - **លោភ** បុំ. លោភដែលកើតឡើង ។

ឧប្បជ្ជន្ត គុ. [ឧ+បទ+យ+អន្ត] កាលកើតឡើង, កំពុងកើត ។

ឧប្បជ្ជន នបុំ. [ឧ+បទ+យ+យុ] កិ.កើតឡើង, ជាទីកើតឡើង; វិ. **ឧប្បជ្ជិយតេតិ> ឧប្បជ្ជនំ, ឧប្បជ្ជតិ ឯត្ថាតិ> ឧប្ប-**

ជ្ជនំ ។ - **ភិជ្ជនសភាវ** គុ. មានកិ.កើតឡើងនិងកិ.បែកធ្លាយជាសភាវៈ ឬជាធម្មតា ។

ឧប្បជ្ជន្តិ កិ. [ឧ+បទ+យ+អន្តិ.វ.] កើតឡើង ។

ឧប្បជ្ជិត្វា អ. [ឧ+បទ+យ+ឥ.អា+ត្វា] កើតឡើងហើយ ។

ឧប្បជ្ជេយ្យ កិ. [ឧ+បទ+យ+ឯយ្យ.ស.] គប្បីកើតឡើង ។

ឧប្បតន នបុំ. [ឧ+បត+យុ] កិ.លោតឡើង, កិ.ហោះឡើង, កិ.អណ្តែតឡើង ។

ឧប្បតមាន គុ. [ឧ+បត+មាន] កាលហោះឡើង, កាលអណ្តែតឡើង ។

ឧប្បតិត គុ. [ឧ+បត+ឥ.អា+ត] លោតឡើងហើយ, កើតឡើងហើយ, ហោះឡើងហើយ, អណ្តែតឡើងហើយ ។

ឧប្បតិតុកាម គុ. [ឧប្បតិតុំ+កាម] ចង់ដើម្បីហោះឡើង, ហើរឡើង ។

ឧប្បតិតុំ អ. [ឧ+បត+ឥ.អា+តុំ] ដើម្បីហោះឡើង, ...។

ឧប្បតិត្វា អ. [ឧ+បត+ឥ.អា+ត្វា] ហោះឡើងហើយ, លោតឡើងហើយ, ហើរឡើងហើយ ។

ឧប្បតិស្សាមិ កិ. [ឧ+បត+អ+ឥ.អា.+ស្សាមិ.ភ.] នឹងហោះឡើង, នឹងលោតឡើង, នឹងហើរឡើង ។

ឧប្បត្តិ ឥ. [ឧ+បទ+តិ] កិ.កើតឡើង, ហេតុជាគ្រឿងកើតឡើង ។ - **កាល** បុំ. កាលនៃកិ.កើតឡើង, កាលជាទីកើតឡើង ។ - **ក្ខណ** បុំ. ខណៈនៃកិ.កើតឡើង, ខណៈជាទីកើតឡើង ។ - **ដ្ឋាន** នបុំ.

ទីនៃកិ.កើតឡើង, ទីជាទីកើតឡើង ។ - **វត្ថុ** នថុំ. រឿងនៃកិ.កើតឡើង, រឿងគឺហេតុជាគ្រឿងកើតឡើង ។

ឧប្បត្តិត គុ. [ឧ+បទ+តិ+ត.ស.] ដែលកើតឡើងហើយ, គឺ...ឲ្យកើតឡើងហើយ ។

ឧប្បថចារ ថុំ. [ឧប្បថ+ចរ+ណ] កិ.ប្រព្រឹត្តខុសផ្លូវ, កិ.ប្រព្រឹត្តខុសចាកផ្លូវ, កិ.ប្រព្រឹត្តខុសគន្លង ។

ឧប្បន្ន គុ. [ឧ+បទ+ត] កើតឡើងហើយ, ដែលកើតឡើងហើយ ។ - **កាល** ថុំ. កាលនៃ...កើតឡើងហើយ ។ - **កិច្ចនិត្ថរណ** នថុំ. កិ.សំរេចនូវកិច្ចដែលកើតឡើងហើយ ។ - **កិច្ច** នថុំ. កិច្ចដែលកើតឡើងហើយ ។ - **កិលេស** ថុំ. កិលេសដែលកើតឡើងហើយ ។ - **កុសលចេតនា** ឥ. ចេតនាជាកុសលកើតឡើងហើយ, ចេតនាប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកម្មជាកុសលកើតឡើងហើយ ។ - **កោដ្ឋាស** ថុំ. ចំណែកដែលកើតឡើងហើយ ។ - **កោធវេគ** ថុំ. កំឡាំងនៃសេចក្តីក្រោធកើតឡើងហើយ, សន្ទុះនៃសេចក្តីក្រោធកើតឡើងហើយ (វេគ<វជ+ណ = សភាវៈជាគ្រឿងដល់នូវទីដែលខ្លួនប្រាថ្នា (សន្ទុះ, កម្លាំង); វិ. **ឥច្ឆិតដ្ឋានំ វជន្តិ បាបុណន្តិ ឯតេនាតិ>វេគោ**) ។ - **ក្កោធ** គុ. អ្នកមានសេចក្តីក្រោធកើតឡើងហើយ ។ - **ខាទនីយភោជនីយ** នថុំ. វត្ថុគឺបុគ្គលគប្បីទំពាស៊ីនិងវត្ថុគឺបុគ្គលគប្បីបរិភោគ (បង្អែមនិងចំអាប) កើតឡើង

ហើយ ។ - **ចិត្តវេគ** ថុំ. អំណាចនៃចិត្តដែលកើតឡើងហើយ ។ - **ឆន្ទ** គុ. អ្នកមានសេចក្តីពេញចិត្តកើតឡើងហើយ ។ - **តណ្ហា** ឥ. តណ្ហាកើតឡើងហើយ ។ - **ទោមនស្ស** គុ. អ្នកមានទោមនស្សកើតឡើងហើយ ។ - **ទោហឡ** (១) គុ. អ្នកមានហឫទ័យគឺទោសប្រទូស្តកើតឡើងហើយ, អ្នកមានសេចក្តីប្រាថ្នាដ៏ប្លែកកើតឡើងហើយ, អ្នកមានសេចក្តីញាប់ញ័រដោយហេតុពីរកើតឡើងហើយ, អ្នកមានហឫទ័យពីរកើតឡើងហើយ, អ្នកមានចំណង់ដ៏ប្លែកកើតឡើងហើយ (ទោហឡ<ទុ>ទោ+ហទយ, ហទយ> ហឡ = វិ. **ទុដ្ឋំ ហទយំ ឯតស្សាតិ> ទោហឡោ**; ទ្វិ>ទោ+ហល, ហល> ហឡ+អ = វិ. **ទ្វីហិ ហលតិ កម្បតីតិ> ទោហឡោ**; <ទ្វិ >ទោ+ហទយ, ហទយ> ហឡ = វិ. **ទ្វេ ហទយា អស្សាតិ> ទោហឡោ**) ។ - **ធម្មសំវេគ** គុ. មានសេចក្តីសង្វេគព្រោះធម៌កើតឡើងហើយ, មានសេចក្តីស្លុតចិត្តព្រោះធម៌កើតឡើងហើយ ។ - **ប្បសាទ** គុ. អ្នកមានសេចក្តីជ្រះថ្លាកើតឡើងហើយ ។ - **ប្បីតិរស** ថុំ. រសនៃបីតិកើតឡើងហើយ ។ - **បុព្វនិមិត្ត** គុ. មានបុព្វនិមិត្តកើតឡើងហើយ ។ - **បុព្វ** គុ. ដែលធ្លាប់កើតឡើងហើយ, កើតឡើងហើយក្នុងកាលមុន ។

១ ខ្ញុំបានលើកយកពាក្យប្រែនិងវគ្គហៈ មកតម្រៀបក្នុងទីនេះជាច្រើនបែប សូមលោកវេយ្យាករណបណ្ឌិត គួរពិចារណាកាន់យកតាមន័យណាដែលគួរចុះ ។

- **ពលវក្កោធ** គុ. មានសេចក្ដីក្រោធដ៏មានកំឡាំងកើតឡើងហើយ ។ - **ពលវទោមនស្ស** គុ. មានទោមនស្សដ៏មានកំឡាំងកើតឡើងហើយ ។ - **ពលវសិនេហ** គុ. មានសេចក្ដីស្នេហា (សេចក្ដីស្រឡាញ់) ដ៏មានកំឡាំងកើតឡើងហើយ ។ - **ពលវសោក** គុ. មានសេចក្ដីសោកដ៏មានកំឡាំងកើតឡើងហើយ ។ - **ពហុមានតា** ឥ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកមានមានះច្រើនកើតឡើងហើយ ។ - **ព្យាធិ** បុំ. ព្យាធិ (ជម្ងឺ) កើតឡើងហើយ ។ - **ភាវ** បុំ. ភាវៈនៃ...ជា...កើតឡើងហើយ ។ - **មតិ** គុ. អ្នកមានមតិ (ប្រាជ្ញាជាគ្រឿងដឹង) កើតឡើងហើយ ។ - **លាភសក្ការ** គុ. អ្នកមានលាភនិងសក្ការៈ កើតឡើងហើយ ។ - **វិប្បដិសារ** គុ. អ្នកមានកិ.រឭកអាស្រ័យនូវកម្មដ៏បណ្ដិតបរិវជ្ជើបកើតឡើងហើយ (វិប្បដិសារ <វិ+បដិ+សរ+ណ = សេចក្ដីក្ដៅក្រហាយ, សេចក្ដីស្ដាយក្រោយ) ។ - **វិស្សាស** គុ. អ្នកមានសេចក្ដីស្និទ្ធស្នាលកើតឡើងហើយ ។ - **សំវេគ** គុ. អ្នកមានសេចក្ដីសង្វេគកើតឡើងហើយ, អ្នកមានសេចក្ដីស្លុតចិត្តកើតឡើងហើយ (សំវេគ<សំ+វិជ+ណ) ។ - **សិនេហ** គុ. អ្នកមានសេចក្ដីស្នេហាកើតឡើងហើយ ។ - **សុខសោមនស្ស** គុ. អ្នកមានសុខនិងសោមនស្សកើតឡើងហើយ ។ - **សោក** គុ. អ្នកមានសេចក្ដីសោកកើតឡើងហើយ ។ - **ឧប្បន្ន** គុ. ដែលកើតឡើងហើយៗ ។

ឧប្បល នបុំ. [ឧ+ប+អល] ជលជាតតែងអណ្ដែតលើទឹក ឬ ជលជាតតែងផឹកនូវទឹក (ឧប្បល, ផ្កាឧប្បល); វិ. **ឧទកេ ប្លវតីតិ** > **ឧប្បលំ, ឧទកំ បិវតីតិ វា** > **ឧប្បលំ** ។ - **គន្ធ** បុំ. ក្លិននៃផ្កាឧប្បល ។ - **វណ្ណាថេរី** ឥ. ព្រះថេរីឈ្មោះឧប្បលវណ្ណា ។ - **វណ្ណាថេរីវត្ថុ** នបុំ. រឿងនៃព្រះថេរីឈ្មោះឧប្បលវណ្ណា ។

ឧប្បាដិត គុ. [ឧ+បដ+ណាបេ+ឥ_អា.+ត] គឺ...ឱ្យដកចោលហើយ, ..ឱ្យរំលើងឡើងហើយ, ..ឱ្យបើកចេញហើយ ។

ឧប្បាដេត្វា អ. [ឧ+បដ+ណាបេ+ត្វា] ញុំាង...ឱ្យដកឡើងហើយ, ..ឱ្យរំលើងឡើងហើយ, ..ឱ្យឆ្លៀលហើយ ។

ឧប្បាដេត្វា អ. [ឧ+បដ+ណេ+ត្វា] ឆ្លៀលហើយ, ដកឡើងហើយ ។

ឧប្បាដេតុំ អ. [ឧ+បដ+ណេ+តុំ] ដើម្បីដកឡើង, ដើម្បីឆ្លៀល, (បាលីខ្លះ **ឧប្បាតេតុំ**<ឧ+បត+ណេ+តុំ = ដើម្បីឆ្លៀល) ។

ឧប្បាទន នបុំ. [ឧ+បទ+យុ] កិ.ញុំាង...ឱ្យកើតឡើង, កិ.បង្កើតឡើង; វិ. **ឧប្បាទិយតេតិ** > **ឧប្បាទនំ** ។

ឧប្បាទ បុំ. [ឧ+បទ+ណ] កិ.កើតឡើង; វិ. **ឧប្បជ្ជនំ** > **ឧប្បាទោ** ។ - **បច្ចយត្ថ** បុំ. អត្ថថាជាបច្ច័យនៃកិ.កើតឡើង, អត្ថថាជាបច្ច័យដល់កិ.កើតឡើង, អត្ថថាកិ.កើតឡើងជាបច្ច័យ។ - **វយត្ថ** បុំ. អត្ថថាកិ.កើតឡើងនិងកិ.សូន្យទៅជាធម្មតា; វិ. **ឧប្បាទោ ច**

វយោ ច> ឧប្បាទវយោ, ឧប្បាទវយោ ធម្មា> ឧប្បាទវយធម្មា, ឧប្បាទវយធម្មា យេសំ អត្ថិ > ឧប្បាទវយធម្មិនោ ។

ឧប្បាទយិស្សុ កិ. [ឧ+បទ+ណេយ+ឥ.អជ្ជ.] ញ៉ាំង...ឱ្យកើតឡើងហើយ ។

ឧប្បាទិត គុ. [ឧ+បទ+ឥ.អា.+ត] គឺ...ឱ្យកើតឡើងហើយ ។

ឧប្បាទេតព្វ គុ. [ឧ+បទ+ណេ+តព្វ] គឺ...គប្បីឱ្យកើតឡើងហើយ ។

ឧប្បាទេតិ កិ. [ឧ+បទ+ណេ+តិ.វ.] ញ៉ាំង..ឱ្យកើតឡើង ។

ឧប្បាទេតុំ អ. [ឧ+បទ+ណេ+តុំ] ដើម្បីញ៉ាំង...ឱ្យកើតឡើង ។

ឧប្បាទេត្វា អ. [ឧ+បទ+ណេ+ត្វា] ញ៉ាំង...ឱ្យកើតឡើងហើយ ។

ឧប្បាទេយ្យ កិ. [ឧ+បទ+ណេ+ឯយ្យ.ស.] គប្បីញ៉ាំង...ឱ្យកើតឡើង ។

ឧប្បាទេសិ កិ. [ឧ+បទ+ណេ+ឦ.អជ្ជ.+ស.អា.] ញ៉ាំង...ឱ្យកើតឡើងហើយ ។

ឧប្បីឡេត្វា អ. [ឧ+បីឡ+ឯ+ត្វា] បៀតបៀនឡើងហើយ, គាបហើយ, រឹបជាន់ហើយ, ជាន់ពន្លិចហើយ ។

ឧប្បណ្ឌិយមាន គុ. [ឧ+ផឌ, ផឌ>ផណ្ឌ+ឥ.អា.+យ+មាន] គឺ...កាលចំអក, ...កាលចំអន់, ...កាលនិយាយឡកឡឺយ ។

ឧប្បណ្ឌេត្វា អ. [ឧ+ផឌ+ឯ+ត្វា] ចំអកហើយ, ចំអន់ហើយ, និយាយឡកឡឺយហើយ ។

ឧប្បណ្ឌេន្តិ កិ. [ឧ+ផឌ+អ+អន្តិ.វ.] ចំអក, ចំអន់, ឡកឡឺយ ។

ឧព្វដ្ដេត្វា អ. [ឧ+វត, វត>វដ្ដ>ព្វដ្ដ+ណេ+ត្វា] ពន្លះហើយ ។

ឧព្វត្តេត្វា អ. [ឧ+វត, វត> ព្វត្ត+ណេ+ត្វា] ពន្លះហើយ

ឧព្វាហេត្វា អ. [ឧ+វហ+ណេ+ត្វា] ទាញចេញហើយ, បៀតបៀន ហើយ, បន្សាត់បង់ហើយ ។

ឧព្វាឡ្ហ គុ. [ឧ+វហ+ត] គឺ...បៀតបៀនហើយ ។

ឧព្វិគ្គហទយ គុ. [ឧព្វិគ្គ+ហទយ] មានហឫទ័យតក់ស្លុតហើយ, មានហឫទ័យភ្ញាក់ផ្អើលហើយ (ឧព្វិគ្គ<ឧ+វិជ+ណ្យ) ។

ឧព្វិល្លាវិតាការ ពុ. [ឧព្វិល្លាវិត+អាការ] អាការគឺសេចក្ដីឆ្អើងឆ្អែ ។

ឧព្វេជនីយ គុ. [ឧព្វេជន+ឦយ, ឧ+វិជ+អនីយ] ហេតុជាទីតាំងនៃសេចក្ដីភ្ញាក់ផ្អើល; វិ. **ឧព្វេជនស្ស ឋានំ> ឧព្វេជនីយំ**; គឺបុគ្គលគប្បីភ្ញាក់ផ្អើល; វិ. **ឧព្វេជិតព្វោតិ> ឧព្វេជនីយោ** ។

ឧព្ភត គុ. [ឧ+ភរ+ត] គឺ...លើកឡើងហើយ, ...ស្រង់ឡើងហើយ ។

ឧព្ភិជ្ជ អ. [ឧ+ភិទ+ត្វា] បែកឡើងហើយ, កើតឡើងហើយ ។

ឧភយ សំ.ស. ពីរ, ទាំងពីរ ។ - **តីរវាសិក** គុ. អ្នកនៅលើត្រើយទាំងពីរ, អ្នកនៅនាឆ្នេរទាំងពីរ ។ - **នគរវាសិក** គុ. អ្នកនៅក្នុងនគរទាំងពីរ ។ - **រដ្ឋវាសី** គុ. អ្នកមានកិ.នៅក្នុងដែនទាំងពីរជាប្រក្រតី ។ - **វសេន** ឧទុ. កិ.វិ.ក្នុងវសៈទាំងពីរ ។ - **សម្បត្តិសំវត្តនិក** គុ.

ប្រកបក្នុងកិ.ញុំាងសម្បត្តិទាំងពីរឱ្យប្រព្រឹត្តទៅព្រម ។

ឧភយត្ថ អ.ស. [ឧភយ+ត្ថ] ក្នុង...ទាំងពីរ ។

ឧភោ សំ.ស. ពីរ, ទាំងពីរ ។

ឧម្មង្គ បុំ. [ឧ+គម+ក្វិ] ប្រទេសជាទីដើរទៅរើបឡើងនៃជន ឬ ប្រទេសជាទីរើបឡើងហើយដើរទៅនៃជន (ឧមង្គ); វិ. **ឧម្មុជ្ជិត្វា គច្ឆតិ មុជ្ជតិ ឯត្ថាតិ> ឧម្មង្គោ** ។ ‑ **ចោរ** បុំ. ចោរអ្នកទំលាយនូវឧមង្គ, ‑នូវរូង ។

ឧម្មត្តក បុំ. [ឧ+មទ+ត+ក.ស.] អ្នកស្រវឹងស៊ប់ (មនុស្សឆ្កួត); វិ. **ឧម្មាទតីតិ> ឧម្មត្តោ, ឧម្មត្តោ ឯវ> ឧម្មត្តកោ** ។ ‑ **ភាវ** បុំ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកឆ្កួត ។ ឥ. ឧម្មត្តិកា ។

ឧម្មាទ បុំ. [ឧ+មទ+ណ] សេចក្តីស្រវឹងស៊ប់, កិ.ឆ្កួត ។

ឧម្មារ បុំ. [ឧរ+មារ] ធរណី (មេទ្វារ) ។ ‑ **ដ្ឋាន** នបុំ. ទីនៃធរណី, ទីជាទីតាំងនៃធរណី ។

ឧម្មីលេត្វា អ. [ឧ+មិល+ណេ+ត្វា] បើកហើយ, បើកភ្នែកហើយ ។

ឧម្មិហន្តិ កិ. [ឧ+មិហ+អ+អន្តិ.វ.] ទោច, ទោចដាក់ (បន្ទោបង់បស្សាវៈ) ។

ឧយ្យាតិ កិ. [ឧ+យា+អ+តិ.វ.] ឡើងទៅ, ទៅ, រត់ទៅ, ទៅក្នុងខាងលើ ។

ឧយ្យាន នបុំ. [ឧ+យា+យុ] ទីជាទីដើរទៅក្រឡេកមើលក្នុងខាងលើនៃជន (ឧទ្យាន); វិ. **ឧទ្ធំ ឱលោកេន្តា យន្តិ គច្ឆន្តិ ឯត្ថាតិ> ឧយ្យានំ** ។ ‑ **កីឡមណ្ឌលាទិ** គុ. (ទិ) មានមណ្ឌលជាទីលេងក្នុងឧទ្យានជាដើម, ទីមានឧទ្យាននិងមណ្ឌលជាទីលេងជាដើម។ ‑ **កីឡា** ឥ. ទីជាទីលេងក្នុងឧទ្យាន, កិ.លេងក្នុងឧទ្យាន ។ ‑ **គត** គុ. ទៅហើយកាន់ឧទ្យាន ។ ‑ **គមនត្ថ** បុំ. ប្រយោជន៍ដល់កិ.ទៅកាន់ឧទ្យាន, សេចក្តីត្រូវការដល់កិ.ទៅកាន់ឧទ្យាន ។ ‑ **បាល** បុំ. អ្នករក្សានូវឧទ្យាន; វិ. **ឧយ្យានំ បាលេតីតិ> ឧយ្យានបាលោ** ។

ឧយ្យុញ្ជន្តិ កិ. [ឧ+យុជ+អ+អន្តិ.វ., រុធាទិ.អា.] ប្រកបឡើង, ខ្វល់ខ្វាយ, ព្យាយាម ។

ឧយ្យុត្ត គុ. [ឧ+យុជ+ត] គឺ...ប្រកបឡើងហើយ, ‑ខ្វល់ខ្វាយហើយ ។ ‑ **បយុត្ត** គុ. ដែល...ប្រកបឡើងហើយនិងប្រកបចូទៅហើយ ។

ឧយ្យោគមុខ នបុំ. [ឧយ្យោគ+មុខ] មាត់នៃសេចក្តីសាបសូន្យ, មាត់នៃសេចក្តីវិនាស, ប្រធាននៃសេចក្តីវិនាស ។

ឧយ្យោជន នបុំ. [ឧ+យុជ+យុ] កិ.បញ្ជូនទៅ, កិ.ប្រើទៅ, កិ.ពន្យុះ ។ ‑ **ទិវស** បុំ, នបុំ. ថ្ងៃជាទីបញ្ជូនទៅ ។

ឧយ្យោជិត គុ. [ឧ+យុជ+ឥ.អា+ត] គឺ...បញ្ជូនទៅហើយ, ... ។

ឧយ្យោជេត្វា អ. [ឧ+យុជ+ណេ+ត្វា] បញ្ជូនទៅហើយ, ... ។

ឧយ្យោជេន្ត គុ. [ឧ+យុជ+ណេ+អន្ត] កាលបញ្ជូនទៅ, ... ។

ឧយ្យោជេសិ កិ. [ឧ+យុជ+ណេ+ឦ.អជ្ជ.+ស.អា.] បញ្ជូនទៅហើយ, ប្រើទៅហើយ ។

ឧរគ បុំ. [ឧរ+គម+ក្វិ] សត្វទៅដោយទ្រូង (ពស់); វិ. **ឧរេន គច្ឆតីតិ> ឧរគោ** ។ - **ជាតក** នបុំ. ជាតកដ៏បណ្ឌិតកំណត់ហើយដោយពស់ ។ - **រាជ** បុំ. ស្ដេចនៃពស់, ពស់ជាស្ដេច ។

ឧរព្ភសត នបុំ. [ឧរព្ភ+សត] រយនៃចៀម ។

ឧរ បុំ. [អរ>ឧរ+អ] ទ្រូង, ជីត ។ - **មជ្ឈ** គុ. កណ្ដាលនៃទ្រូង ។

ឧរុវេល អស.ន. [ឧរុ+វេល] ឧរុវេលប្រទេស, ប្រទេសឈ្មោះឧរុវេលៈ (ប្រទេសមានច្រាំងនៃខ្សាច់) ។ - **កស្សបាទិ** គុ. មានព្រះថេរៈឈ្មោះឧរុវេលកស្សបៈជាដើម ។

ឧល្លង្ឃន្ត គុ. [ឧ+លឃេ ឬ លង្ឃ+អន្ត] កាលលោតឡើង, កាលផ្លោះរំលង, កាលលោតរំលង ។

ឧល្លង្ឃិត្វា អ. [ឧ+លឃ+ឥ.អា.+ត្វា] លោតឡើងហើយ, ផ្លោះឡើងហើយ ។

ឧល្លង្ឃេតិ កិ. [ឧ+លេឃ+ណេ+តិ.វ.] ញុំាង...ឱ្យលោតឡើង, -ឱ្យផ្លោះឡើង ។

ឧល្លូនស្សុទ្ធតា ឥ. [ឧល្លូនស្សុទ្ធ-តា] ភាវៈនៃ...ជាអ្នកមានសម្ផាអណ្ដែតអណ្ដូង ។

ឧល្លុម្បនរស បុំ. [ឧល្លុម្បន+រស] អំណាចនៃកិ.លើកឡើង, អំណាចនៃកិ.ស្រោចស្រង់ (**ឧល្លុម្បន**<ឧ+លុប+យុ, ចុរ.និ.អា.) ។

ឧល្លោកេន្ត គុ.[ឧ+លុក ឬ លោក+ណេ+អន្ត] កាលក្រឡេកមើលក្នុងខាងលើ, កាលងើបមើល, កាលងើយមើល ។

ឧល្លោកេសិ កិ.[ឧ+លុក ឬលោក+ណេ+ឦ.អជ្ជ+ស.អា.] ងើបមើលហើយ, ងើយមើលហើយ ។

ឧសភ(១) បុំ. [ឥស ឬឧស+អភ] គោ, គោឈ្មោល, គោបា, គោឧសភ; គុ. ឧត្តម, ប្រសើរ, ខ្ពង់ខ្ពស់, ធំចង, លើសលែង ។ - **មត្ត** គុ. មានមួយឧសភជាប្រមាណ, ត្រឹមតែមួយឧសភ (ចម្ងាយ២០យដ្ឋិ ត្រូវជា ១៤០ ហត្ថ) ។ - **សត** នបុំ. រយនៃគោឈ្មោល ។ - **សទិសតា** ឥ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកប្រាកដស្មើ ដោយគោឧសភ ។ -**អាជានេយ្យ** បុំ. គោឈ្មោលជាអាជានេយ្យ, គោឧសភជាអាជានេយ្យ ។

ឧសីរត្ថ បុំ. [ឧសីរ+អត្ថ] អ្នកមានសេចក្ដីត្រូវការដោយស្បូវភ្លាំង ។

ឧសុការ បុំ. [ឧសុ+ករ+ណ] អ្នកធ្វើនូវកូនសរ (ជាងកូនសរ); វិ. **ឧសុំ ករោតីតិ > ឧសុការោ** ។

ឧសុម នបុំ. [ឧស>ឧសុ+ម] ធម្មជាតធ្វើនូវកំដៅ ឬធម្មជាតញុំាងអវយវៈ

---

១ ជាឈ្មោះគ្រឿងរង្វាស់មួយបែបដែលគេប្រើក្នុងបុរាណសម័យ ។

ឱ្យក្តៅ (ចំហាយ, ភ្លើងធាតុ); វិ. **ឧសតិ ឯតាហំ ភវោតិ > ឧសុមំ, ឧសេតិ អនេយន្តិ ឯតា> ឧសុមំ** ។ - **អាការមត្ត** គុ. ទុក្ខត្រឹមតែអាការៈគឺចំហាយ ។ ប្រើជា **ឧស្មា** ក៏មាន ។

ឧស្មយន្ត គុ. [ឧស្មយ+អន្ត] កាលច្រណែន, កាលឈ្នានីស, កាលប្រច័ណ្ឌ។

ឧស្សង្កិត គុ. [ឧ+សង្ក+ឥ.អា.+ត] គឺ...រង្កៀសហើយ, -នឹកពិភាល់ហើយ ។

ឧស្សទ ចុំ. [ឧ+សទ+អ] កិ.ខ្ពស់ឡើង, កិ.ដុះឡើង, កិ.ហើមឡើង ។

ឧស្សន្ន គុ. [ឧ+សទ+ត] ដុះឡើងហើយ, ខ្ពស់ឡើងហើយ, ហើមឡើងហើយ ។ - **កុសលមូល** គុ. មានកុសលមូលដុះឡើងហើយ, មានកុសលជាឫសដុះឡើងហើយ ។

ឧស្សវ ចុំ. [ឧស+វេ+ក្វិ] សភាវៈជាទីរើចេញនូវសេចក្តីក្រហល់ក្រហាយ (មហោស្រព); វិ. **ឧសំ ឯតាហំ ចមន្តិ ឧត្តរន្តិ ឯត្ថាតិ> ឧស្សវោ** ។ - **ទិវស** ចុំ., នចុំ. ថ្ងៃជាទីលេងនូវមហោស្រព ។

ឧស្សហតិ កិ. [ឧ+សហ+អ+តិ.វ.] អាច, ហ៊ាន, ប្រឹងប្រែង ។

ឧស្សហិ កិ. [ឧ+សហ+អ+ឦ.អជ្ជ.] អាចហើយ, ហ៊ានហើយ, ប្រឹងប្រែងហើយ ។

ឧស្សាបយិស្សតិ កិ. [ឧ+សិ+ណាបយ+ឥ.អា.+ស្សតិ.ភ.] នឹងញ៉ាំង...ឱ្យលើកឡើង ។

ឧស្សាបិត គុ. [ឧ+សិ+ណាបេ+ឥ.អា.+ត] គឺ...លើកឡើងហើយ, -ឱ្យលើកឡើងហើយ ។ - **ទ្ធជ** គុ. មានទង់លើកឡើងហើយ; ចុំ. ទង់គឺបុគ្គលលើកឡើងហើយ ។

ឧស្សាបេត្វា អ. [ឧ+សិ+ណាបេ+ត្វា] ញ៉ាំង...ឱ្យលើកឡើងហើយ, -ឱ្យខ្ពស់ឡើងហើយ, ពូនឡើងហើយ ។

ឧស្សារណា ឥ. [ឧ+សរ+យុ+អា.ឥ.] អាជ្ញាជាគ្រឿងញ៉ាំងមហាជនឱ្យទៅប្រាស, កិ.ទៅប្រាសនៃមហាជន, ការត្រួតត្រា, ការដេញ, (ប្រែពាក្យទំលាប់ថា « នាយតម្រួត ») ។

ឧស្សាវ ចុំ. [ឧ+សុ+ណ] សភាវៈហូរទៅអំពីខាងលើ (ទឹកសន្សើម); វិ. **ឧបរិតោ សវតីតិ> ឧស្សាវោ** ។ - **ពិន្ទុ** នចុំ. ដំណក់នៃទឹកសន្សើម ។

ឧស្សាហ ចុំ. [ឧ+សហ+ណ] សភាវៈអត់ទ្រាំនូវទុក្ខ (ឧស្សាហ៍, សេចក្តីព្យាយាម, សេចក្តីខ្មីឃ្មាត); វិ. **ឧ ទុក្ខំ សហតិ ខមតីតិ > ឧស្សាហោ, ឧស្សាហនំ ឧបក្កមនំ វា > ឧស្សាហោ** ។ - **ជាត** គុ. អ្នកមានសេចក្តីឧស្សាហ៍កើតហើយ; វិ. **ឧស្សាហោ ជាតោ យស្ស សោ> ឧស្សាហជាតោ** ។ - **ប្បត្ត** គុ. អ្នកដល់ហើយនូវសេចក្តីឧស្សាហ៍, អ្នកបានសេចក្តីឧស្សាហ៍ដល់ហើយ ។ - **មត្ត** គុ. គ្រាន់តែសេចក្តីឧស្សាហ៍, ត្រឹមតែសេចក្តីខ្មីឃ្មាត ។

ឧស្សិញ្ចន្ត គុ. [ឧ+សិច+អន្ត, ធុះនិ.ភា.] កាលបាចឡើង, កាលសាចឡើង ។

ឧស្សីសក នថុំ. [ឧ+សីស+ក] ទីជាខាងលើនៃក្បាល (ក្បាលដំណេក); វិ. **សីសស្ស ឧទ្ធំ> ឧស្សីសកំ** ។ - **បស្ស** នថុំ. ខាងនៃក្បាលដំណេក ។

ឧស្សុក្ក នថុំ. [ឧ+សុ+ករ+ក្វិ, ឬកា+អ] (ធម្មជាត) ធ្វើយ៉ាងល្អនូវសេចក្តីខ្មីឃ្មាត ឬធ្វើយ៉ាងល្អនូវសេចក្តីប្រឹងប្រែង (សេចក្តីខ្វល់ខ្វាយ); វិ. **ឧយ្យាមំ សុដ្ឋុ ករោតីតិ> ឧស្សុកំ, ឧដ្ឋានំ សុដ្ឋុ ការយតីតិ វា> ឧស្សុកំ** ។ ភាវៈនៃសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយ; វិ. **ឧស្សុកស្ស ភាវោ> ឧស្សុក្កំ** ។

ឧស្សូរ គុ. [ឧ+សូរ] (កាល) មានព្រះអាទិត្យក្នុងខាងលើ (វេលាថ្ងៃត្រង់); វិ. **ឧទ្ធំ សូរោ យស្មិំ សោ> ឧស្សូរោ** ។ - **សេយ្យា** ឥ. កិ.ដេកក្នុងកាលមានព្រះអាទិត្យខាងលើ, កិ.ដេកដល់ថ្ងៃត្រង់ ។

ឧឡុក ថុំ. [ឧឡុ+ណុក] សត្វស្វែងរក (មៀម); វិ. **ឧឡុតិ គវេស. តីតិ> ឧឡុកោ** ។ ប្រើជា **ឧលូក** ក៏មាន ។

ឧឡារ គុ. [ឧល>ឧឡ+អារ] កិ.ទៅក្នុងខាងលើ, (ឧត្តម, ប្រសើរ, ថ្លៃថ្លា, លើសលុប); វិ. **ឧឡនំ ឧត្តមនំ> ឧឡារំ** ។ - **បូជា. ធម្មស្សវនទីបមាលាករណាទិ** គុ. មានកិ.បូជាដ៏លើសលប់និងកិ.ស្តាប់នូវធម៌និងកិ.ធ្វើនូវប្រទីបនិងផ្កាកម្រងជាដើម ។
- **សក្ការ** ថុំ. សក្ការៈដ៏ថ្លៃថ្លា, សក្ការៈដ៏លើសលប់ ។

ឧឡុម្ព ថុំ. [ឧឡុ+អម្ព+អ] គ្រឿងសំរាប់កំណត់នូវទឹក (ពោយ) ។ - **បិដ្ឋ** នថុំ. ខ្នងនៃពោយ ។ - **មត្ត** គុ. មានពោយជាប្រមាណ, ត្រឹមតែមួយពោយ ។ - **យោគ** ឥ. ចបរមានពោយជាប្រមាណ, ចបរមួយពោយ ។

ឧឡុម្ប ថុំ. [ឧឡុ+បា+អ] របស់តែងរក្សាតាមទឹក (ក្បូន, ផែ); វិ. **ឧឡុំ ឧទកោ បាតិ រក្ខតីតិ> ឧឡុម្បោ** ។

ឩកា ឥ. [ឩបា+កា, លុប ប] (បាណកជាតិ) ដែលជនតែងវៃករក (ចៃ); វិ. **ឩហិយតិ ចិចិនិយតីតិ > ឩកា** ។

ឩន, ឩនក គុ. ថយ, អន់ថយ, ខ្វះ, ខ្វះខាត, តូច ។ - **កាល** ថុំ. កាលនៃ...ដ៏ខ្វះ ។

ឩនោទរ គុ. [ឩន+ឧទរ] អ្នកមានពោះតូច; វិ. **ឩនំ ឧទរំ យស្ស សោ> ឩនោទរោ** ។

ឩមិ ថុំ. ឥ. [ឩបា+មិ, លុប ប] ធម្មជាតជាគ្រឿងត្រិះរិះនៃជន (រលក); វិ. **មហេន្តិ ចិកេន្តិ ឯកាយាតិ > ឩមិ** ។

ឩរុ ថុំ. [អរ+ឧ, ផ្លាស់ អ ទៅ អរ>ឩ] អវយវៈជាគ្រឿងទៅ (ភ្លៅ); វិ. **អរន្តិ អនេនាតិ> ឩរុ** ។ - **ដ្ឋិ** នថុំ. ឆ្អឹងនៃភ្លៅ ។ - **មំស** នថុំ. សាច់នៃភ្លៅ ។

ឩហទន្តិ កិ. [ឧ+បាទ+អ+អន្តិ. វ.] ជុះ, ជុះដាក់ (បន្ទោបង់នូវធ្លាវៈ) ។

ឯ

ឯក ឧ.សំ. [ឥ+ណ្ក] សភាវៈឋិតនៅក្នុងឯកភាពព្រោះប្រាសចាកវត្ថុដ៏ស្មើគ្នា (មួយ); វិ. **សធិសរេហិកកាយ ឯកភាវេតិឯកតិ> ឯកោ** ។ គុ. ប្រសើរ, យ៉ាងឯក, ពួកខ្លះ ។ - **ឧបាសកវត្ថុ** នបុំ. រឿងនៃឧបាសកម្នាក់ ។ - **ឧម្មង្គ** បុំ. ឧម្មង្គមួយ, -ជាមួយគ្នា ។ - **កហាបណ** បុំ. កហាបណៈមួយ, មួយកហាបណៈ ។ - **កូដាគារ** នបុំ. ផ្ទះប្រកបដោយកំពូលមួយ, ផ្ទះគឺបុគ្គលសង្គ្រោះដោយកំពូលមួយ (កុំយោង) ។ កូដាគារ<កូដ+អគារ = ផ្ទះប្រកបដោយកំពូល; វិ. **កូដេន យុត្តំ អគារំ> កូដាគារំ**; ផ្ទះគឺបុគ្គលសង្គ្រោះដោយកំពូល; វិ. **កូដេន សង្គហិតំ អគារំ> កូដាគារំ** ។ - **កោដ្ឋាស** បុំ. ចំណែកមួយ ។ - **កោលាហល** នបុំ. កោលាហលតែមួយ, សេចក្ដីជ្រួលជ្រើមតែមួយ ។ - **ក្ខី** គុ. អ្នកមានភ្នែកតែមួយ ឬម្ខាង ។ - **គន្ធកុដិ** ឥ. គន្ធកុដិមួយ ឬជាមួយគ្នា ។ - **គាថាវសាន** នបុំ. កាលជាទីបំផុតនៃគាថាមួយ, កាលជាទីចប់នៃគាថាមួយ ។ - **គ្គ** គុ. មានអារម្មណ៍តែមួយ; វិ. **ឯកំ អគ្គំ អារម្មណំ ឯតស្សាតិ> ឯកគ្គំ** ។ - **គ្គចិត្ត** គុ. អ្នកមានចិត្តមានអារម្មណ៍តែមួយ ។ - **គ្គតា** ឥ. ភាវៈនៃចិត្តមានអារម្មណ៍តែមួយ; វិ. **ឯកគ្គស្ស ភាវោ> ឯកគ្គតា** ។ - **ឃន-សុវណ្ណិដ្ឋកា** ឥ. ឥដ្ឋជាវិការៈនៃមាសដ៏ពាន់មួយ ។ - **ឃន** បុំ.

ឯ

ពាន់តែមួយ, ដុំមួយ ។ - **ង្គណ** នបុំ. លានតែមួយ; គុ. មានលានតែមួយ ។ - **ចក្កវាឡគព្ភ** បុំ. ផ្ទៃនៃចក្រវាឡមួយ ។ - **អង្គុលិមត្ត** គុ. មានអង្គុលិ (ធ្នាប់, ម្រាម) មួយជាប្រមាណ ។ - **ចរ** គុ. ត្រេចទៅតែឯង, ត្រេចទៅតែម្នាក់ឯង, ត្រេចទៅនៃបុគ្គលម្នាក់ឯង, ធម្មជាតដួងមួយត្រេចទៅ ។ - **ចរិយា** ឥ. កិ.ត្រេចទៅនៃបុគ្គលម្នាក់ឯង, កិ.ប្រព្រឹត្តិនៃបុគ្គល ម្នាក់ឯង ។ - **ចារិកភាវ** បុំ. ភាវៈនៃបុគ្គលអ្នកត្រេចទៅម្នាក់ឯង, ភាវៈនៃបុគ្គលអ្នកប្រព្រឹត្តម្នាក់ឯង; វិ. **ចរតីតិ> ចារី, ចរិតុំ សីលមស្សាតិ វា> ចារី, ចារី ឯវ> ចារិកោ, ឯកោ ចារិកោ> ឯកចារិកោ, ឯកចារិកស្ស ភាវោ> ឯកចារិកភាវោ** ។ - **ចារិកវត្ត** នបុំ. វត្តនៃបុគ្គលអ្នកប្រព្រឹត្តម្នាក់ឯង, វត្តនៃបុគ្គលអ្នកត្រេចទៅម្នាក់ឯង ។ - **ចារី** បុំ. អ្នកមានកិ.ត្រេចទៅម្នាក់ឯងជាប្រក្រតី ។ - **ចិតក** បុំ. ជើងថ្ករមួយ, ជើងថ្ករជាមួយគ្នា ។ - **ចិត្តក្ខណ** បុំ. ខណៈនៃចិត្តមួយ ។ - **ចិត្តតា** ឥ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកមានចិត្តតែមួយ, -ជាមួយគ្នា ។ - **ចីវរ** គុ. មានចីវរតែមួយ ។ - **ច្ឆន្ទ** គុ. មានឆន្ទៈតែមួយ, មានសេចក្ដីពេញចិត្តជាមួយគ្នា, មានឆន្ទៈរួមគ្នា ។ - **ច្ឆរមត្ត** គុ. មានម្រាមដៃមួយជាប្រមាណ, ប៉ុនម្រាមដៃមួយ, ត្រឹមតែមួយផឹប ។ - **ជ្ឈាសយត្ត** នបុំ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកមានអធ្យាស្រ័យតែមួយ, -រួមគ្នា ។

ឯ

- ដ្ឋ គុ. អ្នកតាំងនៅក្នុងទីជាមួយគ្នា, អ្នកឋិតនៅក្នុងទីដ៏ស្មើ ។ - ដ្ឋានគមន នចុំ. កិ.ទៅកាន់ទីមួយ ។ - ដ្ឋាន នចុំ. ទីមួយ, កន្លែងមួយ ។ - តាលប្បមាណ គុ. មានដើមត្នោតមួយជាប្រមាណ ។ - ត្តឹស ប.សំ. ៣១ នាក់ ។ - ទិវសមត្ត គុ. កាលត្រឹមតែថ្ងៃមួយ ឬត្រឹមតែមួយថ្ងៃ ។ - ទេវតា ឥ. ទេវតាមួយអង្គ ឬមួយរូប ។ - ទេស ចុំ. ឯកទេស, ចំណែកមួយ, ចំណែកតិចុគ្គលគប្បីសំដែងមួយ ។ - ទោណិកនាវប្បមាណ គុ. មានទូកកំរោលមួយជាប្រមាណ, ចុំនទូកកំរោលមួយ ។ - ទ្វេរជ្ជុក នចុំ. ខ្សែមួយនិងខ្សែពីរ ។ - ធម្ម ចុំ. ធម៌មួយ, ធម៌ដ៏ឯក, ធម៌ដ៏ប្រសើរ ។ - ធូម គុ. មានផ្សែងតែមួយ, មានផ្សែងប្រព្រឹត្តទៅក្នុងទីជាមួយគ្នា, មានផ្សែងហុយឡើងតែមួយ ។ - ធេនុ ឥ. មេគោមួយ ។ - នវុតិកប្បចុំ. កប្ប ៩១ ។ - នាឡិទ្វិនាឡិមត្ត គុ. មាននាឡិមួយនិងនាឡិពីរជាប្រមាណ ។ - និន្នាទ គុ. មានកិ.បន្លឺចេញក្នុងទិជាមួយគ្នា, មានសំឡេងជាគ្រឿងបន្លឺចេញតែមួយ (និន្នាទ<និ+នទ+ណ) ។ - ប្បជោតភូតត្ត នចុំ. ភាវៈនៃ...ជា...មានពន្លឺតែមួយកើតហើយ ។ - ប្បជោត គុ. មានពន្លឺតែមួយ, មានសេចក្តីរុងរឿងទូទៅតែមួយ ។ - ប្បដិវេធនត្ត ចុំ. សេចក្តីគឺកិ.ចាក់ធ្លុះចំពោះតែម្តង, សេចក្តីជាកិ.ត្រាស់ដឹងតែម្តង ។ - បត្ត គុ. ពាត្រ មួយ ។ - បទវារ ចុំ. ភាវៈនៃជំហានមួយ, ភាវៈនៃស្នាមជើងមួយ ។

ឯ

- បទ នចុំ. បទមួយ, ជំហានមួយ, ស្នាមជើងមួយ ។ - បទិក គុ. ទីមានស្នាមជើងមួយ ។ - ប្បទេស ចុំ. ប្រទេសមួយ ។ - បរិភោគ គុ. មានកិ.បរិភោគតែម្តង; ចុំ. ការបរិភោគរួមគ្នា ។ - បល្លង្ក ចុំ. បល្ល័ង្កមួយ, គ្រែនមួយ, គ្រែមួយ ។ - បស្ស នចុំ. ខាងមួយ, ខាងម្ខាង ។ - បិណ្ឌបាត ចុំ. បិណ្ឌបាតមួយ ។ - បិណ្ឌ ចុំ. ដុំមួយ, ដុំបាយមួយដុំ ។ - បុត្តក ចុំ. កូនតូចតែមួយ ។ - ប្បយោគ ចុំ. ប្រយោគមួយ ។ - ប្បហារ ចុំ. កិ.ប្រហារតែម្តង ។ - ពិន្ទុ នចុំ. ដំណក់មួយ, មួយដំណក់ ។ - ភត្ត គុ. មានភត្តតែម្តង, មានកិ.បរិភោគក្នុងវេលាតែមួយ ។ - ភត្តិក[១] គុ. អ្នកមានភត្តតែម្តង; វិ. ឯកភត្តំ យស្ស អត្ថីតិ> ឯកភត្តិកោ; អ្នកបរិភោគនូវភត្តតែម្តង; វិ. ឯកភត្តំ ភុញ្ជតីតិ> ឯកភត្តិកោ ។ - ភាជន នចុំ. ភាជន៍មួយ ឬភាជនៈមួយ ។ - ភេសជ្ជ នចុំ. ភេសជ្ជៈ (ថ្នាំ) មួយមុខ ។ - មន្តិ និ. (ចុះក្នុងអត្ថនៃសត្តមី) ប្រែថាក្នុងទីចំផុតមួយ, ក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ - មាតុកុច្ឆិ ឥ. ផ្ទៃនៃមាតាមួយឬជាមួយគ្នា ។ - មាសទ្វិមាសច្ចយ ចុំ. កាលជាទីប្រព្រឹត្តកន្លងទៅនៃខែមួយនិងខែពីរ ។ - មាសី ចុំ. បុគ្គលអ្នកអង្គុយម្នាក់ឯង ។ - មិគ ចុំ. ម្រឹគមួយ ។ - មុហុត្ត ចុំ. ខណៈមួយ, មួយស្របក់, មួយរំពេច ។ - យោជនដ្ឋាន នចុំ. ទីមានយោជន៍មួយ

---

១. (កិច្ច) ប្រកបដោយភត្តតែម្តង, បានភត្តតែម្តង ។

ជាប្រមាណ, ទីមួយយោជន៍ ។ - **យោជនទ្វិយោជនមត្ត** គុ. មានយោជន៍មួយនិងយោជន៍ពីរជាប្រមាណ ។ - **រច្ឆវាសី** ចុំ. ជនអ្នកមានកិ.នៅក្នុងច្រកមួយ ឬជាមួយគ្នាជាប្រក្រតី ។ - **រជ្ជ** នចុំ. ភាវៈនៃបុគ្គលជាស្ដេចឯក (ឯករាជ្យ) ។ - **រត្តាតិក្កម** ចុំ. កាលជាទីឈានកន្លងនូវរាត្រីមួយ, កាលជាទីប្រព្រឹត្តកន្លងនូវរាត្រីមួយ, កិ.កន្លងនៃរាត្រីមួយ ។ - **រត្តិន្ទិវ** ចុំ. យប់ និងថ្ងៃមួយ ។ - **រត្តិវាស** ចុំ. កិ.នៅអស់រាត្រីមួយ; គុ. មានកិ.នៅអស់រាត្រីមួយ; វិ. **ឯករត្តិវាសោ អស្សាតិ > ឯករត្តិវាសោ** ។ - **រត្តិ** ឥ. រាត្រីមួយ, មួយរាត្រី, មួយយប់ ។ - **រត្ត** នចុំ. រាត្រីមួយ ។ - **វគ្គទ្វិវគ្គមត្ត** គុ. មានវគ្គមួយនិងវគ្គពីរជាប្រមាណ ។ - **វចន** នចុំ. ពាក្យមួយម៉ាត់ ។ - **វារ** ចុំ. វារៈមួយ, វារៈម្ដង, មួយវារៈ, មួយលើក ។ - **វិហារិត្ថេរ** ចុំ. ព្រះថេរៈឈ្មោះឯកវិហារី, ព្រះថេរៈអ្នកមានកិ.នៅម្នាក់ឯងជាប្រក្រតី ។ - **វិហារី** ចុំ. អ្នកនៅម្នាក់ឯង, អ្នកមានកិ.នៅម្នាក់ឯងជាប្រក្រតី ។ - **វិហារ** ចុំ. វិហារមួយ, វត្តមួយ, កុដិមួយ ។ - **វីថិវាសី** ចុំ. អ្នកមានកិ.នៅជិតថ្នល់មួយជាប្រក្រតី, អ្នកនៅក្នុងថ្នល់ជាមួយគ្នា ។ - **វីសតិអនេសនភេទ** ចុំ. ផ្សេងដោយអនេសនៈ២១, ផ្សេងដោយកិ.ស្វែងរកមិនគួរ២១; គុ. មានកិ.ស្វែងរកមិនគួរ២១ ជាប្រភេទ ។ - **វីសតិម** បូ.សំ. ទី២១, គំរប់២១ ។ - **វីសតិវិធ** គុ. មានប្រការៈ ២១, មាន២១យ៉ាង ។ - **សតអត្ត-**

មហេសី ឥ. អគ្គមហេសីមានរយដ៏លើសដោយអគ្គមហេសីមួយអង្គជាប្រមាណ, អគ្គមហេសីមានរយមួយជាប្រមាណ, អគ្គមហេសីមួយរយមួយ ។ - **សដ្ឋិ** ប.សំ. ៦១ ។ - **សតរាជ** ចុំ. ស្ដេចមានរយដ៏លើសដោយស្ដេចមួយអង្គជាប្រមាណ, ស្ដេចមានរយមួយជាប្រមាណ, ស្ដេចមួយរយមួយ ។ - **សត** ប.សំ. រយលើសដោយមួយ, មួយរយមួយ ។ - **សស្ស** នចុំ. សន្ទូងមួយ, សន្ទូងតែម្ដង ។ - **សង្ខារ** ចុំ. សង្ខារមួយ។ - **សំវច្ឆរ** ចុំ., នចុំ. ឆ្នាំមួយ ។ - **សាដក** ចុំ. សាដកមួយ ។ - **សាធុការ** ចុំ. សាធុការមួយ, កិ.ធ្វើនូវសាធុតែមួយ; សំឡេងជាគ្រឿងធ្វើ នូវពាក្យថាសាធុក្នុងទីជាមួយគ្នា; វិ. **ឯកតោ សាធូតិ ចចនំ ករោតិ ឯតេនាតិ> ឯកសាធុការោ** ។ សំឡេងជាគ្រឿងធ្វើ នូវពាក្យថាសាធុតែមួយ; វិ. **សាធូតិ ចចនំ ករោតិ ឯតេនាតិ> សាធុការោ, ឯកោ សាធុការោ> ឯកសាធុការោ** ។ - **សីមា** ឥ. សីមាមួយ, សីមាជាមួយគ្នា, ដែនមួយ ។ - **សីល** នចុំ. សីលមួយ ។ - **សេនាសន** នចុំ. សេនាសនៈមួយ, សេនាសនៈជាមួយគ្នា, ទីជាទីដេកនិងទីជាទីអង្គុយតែមួយ ។ - **សេយ្យា** ឥ. កិ.ដេកនៃបុគ្គលម្នាក់ឯង; វិ. **សិយតេតិ> សយនំ, សយនំ> សេយ្យា, ឯកស្ស សេយ្យា> ឯកសេយ្យា** ។

ឯកច្ច វិ.ស.អ (ឯក+ច្ច) អ្នកខ្លះ, ពួកខ្លះ, ខ្លះ, ពួកមួយ, មួយពួក ។

ឯកតោ អ.ស. (ឯក+តោ) ក្នុង...ជាមួយគ្នា; ព្រមគ្នា, ម្ខាង, ខាងម្ខាង ។ - **ធារាទិ** គុ. មានអាវុធមានមុខម្ខាងជាដើម ។

ឯកត្តូបគត គុ. [ឯកត្ត+ឧបគត] ចូលទៅដល់ហើយនូវភាវៈនៃ...ជាអ្នកឯក, ឬជាអ្នកម្នាក់ឯង (ឯកត្ត<ឯក+ត្ត; វិ. **ឯកស្ស ភាវោ> ឯកត្តំ**) ។

ឯកន្ត នចុំ. [ឯក+អន្ត] ទីចំនុចមួយ, ចំណែកមួយ, ដាច់ខាត ។ - **ទន្ត** គុ. មានខ្លួនទូន្មានហើយដោយចំណែកមួយ ។ - **វិបស្សន** គុ. អ្នកមានវិបស្សនាដោយចំណែកមួយ, អ្នកមានគឺ.ឃើញច្បាស់ដោយចំណែកមួយ ។ - **សន្តុសិត** គុ. អ្នកត្រេកអរស្មើដោយចំណែកមួយ, អ្នកត្រេកអរព្រមហើយដោយចំណែកមួយ ។ - **ហិត** គុ. អ្នកមានប្រយោជន៍ដោយចំណែកមួយ, អ្នកមានអម្រស់អម្រដោយចំណែកមួយ ។

ឯកំស ចុំ. [ឯក+អំស] ចំណែកមួយ, ស្មាម្ខាង, ឆៀងស្មាម្ខាង ។

ឯកំសិក គុ. [ឯកំស+ណិក] ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចំណែកមួយ ឬ ប្រកបដោយចំណែកមួយ; វិ. **ឯកំសេ វត្តតីតិ> ឯកំសិកោ, ឯកំសេន និយុត្តោ វា> ឯកំសិកោ** ។

ឯកាចរិយកុល នចុំ. [ឯក+អាចរិយ+កុល] ត្រកូលនៃអាចារ្យមួយ ឬជាមួយគ្នា ។

ឯកាទស ប.សំ. [ឯក+ទស] ដប់លើសដោយមួយ (១១) ; វិ. **ឯកេន**

អធិកា ទស> ឯកាទស ។ - **និបាត** ចុំ. គម្ពីរឈ្មោះឯកាទសនិបាត ។

ឯកាទសម បូ.សំ. [ឯកាទស+ម] ទី១១, គំរប់១១ ។

ឯកាពទ្ធ គុ. [ឯក+អាពទ្ធ] ដែលជាប់ជាមួយគ្នា ។

ឯកាយន គុ. [ឯក+ឥ ឬ អយ+យុ] ផ្លូវជាទីទៅនៃបុគ្គលម្នាក់ឯង; វិ. **អយតិ ឯត្ថាតិ> អយនោ, ឯកស្ស អយនោ> ឯកាយនោ** ; ផ្លូវគឺបុគ្គលម្នាក់ឯងគប្បីទៅ; វិ. **ឯកេន អយិតព្វោតិ> ឯកាយនោ** ; ជាគ្រឿងទៅនៃបុគ្គលម្នាក់ឯង; វិ. **អយតិ ឯតេនាតិ> អយនោ, ឯកស្ស អយនោ> ឯកាយនោ**; ផ្លូវជាទីទៅក្នុងធម្មវិន័យតែមួយ; វិ. **ឯកស្មិំ អយនោ> ឯកាយនោ**; ផ្លូវជាទីទៅកាន់គុណដ៏ឯក; វិ. **ឯកំ អយតិ ឯត្ថាតិ> ឯកាយនោ** ។ អ.សុ. ។

ឯកាលង្ការ ចុំ. [ឯក+អលង្ការ] គ្រឿងអលង្ការមួយ; គុ. មានគ្រឿងអលង្ការតែមួយ ។

ឯកាលោក គុ. [ឯក+អាលោក] មានពន្លឺតែមួយ ។

ឯកាសន នចុំ. [ឯក+អាសន] ទីជាទីអង្គុយនៃបុគ្គលម្នាក់ឯង, អាសនៈមួយ; គុ. មានអាសនៈតែមួយ ។

ឯកាហទ្វិហ នចុំ. [ឯកាហ+ទ្វិហ] ថ្ងៃមួយនិងថ្ងៃពីរ; វិ. **ឯកំ អហំ>**

ឯកាហំ, ទ្វេ អហានិ> ទ្វិហំ, ឯកាហំ ច ទ្វិហំ ច> ឯកាហទ្វិហំ ។

ឯកីភាវ ចុំ. [ឯក+ភាវ, ចុះឈ្នួ.ភា.] ភាវៈនៃបុគ្គលម្នាក់ឯង ។ - **សុខ** នចុំ. សុខគឺភាវៈនៃបុគ្គលម្នាក់ឯង ។ - **អាភិរត** គុ. អ្នកត្រេកអរចំពោះហើយក្នុងភាវៈនៃបុគ្គលម្នាក់ឯង, អ្នកត្រេកអរចំពោះដោយឯកភាព ។

ឯកុស្សវ ចុំ. [ឯក+ឧស្សវ] មហោស្រពមួយ ។

ឯកូន គុ. [ឯក+ឩន] ខ្វះមួយ, ថយមួយ; អន់ថយមួយ, ខាតមួយ ។ - **ត្តភាវសត** នចុំ. រយនៃអត្តភាពខ្វះមួយ ។ - **ចត្តាឡីស** ច.សំ. សែសិបខ្វះមួយ (៣៩) ។ - **បញ្ញាសត** ច.សំ. មានរយប្រាំខ្វះដោយ...មួយ (៤៩៩) ។ - **បញ្ចាសចោរ** ចុំ. ចោរហាសិបខ្វះដោយចោរម្នាក់ (៤៩) ។ - **បញ្ញាស** ច.សំ. ហាសិបខ្វះដោយ...មួយ ។ - **វីសតិ** ច.សំ. ម្ភៃខ្វះដោយ...មួយ (១៩) ។ - **វីសតិម** បូ.សំ. ទីម្ភៃខ្វះដោយ...មួយ ។ - **សដ្ឋីវស្ស** នចុំ. ឆ្នាំហុកសិបខ្វះដោយ...មួយ (៥៩) ។

ឯកេក គុ. [ឯក+ឯក] មួយនិងមួយ ។ - **កុល** នចុំ. ត្រកូលមួយនិងមួយ ។ - **ដ្ឋាន** នចុំ. ទីមួយនិងមួយ ។ - **បស្ស** នចុំ. ខាងមួយនិងមួយ, ម្ខាង និងម្ខាង ។ - **លោមកូប** ចុំ. រណ្ដៅនៃរោមមួយនិងមួយ ។ - **លោម** ចុំ. រោមមួយនិងមួយ ។

ឯកោភាស គុ. [ឯក+ឱភាស] មានពន្លឺតែមួយ, មានរស្មីតែមួយ; ចុំ. ពន្លឺមួយ, រស្មីមួយ ។

ឯតរហិ កា.ស. [ឯត+រហិ] ក្នុងកាលនេះ, ក្នុងកាលឥឡូវនេះ, ក្នុងកាលអម្បាញ់មិញ ។

ឯតាទិសិកា ឥ. [ឯត+ទិស+ណ្យ+ឥ.អា.+អា.ឥ.] ដូចនេះ, ប្រាកដដូចនេះ; វិ. ឯសា ឥវ ទិស្សតីតិ> ឯតាទិសិកា ។

ឯតិ កិ. [ឥ+អ+តិ_វ.] មក, ដល់, ទៅ ។

ឯតុ កិ. [ឥ+អ+តុ_ប.] ចូរមក, ចូរដល់, ចូរទៅ ។

ឯត្ថ អ.ស. [ឯត+ត្ថ] អំពី...នុ៎ះ, ខាងហ្នឹង, ក្នុងទីនុ៎ះ ។

ឯត្តក គុ. [ឯត+ក] មានប្រមាណប៉ុណ្ណេះ; វិ. ឯតានិ បរិមាណានិ អស្សាតិ> ឯត្តកោ. -កា, -កំ ។

ឯថ កិ. [ឥ+អ+ថ_ប.] ចូរមក, ចូរដល់, ចូរទៅ ។

ឯធតិ កិ. [ឯធ+អ+តិ_វ.] ញាប់ញ័រ, ចំរើន, រុងរឿង, បាន, ប្រសប់ ។

ឯរកគុម្ព ចុំ. [ឯរក+គុម្ព] គុម្ពនៃរំលីក; វិ. ឯរកស្ស គុម្ពោ> ឯរកគុម្ពោ ។

ឯរកបត្ត នចុំ. [ឯរក+បត្ត] ស្លឹកនៃរំលីក ។ - **ច្ឆិន្ននមត្ត** គុ. គ្រាន់តែកិដាច់នៃស្លឹកនៃរំលីក ។ - **នាគរាជវត្ថុ** នចុំ. រឿងនៃនាគរាជឈ្មោះឯរកបត្ត ។

ឯរាវណ អ.ស.ន. (ដំរី) ឈ្មោះឯរាវណ ។

ឯរេតិ ក. [ឦរ+ណេ+តិ.វ.] ញាំង...ឲ្យញាប់ញ័រ, -ឲ្យកក្រើក, -ឲ្យរញ្ជួយ, -ឲ្យពោល ។

ឯវរូប គុ. [ឯវំ+រូប] មានសភាពយ៉ាងនេះ, មានរូបយ៉ាងនេះ; វិ. **ឯវំ រូបំ អស្សាតិ> ឯវរូបោ , -បា, -បំ** ។

ឯវំ និ. យ៉ាងនេះ, ដោយប្រការយ៉ាងនេះ, ដោយប្រការដូច្នេះ, ដោយប្រការៈដូច្នោះ ។ - **ភូត** គុ. កើតហើយយ៉ាងនេះ, មានយ៉ាងនេះកើតហើយ ។ - **វាទី** ថុំ. អ្នកពោលយ៉ាងនេះ ឬអ្នកមានកិ.ពោលយ៉ាងនេះជាប្រក្រតី; វិ. **ឯវំ វទតីតិ> ឯវំវាទី , ឯវំ វទិតុំ សីលមស្សាតិ វា> ឯវំវាទី** ។ - **វិហារី** ថុំ. អ្នកនៅយ៉ាងនេះ, អ្នកមានកិ.នៅយ៉ាងនេះជាប្រក្រតី; វិ. **ឯវំ វិហរិតុំ សីលមស្សាតិ> ឯវំវិហារី** ។

ឯសក ថុំ., នថុំ. [ឯស+ណ្វុ] អ្នកស្វែងរក; វិ. **ឯសតីតិ> ឯសកោ, -កំ** ។

ឯសាន ថុំ. [ឯស+យុ] អ្នកស្វែងរក ឬអ្នកស្វែងរកដោយប្រក្រតី; វិ. **ឯសតីតិ> ឯសានោ, ឯសតិ សីលេនាតិ វា> ឯសានោ** ។

ឯសិត គុ. [ឯស+ឥ.អា+ត] គឺ...ស្វែងរកហើយ ។ - **ត្ត** នថុំ. ភាវៈនៃ...

ជាអ្នកស្វែងរកហើយ ។

ឯស្សតិ ក. [ឥ+អ+ស្សតិ.ភ.] នឹងដល់ ។

ឯហិ ក. [ឥ+អ+ហិ.ប.] ចូរមក, ចូរដល់ ។ - **ភិក្ខុបព្វជ្ជា** ឥ. កិ.បួសដោយភាវៈជាឯហិភិក្ខុ ។ - **ភិក្ខុភាវ** ថុំ. ភាវៈនៃ...ជាឯហិភិក្ខុ, ភាវៈជាអ្នកគឺព្រះមានព្រះភាគគប្បីពោលថាម្នាលភិក្ខុអ្នកចូរមក, ភាវៈជាអ្នកគឺព្រះមានព្រះភាគគប្បីត្រាស់ថាអ្នកចូរជាភិក្ខុមក ។

ឯហិសិ ក. [ឥ+អ+ស្សសិ.ភ.+ហ.អា.+ឥ.អា., លុប ស្ស] នឹងដល់, នឹងមក ។

ឯឡគលគុម្ព ថុំ. [ឯឡគល+គុម្ព] គុម្ពនៃវរ៉ើក (គុម្ពនៃល្ហុងខ្មែរ) ។

ឯឡមូគ គុ. [ឯឡ+មូគ] មនុស្សល្ងង់ខ្លៅ ។ ន័យមួយទៀតថា: មនុស្សទាំងគទាំងថ្លង់ ឬមាំងថ្លង់ទាំងគ ។

ឯឡាលុក នថុំ. [ឥរ>ឯឡ+លា+ក] ធម្មជាតកាន់យកនូវទឹក (ត្រឡាច); វិ. **ឥរំ ចារិ លាតីតិ> ឯឡាលុកំ** ។ - **វណ្ណ** ថុំ. ភេទដូចជាភេទនៃត្រឡាច, ពណ៌ដូចជាពណ៌នៃត្រឡាច ។

ឯឡិកា ឥ. [ឥល>ឯឡ+ណ្វុ+ឥ.អា.+អា.ឥ.] សត្វតែងដើរទៅ (មេចៀមមេពពែ); វិ. **ឥលតិ គច្ឆតីតិ> ឯឡិកា** ។ ថុំ. **ឯឡកោ** ។

ឱ

ឱក នថុំ. [ឧច+ណ] ទឹក, លំនៅ, ទីនៅ, អាល័យ ។ - **បុណ្ណ** គុ. ដ៏ពេញហើយដោយទឹក ។ - **មោក** នថុំ. លំនៅគឺទឹក, ទីនៅគឺទឹក, អាល័យគឺទឹក ។

ឱការ គុ. [អវ+ករ+ណ] កិ.ធ្វើចុះ, កិ.ធ្វើឱ្យទាប (ថោកទាប, លាមក, អាក្រក់) ។

ឱកាស ថុំ. [អវ+កស+ណ] ឱកាស, ទីវាល, ទីទំនេរ ។ - **លោក** ថុំ. ឱកាសលោក, លោកគឺឱកាស, លោកគឺទីទំនេរ ។

ឱកិណ្ណ គុ. [អវ+កិរ+ត, ត>ឥណ្ណ] គឺ...រោយចុះហើយ, -រោយរាយហើយ ។ - **រតន** នថុំ. រតនៈ (កែវ) គឺ...រោយរាយហើយ ។

ឱកិរណ នថុំ. [អវ+កិរ+យុ] កិ.រោយរាយចុះ, កិ.ដាក់ចុះ ។

ឱកិរតុ កិ. [អវ+កិរ+អ+តុ_ប.] ចូររោយរាយចុះ, ចូរបាចចុះ, ចូរចាក់ចុះ ។

ឱកិរន្ត អ. [អវ+កិរ+អ+អន្ត] កាលរោយរាយចុះ, កាលបាចចុះ, កាលចាក់ចុះ ។

ឱកិរាបេត្វា អ. [អវ+កិរ+ណាបេ+ត្វា] ញុំាង ... ឱ្យរោយរាយចុះហើយ, - ឱ្យបាចចុះហើយ, - ឱ្យចាក់ចុះហើយ ។

ឱកិរាបេសិ កិ. [អវ+កិរ+ណាបេ+ឦ_អជ្ជ.+ស.អា.] ញុំាង...ឱ្យរោយរាយចុះហើយ, -ឱ្យបាចចុះហើយ, -ឱ្យចាក់ចុះហើយ។

ឱកិរិ កិ. [អវ+កិរ+អ+ឦ_អជ្ជ.] រោយរាយចុះហើយ... ។

ឱកិរិតុំ អ. [អវ+កិរ+ឥ_អា+តុំ] ដើម្បីរោយរាយចុះ...។

ឱកិរិត្វា គុ. [អវ+កិរ+ឥ_អា+ត្វា] រោយរាយចុះហើយ... ។

ឱក្កន្ត គុ. [អវ+កម+ត] ឈានចុះហើយ, ចុះស៊ប់ហើយ, ជាន់ហើយ ។

ឱក្កមន្ត គុ. [អវ+កម+អ+អន្ត] កាលឈានចុះ, កាលស្ទង់ចុះ, កាលចុះ, កាលចុះស៊ប់ ។

ឱក្កមឹសុ កិ. [អវ+កម+អ+ឧំ_អជ្ជ.] ឈានចុះហើយ, ស្ទង់ចុះហើយ, ចុះហើយ, ចុះស៊ប់ហើយ ។

ឱក្កម្ម អ. [អវ+កម+ត្វា] ឈានចុះហើយ, ស្ទង់ចុះហើយ ។

ឱក្ខិត្តចក្ខុ គុ. [ឱក្ខិត្ត+ចក្ខុ] មានចក្ខុបោះទៅក្នុងខាងទាប, មានចក្ខុដាក់ចុះហើយ (ឱក្ខិត្ត<អវ+ខិប+ត) ។

ឱគាហន្ត គុ. [អវ+គាហ+អន្ត] កាលស្ទង់ចុះ, កាលចុះ, កាលឈានចុះ, កាលឆាបចុះ ។

ឱគាហិតុំ អ. [អវ+គាហ+ឥ_អា+តុំ] ដើម្បីឈានចូល, ដើម្បីចូលទៅ, ដើម្បីស្ទង់ចុះ, ដើម្បីចុះ, ដើម្បីឆាបចុះ ។

ឱគាហេត្វា អ. [អវ+គាហ+ណេ+ត្វា] ស្ទង់ចុះហើយ, ឆាបចុះហើយ,

ឆ្លៀលឆ្លាត់ហើយ ។

ឱគ្គច្ឆតិ កិ. [អវ+គម+អ+តិ.វ.] ទៅក្នុងខាងទាប, ទ្រោមចុះ ។

ឱឃ ចុំ. [អវ+ហន, ហន>ឃ+អ] ការបៀតបៀនខាងទាប (អន្លង់, ការប្រជុំ, សំចុះ ឬកំឡាំង) ។ - **តិណ្ណ** គុ. អ្នកឆ្លងនូវអន្លង់, អ្នកមានអន្លង់ឆ្លងហើយ (តិណ្ណ<តរ+ត); រ៉ី. **ឱឃំ តរតិ តរិយិត្ថាតិ ចា> ឱឃតិណ្ណោ; ឱឃោ តិណ្ណោ យេន សោ> ឱឃតិណ្ណោ** ។

ឱចិនន្ត គុ. [អវ+ចិ+នា+អន្ត] កាលបេះ, កាលជ្រើសរើស ។

ឱចិនិត្វា អ. [អវ+ចិ+នា+ត្វា] បេះហើយ, ជ្រើសរើសហើយ ។

ឱជា ឥ. [ឧ+ជន+អ+អា.ឥ, លុប ន] ធម្មជាតិញុំាងរូបឱ្យកើតតាមលំដាប់នៃខ្លួន (ឱជា, ឱជារស); រ៉ី. **អត្តានន្តិ រូបំ ជនេតីតិ> ឱជា** ។

ឱជវន្ត គុ. [ឱជា+វន្តុ] មានឱជា(មានសេចក្ដីស្រឡាញ់); រ៉ី. **ឱជា យស្ស អត្ថីតិ> ឱជវន្តុ** ។

ឱដ្ឋ បុំ. [ឧស+ត] រឹមមាត់, បបូរមាត់; សត្វអូដ្ឋ ។ - **សោណាទិ** គុ. (សត្វ) មានអូដ្ឋនិងឆ្កែជាដើម ។

ឱត្តប្បិយ នបុំ. [ឱត្តប្ប+ឥយ] ភាវៈនៃធម្មជាតខ្លាចអំពីបាប, ភាវៈនៃធម្មជាតតក់ស្លុតអំពីអំពើទុច្ចរិតមានកាយទុច្ចរិតជាដើម (ឱត្តប្ប<អវ+តប+អ); រ៉ី. **ឱត្តប្បតិ ភាយតិ បាបតោតិ> ឱត្តប្បំ, កាយទុច្ចរិតាទិហិ ឱត្តប្បតីតិ ចា> ឱត្តប្បំ, តស្ស ភាវោ> ឱត្តប្បិយំ** ។

ឱតរ កិ. [អវ+តរ+អ+ហិ.ប, លុបហិ] ចូរឆ្លង, ចូរចុះ ។

ឱតរណ នបុំ. [អវ+តរ+យុ] កិ.ឆ្លងចុះ, កិ.ចុះ, ជាទីឆ្លង, ជាទីដាក់ចុះ ។ - **បទ** នបុំ. ស្នាមជើងជាទីដាក់ចុះ ឬជាន់ចុះ ។ - **សទ្ទ** បុំ. សំឡេងនៃកិ.ឆ្លងចុះ, .ជាទីឆ្លងចុះ ។

ឱតរតិ កិ. [អវ+តរ+អ+តិ.វ.] ឆ្លងចុះ, ឆ្លង, ចុះ ។

ឱតរន្ត គុ. [អវ+តរ+អ+អន្ត] កាលឆ្លងចុះ, កាលឆ្លង, កាលចុះ ។

ឱតរិ កិ. [អវ+តរ+អ+ឦ.អជ្ជ.] ឆ្លងចុះហើយ, ឆ្លងហើយ, ចុះហើយ ។

ឱតរិត្វា អ. [អវ+តរ+ឥ.អា.+ត្វា] ឆ្លងចុះហើយ, ឆ្លងហើយ, ចុះហើយ ។

ឱតារ បុំ. [អវ+តរ+ណ] (សភាវៈ) ជាគ្រឿងឆ្លងចុះ (ទោស); រ៉ី. **អវតរតិ ឯតេនាតិ> ឱតារោ** ។

ឱតារាបេក្ខ គុ. [ឱតារ+អប+ឥក្ខ+ណ] អ្នកសំឡឹងនូវទោស; រ៉ី. **ឱតារំ អបេក្ខតីតិ> ឱតារាបេក្ខោ** ។

ឱតារាបេត្វា អ. [អវ+តរ+ណាបេ+ត្វា] ញុំាង...ឱ្យឆ្លងចុះហើយ, .ឱ្យស្ទុងចុះហើយ, .ដាក់ចុះហើយ ។

ឱតារិយមាន គុ. [អវ+តរ+ឥ.អា+យ+មាន] គឺ...កាលឱ្យឆ្លងចុះ, .កាលឱ្យដាក់ចុះ ។

ឱតារេតុំ អ. [អវ+តរ+ណោ+តុំ] ដើម្បីញ៉ាំង...ឱ្យឆ្លងចុះ, ដើម្បីដាក់ចុះ, ... ។

ឱតារេត្វា អ. [អវ+តរ+ណោ+ត្វា] ឱ្យស្លងចុះហើយ, ដាក់ចុះហើយ, ...។

ឱតារេន្តិ កិ. [អវ+តរ+ណោ+អន្តិ.វ.] ឱ្យស្លងចុះ, ដាក់ចុះ, ឆ្លងចុះ, ...។

ឱតារេន្ត កិ. [អវ+តរ+ណោ+អន្ត] កាលញ៉ាំង...ឱ្យឆ្លងចុះ, ឱ្យចុះ, ...។

ឱតារេសិ កិ. [អវ+តរ+ណោ+ឦ.អជ្ជ., ចុះស.អា.] ញ៉ាំង ... ឱ្យឆ្លងចុះហើយ, ឱ្យស្លងចុះហើយ, ដាក់ចុះហើយ ។

ឱតិណ្ណ គុ. [អវ+តរ+ត, ត>ឥណ្ណ] ឆ្លងចុះហើយ, ចុះហើយ, ចុះស៊ប់ហើយ ។ - **ហត្ថី** ចុំ. ដំរីចុះស៊ប់ហើយ, ដំរីឆ្លងចុះហើយ ។ - **ហត្ថិសទិស** គុ. ប្រាកដស្មើដោយដំរីចុះស៊ប់ហើយ, ដែលចុះហើយ ។ - **ឱតិណ្ណ** គុ. ដែលឆ្លងចុះហើយៗ, ដែលចុះហើយៗ ។

ឱត្ថត គុ. [អវ+ថរ+ត] គឺ...គ្របសង្កត់ហើយ, រលំសង្កត់ហើយ, រួបរឹតហើយ ។

ឱត្ថរតិ កិ. [អវ+ថរ+អ+តិ.វ.] គ្របសង្កត់, ... ។

ឱត្ថរន្ត គុ. [អវ+ថរ+អ+អន្ត] កាលគ្របសង្កត់, ... ។

ឱត្ថរិត្វា អ. [អវ+ថរ+ឥ.អា.+ត្វា] គ្របសង្កត់ហើយ, ... ។

ឱត្ថរិយមាន គុ. [អវ+ថរ+ឥ.អា.+យ+មាន] គឺ...កាលគ្របសង្កត់, ...។

ឱទន ចុំ. [ឧទ>ឱទ+យុ] របស់ដែលគេបរិភោគ (បាយ); វិ. **ឧទ្ទិយតិ**

ភុញ្ជិយតីតិ> ឱទនោ ។

ឱទហន នចុំ. [អវ+ធា+យុ] កិ.តាំងទុក, កិ.ដំកល់ទុក, កិ.ផ្ទុកចុះ, កិ.ដាក់ចុះ, ត្រូវការដល់កិ.ផ្ទុកចុះ ។

ឱទហិត គុ. [អវ+ធា+ឥ.អា.+ត] តាំងទុកហើយ, ដាក់ចុះហើយ, ផ្ទុកចុះហើយ ។

ឱទហឹសុ កិ. [អវ+ធា+អ+ឧំ.អជ្ជ.] តាំងទុកហើយ, ... ។

ឱទាត គុ. [អវ+ទា+ត] សភាវៈកាត់ផ្តាច់នូវពណ៌គ្រប់យ៉ាង, (ស); វិ. **អវទាយតិ សព្វវណ្ណេតិ> ឱទាតោ** ។

ឱធិ ចុំ. [អវ+ធា+ឥ] ការទ្រទ្រង់ចុះ (ជួរ, ចំណែក) ។

ឱនត គុ. [អវ+នម+ត] ឱនចុះហើយ, ទ្រោមចុះហើយ, ទោរចុះហើយ ។ - **សរីរ** គុ. មានសរីរៈឱនចុះហើយ, មានសរីរៈចន្ទន់ចុះហើយ ។

ឱនទ្ធ គុ. [អវ+នហ+ត] គឺ...ចងភ្ជាក់ហើយ, រួបរឹតហើយ, គ្របសង្កត់ហើយ, ហ៊ុំទុកហើយ ។

ឱនទ្ធន នចុំ. [អវ+នហ+ត+យុ] កិ.ចងភ្ជាក់, កិ.រួបរឹត, កិ.គ្របសង្កត់, កិ.ហ៊ុំទុក ។ - **បរិយោនទ្ធន** ចុំ. សេចក្តីគឺកិ.ចងភ្ជាក់និងកិ.ចងភ្ជាក់ជុំវិញ, កិ.រួបរឹតនិងកិ.រួបរឹតជុំវិញ, កិ.គ្របសង្កត់និងកិ.គ្របសង្កត់ជុំវិញ (**បរិយោនទ្ធន**<បរិ+អវ+នហ+ត+យុ+យ.អា.) ។

ឱនមនុន្នមនបកតិក គុ. [ឱនមនុន្នមន+បកតិ+ក] មានកិ.ឱនចុះនិងកិ.ងើប

ឡើងជាប្រក្រតី, មានកិ.ទ្រោមចុះនិងកិ.ប៉ោងឡើងជាប្រក្រតី; វិ. **ឱនមនញ្ច ឧន្នមនញ្ច> ឱនមនុន្នមនំ, ឱនមនុន្នមនំ បកតិ យស្ស តំ> ឱនមនុន្នមនបកតិកំ** (ឱនមន<អវ+នម+យុ; ឧន្នមន<ឧ+នម+យុ) ។

ឱនមាបេសិ កិ. [អវ+នម+ណាបេ+ស្សិ.អជ្ជ.+ស.ភា.] ញ៉ាំង...ឱ្យឱនចុះហើយ, ឱ្យទ្រោមចុះហើយ, បង្អោនទៅហើយ ។

ឱនមិត្វា អ. [អវ+នម+ឥ.អា.+ត្វា] ឱនចុះហើយ, បន្ទន់ចុះហើយ, អោនទៅហើយ ។

ឱនាមេត្វា អ. [អវ+នម+ណេ+ត្វា] ញ៉ាំង...ឱ្យឱនចុះហើយ, បង្អោនចុះហើយ ។

ឱបម្មប្បដិបាទន នបុំ. [ឱបម្ម+បដិបាទន] ពាក្យជាគ្រឿងញ៉ាំងសេចក្តីប្រៀបឱ្យដល់ចំពោះ, ពាក្យជាគ្រឿងញ៉ាំងភាវៈនៃសេចក្តីប្រៀបឱ្យដល់ចំពោះ (ឱបម្ម<ឧប+មា+ណ្យ ឬ ឧបមា+ណ្យ); វិ. **ឧបមិយតេតិ> ឱបមំ, ឧបមាយ ភាវោ> ឱបម្មំ, ឱបម្មំ បដិបាទេតិ ឯតេនាតិ> ឱបម្មប្បដិបាទនំ** ។

ឱបាត បុំ. [អវ+បត+ណ] ប្រទេសជាទីធ្លាក់ចុះ (រណ្តៅ, អណ្តូង); វិ. **ឱបតន្តិ ឯតេនាតិ> ឱបាតោ** ។ - **ភូត** គុ. ជាអណ្តូងកើតហើយ, ដូចជាអណ្តូងកើតហើយ ។

ឱបីឡេត្វា អ. [អវ+បីឡ+ណេ+ត្វា] សង្កត់ចុះហើយ, គាបហើយ, រឹប

ជាន់ហើយ ។

ឱបុញ្ញនាទិ គុ. [ឱបុញ្ញន+អាទិ] (កិច្ច) មានកិ.ជ្រួតជាដើម, មានកិ.ពោសព្រាតជាដើម (ឱបុញ្ញន<អវ+បុជ>ឱបុញ្ញ+យុ = កិ.ជ្រួត, កិ.ពោស, កិ.ព្រួត, កិ.ស្រោច) ។

ឱបុញ្ញន្តី គុ. [អវ+បុជ>ឱបុញ្ញ+អន្ត+ឝ្សី] កាលជ្រួត, ... ។

ឱបុនន្តិ កិ. [អវ>ឱ+បុ+នា+អន្តិ.វ.] ជំរះ, សំអាត, បោស, រោយ, កំចាត់ កំចាយ ។

ឱបុនាតិ កិ. [អវ+បុ+នា+តិ.វ.] ជំរះ, សំអាត, បាច, រោយ, អុំ, ស្លែ ។

ឱផុនាតិ កិ. [អវ+ផុ+នា+តិ.វ.] អុំ, ស្លែ, រោយ, កំចាត់, កំចាយ ។

ឱភគ្គ គុ. [អវ+ភជ+ រូភញ្ញ+ត] គឺ...បំបាក់ចុះហើយ, គឺជរាបង្អោនចុះហើយ ។ - **សរីរ** គុ. មានសរីរៈគឺជរាបំបាក់ចុះហើយ, មានសរីរៈឱនចុះហើយ, មានសរីរៈកោង ។

ឱភគ្គោភគ្គ គុ. [ឱភគ្គ+ឱភគ្គ] គឺ...បំបាក់ចុះហើយបំបាក់ចុះហើយ, ដែលបាក់ចុះហើយបាក់ចុះហើយ ។

ឱភាសយមាន គុ. [អវ+ភាស+ណាយ+មាន] កាលញ៉ាំង...ឱ្យភ្លឺ, ឱ្យរុងរឿង, កាលបំភ្លឺ ។

ឱភាសេតុំ អ. [អវ+ភាស+ណេ+តុំ] ដើម្បីញ៉ាំង...ឱ្យភ្លឺ, ឱ្យរុងរឿង, ដើម្បីបំភ្លឺ ។

ឱភាសេត្វា អ. [អវ+ភាស+ណេ+ត្វា] ញ៉ាំង...ឱ្យភ្លឺហើយ, ...។

ឱភាសេន្តី គុ. [អវ+ភាស+ណេ+អន្ត+ឦ] កាលញុំាង...ឱ្យភ្លឺ, ... ។

ឱភាស ពុំ. [អវ+ភាស+អ] ពន្លឺ,កិ.បំភ្លឺ, សេចក្តីភ្លឺ, សេចក្តីរុងរឿង, រស្មី ។

ឱភិជ្ជិត្វា អ. [អវ+ភិទ+យ+ឥ.អា+ត្វា] ទំលាយហើយ, បំបាក់ចុះហើយ, សំពងហើយ, បែកហើយ ។

ឱភិន្ទន្តិ កិ. [អវ+ភិទ+អ+អន្តិ.វ.] ទំលាយ, បំបាក់ចុះ, សំពង ។

ឱមកសត្ត ពុំ. [ឱមក+សត្ត] សត្វលាមក, សត្វថោកទាប (ឱមក<ឧម+អ+ក.ស.=សត្វដែលគេគួរតិះដៀល) ។

ឱមានាតិមានវស ពុំ. [ឱមានាតិមាន+វស] អំណាចនៃមានះទាបនិងមានះក្រៃលែង, អំណាចនៃគិ.ប្រកាន់និងគិ.មើលងាយ (ឱមាន<អវ+មន+ណ) ។

ឱមុញ្ចាបេត្វា អ. [អវ+មុច>ឱមុញ្ច+ណាបេ+ត្វា] ញុំាង...ឱ្យដកហើយ, ឱ្យដោះចេញហើយ, ឱ្យរុះរើហើយ ។

ឱមុញ្ចិត្វា អ. [អវ+មុច+ឥ.អា+ត្វា] ដកហើយ, ដោះចេញហើយ ។

ឱរំ និ. [ចុះក្នុងអត្ថនៃសត្តមី] ក្នុងខាងក្នុង, ខាងក្នុង, ក្នុងខាងអាយ, ខាងអាយ ។

ឱរក គុ. តូច, លាមក, អាក្រក់, ថោកទាប ។

ឱរតោ អ.ស. [ឱរ+តោ] ក្នុងខាងក្នុង, ក្នុងខាងអាយ, អំពីខាងក្នុង, អំពីខាងអាយ ។

ឱរមិក គុ. [អវ+រម+ឥ+ក.ស.] ដែលវៀរលែង, បន្ធូរបន្ថយ, (ថោកទាប)

ឱរម កិ. [អវ+រម+អ+ម.ប.] ចូរវៀរលែង, ចូរបន្ធូរបន្ថយ ។

ឱរមិត្វា អ. [អវ+រម+ឥ.អា.+ត្វា] វៀរលែងហើយ, បន្ធូរបន្ថយហើយ ។

ឱរមិស្សតិ កិ. [អវ+រម+អ+ឥ.អា.+ស្សតិ.ភ.] នឹងវៀរលែង, នឹងបន្ធូរបន្ថយ ។

ឱរិមតីរ នពុំ. [ឱរិម+តីរ] ត្រើយ (ឆ្នេរ, ច្រាំង) មានក្នុងខាងក្នុង, មានក្នុងខាងអាយ (ឱរិម<ឱរ+ឥម; វិ. **ឱរតោ ភវំ> ឱរិមំ, ឱរិមំ តីរំ> ឱរិមតីរំ**) ។

ឱរិមក្ខិ នពុំ. [ឱរិម+អក្ខិ] ភ្នែកមានក្នុងខាងអាយ, ភ្នែកខាងអាយ ។

ឱរិមតីរវាសិក គុ. [ឱរិមតីរ+វស+ណី+ក.ស.] អ្នកនៅនាត្រើយខាងអាយ ឬអ្នកមានគិ.នៅត្រើយខាងអាយជាប្រក្រតី; វិ. **ឱរិមតីរេ វសតីតិ> ឱរិមតីរវាសី, ឱរិមតីរេ វសិតុំ សីលមស្សាតិ វា> ឱរិមតីរវាសី, សោ ឯវ> ឱរិមតីរវាសិកោ** ។

ឱរុយ្ហ អ. [អវ+រុហ+ត្វា] ចុះហើយ ។

ឱរោបិតតា ឥ. [ឱរោបិត+តា] ភាវៈនៃ...ជា...គឺ...ដាក់ចុះហើយ, ផ្តាច់ផ្តិលហើយ, កោរហើយ (ឱរោបិត<អវ+រុហ+ឥ.អា.+ត) ។

ឱរោបេតុំ អ. [អវ+រុប+ណេ+តុំ] ដើម្បីញុំាង...ឱ្យដាក់ចុះ, ដើម្បីដាក់ចុះ ។

ឱរោបេត្វា អ. [អវ+រុប+ណេ+ត្វា] ដាក់ចុះហើយ ។

ឱរោហណទិវស ចុំ., នចុំ. [ឱរោហណ+ទិវស] ថ្ងៃជាទីចុះ (ឱរោហណ <អវ+រុហ+យុ) ។

ឱរោហន្ត គុ. [អវ+រុហ+អ+អន្ត] កាលចុះ, កាលដាក់ចុះ ។

ឱរោហិតក្ខន្ធភារ គុ. [ឱរោហិត+ខន្ធភារ] មានភារៈ គឺខន្ធដាក់ចុះហើយ (ឱរោហិត <អវ+រុហ+ឥ.អា.+ត); វិ. **ខន្ធោ ឯវ ភារោ> ខន្ធភារោ, ឱរោហិតោ ខន្ធភារោ យេន សោ > ឱរោហិតក្ខន្ធភារោ** ។

ឱរោហិតុកាម គុ. [ឱរោហិតុំ+កម+ណ] អ្នកចង់ដើម្បីចុះ; វិ. **ឱរោហិតុំ កាមេតីតិ> ឱរោហិតុកាមោ**, អ្នកមានប្រាថ្នាដើម្បីចុះ; វិ. **ឱរោហិតុំ កាមោ អស្សាតិ> ឱរោហិតុកាមោ** ។

ឱរោហិត្វា អ. [អវ+រុហ+ឥ.អា.+ត្វា] ចុះហើយ ។

ឱរោហិស្សថ កិ. [អវ+រុហ+អ+ឥ.អា.+ស្សថ.ភ.] នឹងចុះ ។

ឱលង្ឃេតិ កិ. [អវ+លង្ឃ+ណេ+តិ.វ.] ញុំាង...ឱ្យលោតចុះ ។

ឱលម្ពក គុ. [អវ+លម្ព>ឱលម្ព+ណ្វុ] ដែលពោង, ប្រពោង, សំយុងចុះ ។

ឱលម្ពន្ត គុ. [អវ+លម្ព>ឱលម្ព+អ+អន្ត] កាលពោង, កាលប្រពោង, កាលសំយុងចុះ ។

ឱលម្ពិ កិ. [អវ+លម្ព, ចុរាទិ.អា.+អ+ឦ.អជ្ជ.] ពោងហើយ, សំយុងចុះហើយ ។

ឱលម្ពិត្វា អ. [អវ+លម្ព+ឥ.អា.+ត្វា] ពោងហើយ, សំយុងចុះហើយ ។

ឱលម្ពេតិ កិ. [អវ+លម្ព+ណេ+តិ.វ.] ពោង, សំយុងចុះ ។

ឱលុព្ភ អ. [អវ+លុភ+ត្វា] ច្រត់ចុះហើយ, សំយុងចុះហើយ ។

ឱលោកន នចុំ. [អវ+លុក ឬលោក+យុ] កិ.រមិលមើល, កិ.ក្រឡេកមើល, ជាទីក្រឡេកមើល; វិ. **ឱលោកិយតេតិ >ឱលោកនំ, ឱលោកេន្តិ ឯត្ថាតិ> ឱលោកនំ** ។ -**កាល** ចុំ. កាលជាទីរមិលមើល ។ -**សមត្ថ** គុ. អាចក្នុងកិ.រមិលមើល, អាចដើម្បីកិ.រមិលមើល ។

ឱលោកយន្ត គុ. [អវ+លុក+ណយ+អន្ត] កាលរមិលមើល ។

ឱលោកយមាន គុ. [អវ+លុក+ណយ+មាន] កាលរមិលមើល ។

ឱលោកាបេសិ កិ. [អវ+លុក+ណាបេ+ឦ.អជ្ជ+ស.អា.] ញុំាង...ឱ្យរមិលមើលហើយ ។

ឱលោកិត គុ. [អវ+លុក+ឥ.អា.+ត] គឺ...រមិលមើលហើយ ។ -**ក្ខណ** ចុំ. ខណៈនៃ...គឺ...ក្រឡេកមើលហើយ ។ -**ប្បាសាទ**

ចុំ. ប្រាសាទគឺ...ក្រឡេកមើលហើយ ។ សញ្ញា ឥ. សញ្ញា (សេចក្ដីសំគាល់) នៃ...គឺ...ក្រឡេកមើលហើយ ។ អាការ ចុំ. អាការៈនៃ...គឺ...ក្រឡេកមើលហើយ ។

ឱលោកិតោលោកិតដ្ឋាន នចុំ. [ឱលោកិតៈតាលោកិត+ឋាន] ទីនៃ...គឺ...ក្រឡេកមើលហើយៗ, ...រមិលមើលហើយៗ ។

ឱលោកិយមាន គុ. [អវ+លុក+ឥ.អា.+យ+មាន] គឺ...កាលក្រឡេកមើល ។

ឱលោកេតព្វ គុ. [អវ+លុក+ណេ+តព្វ] គឺ...គប្បីរមិលមើល ។

ឱលោកេតុំ អ. [អវ+លុក+ណេ+តុំ] ដើម្បីក្រឡេកមើល, រីកិ.ក្រឡេកមើល, រីកិ.រមិលមើល ។

ឱលោកេត្វា អ. [អវ+លុក+ណេ+ត្វា] ក្រឡេកមើលហើយ ។

ឱលោកេន្ត គុ. [អវ+លុក+ណេ+អន្ត] កាលក្រឡេកមើល ។

ឱលោកេសិ កិ. [អវ+លុក+ណេ+ឦ.អជ្ជ.+ស.អា] រមិលមើលហើយ។

ឱលោកេស្សន្តិ កិ. [អវ+លុក+ណេ+ស្សន្តិ.ភ.] នឹងរមិលមើល ។

ឱវដ្ដិកា ឥ. [អវ+វត>ឱវដ្ដ+ណិក] ថ្នក់, ថ្នក់សំពត់ ។

ឱវទតិ កិ. [អវ+វទ+អ+តិ.វ.] ទូន្មាន, ប្រៀនប្រដៅ ។

ឱវទន្ត គុ. [អវ+វទ+អ+អន្ត] កាលទូន្មាន, កាលប្រៀនប្រដៅ ។

ឱវទមាន គុ. [អវ+វទ+អ+មាន] កាលទូន្មាន, កាលប្រៀនប្រដៅ ។

ឱវទិ កិ. [អវ+វទ+អ+ឦ.អជ្ជ.] ទូន្មានហើយ ។

ឱវទិតព្វ គុ. [អវ+វទ+ឥ.អា+តព្វ] គឺ...គប្បីទូន្មាន ។

ឱវទិត គុ. [អវ+វទ+ឥ.អា+ត] គឺ...ទូន្មានហើយ ។

ឱវទិត្វា អ. [អវ+វទ+ឥ.អា+ត្វា] ទូន្មានហើយ, ពោលប្រដៅហើយ, ប្រៀនប្រដៅហើយ ។

ឱវទិយមាន គុ. [អវ+វទ+ឥ.អា+យ+មាន] គឺ...កាលទូន្មាន, ...កាលប្រៀនប្រដៅ ។

ឱវទេយ្យ កិ. [អវ+វទ+អ+ឯយ្យ.ស.] គប្បីទូន្មាន, គប្បីប្រដៅ, គប្បីប្រៀនប្រដៅ ។

ឱវរក ចុំ. [អវ+អរ+ក.ត.] ប្រទេសដែលគេរក្សាទុក(បន្ទប់); វិ. **អវរិយតេ រក្ខិយតេតិ> ឱវរកោ** ។

ឱវាទក ចុំ., នចុំ. [អវ+វទ+ណ្វុ] អ្នកទូន្មាន, អ្នកប្រៀនប្រដៅ; វិ. **ឱវទតីតិ> ឱវាទកោ** ។

ឱវាទការិកា ឥ. [ឱវាទ+ករ+ណ្វុ+ឥ.អា, អា.ឥ.] អ្នកធ្វើនូវឱវាទ; វិ. **ឱវាទំ ករោតីតិ> ឱវាទការិកា** ។

ឱវាទក្ខម គុ. [ឱវាទ+ខម+អ] អ្នកអត់ធន់នូវឱវាទ, អ្នកគួរនូវឱវាទ; វិ. **ឱវាទំ ខមតីតិ> ឱវាទក្ខមោ** ។

ឱវាទ ចុំ. [អវ+វទ+ណ] ឱវាទ, គឺ.ទូន្មាន ឬ វាទៈដែលបុគ្គលទូន្មាន; វិ.

ឱវាទនំ> ឱវាទោ, ឱវទិយតេតិ វា> ឱវាទោ ។

. **គាថា** ន. គាថាជាឱវាទ,គាថាជាគ្រឿងទូន្មាន ។ . **ត្ថ** ចុំ. ប្រយោជន៍ដល់ឱវាទ, សេចក្ដីត្រូវការដល់ឱវាទ ។ . **ទាយក** ចុំ. អ្នកឱ្យនូវឱ. វាទ ។ . **ប្បដិគ្គាហក** ចុំ. អ្នកកាន់យកចំពោះនូវឱវាទ, អ្នកទទួលនូវឱវាទ (**បដិគ្គាហក**<បដិ+គហ+ណ្វុ); វិ. **ឱវាទំ បដិគ្គណ្ហាតីតិ>ឱវាទប្បដិគ្គាហកោ** ។ . **មត្ត** គុ. ពាក្យគ្រាន់តែឱវាទ, ត្រឹមតែឱវាទ, សព្វបើឱវាទ ។

ឱវាទានុសាសនី ន. [ឱវាទ+អនុសាសនី] វាចាជាគ្រឿងប្រៀនប្រដៅរឿយៗគឺឱវាទ, វាទៈជាគ្រឿងទូន្មាននិងវាចាជាគ្រឿងប្រៀនប្រដៅរឿយៗ (**អនុសាសនី**<អនុ+សាស+យុ+ឦ.ន); វិ. **អនុសាសតិ ឯតាយាតិ> អនុសាសនី** ។

ឱសក្កមាន គុ. [អវ+សក្ក+អ+មាន] កាលសាបសូន្យ, កាលរោយរៀវ, កាលថយទៅ ។

ឱសក្កាបេសិ កិ. [អវ+សក្ក+ណាបេ+ឦ.អជ្ជ+ស.អា.] ញ៉ាំង...ឱ្យសាបសូន្យហើយ, ឱ្យរោយរៀវហើយ ។

ឱសក្កិត្វា អ. [អវ+សក្ក+ឥ.អា+ត្វា] ថយទៅហើយ, ធូរថយហើយ, រារង់ហើយ ។

ឱសថ នចុំ. [ឱស+ថ] ធម្មជាតញ៉ាំងរោគឱ្យខ្ចាត់ចេញ ឬកំចាត់បង់នូវរោគ (ឱសថ, ថ្នាំ); វិ. **រោគមោសាបេតីតិ> ឱសថំ** ។ ជារ.

វចនៈនឹងឱសធំខុសគ្នាតែបច្ច័យ ។

ឱសធី ន. [ឱស+ធា+ឥ, ឥ>ឦ] (ធម្មជាត) ជាទីទ្រទ្រង់នូវរស្មី. (ជាឈ្មោះផ្កាយពិសេសម៉្យាងរះឡើងក្នុងវេលាព្រឹកជិតភ្លឺ; តាមទម្លាប់ប្រែថា «ផ្កាយព្រឹក» ឬ «ពេញ្ញាះឱសធី») ; វិ. **អន្ធការំ ឱសន្តិ ឆហន្តិ វិនាសេន្តីតិ> ឱសា, តា ធីយតិ ឯត្ថាតិ> ឱសធិ** ។

ឱសរន្តិ កិ. [អវ+សរ+អ+អន្តិ.វ.] ប្រជុំចុះ, ហូរចុះ, ហូរស្រោច ។

ឱសាន នចុំ. [អវ+សា+យុ] ទីបំផុតចុះ, ទីបំផុត, ទីចប់, ខាងចុង ។

. **កលាប** ចុំ. បាច់ជាទីបំផុត, បាច់ខាងចុង ។ . **ទិវស** ចុំ., នចុំ. ថ្ងៃជាទីបំផុត ។ . **បិណ្ឌកាល** ចុំ. កាលនៃដុំបាយជាទីបំផុត, កាលជាទីបរិភោគនូវដុំបាយជាទីបំផុត ។

ឱសិញ្ចំ គុ. [អវ+សិច>ឱសិញ្ច+អន្ត+សិ.វិ, ផ្លាស់ន្ត+សិ.វិ.>អំ] កាលស្រោចចុះ, កំពុងស្រោចចុះ (បាលីដូច្នេះជាដើមប្រើចំពោះតែក្នុងគាថា) ។

ឱសីទាបនសមត្ថ គុ. [ឱសីទាបន+សមត្ថ] អាចក្នុងកិ.ញ៉ាំង...ឱ្យលិចចុះ (**ឱសីទាបន**<អវ+សទ>ឱសីទ+ណាបេ+យុ) ។

ឱសីទាបេន្តិ កិ. [អវ+សទ>ឱសីទ+ណាបេ+អន្តិ.វ.] ញ៉ាំង...ឱ្យលិចចុះ, ឱ្យជ្រមុជចុះ ។

ឱហាយ អ. [អវ+ហា+ត្វា] លះហើយ, លះបង់ហើយ, ទុកហើយ ។

ឱហារាបេត្វា អ. [អវ+ហរ+ណាបេ+ត្វា] ញ៉ាំង...ឱ្យនាំចុះហើយ, -ឱ្យដាក់ចុះហើយ, -ឱ្យបន្ថយហើយ, ឱ្យកោរហើយ ។

ឱហារិត គុ. [អវ+ហរ+ឥ.អា+ត] គឺ...នាំចុះហើយ, -ដាក់ចុះហើយ, -កោរហើយ ។ - **កេសមស្សុក** គុ. មានសក់នឹងពុកមាត់កោរហើយ (មស្សុ ឧទុំ. ស័ព្ទនេះប្រែបានទាំងពុកមាត់ទាំងពុកចង្កា) ។

ឱហារិន គុ. [អវ+ហរ+ឥន] នាំចុះ, ឈ្មោះថានាំចុះ, ជាគ្រឿងនាំចុះ; វិ. **អចហរតីតិ> ឱហារិនំ, អចហរតិ ឯកេនាតិ> ឱហារិនំ** ។

ឱហារេតិ កិ. [អវ+ហរ+ណេ+តិ.វ.] ញ៉ាំង...ឱ្យនាំចុះ, -ឱ្យដាក់ចុះ, -ឱ្យបន្ថយ, -ឱ្យកោរ ។

ឱហិត គុ. [អវ+ធា ផ្លាស់ ធ>ហ, ផ្លាស់ អានៃ ធ>ឥ+ត] គឺ...តាំងចុះហើយ, ដាក់ចុះហើយ, ផ្ទុកចុះហើយ ។ - **សោត** គុ. អ្នកមានត្រចៀកដាក់ចុះហើយ, អ្នកមានត្រចៀកផ្ទៀងហើយ ។

ឱហិយិ កិ. [អវ+ហា, ផ្លាស់ អា នៃ ហា>ឥ+យ+ឦ.អជ្ជ.] នៅហើយ, ក្រាញនៅហើយ ។

ឱហិយិត្វា អ. [អវ+ហា, ផ្លាស់ អា នៃ ហា>ឥ+យ+ឥ.អា+ត្វា] នៅ ហើយ, ក្រាញនៅហើយ ។

ឱហីន គុ. [អវ+ហា+ត, ត>ឦណ>ឦន] នៅហើយ, ក្រាញនៅហើយ, លះបង់ហើយ ។

ឱឡារ គុ. (ឧឡារ>ឱឡ+រារ) លើសលុប, ក្រៃលែង, ពេញ, ប្រសើរ, គ្រោតគ្រាត ។ - **គុណ** គុ. មានគុណដ៏លើសលុប, មានគុណដ៏ក្រៃលែង, មានគុណដ៏ថ្លៃថ្នូរ ។

(មានបោះពុម្ពភាគទីពីរតទៅទៀត)